
Előszó

A második világháború előtti magyar társadalom szerkezetéről, működéséről egyre több kiadvány nyújt hiteles tájékoztatást. A polgári intézmények sorában kiemelt helyet foglal el az alapítvány, amely Debrecen, illetve a Református Kollégium vonatkozásában az oktatás, a szociális ellátás fundamentális intézményének számított.

Balogh Ferenc és Jakucs István kollégiumi tanárok felismerve a téma fontosságát, a századfordulót követően a kollégiumi levéltár anyagából feltárták, majd közreadták a Kollégiumhoz kötődő alapítványokat 1911-ig. ezekkel a kiadványokkal megalapozták az alapítványok tudományos feldolgozását és megteremtették a további feltárások feltételeit. Az ő munkásságuk alapozta meg egy későbbi alapítványkataszter elkészítésének a reális lehetőségét.

A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár kiadvány-tevékenységében eddig is fontos szerepet kapott a forrásfeltárás, a forráskiadás. E program szerves részének érezzük a Kollégiumhoz kapcsolódó alapítványok feltárását, kiadását - a megkezdett munka folytatását, ami nemcsak az iskolatörténet, de Debrecen város társadalmának története szempontjából is fontos. A forrásokat kronologikus sorrendben közöljük, a közlésnél a forráskiadványok általános gyakorlatát igyekeztünk követni. Az alapítványokat általában teljes terjedelemben közöljük, az esetleg elmaradt részekre utalunk. Az iratok keltezését kiemelten adjuk. Az iratok eredeti címét és a kezelési feljegyzéseket általában elhagyjuk. A szövegközlésnél szövegűsége törekedtünk. A durva helyesírási hibákat és az értelmetlen mondatokat javítottuk. A stílári javításoktól eltekintettünk. A szöveg után kerül sorra az alapítvány jellegének és leközlésének meghatározása, a jegyzetek közlése.

Végezetül köszönetet mondunk a Trel volt igazgatójának, kötetünk lektorának Barcza Józsefnek, a jelenlegi igazgatónak Szabadi Istvánnak és a levéltár munkatársainak, akik minden támogatást megadtak a kiadvány elkészítéséhez.

Szerkesztő

Bevezető

A debreceni alapítványok első korszaka a református egyházhoz, annak intézményeihez kötődik. Létrejöttük, szerepük elemzéséhez szükséges röviden áttekinteni az alapítványok megjelenésének körülményeit.

A katolikus alapítványokat a királyi udvar, a nagybirtokosok és maga a katolikus egyház létesítette. A katolikus vagyonszemlélet alapján a hívek adományai csak kiegészítették a hatalmas egyházi vagyont, amely a földtulajdonból és az egyházi tizedből tevődött össze.¹ A XIX. század végén került sor az alapítványok jogi rendezésére. A képviselőház 1880. szeptember 30-i ülésén gróf Apponyi Albert és Apáthy István képviselők tettek jelentést

„A magyarországi katolikus vallási és tanulmányi alapok és alapítványok jogi természetének megvizsgálása címmel.”² Az előterjesztés azzal a céllal készült, hogy a fenti alapítványok tulajdonjogát kizárólagosan a katolikus egyháznak biztosítsa, pontosabban védelme nyújtson ezek egy részének állami célokra történő felhasználása ellen. Az Apponyi- jelentésből kirajzolódik a magyar (katolikus) vallásalap keletkezésének és alakulásának a folyamata, hasonló áttekintést kapunk Apáthy István

„Tanulmányi alapról” címmel előterjesztett jelentéséből is. A reformáció megjelenésével viszont egy olyan egyház szerveződése kezdődött el amely - bár funkciója megegyezett a katolikus egyházzal - nem részesedhetett a már kialakult tekintélyes egyházi vagyonból, mert a katolikus egyház határozottan elzárkózott az egyházi vagyon megosztásától. Pyber László, esztergomi vikárius és kanonok memorandumban fejtett ki a római katolikusok álláspontját, miszerint a protestánsok azzal, hogy kiléptek a római katolikus egyházból, elvesztették jogukat egyházi javak élvezetéhez: „Mert soha csak gondolatjában sem volt Szent Istvánnak, a magyarok első királyának, és (Isten után) az egyházi jószágok első találójának és Fündátorának, se ő utána Szent Lászlónak, avagy akármely régi királynak, az, hogy Magyarországon lévő egyházi jószágok másoknak, hanem egyedül a római Anyaszentegyháznak egységében megmaradó katolikus Clérusnak és szerzeteseknek adattassanak.”³

Rácz István mutat rá, hogy a liberálisok a XVIII. század végén ismét felszínre hozták az egyházi vagyon és a tized kérdését.⁴ Az országgyűlés ellenzéki vezérégyénisége, Kölcsey Ferenc kifejtette, hogy: „...úgy voltak országunk lakosai tekint-

¹ Rácz István: Az országos iskolája. A Debreceni Református Kollégium erőforrásai. Debrecen, 1995.102.1.

² A magyarországi katolikus vallási és tanulmányi alapok jogi természetének megvizsgálására a képviselőház 1880. szept. 30-ki üléséből kirendelt bizottság előadóinak gróf Apponyi Albert és Apáthy István országos képviselőknek jelentései. Szent István Társulat „Házi Könyvtára” 1883. XLIII. 129.1.

³ Zsilinszky Mihály: Magyar Országgyűlések vallásügyi tárgyalásai a a reformációtól kezdve. III.k. Bp.1893.268-275.1. Közli : Rácz István i.m.96.1.

⁴ Rácz István i.m. 97.1.

hetők mint testvérek, kik az atyai háznál osztatlan lakoztanak, de ezen testvérek a reformáció után atyai házuknál többé meg nem értenék, osztozniuk kellett volna tehát, mint természet, s ország törvénye szerint testvérek osztoztanak, kik számba veszik, mi maradt reájuk őseiktől, azt felosztják s egyik az ősi háznál marad, a másik pedig elviszi: örökségét, s házat épít magának. Idők viszontagságai miatt a protestánsok ily osztályai nem dicsekedhetnek, száműzetnek az atyai háztól, öröksükből kitagadtattak...”⁵

A protestánsok egyházszervezésük során arra kényszerültek, hogy maguknak kellett a megmaradásukat biztosító gazdasági erőforrásokat megteremteni. A szükséges javakat a protestáns egyházak nagyjából hívek jótéteményeiből nyerték.

A debreceni egyházközség keretében működő Kollégium - de ide sorolandó a tanítóképző és a gimnázium is - életetéséhez és fejlesztéséhez Magyarországon különféle közösségek, eltérő rendű és rangú magánszemélyek, református gyülekezetek, református erdélyi fejedelmek és néhány külföldi egyház járultak hozzá.

A Kollégiumi magánszemélyek által való javadalmazásának három típusát különböztetjük meg, az alapítványt, a hagyományt és az adományt.

Az alapítvány (fundatio) olyan pénztőke (capitalis), amelyiknek a Kollégium csak a kamatát (interes) használhatta fel arra a célra és oly módon, amire az alapító felhatalmazást adott. Az alaptőkéhez általában nem lehetett hozzányúlni, legfeljebb külön engedéllyel. Csaknem valamennyit végrendeletileg testálták a Kollégiumra. Az alapítványok jogi természetének megértéséhez ad kulcsot az alapítványokról 1906-ban készített törvénytervezet.⁶ Az indoklás szerint „Az alapítvány létesítése tulajdonképpen nem egyéb, mint bizonyos vagyonnak valamely közérdekű cél részére való ajándékozása.” A magyar jog az ún. alapítványi szabadság elvét fogadta el: az alapítási szándék önmagában külön engedély és regisztráció nélkül elegendő az alapítvány tényleges létrehozásához. Az alapítványi cél meghatározásánál tekintettel kell lenni arra, hogy az közérdekű, tartós legyen és ne ütközzék törvényes tilalomba, közérkölsbe, közrendbe.⁷

Az alapítvány modern magyarázatát az értelmező szótár a következőkben adja meg: „Olyan vagyon, amelynek jövedelme művelődési, egészségügyi vagy más köz- és magáncélok szolgálatára van rendelve.” A hagyományhoz is végrendelet révén jutott a Kollégium, az alapítványtól azonban lényegesen különbözött, mert az adományozó nem szabta meg a felhasználás útját-módját, az iskola bármikor elköltözhette, szükségletének megfelelően. Amennyiben megtartotta, tetszése szerint kamatozó tőkeként is forgathatta.

Az adományokról a Kollégium a jótéteményesektől már semmiféle írásbeli utasítást vagy bizonyítékot nem kapott. Ezek valójában olyan önkéntes adakozások

⁵ Uo.

⁶ Törvénytervezet az alapítványokról (Előadói javaslat). Budapest, 1906. 1906. 31.1. Idézi: Gazdag István: Debreceni alapítványok az első világháború előtt. In: Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyve. XIV.k.

⁷ Dr. Tamás Lajos: Egy jogi intézmény múltja, jelene és jövője. (Az alapítvány) Studia Iuridica Auctoritate Universitatis Pécs Publicata. 40.sz. (Szerk. dr. Ádám Antal)

voltak, amelyeket nem segélygyűjtő diákok szedtek össze. Gazdálkodási kötelezettségek nem terhelték, ezért a Kollégium akár pénzben, akár természetben jutott hozzá, jól tudta hasznosítani.

A Kollégium számára - ismereteink szerint - legkorábban 1576-ban Gyöngyösi Szücs János debreceni polgár neje adott: „a debreceni deákok egyetemének (coetus scholasticus) közhasználatra” 25 forintot : 1586-ban „Fodor Litteratus Péter debreceni polgár halála előtt vallásáról és a tudomány ügyéről (res litteraria) el nem felejtkezvén, a város iskolájában (in schola oppidi) levő deákoknak végrendeletileg 100 forint készpénzt hagyott”. Mindkét adományozást a hagyományok kategóriába soroljuk.⁸

Rácz István szerint a legkorábbi alapítvány Bocskai István nevéhez fűződik, aki 1606. december 7-én kelt végrendeletében, a debreceni harmincadból rendelt a helybeli deákok számára 200 forintot. A fejedelem végakarátát három testamentáriusa - Alvinczi Péter, Örvendi Pál és Péchy Simon - 1607. február 23-án tudatta Kollégiummal s a testámentum ezután lépett életbe.⁹

Jakucs István, a Kollégium 1918. évi kinyomtatott költségvetése alapján az alapítványok vagyonát a következőkben becsülte meg: az ösztöndíjalapok száma 126, vagyona 941.136,69 K-jövedelme 41.922,68 K. A kiegészítésre váró alapok pénztárában 115 alapot tartottak nyilván, ennek vagyona 2.959.290,71 K. - jövedelme 155.995,71 K. Az alapítványok vagyona összesen négymillió jó korona volt, ennek évi jövedelme kb. 200.000 korona.¹⁰ Az alapítványok történetét Balogh Ferenc dolgozta fel, könyvében 564 alapítványt sorolt fel 1911-ig, a kisebb alapítványokkal (15-200 forint) együtt 765-öt.¹¹

Jakucs István az adakozók számát azonban - akik a Kollégium leégését követően, a főiskola átalakításakor (1853), amikor a mai gimnázium létesült, valamint akik a református bölcsészeti fakultásra, a református egyetem kifejlesztésére 1893 körül adakoztak - 1432-re teszi.¹² A Kollégium éltető alapítványok sorsát azonban a háborús évek, a pénzt elértektelenedése, a hadikölcsön jegyzés megpecsételte. Baltazár Dezső püspök 1915. november 7-én a hadikölcsön jegyzésre buzdító nagy értekezleten a reformátusságot hadikölcsön jegyzésre szólította fel „A legnagyobb tiszta magyar város vagyunk. Tudnunk kell, hogy ez a dísz mire kötelez. Példát kell mutatnunk az egész országnak.”¹³ Az egyházkerületi közgyűlés rendelkezésére az értéküket vesztett alapítványokat összevonták. az ösztöndíj-alap 1937-ben 453.52 P-

⁸ Jakucs István: A Debreceni Református Kollégium Alapítványai. Debrecen. 1937. Mindkét bejegyzést Balogh Ferenc találta Debrecen város jegyzőkönyvében. Rácz István mindkét felajánlást az adomány kategóriába sorolja.

⁹ Rácz István i.m. 110-111.1.

¹⁰ Jakucs István i.m. 3-4.1.

¹¹ Balogh Ferenc: A Debreceni Ref. Főiskola Alapítványi törzskönyve, azaz alapítványok, hagyományok és adományok tevőinek sorozata I,II,III részben 1550-től 1911 évig. Debrecen, 1911.

¹² Jakucs István i.m. 4.1.

¹³ Baltazár Dezső beszéde a hadikölcsön jegyzésre buzdító nagy értekezleten 1915. november 7-én Debrecenben: „... a legnagyobb tiszta magyar város vagyunk Tudnunk kell, hogy ez a dísz kötelez. Példát kell mutatnunk az egész országnak.”

re zsugorodott, míg a kiegészítésre váró alapok 1.169.89 P-re. Csak azok maradtak meg, melyek földben vagy házban voltak, így a Szártóry-alap, Ármos 100 éves alap, Thót Ferenc alap, a Margitayalap, s részben a Szabó-Bethleni-alap. Az Ármos 100 éves alap a föld egy részének eladása alkalmával a többi alapot pénzben elégitette ki, s így a többi hét Ármos-alap megsemmisült volna, de az egyházkerület a 87-1929.sz.határozatával méltányosságból a 100 éves jövedelméből felelevenítette a többi alapot.¹⁴ A Balogh Ferenc-alapítványi törzskönyv megjelenése után is tovább tartott az alapítványok létesítése:

1912	6	1921	9	1931	5	1941	6
1913	3	1922	10	1932	1	1942	-
1914	6	1923	11	1933	3	1943	2
1915	2	1924	14	1934	2	1944	2
1916	4	1925	8	1935	1		
1917	5	1926	8	1936	3		
1918	2	1927	1	1937	5		
1919	1	1928	1	1938	6		
1920	4	1929	1	1939	2		
		1930	4	1940	8 ¹⁵		

A táblázat érzékelteti, hogy az alapítványok létesítése szorosan kapcsolódott a változó gazdasági-társadalmi körülményekhez. Meglepő, hogy a húszas évek elején volt az alapítványok létesítése a legintenzívebb.

AZ ÚJ ALAPÍTVÁNYOK

A háború, a forradalmak, a diktatúra és a román megszállás után a nemzeti élet újrászervezésének fontos állomása volt a magyarországi reformátusság, de az egész magyar kulturális élet szempontjából a debreceni református Kollégium működésének stabil alapokra helyezése. az intézmény gazdasági válságát átfogó gyűjtési akciókkal, alapítványok létesítésével sikerült elhárítani. A gyűjtési akciók:

Dr. Baltazár Dezső - amerikai alapítvány

„Dr. Baltazár Dezső, a tiszántúli református egyházkerület püspöke, elsősorban az ősi debreceni kollégium súlyos gazdasági helyzetének megjobbítására és páratlanul becses nevelő munkájához az anyagi eszközök gyarapítása céljából, de emellett más, magyar nemzeti és református egyházi szempontból szintén nagyfontosságú célok szolgálatára is, elhatározta, hogy Amerikába megy és az Észak-amerikai Egyesült Államok társadalmát jószívből jövő adományok nyújtására szólítja fel.” A püspök 1922. május 6 - 1922.szeptember 3 között 42 református egyházban fordult meg, templomi beszédekkel és egyéb egyházi szolgálatokkal, valamint népgyűléseken és nyilvános előadásokon tartott szónoklatokkal hívta fel az amerikai társadalmat adományozásra. „Olyan helyet kellett tehát keresnem, ahol a debreceni kollégium által teljesített történelmi kulturális szolgálat s az általa képviselt világné-

¹⁴ Jakucs István i.m. 22-23.1.

¹⁵ Tiszántúli Egyházkerületi levéltár II.22.1. 151 tétel.

zet megértésre és rokonlelkekre talál, nemzetre, vallásra és osztályra való határolódás nélkül..”

A püspök útra kelését megelőzte az a hír, hogy az amerikai viszonyok és az amerikai társadalom hangulata kedvezőtlen nagyobb eredményű gyűjtésre. az amerikai gazdasági viszonyok az elnökválasztásokat megelőzően elbizonytalanodnak, kedvezőtlené válnak. A kapitalista társadalom igen érzékeny az esetleges változásokkal. szemben ezért az amerikai társadalom ebben az időben meglehetősen visszafogott volt. „Mi Amerikát éppen az elnökválasztási campagne kellő közepében találtuk s így két hónapon keresztül jóformán csak az előkészítés munkájával foglalkoztunk. A gyűjtés kilátását kedvezőtlenül befolyásolta az a kimerültség is, amelynek jelei az amerikai társadalom lelkén a háború óta sokféle célra és formában végrehajtott segélygyűjtések folytán annál is inkább erősen mutatkoztak, mivel a gyűjtések eredménye nem mindig részesült lelkiismeretes felhasználásban.” Mindezt tudva Baltazár Dezső vállalta az utazással járó törődést „...tudtam, hogy a velem rokon-szenvező tényezők lelkén egyedül csak nekem lehet eredmény kilátásával kopogtatni. A kollégium alapítványainak elenyészése a szegény tanulók sorsát tette kétségesé; ennek a sorsnak, mint a nemzet jövőndő sorsa egy darabjának a biztosításáért pedig még a kockázatos lépéstől sem szabad visszatartani magunkat.”

Az első út nettó bevétele 16 000 dollár, a második út nettó bevétele 11 614 dollár volt.

A tiszántúli református egyházkerület a dr. Baltazár Dezső püspök amerikai gyűjtéséből befolyt összeget örök alapítvánnyá nyilvánítja. Az alapítvány címe: dr. Baltazár Dezső-amerikai alapítvány, amely alapítvány részletekből áll.

Az alapítványi vagyont a gondnokság kezeli, melynek elnöksége a tiszántúli református egyházkerület püspöke és főgondnoka, tagjai pedig hivatalból a Magyar Református Lelkészegyesület elnöke, a new-yorki állandó Baltazár-bizottság elnöke, továbbá őt, a tiszántúli református egyházkerület közgyűlése által választott férfiú. A gondnokság a maga kebléből választja jegyzőjét. A gondnokság elnöksége és tagjai díjazásban nem részesülnek. A jegyző azonban ezen munkájáért tiszteletdíjban részesíthető. A gondnokság minden negyedévben, de az elnökség rendelkezése szerint esetleg gyakrabban is ülést tart, melynek székhelye rendszerint Debrecen. A gondnokság állapítja meg az alapítvány költségvetését, évi számadását - amelyhez nagyon kimutatást kell csatolni. Az egyházkerület által jóváhagyott számadást minden évben be kell mutatni az egyetemes konventnek. Az alapítványi vagyont ingatlanban, megfelelő alaptőkével bíró pénzügyintézetben betétként, vagy, kellő kamat és megfelelő biztosíték mellett egyházaknál, vagy egyházi intézményeknél, esetleg az egyház felügyelete alatt álló s egyházi célokat is szolgáló vállalatnál lehet elhelyezni.

A legnehezebb időben érkezett a Kollégium számára Baltazár Dezső püspök missziójával szerzett anyagi segítsége. A beérkezett pénzből elsősorban a Kollégiumot mentették meg adósságaitól: kifizették a hadikölcsön kötvényeket terhelő 5 018 500 koronát, az egyházkerületnél 2 800 600 koronát, az internátus és tápintézet adósságainak törlesztésére fordítottak 1 308 700 koronát. A megmaradt tőkét kölcsönökbe helyezték ki s részben ingatlanba fektették.¹⁶

¹⁶ A mozgalom szervezésének részletesebb ismerete nélkül is megállapítható, hogy a felhívás visszhangja alapján a mozgalom nem szélesedett országossá.

Gyűjtési mozgalomból keletkezett alapítványok.

Baltazár Dezső püspök missziójával az amerikai társadalmat hívta fel, hogy támogassa a Kollégiumot. A református egyház vezetői Baltazár Dezső két amerikai útja között a magyar társadalmat szólították fel a Kollégium felsegélyezésére 1923 - nyarán. A felhívásra több magánszemély, református egyházközségek, bankok, a környező vármegyék, Debrecen városa és Hajdúhadház község létesített alapítványt.¹⁷

Jakucs István kollégiumi igazgató A debreceni református Kollégium alapítványai című füzetét elküldte minden volt kollégiumi diáknak, melyben felkérte őket a Kollégium régi elértéktelenedett alapítványának pótlására. Mindössze három diák - dr. Nagy Sándor, Németh Vince és dr. Bay Zoltán - ajánlotta fel támogatását. Dr. Kun Sándor, gimnáziumi igazgató ezt követően „Felhívta az ifjúságot, hogy a jótéményt kölcsönnek tekintse, s hogy az ifjúság már most ránevelődjék a jótékony-ságra, a kapott segélyeknek és jótéteményeknek 5 %-át adja alapítványul vissza.” Ezzel a felhívással indult útjára a fenti alapítvány 1938-ban.¹⁸

Az Intéző Tanács 105/1938. számú határozatával javaslatot terjesztett az egyházkerületi közgyűlés elé a Kollégium 400 éves jubileuma alkalmából étesítendő alapítvány érdekében. Az egyházkerületi közgyűlés 160/1938. sz. határozatában „helyesléssel” vett tudomásul a kollégiumi jubileumi nagy alapítvány létesítését, kérő szóval fordult az egyházkerület minden rendű és rangú tagjához, hogy anyagi erejéhez képest járuljon az emlékalapítvány gyarapításához. Felhívta a kebelbeli egyházak presbitériumait, hogy a jubileumi nagy alapítványra a gyülekezet létszámának megfelelő összeget fizessen be a Kollégium pénztárába, hogy a 400 éves Kollégium jubileumi öröme az egyháztagok és gyülekezetek buzgó áldozatkész-ségével emeltessék.

A kollégiumi igazgatóság ugyanakkor körlevéllel fordult az egyházakhoz az alapítványhoz való hozzájárulása érdekében. A jubileumi végrehajtó bizottság az összes egyházkerületek elnökséges által aláírt körlevelet küldött a pénzügyintézetekhez és szövetkezetekhez, valamint a többi egyházkerületek gyülekezeteihez is kérve ebben a jubileumi alapra való adakozást. A szervező munka eredményes volt, hiszen 48 egyház az amerikai református egyházzal közel 3 000 pengőt adott, ezen kívül néhány egyház több évi segélyt ajánlott fel, ezentúl 29 szövetkezet és pénzügyintézet felajánlása megközelítette a 30 000 pengőt.¹⁹

A Kollégium intézményeinek megmaradását biztosító alapítványok létesítése, működtetése és megőrzése rendkívül nagy energiát követelt. A Tiszántúli Egyházkerület, a Kollégium, a református egyház rendszeres erőfeszítésre volt szükség a két világháború között, hogy életbe tartsa, sőt szervezze az adakozást.

Addig amíg a korábbi századokban az erdélyi fejedelmek jóindulatú nagyvonalúsága, a külföldi protestánsok komoly anyagi támogatása, Debrecen városának

¹⁷

¹⁸ Tiszántúli Egyházkerületi Levéltár II.22 1. 41. tétel.

¹⁹ Uo. 64.tétel

féltő és folyamatos gondoskodása, a polgárok mindennapi jelenléte a diákok étkeztetésében és elszállásolásában, valamint a környező községek, városok segítőkészsége biztosította az „ország iskolájának” a létezését, a XX. században, különösen az 1914-120-as évet követően új helyzet alakult ki. A magyar társadalom - benne a reformátusság - szegényebb, bizonytalanabb és megosztottabb lett. Megváltoztak az adakozási szokások, egyre kevesebben tudtak, vagy akartak adakozni. Tudatosan kellett a Kollégiumnak szervezni, különböző nagy akciókhoz kapcsolódva az adományozást, megszólítva nemcsak egyéneket, hanem a társadalmat is - pénzintézeteket, szövetkezeteket, vállalatokat. Kun Sándor gimnáziumi igazgató 1938. július 4-én kelt - a püspökhöz írt levelében elmondta, hogy Jakucs István kollégiumi igazgató felhívására, miszerint a volt diákok vállaljanak szerepet a Kollégium régi elértékelt alapítványok pótlására - érdemi reagálás nem történt. „Ennek a nemtörődömségnek az oka, hogy a régi diákokba nem nevelődött bele az áldozatkészség, a jókedvű adakozás szelleme és erénye.”²⁰ Úgy gondolom, hogy az adományozók számának csökkenését nem a hiányos nevelés okozta elsősorban. Ilyen körülmények között a Kollégium, a diákság támogatására létrehozott alapítványok értéke felértékelődött. Kik voltak az adakozók?

Árvaszéki elnök	1
Bányamérnök.....	1
Bíró	1
Egyetemi tanár.....	4
Egyházi gondnok	1
Földbirtokos.....	7
Főjegyző.....	1
Gimnáziumi igazgató	1
Gyáros	1
Kereskedő.....	2
Képviselő.....	2
Miniszter	1
Muzeológus	1
Orvos.....	4
Özvegy	6
Református egyház.....	2
Református lelkész.....	17
Tanár	33
Tanító	11
Tanárségéd	1
Theológus.....	1
Tiszántúli Ref. Egyházkerület.....	1
Tudományos kutató.....	1
Ügyvéd.....	9
Zsidó újság	1
Amerikai állampolgár.....	1

²⁰ L.18.sz.jegyzet

Az adakozók listájából kiderül, hogy a Kollégiumhoz tanulmányaik és későbbi szakmájuk révén közvetlenül kapcsolódó pályákról

- tanár, tanító, lelkész és ügyvéd - kerültek ki legtöbben az adakozók. Jellemző továbbá az is, hogy az alapítványtevők túlnyomó többsége az értelmiségi pályákról való.

Milyen az adakozók földrajzi megoszlása?

A döntő többség Debrecenből került ki (83 fő), a többiek pedig a következő helységekből: Árpád, Balmazújváros, Baltizvasvári, Berettyóújfalú, Bécs, Bozsovcis, Budapest, Csajág, Csenger, Csökmő, Derecske. Érmihályfalva, Füzesgyarmat, Geszt, Gégény, Gyömör, Gyula, Hajdúböszörmény, Kaba, Kecskemét, Kék, Kiskunhalas, Mezőtúr, Méhtelek, Nagybánya, Nagyecsed, Nagyvárad, Nyírmihálydi, Ózd, Sarkad, Sáropatak, Szabadszállás, Szatmár, Tiszadob, Törökszentmiklós és Vésztő.²²

Milyen céllal létesültek az alapítványok?

Az alapítványok célját általában az alapítólevélben rögzítették. Nem egy esetben viszont több cél is megfogalmazásra került (pl. Márk Endre adományai, alapítványai). Többször előfordul, hogy az alapítólevelet előkészítő végrendeletet, vagy levelet (Bay Zoltán) vettük számításba mint alapítványi kezdeményezést. Tamás Lajos véleménye szerint „Az alapítvány létesítése tulajdonképpen nem egyéb, mint bizonyos vagyonnak valamely közérdekű cél részére való ajándékozása.” A magyar jog az ún. alapítványi szabadság elvét fogadta el: az alapítási szándék önmagában külön engedély és regisztrálás nélkül elegendő az alapítvány tényleges létrehozásához.²³

Az alapítványok célját az alapítólevelek, ha ilyen létrehozására még nem került sor a végrendelet, vagy az előkészítő levelek egyike tartalmazza. E célok alapján az alapítványok csoportosíthatók, a csoportok jellemző alapítványi céljait közöljük.

1. A kollégium közszükségleti alapja

Az alapítványok e csoportjában az alapítvány-létesítő a Kollégiumot, vagy a Főiskolát jelölte meg kedvezményezettnek: LICHTSCHEIN SÁMUEL végrendeletében 6 000 koronát hagyományozott a református Főiskola részére „... az alapítványi tőke évenkénti jövedelme a debreceni ref. Főiskola közszükségleteinek a fedezésére fordíthatni.”

DÉRI FRIGYES bécsi gyáros a debreceni református Kollégium igazgatóságához 1921. május 13-án írt levelében olvasható „... indítatva érzem magam, tekintettel a kollégium súlyos anyagi helyzetére, hogy a kollégium kulturális, nemes céljait támogatandó loo ooo koronás állandó jellegű alapítványt tegyek...” A Kollé-

²¹ Tiszántúli Református Egyházkerület II.22.1. Pontos összeállítást nem lehet készíteni, mivel a közölt adatok nem pontosak.

²² Uo.

²³ Gazdag István i.m. 78.1.

gium felsegélyezésére 1923-ban indított országos gyűjtési mozgalom során Gr. DÉGENFELD JÓZSEF, DEBRECEN SZ.KIR.VÁROS, Br. PODMANICZKY GÉZA ÉS NEJE, HORTHY GYULÁNÉ, Gr. TISZA ISTVÁNNÉ által létrehozott alapítványok rendeltetése „Az alapítvány évi jövedelme a debreceni ref. kollégium közszükségeire fog fordíttatni.”

PORSENSZKY MIKLÓS és neje VIRÁG JULIANNA „... 15 000 koronás alapítványt teszünk a debreceni ref. főgimnázium tartalékalapja nevelésére...”

GAÁL ISTVÁN törökszentmiklósi lelképásztor-esperes és neje Kovács Róza átérezve a debreceni református ősi Kollégium életének és munkájának „Anyaszentegyházunkra kiható nagy jelentőségét, - a Kollégium javára Egyezer pengős alapítványt teszünk... Az alapítvány rendeltetése a Kollégium anyagi életének megjavítása. Az alapítvány kamatai szegénysorsú, kifogástalan magaviseletű és jó tanuló theológus, vagy tanítóképezdei növendék tanulmányi segélyére. vagy a Kollégium évi szükségleteinek fedezésére fordítandók...”

Debrecen sz. kir. város kollégiumi HORTHY MIKLÓS alapítványa. Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága vitéz nagybányai Horthy Miklós Főméltóságú Kormányzó úr kormányzóvá választásának huszadik évfordulóján 1940. március 1-én ünnepi rendkívüli közgyűlést tartott, amely kimondta: „... mélységes, nagy érzésektől áthatva és meghatódással gondolva arra a kapcsolatra, amely a Főméltóságú Kormányzó urat a várossal évszázadok óta egybeforrott ősi Kollégiumhoz fűzi, kimondja a törvényhatósági közgyűlés, hogy a mai évforduló emlékének maradandó megörökítése céljából az „Istenföldje” elnevezésű mintegy 135 kat. hold városi tulajdont képező ingatlant „Horthy Miklós alapítványként” a debreceni református Kollégiumnak adja átadja azzal, hogy az alapítvány hozadéka 1/4 részben az alapítványi vagyon növelésére, 3/4 részben pedig a Kollégium közszükségletére fordíttassék.”

A református Kollégium 400 ÉVES JUBILEUMI ALAPÍTVÁNY 48 református egyház, 29 pénzintézet, szövetkezet és 33 egyéni adományból jött létre. Az alapítvány rendeltetése: „... évi kamatából 25 % tőkésítendő, a jövedelem többi része a kollégium fejlődését előmozdító intézmények anyagi támogatására szolgáljon. (Pl. főiskolai tagozatok kiépítése, tudományos felszerelések pótlása, tanulmányok elősegítése, tanulmányutak támogatása stb.)

2. A tápintézet és az internátus támogatása

ERDŐS KÁROLY lelkészképző intézeti igazgató a Kollégium gazdasági tanácsának írja „A kollégium konviktusa számára történt gyűjtéssel kapcsolatban van szerencsém jelenteni, hogy a Kollégium iránt érzett hálám jeléül s abból az alkalomból, hogy a kollégiumban már betöltöttem a 25. esztendő: alapítványt teszek a konviktus javára ... a pénztári hivatalba átdok 200 koronát ... s ez összeget .. évenként legalább 100 koronával fogom gyarapítani...” A Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom során a HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI REF. EGYHÁZ, az ÁLTALÁNOS FORGALMI BANK, GYÖRGY ENDRE, a DEBRECENI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR, GRÓF LÓNYAI GÁBOR, STEINFELD MIHÁLYNÉ és SZABOLCS VÁRMEGYE által létrehozott alapítványok rendeltetése „Az alapít-

vány évi jövedelme a debreceni ref. kollégium internátusa szükségleteire fog fordítódni.” BÉKÉS VÁRMEGYE, az ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR, a BORSOD-MISKOLCZI ISTVÁN GŐZMALOM, CSONKA-BEREG VÁRMEGYE, a DEBRECENI HITELBANK, HAJDUHADHÁZ KÖZSÉG, a MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK, a DEBRECZENI REF. EGYHÁZ ÉS SZATMÁR VÁRMEGYE által létesített alapítványok rendeltetése „Az alapítvány évi jövedelme a debreceni ref. kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíthatni.”

LOVASS SÁNDOR és neje KOLLÁR TERÉZIA érmihályfalvai lakosok 100 000 korona névértékű hadikölcsönkötvényt tesznek le a debreceni ref. Kollégium pénztáránál örök alapítványként, az alapítvány célja „... a debreceni református főiskolában, s elsősorban alapítványtevőkkel rokonságban lévő tanulók tanítási költségeinek részbeni megtérítése által a tanítató szülők anyagi terhei csökkentessenek, s a segélyezettnek esetleg internátusban való elhelyezése, s ellátás által szociális egyszerűségben, szerénységben s igazi kálvinista szellemben neveltessenek.”

3. Diákok segélyezése

HAJDÚ ZSIGMOND VOLT BATIZVASVÁRI LELKÉSZ, - PÜSPÖKI TITKÁR ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYA. Az alapítvány célja „... segélyt kiadhasznának, elsősorban a nagybányai ref. egyházmegyébe bekebelezett batizvasvári lelkészek, másodsorban a nagybányai ref. egyházmegye más lelkészének, harmadsorban a debreceni ref. egyházmegye valamelyik lelkészének, de csak az esetben, ha az illető lelkész egyszerre három, - középiskolába, vagy nőnevelőbe járó gyermeket tanítat.”

DR-FEJÉR FERENC és NEJE FISCHER FRIDA FŐGIMNÁZIUMI ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYA. „Az alapítvány célja az, hogy ... a debreceni ref. főgimnázium növendékei közül egy vagy kettő ösztöndíjban részesíthessék ... tekintet nélkül az illető növendék felekezeti hovatartozására, azonban vagyoni helyzetük figyelembe vételével. „HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI REF. TANÍTÓK ALAPÍTVÁNYA. „Az alapítvány célja a kamatnak a tanév közepén egy, jó magaviseletű és jól tanuló képezési növendéknek adatik ki, elsősorban h.böszörményi ref. tanító gyermekének, ilyenek nem létében h.böszörményi szegény sorsú növendéknek s ha ilyen se lenne, a tanári kar által arra érdemesített tanítóképezésnek.”

DARÓCZY TERÉZIA ÉS TESTVÉREINEK TALAPÍTVÁNYA. „... édes szüleink ...ötven éves házassági évfordulója alkalmából ...” a debreceni ref. főgimnáziumban tanuló, legjobb előmenetelű, kabai születésű ...” tanulót kívánta segíteni.

A DEBRECENI ZSIDÓVALLÁSÚ POLGÁROK EMLÉKALAPÍTVÁNYA bevezetőjében méltatta a magyar nemzeti hadsereg csapatainak bevonulását a városba „... áthatva attól a meggyőződéstől, hogy a magyar nemzeti hadsereg a rend és a nyugalom helyreállításában, a békés polgári munka megindításában már eddig is mérhetetlen szolgálatot tett, - ezentúl pedig a szétdarabolt ország újjáépítésében a legnagyobb hivatást fogja teljesíteni, - átérezve egyrészt az iskoláknak, másrészt a katonaságnak nemzet fejlesztő és állam fenntartó nagy jelentőségét...” az alapítók a következő segédalapítványokat létesítették a ref. főgimnázium 40 000, a r. kath. főgimnázium és állami főreáliskola 20-20 000, a felső kereskedelmi iskola és a ke-

reskedő társulat által fenntartott polgári iskola 10-10 000 korona összegben. Az alapítvány felhasználásáról az iskolák döntenek a következő szempontok figyelembe vétele mellett „... a tőke kamatai vagyontalan, jó előmenetelű és jó magaviseletű tanulóknak, elsősorban magyar katonák gyermekeinek és főképp árváinak segélyezésére fordíttassanak...”

TECHZE MIHÁLY ÉS NEJE TEGZE RÓZA ALAPÍTVÁNYA a tőke tiszta jövedelmének fele két, a debreceni ref. kollégium intézményeiben és a Debreczeni Tudományegyetem bármely fakultásán tanuló ifjúnak adandó, akik református vallásúak, - illetve, ha vérrokonok rom. katolikusok is lehetnek- és legalább jó előmenetelt tanúsítsanak. Rokonok nem létében az alapítványra szatmári illetőségű szegény sorsú tanulók veendőek fel.

DR.FRÁTER IMRE ORVOS ÉS NEJE JELENTSIK ERZSÉBET ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYA elsősorban az ippi és érkeserői nemes Fráter család. ennek netán kihalta után az ezzel nőágon rokon más nemes magyar családok gyermekei erkölcsi és szellemi előmozdítása érdekében alapított.

KARA SÁNDOR ALAPÍTVÁNY

Rendelgetése. mivel köztudomású, hogy a megboldogult Karai Sándor igazgató az ifjakat sokszor segítette ki kölcsönökkel és adományokkal, ezért legmegfelelőbbnek találjuk, hogy az alapítvány a nagy szükségben lévő tanulók megsegítését célozza. Sokszor „jutnak a tanulók abba a helyzetbe, hogy a tandíj nem fizetése miatt tanulmányaikat nem folytathatják, vagy kisebb-nagyobb kollégiumi tartozás miatt nem iratkozhatnak be. Ilyen esetben néha 10-20-30 P is megmenthetne egy ifjút a továbbtanulás számára.

DR. LÁZÁR ANDOR ALAPÍTVÁNY

„A jutalomdíjat egy-két jellemileg kiváló, jeles tanuló kaphatja, ki anyagi helyzeténél fogva támogatásra szorul. A jutalomdíjban olyan keresztyén családból származó gimnáziumi tanulókat kell részesíteni, kiknek szülői szabad kereseti pályán éltek s a gyermekek nagy család, árvaságra jutás, vagy gazdasági viszonyok kedvezőtlen volta következtében tanulmányaikban támogatásra szorulnak.”

4. A legjobb teljesítményt nyújtó diák segélyezése

U.SZABÓ GYULA ALAPÍTVÁNYA a kamatokat „két egyenlő részre osztva, egyik felét a debreczeni ref. főgimnáziumban tanuló a magyarnyelv tanulásában legfőbb eredményt elért tanítvány vallási felekezetre tekintet nélkül nyerje el. A kamatjövedelemnek másik felét a debreczeni ref. főiskola keblében lévő ref. tanítóképzőintézetben tanuló, a magyar nyelv tanulásában legszebb sikert elért növendék nyeri el.”

DR.THALY KÁLMÁN IFJUSÁGI ALAPÍTVÁNYA kamatjövedelme „... egy-egy ifjú jutalmára adandó ki, aki a VIII. osztályban a magyar nemzet történetében. a VII. osztályban a magyar irodalom történetében, tanuló társai közt a legkitűnőbb előhaladást tette.”

DR.DÓCZY IMRE ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYA. Az alapítvány jövedelme „... az óklasszikus nyelvekben kitűnő főgimnáziumi tanulónak adassék.”

SÁNDOR PÁL alapítványával a lelkészképző intézet héber nyelvben legjártasabb hallgatóját kívánta támogatni.

RÉVÉSZ LAJOS TANÁR ALAPÍTVÁNYA kamatai a debreceni ref. főgimnáziumban tanuló a görög nyelvnek mindenkori legjobb és legszorgalmasabb növendékének adatik ki.

BAY ZOLTÁN ALAPÍTVÁNYI TERVE. A Jakucs Istvánhoz írt levelében olvasható „... a gimnázium legjobb fizikusa kapná a kamatot, én is nagyon jónak tartom, a kiválasztást esetleg egy tanulmányi verseny alapján lehetne eldönteni...”

VITÉZ BESSENYEI LAJOS EMLÉKALAPÍTVÁNYA: „... a debreczeni református főgimnázium tanárkara... az alapítvány kamatait egy felsőbb osztályos, református vallású, jó előmenetelű, szegényebb sorsú olyan növendéknek adományozza, aki a reáliákból kiváló előhaladást tanúsít.”

S. SZABÓ JÓZSEF ALAPÍTVÁNYA. A kamatok „... kísérleti lélektani s elsősorban valláspszichológiai vizsgálatok elősegítésére szolgálnak.” A kedvezményezett az a főgimnáziumi tanár aki a vizsgálódásokat végzi.

DR. BESSENYEI LAJOS FŐGIMNÁZIUMI TANÁR ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYA. A kamatokat a debreczeni ref. főgimnázium növendéke kapja „... aki keresztyén vallású, jó magaviseletű és a philosophia propaedeutikából legalább jó osztályzatot érdemel.”

DR. KARDOS ALBERT JUBILEUMI VERSENYDÍJ ALAPÍTVÁNYA.

Rendeltetése: „... olyan irodalomtörténeti iskolaközi verseny rendezése, amelyben részt vehetnek a helybeli ref. gimnázium, r. kath. és zsidó reálgimnázium, állami reáliskola és ref. leánygimnázium VIII. o. tanulói ... a verseny lehetőleg az írás- és szóbeli érettségi vizsgálat közötti időben tartandó s eredménye a helyi lapokban és amennyiben lehetséges, a nyertes tanuló iskolájának az évi értesítőjében közléteendő.”

DR. SZENTPÉTERI KUN BÉLA ALAPÍTVÁNYA.

„Az alapítványi tőke fele a gimnáziumi VIII. osztály vizsgáján jutalmul adatik ki az osztály azon tanulójának, aki egész tanulói és önképzőkori működésével legtöbb reménységet nyújt arra, hogy a magyar nemzetnek, a református kereszténységnek mindenkor hűséges szolgálója lesz. Az odaitélést a főgimnáziumi igazgató elnöklete alatt a vallástan, magyar irodalom története, a történelem tanáraiból és a gimnáziumi önképző kör felügyelő tanárából álló bizottság fogja teljesíteni, mely határozat előtt az önképző kör ifjúsági elnökét meghallgatja.”

IFJ DR. FARKAS (FISCHER) GYULA által létesített AZ IDEÁLOK KULTUSZÁNAK ALAPÍTVÁNYA kamatait a ref. főgimnázium VI., VII. és VIII. osztály azon növendéke kapja, aki az emberi nemes ideálokról írt versenydolgozatok közül a tanári kar ítélete alapján a legjobbat írja.

GYAKORLÓ ISKOLAI NÖVENDEKÉK ALAPÍTVÁNYA. A tőke kamatait „a debreczeni ref. tanítóképző intézetben a gyakorlati tanításban a legtöbb tanítói rátermettséget mutatott végzett növendéknek adassák ki.

ZEKE DÁNIEL TÖRÖKSZENTMIKLÓSI IGAZGATÓ-TANÍTÓ ALAPÍTVÁNYA

„... az alapítvány kamatait egy tanító növendék kapja, aki az utolsó évfolyamot végzi, jó magaviseletű, szorgalmas és aki az ifjúsági egyesületek valamelyikében tevékeny munkát végez és ott valamiféle tisztséget tölt be.”

JUBILEUMI ÉNEK-ZENE ALAPÍTVÁNY

Az 1939. május 14-én megtartott hangverseny tiszta bevételének évi kamata egyenlő részben a Kollégiumi Kántus, a református főgimnázium, a református tanítóképzőintézet és a református polgári iskola énekben, vagy zenében legkiválóbb növendékeinek osztandó ki jutalomdíj képpen.

BERECZKY LÁSZLÓ KOLLÉGIUMI KÁNTUS ALAPÍTVÁNY.

A tőkeösszeg kamata évenként a március 15. emlékűnnepségen a Kántus legjobb secund basszistájának - ha egyúttal szorgalmas próbajáró is - adandó ki.

NÉHAI SARKADI ISTVÁN ÉS NEJE LOIS MÁRTA KÁNTUS-ALAPÍTVÁNY. Az alapítvány kamatai minden év december hónapjában a kollégium Kántus felügyelő tanára által megállapított időben az alapítókról való rövid megemlékezés keretében a Kántus szegényebb sorsú tagjai között osztandók szét.

5. Theológusképzés támogatása, theológiai tudomány fejlesztése.
KISS ISTVÁN EMLÉKALAPÍTVÁNY.

Az alapítványi tőke kamataiból a debreceni református Kollégium (Főiskola) kebelében működő „Hittanszaki Önképző Társulat körében” prédikációs pályázat hirdetendő. A prédikáció témája: Az ártatlan szenvedés, mint nevelő, érlelő, idvességre vezérlő eszköz Isten kezében.”

HONVÉDTHEOLÓGUSOK EMLÉKALAPÍTVÁNYA.

Az alapítvány évi kamatából az egyetemi kör Theológus osztályának választmánya minden év november 16-án pályatételeket tűz ki a következő tárgykörből: A magyar kálvinista papság, egyház és iskola szerepe a nemzeti életben, a tudomány és szépirodalomban, a művészetekben, a társadalmi munka, gazdasági és népjóléti törekvések terén, a múltban és jelenben.

DR. ERDŐS KÁROLY PÁLYAMŰ ALAPÍTVÁNY.

Az alapítványtevő célja pályamunkák díjazása által megkedveltetni az ifjú lelkészjelöltekkel az önálló tudományos munkálkodást és elősegíteni a magyar református egyházi irodalom fellendülését. A téma lehetőleg aktuális és tudományos kutatásra alkalmas legyen és a következő tárgyakból jelölendő ki: Egyháztörténelem, akár egyetemes, akár magyar protestáns. Apologetika, különös tekintettel a katholicizmusra és a modern áramlatokra. A pályázatban csakis a debreceni ref. kollégium kebelében tanuló lelkészképző intézetnek harmad és negyedéves hallgatói vehetnek részt.

ÖZV. DR. KÜGYI VIRÁG ENDRÉNÉ NAGY JOLÁN REFORMÁTUS TUDOMÁNYOS ALAPÍTVÁNYA.

Az alapítvány célja: Református teológiai, irodalom és köztörténeti, általában világnézeti vonatkozású tudományos munkásság támogatása, továbbá idevonatkozó könyvek kiadása, irodalmi vállalatok létesítése, ifjú tudományos kutatók segítése.

6. A debreceni egyetem létesítésére és támogatására
BERNÁTH LAJOS REF. TANÁR ALAPÍTVÁNYA

Az alapítványtevő „... kifejezést akarva adni a felett érzett örömeinek, hogy Debrecenben, a kálvinisták központi helyén ... egyetemes lesz felállítva, - hogy ezen bizonyára nagy és hatalmas református jellegű intézményhez valamivel magam is hozzájárulhassak...” 200 koronát ajánl fel az egyetemi internátus létesítésére. A tőke szaporítandó Huszonnégy Esztendő című munka első kötetének második kiadásából származó jövedelem 50 %-val.

A TISZÁNTULI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET A DEBRECENI M.KIR.TUDOMÁNYEGYETEMEN SZERVEZENDŐ REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI KART TÁMOGATJA „A tiszántúli református egyházkerület, a debreceni m. kir. tudományegyetemen szervezendő református hittudományi kar tanárainak... fizetéséhez... évenként 70 000 koronával járul hozzá.” A hittudományi karon egyelőre hét tanszéket szerveznek.

DR. KAIN ALBERT ÉS NEJE BORSOSS RÓZA ÉS FIUK ALBERT ALAPÍTVÁNYA

A tőke évi kamatait minden év március 1-én a debreceni egyetem orvosi kárának egy református vallású, jó erkölcsű magaviseletű és jó tanuló hallgatója kapja.

7. A magyar tudomány támogatására.

ECSEDI ISTVÁN ALAPÍTVÁNYA A MAGYAR NÉPRAJZI HAGYOMÁNYOK MEGMENTÉSÉRE

„Az alapítvány célja, hogy a kollégiumban nevelkedő tanítók személyes kutató munkával alaposan megismerjék Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúl földjét és magyar népét... Ezért az alapítvány kamataiból minden iskolai évben pályatételek tűzessenek ki a debreceni kollégium tanító növendékei számára, mégpedig egy tétel a földrajz, másik meg a néprajz köréből, de mindig Debrecen és a Tiszántúl földjére és népére vonatkozólag. E pályatételek lehetnek: ismertető leírások, tudományos adatgyűjtések, népünkre vonatkozó tárgyi és szellemi emlékek felkutatása, össze gyűjtése és esetleges feldolgozása... az alapítvány pályadíjai mindenkor a kollégiumi tanítóképző önképzőkörének nyilvánosság előtt tartott évváró gyűlésén adassék ki.”

Az alapítványtevők indítékaiból

A TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET 1920-BAN VÉGZETT NÖVENDÉKEI

„Azon szeretettől indítva, mely szeretetre épen ősi iskolánk és intézetünk tanárkara tanított bennünket, hálánk csak egy parányi morzsájaként annyi sok jószágért, szeretetért és az életre való előkészítésért ezen szerény alapítvánnyal akarunk adózni...”

DR. KISS ISTVÁN

„Mint a debreceni volt ref. jogakadémiának... volt egykori növendéke az „Alma Mater” iránti hálás érzelmeiktől, s azon gondolattól vezettetve, hogy szétzagattott hazánk integritását a „vér és vas fegyvere” mellett a tudomány fegyvereivel szerezhetjük vissza, ezen eszme szolgálatában a debreceni ref. Kollégiumnál 10 000 korona alapítványt kívánok létesíteni.”

PAPP JÁNOS

„Már hetek, sőt hónapok óta fájdalmas érzés hatja át keblemet azon gondolat-
ra, hogy szellemi édesanyánk a debreczeni Kollégium éhező gyermekei számára tett
alapítványom a mai rettenetes drága világban valóságos koldus alamizsnává törpült,
mely miatt elhatározta, hogy szerény, de nemes célú alapítványom egy nagyobb
összegre kitermelendem. Isten az én jóságos Mennyei Atyám megsegített: áldott
legyen szent neve érette! Melynél fogva ide mellékelten küldök egyszáznyolcvan-
ezer koronát...”

DR. KARDOS ALBERT

„Alapítványomnak a debreczeni ref. Kollégium részére való felajánlásban
nemcsak az a kiirthatatlan hála vezérelt, amelyet az ősi kollégium, a magam és két
fiam jóságos alma mátere iránt érzek, hanem a mélységes tisztelet is a Kollégium ez
idő szerinti vezetői iránt, akik a legválságosabb években is megőrizték ezt a hagyó-
mányoktól megszentelt intézményt a legnemesebb és legtágasabb értelemben vett
magyar humanizmus sziklavarának... Abban a meggyőződésben, hogy nemes for-
rásból eredő alapítványom alkalmas lesz két magasztos eszmények, a tanuló ifjúság
tudományos vetélkedésének és a különböző jellegű és fajú debreczeni középiskolák
szellemi kapcsolatának üdvös szolgálatot tenni, megújítom az alapítvány elfogadásá-
ra vonatkozó kérésemet...”

TORDAI VASADY LAJOS

„... a debreczeni református főiskolai Kántusnak az 1890-1894 években, tehát
négy tanéven által a Basso I.-ban rendes, szorgalmas tagja, s az utolsó tanévben
jegyzője voltam, az összhangzatos éneklést nagyon szerettem és szeretem, s a Kán-
tus múltjához, hagyományaihoz mindig szívósan ragaszkodtam és ragaszkodom régi
óhajom és tervbe vett szándékomhoz képest a református kollégiumi Kántus részére
.. alapítványt teszek...”

ORSZÁGOS REFORMÁTUS TANÍTÓ EGYESÜLET

„Abból az alkalomból, hogy a magyar kultúrának s kálvinista hitünknek nagy
erőssége, a debreceni ref. Kollégium fennállásának 400 éves jubileumát ünnepelte,
az Országos Református Tanító Egyesület, melynek tagjai közül igen nagy számmal
tanultak az őrsi falak között, az 1939 évi dec. hó 28-án tartott közgyűlésben a kollé-
giumi tanítóképzőintézet javára ezer pengős alapítvány tételét határozta el...”

HARSÁNYI PÁL

„Isten iránti hálával emlékezve meg mindenről, a sok jótéteményről, amely-
ben engem, mint szegény papgyereket, a debreceni Kollégium részesített, amelynek
falai között tizenegy éven át nevelkedtem, visszatéríteni óhajtván azt az összeget,
amelyet a Kollégium anyagi jótéteményeiben is rám áldozott, hogy más szegény
gyermek is segíeytessék a jövőben... alapítványt teszek...”

ORSZÁGOS REFORMÁTUS TANÍTÓ EGYESÜLET

„Abból az alkalomból, hogy a magyar kultúrának s kálvinista hitünknek nagy
erőssége, a debreceni ref. Kollégium fennállásának 400 éves jubileumát ünnepelte,
az országos Református Tanító Egyesület, melynek tagjai közül igen nagy számmal
tanultak az ősi falak között, az 1939 évi dec. hó 28-án tartott közgyűlésben a kollé-
giumi tanítóképzőintézet javára ezer pengős alapítvány tételét határozta el...”

HARSÁNYI PÁL

„Isten iránti hálával emlékezve meg mindenről, a sok jótéményről, amelyben engem, mint szegény papgyereket, a debreceni Kollégium részesített, amelynek falai között tizenegy éven át nevelkedtem, visszatéríteni óhajtván azt az összeget, amelyet a Kollégium anyagi jótéményeiben is rám áldozott, hogy más szegény gyermek is segélyeztessék a jövőben .. alapítványt teszek...”

Gazdag István

Érindszent, 1929. augusztus 16.

Ady Lajos, debreceni tankerületi főigazgató ingatlan és ingó vagyonát „Ady Lőrinc és felesége Pásztor Mária alap” címen a zilahi református Wesselényi Kollégiumra és a debreceni református gimnáziumra hagyja.

VÉGRENDELET

Én, alulírott Ady Lajos, debreceni tank. kir. főigazgató, teljes értelmem birtokában, alaposan megfontolva és senki által nem kényszerítve, az alábbiakban teszem meg végső rendelkezésemet:

1. Ha az Úristen akarata folytán előbb halnék meg, mint édesanyám, özv. Ady Lőrincné sz. Pásztor Mária az esetben bárhol található és bárminő ingatlan és ingó vagyonom - ez utóbbihoz számítva életbiztosítási összegemet, valamint tan- és egyéb könyveim szerzői díját is - kizárólagos és egyedüli örököséül öt rendelem, már csak azért is, mert hiszen ami ingatlan és ingó vagyonom van, ezt tulajdonképpen Édesanyámtól kaptam különböző időkben és összegekben, s a még forma szerint édesapám után engem megillető ingatlan és ingó részének is az Édesanyám leánykori hozománya az alapja és forrása. Méltányos és igazságos dolog tehát, hogy mindazon bárhol található és bárminemű ingatlan és ingó vagyon, mellyel halálom pillanatában rendelkezem, kizárólag és egyedül Édesanyámat illesse annyival is inkább, mert gyermekeim nincsenek, özvegyem pedig hivatali állásom után a magyar államtól tisztességes ellátást fog kapni mindaddig, míg nevemet viseli.

2. Ha azonban a Gondviselés rendelkezéséből túlélném Édesanyámat, akkor végrendekezésem akként módosul, hogy a. Édesapámtól és Édesanyámtól román elszakított területen öröklött és öröklendő ingatlanaim örököse az Erdélyi Ref. Egyházkerület legyen, mely az ingatlanok - esetleg pénzzé tett - jövedelméből 1/5 /:egyötöd/ részt kezelési költségként a saját céljaira fordíthat, 4/5/:négyötöd/ részt pedig mint a külön kezelendő „Ady Lőrinc és felesége Pásztor Mária-alap” hozadékát a zilahi ref. Wesselényi Kollégium rendelkezésére bocsátja, melyből a kollégium szilágymegyei, ref. vallású, szegény de tehetséges tanulókat alumneumszerűleg fog segélyezni. Ha a zilahi református és magyar tannyelvű iskola megszűnnék, az alapítványt kezelő Erdélyi Ref. Egyházkerület a kolozsvári ref. gimnázium keretében fogja az alap jövedelmének 4/5-ötödét ugyancsak szilágysági - ilyenek nem léteben - más, erdélyi származású ref. tanulók segítésére fordítani.

b. Mindazon ingatlanaim és ingó vagyonom, melyek Magyarország területén fekszenek, valamint a Románia területén levő ingóságaim - gazdasági és házi felszerelés, takarékbetétek, követeléseim - örököséül a debreceni ref. Kollégiumot jelölöm ki azzal a meghagyással, hogy e hagyományt „Ady Lőrinc és felesége Pásztor Mária-alap” címmel külön kezelje, az ingóságokat, s a szükséghez képest az ingatlant vagy ingatlanokat pénzzé tegye, s gondosan fundálja akként, hogy a jövedelem 1/3 /:egyharmad/ részét a debreceni ref. gimnázium szegénysorsú, tehetséges, ref. tanuló részére juttassa, 2/3 /kétharmad/ részét pedig juttassa el hasonló rendeltetéssel a zilahi ref. Wesselényi Kollégiumhoz. Ha ez utóbbi iskola megszűnnék, vagy nem

lenne többé magyar nyelviú tanításnyelvű, a 2/3 részt a debreceni ref. gimnáziumba, járó vagy ott magánvizsgálatot tevő szilágymegyei ref. vallású tanulók nyerjék el.

c. Azok a tárgyak, melyek Ady Endrével vonatkozásban vannak, /bútorok, képek, szobrok, kéziratok, könyvek, levelek, koszorúk stb./ mindkét hagyatékból kiemelve közgyűjteménybe helyezendők el.

d. Az Ady Endre munkái után járó szerzői díjnak családunkat illető részlete a debreceni ref. Kollégiumnál létesítendő alapítványt fogja illetni.

TtREL. II. 22. c 1.

A végrendeletet dr. vitéz László Béla közjegyző 783/1929. ügyszám és 25/1929 letétszám alatt megküldte a Kollégiumnak. A végrendeletet a kollégiumi igazgató az intézőtanács elé terjeszti 1940. június 29-én.

2.

Debrecen, 1914.

Áron Miksa 1909. március 22-én keltezett végrendeletében a debreceni református Collégiumnak hagyományoz 10 000 koronát.

ALAPÍTÓ LEVÉL

Néh. Áron Miksa debreceni volt nagykereskedő és földbirtokos végrendelet hátrahagyásával halt el Debrecenben 1914 évi január hó 25-én.

Végrendeletének 5.a. pontjában szó szerint a következőleg rendelkezett: „A debreceni református Collégiumnak, melynek én is tanulója voltam, hagyományozok 10 000, szóval Tízezer koronát azon feltétellel, hogy ezen összegből egy nevemet viselő alapítvány létesíttessék. Azonban ezen 10 000 korona mindaddig kamatoztassék, míg a tőke annyira felszaporodik, hogy évi kamatjából egy felsőbb iskolai tanárnak a debreceni református Collégiumban az évi fizetése kitelik.”

A végrendelet további rendelkezése szerint ezen 10 000 korona hagyományi összeget köteles Fürst Ödön örökös az örökhagyó halála napjától számítandó hat év alatt tetszés szerinti részletekben kifizetni, azonban ezen 10 000 korona négy százalékos kamatait Fürst Ödön már az örökhagyó halála után egy év múlva fizetni köteles, de egy évig az örökhagyó halála után kamatot fizetni nem tartozik. Ha pedig Fürst Ödön úgy kívánja, ezen 10 000 korona a jelzett hat év után is négy százalék kamatozással, kellő biztosíték mellett meghagyható.

A végrendelet ezen intézkedése folytán a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa már a hagyatéki tárgyaláson kijelentette, hogy miután az örökhagyó a ref. főgimnáziumnak volt hallgatója, így az alapítvány egy főgimnáziumi tanári tanszéknek leendő alapítványi tőkéje s ezen kijelentéshez a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben az érdekelt örökösök, valamint a kir. alapítványi ügyigazgatóság kifejezetten hozzájárultak.

Ennek folytán a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa és annak felügyeleti hatósága a Tiszántúli ref. Egyházkerület a 10 000 koronát alapítványul ezennel hálás

köszönettel elfogadja s már most kijelenti, hogy az alapítványi tőke évenkénti jövedelmét mindaddig tőkésíti, míg egy tanszék terhét el nem bírja s ekkor azt egy főgimnáziumi tanár fizetésének fedezésére fordítja.

Az alapítvány címe: „Áron Miksa főgimnáziumi tanszéki alapítványa” leend.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1915. április 21. napján tartott közgyűlése 174. sz. végzésével megerősítette.

Fürst Ödön örökös a debreceni járásbíróság jogerős hagyatékátadó végzésére 1917. július 1-én a debreceni Kollégium gazdasági tanácsának kifizette az alapítványi tőkét és a négy %-os kamatot, összesen 10 990 korona 77 fillért.

3.

Sarkad, 1926. május 18.

Balogh Ambrus református lelkipásztor alapítványt tesz a református főgimnázium egy tanulójának tápintézeti segélyezésére.

ALAPÍTÓ LEVÉL

A debreceni református kollégium konviktusa javára 10 000 000 azaz Tízmillió papír Koronát küldök postatakarékpénztár útján.

1. Az alapítvány címe: Balog Ambrus konviktusi alapja.
2. Az alapítvány célja: Egy tanulónak, ki a debreceni református főgimnáziumba jár, tápintézeti segélyezésre.
3. Az alapítvány vagyon mennyisége 10 000 000 K. Tízmillió papír K. Szám szerint nagy összegnek látszik, de értékre nézve kicsiny összeg. Sajnálom, hogy tőlem most több nem telik. Pedig érzem, hogy annak a jótéteménynek, miben tanuló koromban részesültem, mostani adományom csak egy parányi morzsája. Boldog lennék, ha életemben még egy morzsát adni módomban lenne az én áldott „Alma Materem” számára.
Ez alapító levelet 2, két egyenlő példányban állítottam ki. Egyiket kollégiumnak levéltára részére. A másikat magam és családom számára.
Sarkad-Bihar vm. - 1926. május 18-ik napján.
Balogh Ambrus s.k. református lelkipásztor.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1926. június 17. napján tartott közgyűlése 225. sz. végzésével megerősítette.

4.

Debrecen, 1931. május 26.

Dr. Balogh János ny. körorvos vagyonát végrendeletében a református főgimnáziumra és az egyetem orvosi karára hagyományozza.

ALAPÍTÓ LEVÉL

Alulírott Dr. Balogh János nyug. körorvos Csökmő községi lakos, szabad elhatározási képességem teljes birtokában ép elmével, érett megfontolás és szabad elhatározás után az összes ingatlan és ingó vagyonomat hagyományozom a debreceni református főgimnáziumnak, melynek magam is növendéke voltam és ott nyertem tudományos képzettségem alapját,- következő feltételek mellett: Hagyatékom évenkénti jövedelmének fele része a tőkéhez csatolandó, fele része pedig ösztöndíjakra fordítandó, amelynek nagysága olyan összegben állapíttassék meg, mely az adományozottnak jelentékeny segélyül legyen. Az alapítványt a tanári testület kezelje és adományozza a kiváló értékes tehetségű tanulóknak. Könyvtáramat, mely jelenleg 659 kötet hagyományozom a debreceni tudomány egyetem orvosi karának. Vagyonomat halálom után helyesebben nem értékesíthetem, minthogy azt tanügyi célokra hagyományozom. Azon intenció vezérelte gondolatomat, hogy hagyományom által értékes tehetségek érvényre jutását elősegítem és ezzel a nemzeti és kulturális színvonal fenntartásához csekély vagyonommal én is hozzájárulok és ha ezt elértem, úgy nem hasztalan éltem le életemet. A tanári testületre azért bízom az adományozás jogát, mert ők illetékesek a valóban nagy értékű tehetségek felismerésére és remélem, hogy a tanári kar a legjobb szándéktól vezérelve tett hagyományomat szívesen fogják - és intencióimnak megfelelőleg - kezelni.

TtREL. II. 22. c. 1.

Dr. Balogh János ny. körorvos 1930. július 30-án meghalt. A Kollégium gazdasági tanácsa a hagyatéki vagyont készpénzzé tette - az alapítvány tőkéje: 4 274. 62 pengő. A tiszántúli református egyházkerület 1931. évi aug. hónap 28. és köv. napjain tartott közgyűlése 151. sz. végzésével megerősítette.

5.

Debrecen, 1922. május 1.

Az Egyenlőség című hetilap dr. Baltazár Dezső püspök iránti tiszteletből alapítványt létesít.

ALAPÍTÓ LEVÉL

A magyar zsidóság politikai és szépirodalmi hetilapja, az Egyenlőség hálából Dr. Baltazár Dezső püspök iránt, a méltatlanul támadott zsidóság védelméért olvasói körében gyűjtést indított, melynek eredményeképpen a tiszántúli ref. Egyházkerület pénztárába 12 darab 1000 korona névértékű, négy darab 2000 korona névértékű 4 %-kal kamatozó járadék kölcsönről szóló állandósági kötvényt és tíz darab 100 korona névértékű hadi kölcsönkötvényt tett le alapítványként.

A tiszántúli ref. egyházkerület az alapítványt hálás köszönettel elfogadja, annak kezelését pénztára által eszközölteti, s az alapítványi vagyon csorbítatlan megőrzéséért és a jövedelemnek rendeltetésszerű használatáért teljes vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: Az Egyenlőség Baltazár alapítványa leend.

Az alapítvány évenkénti jövedelme a debreceni ref. lelkészképző intézet legalább két olyan theologusának adandó ki, akik a héber nyelvben s az ószövetségi tudományokban való előmenetelükkel kitűnnek. Az ösztöndíjat a lelkészképző intézet igazgatójának meghallgatása után a tiszántúli ref. Egyházkerület püspöke adományozza a tanév második felének elején. Az alapítvány tiszta jövedelmének legalább 80 %-a kiadandó. Afelett, hogy kettőnél többen is részesülhetnek-e benne, a lelkészképző intézeti igazgató meghallgatása után a tiszántúli ref. Egyházkerület püspöke határoz. Ha a fenti feltételeknek megfelelő érdemes növendék nem lenne, a ki nem adott kamat a tőkéhez csatolandó, de minden körülmények között oda csatolandó a tiszta jövedelem 20 %-a. Az alapítvány jövedelmeinek mikénti felhasználását kimutató számadás minden évben elkészítetik és a vallás és közoktatásügyi minisztérium kifejezett kívánságára betekintés és ellenőrzés céljából, rendelkezésre bocsátatik.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1922. június 27. napján tartott közgyűlése 276. sz. végzésével megerősítette.

6.

Debrecen, 1930. szeptember 22.

Özv. Baranyi Györgyné született Erdélyi Julianna alapítványt tesz a debreceni főiskolai énekkar részére.

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott özv. Baranyi Györgyné született Erdélyi Julianna boldog emlékezetű férjem, néhai id. Váradi Baranyi György Debrecen városának volt polgára és boldog emlékezetű fiam néhai ifj. Váradi Baranyi György volt tartalékos honvédfőhadnagy, ki a világháborúban Premysl várának ostromát végigszenvedte, majd hatéves szibériai hadifogság után hazajöve a büdszentmihályi Gróf Dessewffy-uradalom kasznára volt - emlékezetére, kik a Debrecen város múltjában oly emlékezetes Váradi Baranyi Mihály főbíró családjának utolsó férfitagjai voltak, a debreceni főiskolai Énekkar részére 1 000 P. azaz Egyezer Pengő alapítványt teszek a következő feltételek mellett:

1. Az alapítvány neve Id. Váradi Baranyai György és ifj. Váradi Baranyai György alapítvány.
 2. Az alapítvány összege 1 000 azaz Egyezer Pengő, amelyet ezen alapító okirattal együtt átszolgáltattam a kollégiumi Énekkar jelenlegi elnökének Dr. Szentpéteri Kun Béla egyetemi ny. r. tanár úrnak.
-
-

3. Az alapítvány rendeltetése: Az alapítványi összeg a debreceni ref. kollégium kezelése és felügyelete mellett gyümölcsöztessék és kamatainak 60 %-a minden esztendőben ünnepélyes keretek között osztassék ki az énekkar buzgó és szorgalmas tagjai között.
4. Minden évben április hó 24-én az alapítvány nevét viselők emlékezetére un. kántus ünnepély tartassék és az alapítvány kamatait az arra érdemesek itt nyerjék el.
5. Az alapítványi tőke kamatainak 40 %-a az alapítványi tőkéhez csatolandó, míg az összeg a 2 000 Pengőt el nem éri, ekkor ismét csak 60 % kamat adandó jutalmazásra, a többi a tőke növelésére fordítandó. Ez a művelet mindaddig folytatandó míg az alapítványi tőke 10 000 azaz Tízezer Pengőre növekedik, ettől kezdve az alapítványi tőke kamata teljes egészében kiadandó jutalmazásra.
6. Amennyiben valamikor a főiskolai Énekkar megszűnnék, az alapítvány feletti rendelkezési jog átszáll a tiszántúli református Egyházkerületre.
7. Kívánom, hogy a főiskolai Énekkar f. év szeptember hó 25-én boldogult szeretteim családi sírboltba helyezése alkalmából Debrecenben, a Kossuth utcai temetőben tartandó gyászszertartásnál közreműködjék.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1932. május 18. napján tartott közgyűlése 63. sz. végzésével megerősítette.

7.

Debrecen, 1924. május 21.

Barcza József tanulóársai emlékalapítványt tesznek.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Sz. Kun Béla egyetemi tanár, egyházkerületi tanácsbíró 1924. évi január 31-én kelt következő levelet intézte a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsához:
Néhai Barcza József volt főgimn. igazgató egykori tanulóársai egy baráti együttlétük alkalmával elhatározták, hogy elhunyt kedves barátjuk emlékére külön alapítványt tesznek.

Erre a célra:

Dr. Hegedűs Jenő ügyvéd Debrecen	60 000
Csóka Sámuel városi főjegyző, Debrecen	10 000
Kardos Béla nagykereskedő	10 000
Dr. Sz. Kun Béla egyt. tanár	10 000
Bárczay Gábor földbirtokos, Budapest	10 000
Dr. Szende Sándor ügyvéd	3 000
Kovács Kálmán erdőtanácsos, Debrecen	2 000
Kiss Zajos leltárbiztos h., Debrecen	1 000
Horváth József nyug. p.ü. titkár, Debrecen	1 000
Juhász László reform. lelkesz, Győrtelek	1 000

Karakas Albert :kir. táblabíró, Szeged	1 000
Kovács Lajos reform. lelkész-esperes, Kisvárdá	1 000
Dr. Oláh Antal ügyvéd, Öcsöd	1 000

koronát ajánlván fel, a begyűlt összeget dr. Hegedűs Jenőnek adták át azzal a kéréssel, hogy azt értékpapírba fektesse, alulírottak pedig megbízták, hogy az alapítvány gondozása, kezelése, felhasználásának módozatai és célja tekintetében a rendelkezéseket megtegye.

Ehhez képest van szerencsém a Debreceni Általános Forgalmi Bank r.t. 35 drb. egyenként 1 000 K névértékű részvényét, az 1923 évre vonatkozó az követőszelvényeivel együtt a Debreceni Kollégium pénztárában elhelyezni, s ugyanoda a gyűlt összegből részvényvásárlásra fel nem használt 1 000 koronát befizetni és tisztelettel kérem megbízóim nevében, hogy ezt a részvényekből és készpénzből álló summát alapítványul elfogadni méltóztassék.

Az alapítvány címe legyen: „Barcza József tanulótársai alapítványa”.

A tőke a letett részvényekben kezeltessek s ha a készpénz összeg kamatos kamataival annyira nő, hogy abból még egy részvényt venni lehet, ez is arra fordíttassék. A szelvényekért befolyó összeg legyen jutalom-díja évenként egy a kollégium főgimnáziumában érettségi vizsgát tevő tanulónak akit t.i. a vizsgáló bizottság tanulmányi, előmenetele, az önképzésben teljesített munkája, az ifjúságra gyakorolt jó hatása és anyagi helyzete tekintetbe vételével arra legméltóbbnak ítél. Ha, amitől Isten mentsen, valamelyik évben jutalmazásra méltó érettségiző ifjú nem volna, fel nem használt összeg csatoltassék a tőkéhez.

Gazdasági tanács a kollégium pénztárában értékpapírban és készpénzben elhelyezett értékeket alapítványul hálás köszönettel elfogadja. Az alapítvány címe, rendeltetése tekintetében az alapítók kívánságát teljes egészében, a jutalomdíj odaitélése tekintetében tett rendelkezését azzal a kiegészítéssel fogadja el, hogy az a főgimnáziumi tanárkar előzetes javaslata alapján történik.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1924. április 25. napján tartott közgyűlése 246. sz. végzésével megerősítette.

8.

Budapest, 1940. október 10.

Bay Zoltán alapítvány terve

Kedves István Bátyám! Nagyon köszönöm kedves soraidat, amelyek ismét eszembe juttatták az alapítvány még függőben lévő kérdését. A közölt 425.74 pengő még nagyon kicsiny összeg és néhány évvel ezelőtt az volt a megállapodásunk, hogy én ezt kb. 1 000 pengőre fogom kiegészíteni. Ezért tehát, míg ez meg nem történik, kár volna az alapítólevelet elkészíteni. Azt a megoldást, amit javasolsz, hogy a gimnázium legjobb fizikus kapná a kamatot, én is nagyon jónak tartom, a kiválasztást esetleg egy tanulmányi verseny alapján lehetne eldönteni, de az is megfelel, ha a fizika

tanár az egész évi tapasztalat alapján dönt. Mindez azonban cura posterior, egyelőre még az alapítvány összegét kell annyira felnövelni, hogy a kamat, ha nem is számottevő, de mégis valamivel becsületesebb jutalom legyen. Azt hiszem 3-4 %-nál többet nem lehet elérni a kamatozással viszont, 30-40 pengő a minimum, amit szerintem érdemes jutalomként kiadni. Ezért tehát most e levéllel egyidejűleg ismét küldök 200 pengőt, s akkor még két részlet lesz hátra, tehát 2-3 éven belül megcsinálhatjuk az alapítólevelet. Sajnos az én ígért debreceni utam egyre késik, de jövő tavasszal biztosan el fogok jönni Debrecenbe, mert Jeney Bandi, ottani orvosprofesszor kérte, hogy az ott tartandó élettani kongresszuson egy előadást tartsak a mesterseges rádióaktivitásról. Így tehát, ha előbb nem, de akkor biztosan találkozunk, s már előre örülök, hogy meglátogathatlak és, hogy elbeszélgethetünk a régi időről, amelyekre mindig nagyon kedvesen emlékszem.

Nagyon köszönöm a fáradozásaidat az alapítvánnyal kapcsolatban, sok szeretettel üdvözöl régi tanítványod Bay Zoltán

TtREL. II. 22. c. 1.

9.

Debrecen, 1935. március

Bereczky László a kollégiumi Kántus számára alapítványt tesz

ALAPÍTÓLEVÉL

I. Bereczky László III. fizetési csoport jellegével felruházott ny. kir. járásbírói elnök csajági lakos annak emlékére, hogy 1899. évi március hó 15.-én, mint a Kollégiumi Főiskola Kántus második basszistája a Kántus nagydíját nyerte el, 1934. évi január hó.24.-én 250 P-t, majd ugyanezen év február 1.-én ismét 250 P-t, végül 1934. év május 7.-én 150 P-t küldött be alapítvány céljára a Debreceni református Kollégium pénztárába.

1934. évi február hó 1.-én kelt levelében alapítványa célját az alantikban jelölte meg.

II. Az alapítvány címe: „Bereczky László kollégiumi Kántus alapítványa.”

III. Az alapítvány célja: A tőkeösszeg kamata évenként a március 15. emlékűnnepélyen a Kántus legjobb secund basszistájának adandó ki.

IV. Az alapítvány összeg jelenleg az időközi kamatokkal együtt 659 P 40 f készpénz, amelyet kezel a Debreceni református Kollégium Pénztára.

V. Az alapítványi összeg évi kamata minden év március hó 5.-én a kollégiumi Kántus legjobb második basszusát éneklő 5. vagy 6. éves tagjának adandó ki.

VI. Az ösztöndíj alapítvány kamatainak odaítélése a kollégiumi Kántus tagjainak szavazattöbbsége alapján, egyenlő szavazat esetén pedig a felügyelő tanár döntése alapján történik.

A tiszántúli református egyházkerület közgyűlése 1935. május 22-én tartott közgyűlése 51. sz. végzésével megerősítette.

TtREL. II. 22. c. 1.

Berezky László 1934. február 1-én a Kollégium igazgatójának küldött levelében az alapítvánnyal kapcsolatban a következőket közölte: Van szerencsém értesíteni, hogy a mai napon csekken ismét 250 Pengőt küldtem a főiskolai pénztárnak, alapítványom összegének teljes kiegyenlítéséül. Kérésem az, hogy egyelőre csak kamatoztassák a kamat a tőkéhez csatoltassék. Egyrészt, mert ez idő szerint a kamat még igen kevés lenne arra, hogy az a Kántus legjobb secundum basszistájának, - ha az egyúttal szorgalmas próbajáró is - egy kis örömet okozhatna minden év március 5-én, mely napon 35 év előtt én kaptam a Kántus úgynevezett nagydíját; másrészt mert ha Isten éltetend és módot nyújt alapítványom összegét növelni óhajtom a nagyobb öröm okozása céljából. Ha azonban Isten magához szólítana, vagy a folytonos nyugdíj csökkentés következtében növelni nem tudnám alapítványomat - e levelemből a cél és feltétel már kitűnik s így az alapítólevél kiállítását ezúttal mellőzöm; e levél - lévén az saját kezűleg írva és aláírva - teljes hitelű magánokirat. Ugyanazon csekken még 10 P-t küldtem. Erre nézve óhajtom az, hogy a „Főiskola Könyvtára” azonnal lépjen vissza tagul a Heral. és Gen. társaságba 1934. évre s így a Turul ez évi számaikat már kapni fogja. Márcz. Ápr. Május 1-én is küldendek - ha élek - 10-10 P-t. Ezeket pedig szereztessék be a Turul 1931.32.33 évi évfolyama a nevezett társaságtól.

Illendőbnek tartom, hogy így jusson hozzá a könyvtár a hiányzó füzetekhez - ígervén azt is, hogy míg Isten éltet, minden évben elküldendem a Collégiumnak az évi 10 P. tagsági díjat.

Kívánom, hogy majd utánam álljon elő valaki, folytatni azt, amit én most elkezdtem.

10.

Debrecen, 1924. szeptember 25.

Berey József tb. esperes és neje Asztalos Mária a theológiai egyetem hallgatóinak támogatására alapítványt tesz.

ALAPÍTÓLEVÉL

Berey József tb. esperes és neje Asztalos Mária nagyecsed-i lakosok 1 500 000 azaz Egymillióöttszáz ezer korona alapítványi összeget fizettek be a debreceni ref. kollégium pénztárába olyan módon, hogy az összeg mindenkor a debreceni ref. kollégium pénztárában gyümölcsözőleg kezelendő. A kollégium képviselőjében a gazdasági tanács az összeget elfogadja, azt az alábbi feltételek mellett kezeli, az alapítványi tőke csorbítatlan fenntartásáért a kollégium összes vagyonával szavatol.

Az alapítványi tőkének kamat-jövedelme a debreceni ref. kollégium keblében működő ref. theológiai egyetemen tanuló ref. vallású, jó erkölcsű és jó előmenetelű egy vagy több theológus egyetemi hallgató segélyezésére lesz minden tanév végével a theológiai tanárok egyetemi ítélete alapján fordítandó.

Az alapítványt peres, vagy peren kívüli ügyeiben a koll. gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1925. május 13. napján tartott közgyűlése 334. sz. végzésével megerősítette.

11.

Debrecen, 1915. október 30.

Berghoffer Károly a debreceni református Kollégium javára végrendelezik.

ALAPÍTÓLEVÉL

Néhai Berghoffer Károly volt gyömöri lakos, a debreceni ref. főiskola egykori széniora, aki később életfogytig Gyömörön az ottani gróf Teleki családnál nevelői tisztet töltött be s vagyont nagyrészt ezen alkalmazásában szerezte, Gyömörön 1915. március 19-én elhalván, a Gyömörön 1907. július 22-én kelt írásbeli magán végrendeletet hagyott hátra, melyben a debreceni református kollégium javára a következő végrendelezést tette: „összes értékpapírjaimat az ev. reformátusok debreceni kollégiumának hagyom az ott töltött, részben sok nélkülözéssel járt, de másrésztől életem legboldogabb korszakát képezett 9 év emlékéül s hálából a nyújtott jótéteményekért. E sorok írásakor következő értékpapírjaim vannak: 1. 11 drb. különböző sorsjegy és nyereményszelvény 2. 6 drb. egyenként 1 000 forintos földhitelintézeti záloglevél, 3. 4 drb. egyenként 2 000 koronás földhitelintézeti záloglevél, 4. 10 drb. magyar bank társulati részvény, 5. 10 drb. magyar villamossági társulati részvény, 6. 10 drb. Adria tengeri hajózási társasági részvény, 7. 4 drb. egyesült budapesti fővárosi takarékpénztári részvény. Ezek mai értéke körülbelül 20 000 forint, vagyis 40 000 korona. Ha Isten életemnek egyidejig még kedvez, igyekezni fogok értékpapírjaimat szaporítani. Óhajtasom az, hogy ezen összeg külön kezeltessék. Évi jövedelmének 75 %-át használják fel a kollégium szükséglete szerint, 25 %-a azonban évről-évre a tőkéhez csatoltassék - kikerekített összegekben, hogy így a tőke évről-évre növekedjék. Szeretném, ha a jövedelmének legalább egyrésze tápintézeti célokra használtatnék fel...

2. Az alapítvány címe: „Néh. Berghoffer Károly alapítványa.”

3. Az alapítvány célja az, hogy jövedelme a debreceni ref. kollégium közszükségleteire fordíttassék, úgy azonban, hogy ebből egy az alábbi feltételnek megfelelő tanuló a debreceni ref. kollégium tápintézetében ingyenes helyen ellátást nyerjen s a kollégium közszükségleteire csakis az ezen tápintézeti ingyenes ellátásra nem szükségelt jövedelem használható fel.

4. Néh. Berghoffer Károly hagyatéka ez időszerint még bíróilag nincs átadva a debreceni ref. kollégiumnak hagyott értékpapírokat a kollégium a hagyaték bírói átadása és a jelen alapítólevél kormányhatósági jóváhagyása után fogja ténylegesen kezeléskébe venni, mely ideig bírói letétben kezeltessék, de a debreceni ref. kollégium képviselőletében ennek gazdasági tanácsa már most kijelenti, hogy néh. Berghoffer Károly nagylelkű alapítványát hálás kegyelettel elfogadja az alapítvány tárgyát képező összes értékpapírokat, vagy elidegenítésük esetén azok értékét a kollégium többi értékeivel együtt a kollégium pénztárában kezeli. Amennyiben a kollégium gazdasági tanácsa az értékpapírok eladását célszerűnek látja, azokat eladhatja, ez esetben azonban az érettek befolyt összeget a kollégium pénzkölcsönzési szabályai szerint

első helyi telekkönyvi biztosítás mellett jelzálogi kölcsönökként gyümölcsözteti s ha ez lehetséges nem volna, valamelyik megbízható debreceni takarékpénztárban betétként helyezi el. Az alapítványi vagyoni jövedelme akár értékpapírok, vagy takarékpénztári betétek, akár jelzálog kölcsönök levonásából álljon elő, 25 % évről-évre a tőkéhez csatoltassék kikerekített összegben s csakis 75 %-a használható fel a jövedelemnek a jelen alapítólevél szerint a kollégium közszükségleti céljaira, illetve egy ingyenes tápintézeti hely betöltésére.

5. A tápintézeti ingyenes hely kedvezményére oly ifjú vehető fel, ki a debreceni ref. főgimnáziumban, vagy a debreceni ref. tanítóképzőben tanul, vagy a debreceni m. kir. tudományegyetemnek oly hallgatója, ki a debreceni ref. kollégium felsőbb oktatási intézetének tagja: mindenik esetben csakis úgy, ha az illető ifjú az általános tápintézeti feltételeknek megfelel. Az ingyenes tápintézeti kedvezményre lehetőleg felváltva veendő fel gimnáziumi, tanítóképzőintézeti tanuló és oly tudományegyetemi hallgató, ki a debreceni ref. főiskola f elsőbb oktatási intézetének tagja, az utóbbiaknál az egyetemi karok együttvéve jönnek tekintetbe nem pedig külön-külön, vagyis ha bármely karról egyetemi hallgató vétetett fel kedvezményre, utána már lehetőleg gimnáziumi, illetve tanítóképzőintézeti tanuló veendő fel. Örökhagyó Berghoffer Károly oldalági leszármazói egyenlő feltételek mellett a tápintézeti kedvezményre való felvételnél elsőbbségben részesülnek a nem rokonokkal szemben, tekintet nélkül arra, hogy legutoljára gimnáziumi, tanítóképzőintézeti tanuló, vagy egyetemi hallgató élvezte a kedvezményt.

6. Több rokon jelentkező közül a felvételre jogosított tanárkar az illetők vagyoni viszonyainak és az örökhagyóhoz való rokoni közelségének lehető figyelembe vételével szabadon jelöli ki a kedvezményben részesülőt. A tápintézeti alapítvány ösztöndíj alapítványnak tekintetvén, annak élvezete a reá felvett tanulót mindaddig megilleti, míg a jelen pontban említett tanintézetnek valamelyikén tanul, ennek letelte előtt a kedvezmény csak az esetben vehető el tőle, ha a tanulásban való előmenetele vagy erkölcsi magaviselete ellen alapos kifogás merül fel.

Úgy a felvétel, mint az elvesztés feletti döntés jog a debreceni ref. kollégiumnál szervezett közös tanári kart illeti meg. A pályázatokat az iskolai év végével, vagy ha az ingyenes hely időközben jönne üresedésbe, e körülmény előállásakor a kollégiumi igazgató hirdeti meg, a kollégiumi épületben kifüggesztett hirdetési tábláján, ő hozzá adandók be a pályázati kérvények is, ki azokat a pályázati idő lejárásakor azonnal a közös tanárkar elé terjeszti.

7. A debreceni ref. kollégium képviselőjében annak gazdasági tanácsa már most kijelenti, hogy mihelyt az alapítványi vagyont a kollégiumi pénztár ténylegesen átveszi, ettől fogva az a jelen alapítólevél szerint teljes vagyoni felelősséggel kezeli s e vagyoni felelősséget a gazdasági tanács már ezúttal is kifejezetten elvállalja.

8. Az alapítvány jövedelmének mikénti felhasználását feltüntető számadás évenként az illetékes felsőbb hatóságokhoz felterjesztetik..

9. Az alapítvány peres és peren kívüli jogügyekben a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

A tiszántúli református egyházkerület 1915. november 24-én tartott közgyűlése 631.sz. végzésével megerősítette.

1. Részletes felsorolásra kerülnek az értékpapírok.

12.

Kiskunhalas, 1912. március 6.

Bernáth Lajos főgimnáziumi tanár alapítványt tesz a debreceni református egyetem javára.

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott Bernáth Lajos kiskunhalasi lakos, ref. főgimn. tanár kifejezést akarva adni a felett érzett örömeinek, hogy Debrecenben, a kálvinisták központi helyén a benyújtott törvényjavaslat szerint egyetem lesz felállítva, - hogy ezen bizonyára nagy és hatalmas református jellegű intézményhez valamivel maga is hozzájárulhassék, a debreceni református egyetemmel kapcsolatosan az egyházkerület vezérlete alatt felállítandó internátus céljaira 200, azaz kétszáz koronás alapítványt teszek. Az alapítványi összeget szerény anyagi viszonyaimhoz mérten 1912 évtől kezdve mielőbb, de legkésőbb tíz év alatt a debreceni ref. kollégium pénztárába beszolgáltatom, illetve letörlesztem. Ugyanezen alapítvány gyarapítására felajánlom a felállítandó tápintézet, illetve internátus céljaira és így a tiszántúli ref. egyházkerület, mint fenntartó testület rendelkezésre bocsátom „Huszonnégy Esztendő” című munkám első kötetének második kiadását s ugyanennek népies lenyomatát olyan módon, hogy minden, az egyházkerület ajánlása folytán az általa fenntartott, vagy kormányzott középfaajú, vagy bármi más iskolában eladott példány árából 50 %-ot ismét a nevezett alapítványhoz csatolok.

Az így befolyt alapítványi tőke BERNÁTH LAJOS REF. TANÁR ALAPÍTVÁNYA címen kezelendő, az alapítványi tőke jövedelmét internátusi célokra a tiszántúli a tiszántúli ref. egyházkerület, mint fenntartó testület szabadon felhasználhatja; a tőke azonban semmi képen sem költhető el. De viszont a tőkét sem kezelheti más, mint a tiszántúli ref. egyházkerület.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület közgyűlése 146/1912. sz. végzésével megerősítette.

13.

Debrecen, 1922. szeptember 8.

Dr. Bessenyi Lajos főgimnáziumi tanár ösztöndíj alapítványt tesz a debreceni református főgimnáziumnál.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Bessenyei Lajos debreceni ref. főgimnáziumi tanár Debrecenben 1922. évi április 27-én kelt következő levelet intézte a debreceni ref. főgimnázium tanári karához: Megboldogult kis leányomnak, Irmuskának az emlékét, bármily szerény keretek között is, de óhajtanám megörökíteni és ezért elhatároztam, hogy az Ő nevére az Alföldi Takarékpénztárnál betét gyanánt elhelyeztet és jelenleg 1 977.01 K összeg felett a rendelkezés jogát a Nagytiszteletű és Tekintetes tanári karra ruházom át és ezen összeg alapján kis leányom nevére alapítványt létesítek a debreceni ref. főgimnáziumnál. Kívánságaim a következők lennének:

1. Az alapítvány neve legyen: „Bessenyei Irmuska alapítvány”
 2. A jelenlegi összeg 2 000 azaz kettőezer koronára növeltessék fel egy évi kamatozással és azután kamatai évről-évre adassanak ki.
 3. A kamatokat a debreceni ref. főgimnázium egy olyan növendéke kapja meg minden iskolai év április havának első felében, aki keresztyén vallású, jó magaviseletű és a philosophia propaedeutikából legalább jó osztályzatot érdemel.
 4. Az odaitélés joga a debreceni ref. főgimnázium tanári karát illesse... stb.
- A debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa ezen összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadja, az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és az alapítvány jövedelmeinek rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítvány címére, kamatainak mikénti felhasználására vonatkozólag alapítónak fent kifejezett kívánságai változatlanul maradnak.

TtREL. II. 22. c. /1.

A tiszántúli református egyházkerület 1923. május 24. napján tartott közgyűlése 106. sz. végzésével megerősítette.

14.

Debrecen, 1931. december 10.

Vitéz Dr. Bessenyei Lajos fia emlékére alapítványt létesít a debreceni református főgimnázium tanulójának támogatására

ALAPÍTÓLEVÉL

Vitéz Dr. Bessenyei Lajos főgimn. igazgató a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsához 1931 november hó 26-án kelt következő bejelentést tette:

Elhatároztam, hogy megboldogult fiam emlékére alapítványt teszek, e célból tisztelettel mellékelten csatolom a Városi Takarékpénztár és Hitelintézet R.T. 13.637 sz. takarékkönyvét, melybe f. évi június hó 6-án 1 000 P. azaz Egyezer Pengőt ezen alapítvány céljaira már betettem.

Az alapítvány neve: „vitéz Bessenyei Lajos főhadnagy alapítvány”. Az alapítvány felett rendelkezik a debreceni református főgimnázium tanárkara, amely minden év április havában az alapítvány kamatait egy felső osztályos, református vallású, jó előmenetelű, szegényebb sorsú olyan növendéknek adományozza, aki a reáliákból kiváló előhaladást tanúsít.

Végül tisztelettel kérem a Tekintetes Gazdasági Tanácsot, hogy az alapítvány kamatai, természetesen annyi, amennyi 1932 április hó 1-ig esedékes lesz, már a f. tanévben kiadassanak.

A debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa befizetett alapítványi tőkét „Vitéz Bessenyei Lajos főhadnagy-alapítvány” címén a kollégium egyéb vagyonaire vonatkozó szabályok szerint, de külön kezelteti. Ez alapítvány vagyonának csorbítatlan megőrzéséért, az alapítvány rendeltetésszerű felhasználásáért a kollégium egész vagyonával felelősséget vállal.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1932. május 18-án tartott közgyűlése 63. sz. végzésével megerősítette.

15.

Debrecen, 1944. január

Czégély Ilona végrendeletében 1000 pengőt hagyományoz szegény tanulók segélyezésére.

ALAPÍTÓLEVÉL

1. Az alapítvány címe: „Czégély Ferenc és neje Somogyi Terézia alapítványa”.
2. Az alapítvány célja: Az évi kamat a tőkéhez csatolandó, míg 1 000 P-re nő, azután az évi kamat egy a kollégium kötelékébe tartozó szegénysorsú, arra érdemes joghallgatónak adandó ki. Ha nincs érdemes folyamodó, akkor tőkésítendő.
3. Az alapítvány megőrzéséért a Kollégium egész vagyonával jót áll.
4. Az alapítványt mindenféle ügyben a kollégiumi intéző tanács, illetve annak elnöke képviseli.

TtREL. II. 22. c. 1.

I. Dr. Czegléd Mihály vármegyei főügyész özvegye Czégély Ilona 1930. december hó 3-án kelt végrendeletében a debreceni ref. Kollégium részére szegény tanulók segélyezésére 1 000 P-t hagyományozott. 1941. április 17-én bekövetkezett halála után a hagyatéki terhek levonása után nem jutott 1 000 P., csak 800 P. folyt be 1943. június 1-én. Az alapító testvéreinek kívánsága az, hogy édes szüleik Czégély Ferenc és felesége Somogyi Terézia nevét örökítse meg az alapítvány, a kollégium intéző tanácsa 67/1943. sz. végzésében beleegyezését adja, hogy az alapítvány összege 800 P. legyen. Az alapítólevelet az alapítványi gondnok, dr. Uzonyi Géza ny. közigazgatási bírósági tanácselnök fogalmazta meg.

16.

Debrecen, 1924. május 21.

 Barcza József tanulótársai emlékalapítványt tesznek

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Sz. Kun Béla egyetemi tanár, egyházkerületi tanácsbíró 1924. évi január 31-én kelt következő levelet intézte a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsához:

Néhai Barcza József volt főgimn. igazgató egykori tanulótársai egy baráti együttlétük alkalmával elhatározták, hogy elhunyt kedves barátjuk emlékére külön alapítványt tesznek.

Erre a célra:

Dr. Hegedűs Jenő ügyvéd Debrecen	60 000
Csóka Sámuel városi főjegyző, Debrecen	10 000
Kardos Béla nagykereskedő	10 000
Dr. Sz. Kun Béla egyt. tanár	10 000
Bárczay Gábor földbirtokos, Budapest	10 000
Dr. Szende Sándor ügyvéd	3 000
Kovács Kálmán erdőtanácsos, Debrecen	2 000
Kiss Lajos leltárbiztos h., Debrecen	1 000
Horváth József nyug. p.ü. titkár, Debrecen	1 000
Juhász László reform. lelkesz, Győrtelek	1 000
Karakas Albert kir. táblabíró, Szeged	1 000
Kovács Lajos reform. lelkesz-esperes, Kisvárdá	1 000
Dr. Oláh Antal ügyvéd, Öcsöd	1 000

koronát ajánlván fel, a begyűlt összeget dr. Hegedűs Jenőnek adták át azzal a kéréssel, hogy azt értékpapírba fektesse, alulírottak pedig megbízták, hogy az alapítvány gondozása, kezelése, felhasználásának módozatai és célja tekintetében a rendelkezéseket megtegye.

Ehhez képest van szerencsém a Debreceni Általános Forgalmi Bank r.t. 35 drb. egyenként 1 000 K névértékű részvényét, az 1923 évre vonatkozó s azt követő szelvényeivel együtt a Debreceni Kollégium pénztárában elhelyezni, s ugyanoda a gyűlt összegből részvényvásárlásra fel nem használt 1 000 koronát befizetni és tisztelettel kérem megbízóim nevében, hogy ezt a részvényekből és készpénzből álló summát alapítványul elfogadni méltóztassék.

Az alapítvány címe legyen: „Barcza József tanulótársai alapítványa”.

A tőke a letett részvényekben kezeltessék s ha a készpénz összeg kamatos kamataival annyira nő, hogy abból még egy részvényt venni lehet, ez is arra fordíttassék. A szelvényekért befolyó összeg legyen jutalom-díja évenként egy a kollégium főgimnáziumában érettségi vizsgát tevő tanulónak akit t.i. a vizsgáló bizottság tanulmányi, előmenetele, az önképzésben teljesített munkája, az ifjúságra gyakorolt jó hatása és anyagi helyzete tekintetbe vételével arra legméltóbbnak ítél. Ha, amitől Isten mentsen, valamelyik évben, jutalmazásra méltó érettségiző ifjú nem volna, fel nem használt összeg csatoltassék a tőkéhez.

Gazdasági tanács a Kollégium pénztárában értékpapírban és készpénzben elhelyezett értékeket alapítványul hálás köszönettel elfogadja. Az alapítvány címe, rendeltetése tekintetében az alapítói kívánságát teljes egészében, a jutalomdíj odaitélése tekintetében tett rendelkezését azzal a kiegészítéssel fogadja el, hogy az a főgimnáziumi tanárkar előzetes javaslata alapján történik.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1924. április 25. napján tartott közgyűlése 246. sz. végzésével megerősítette.

17.

Budapest, 1940. október 10.

Bay Zoltán alapítvány terve

Kedves István Bátyám! Nagyon köszönöm kedves soraidat, amelyek ismét eszembe juttatták az alapítvány még függőben lévő kérdését. A közölt 425.74 pengő még nagyon kicsiny összeg és néhány évvel ezelőtt az volt a megállapodásunk, hogy én ezt kb. 1 000 pengőre fogom kiegészíteni. Ezért tehát. míg ez meg nem történik, kár volna az alapítólevelet elkészíteni. Azt a megoldást, amit javasolsz, hogy a gimnázium legjobb fizikus kapná a kamatot, én is nagyon jónak tartom, a kiválasztást esetleg egy tanulmányi verseny alapján lehetne eldönteni, de az is megfelel, ha a fizika tanár az egész évi tapasztalat alapján dönt. Mindez azonban cura posterior, s egyelőre még az alapítvány összegét kell annyira felnövelni, hogy a kamat, ha nem is számottevő, de mégis valamivel becsületesebb jutalom legyen. Azt hiszem 3-4 %-nál többet nem lehet elérni a kamatozással viszont, 30-40 pengő a minimum, amit szerintem érdemes jutalomként kiadni. Ezért tehát most e levéllel egyidejűleg ismét küldök 200 pengőt, s akkor még két részlet lesz hátra, tehát 2-3 éven belül megcsinálhatjuk az alapítólevelet. Sajnos az én ígért debreceni utam egyre késik, de jövő tavasszal biztosan el fogok jönni Debrecenbe, mert Jeney Bandi, ottani orvosprofesszor kérte, hogy az ott tartandó élettani kongresszuson egy előadást tartsak a mesterséges rádióaktivitásról. Így tehát, ha előbb nem, de akkor biztosan találkozunk. s már előre örülök, hogy meglátogathatlak és, hogy elbeszélgethetünk a régi időről, amelyekre mindig nagyon kedvesen emlékszem.

Nagyon köszönöm a fáradozásaidat az alapítvánnyal kapcsolatban, sok szeretettel üdvözöl régi tanítványod Bay Zoltán.

TtREL. II. 22. c. 1.

1. Bay Zoltán a levelet régi tanárának Jakucs Istvánnak írta, a debreceni látogatására 1941. májusában került sor. Megerősítette, hogy a leendő alapítvány fizikus jutalmazását szolgálja, viszont az alapítólevelet csak akkor készíti el ha az alapítványra szánt teljes összeget átadja a Kollégiumnak.

18.

Debrecen, 1935. március

ALAPÍTÓLEVÉL

I. Bereczky László III. fizetési csoport jellegével felruházott ny. kir. járásbírósi elnök csajági lakos annak emlékére, hogy 1899. évi március hó 15.-én, mint a Kollégiumi Főiskola Kántus második basszistája a kántus nagydíját nyerte el, 1934. évi január hó. 24.-én 250 P-t, majd ugyanezen év február 1.-én ismét 250 P-t, végül 1934. év május 7.-én 150 P-t küldött be alapítvány céljára a Debreceni református Kollégium pénztárába.

1934. évi február hó 1.-én kelt levelében alapítványa célját az alantakban jelölte meg.

II. Az alapítvány címe: „Bereczky László kollégiumi Kántus alapítványa.”

III. Az alapítvány célja: A tőkeösszeg kamata évenként a március 15. emlékűnnepélyen a Kántus legjobb secund basszistájának adandó ki.

IV. Az alapítvány összeg jelenleg az időközi kamatokkal együtt 659 P 40 f készpénz, amelyet kezel a Debreceni református Kollégium Pénztára.

V. Az alapítvány összeg évi kamata minden év március hó 5.-én a kollégiumi Kántus legjobb második basszusát éneklő 5. vagy 6. éves tagjának adandó ki.

VI. Az ösztöndíj alapítvány kamatának odaitélése a kollé19.20.21.

giumi Kántus tagjainak szavazattöbbsége alapján, egyenlő szavazat esetén pedig a felügyelő tanár döntése alapján, történik.

A tiszántúli református egyházkerület közgyűlése 1935. május 22-én tartott közgyűlése 51. sz. végzésével megerősítette.

TtREL II. 22. c. 1.

Bereczky László 1934. február 1-én a Kollégium igazgatójának küldött levelében az alapítvánnyal kapcsolatban a következőket közölte: Van szerencsém értesíteni, hogy a mai napon csekken ismét 250 Pengőt küldtem a főiskolai pénztárnak, alapítványom összegének teljes kiegyenlítéséül. Kérésem az, hogy egyelőre csak kamatoztassák s a kamat a tőkéhez csatoltassék. Egyrészt, mert ez idő szerint a kamat még igen kevés lenne arra, hogy az a Kántus legjobb secund basszistájának, - ha az egyúttal szorgalmas próbajáró is - egy kis örömet okozhatna minden év március 5-én, mely napon 35 év előtt én kaptam a Kántus úgynevezett nagydíját; másrészt mert ha Isten éltetend és módot nyújt - alapítványom összegét növelni óhajtom a nagyobb öröm okozása céljából. Ha azonban Isten magához szólítana, vagy a folytonos nyugdíj csökkentés következtében növelni nem tudnám alapítványomat - e levelemből a cél és feltétel már kitűnik s így az alapítólevél kiállítását ezúttal mellőzöm e levél - lévén az sajátkezűleg írva és aláírva - teljes hitelű rnagánokirat. Ugyanazon csekken még 10 P-t küldtem. Erre nézve óhajom az, hogy a „Főiskola Könyvtára” azonnal lépjen vissza tudul a Heral. és Gen. Társaságba 1934. évre s így a Turul ez évi számaikat már kapni fogja.

Márcz. Ápr. Május 1-én is küldendek - ha élek - 10-10 P-t. Ezeket pedig szereztesék be a Turul 1931.32.33 évi évfolyama a nevezett társaságtól.

Illőbbnek tartom, hogy így jusson hozzá a könyvtár a hiányzó füzetekhez - ígérvén azt is, hogy míg Isten éltet, minden évben elküldendem a Collégiumnak az évi 10 P. tagsági díjat.

Kívánom, hogy majd utánam álljon elő valaki, folytatni azt, amit én most elkezdtem.

19.

Debrecen, 1924. szeptember 25.

Berey József tb. esperes és neje Asztalos Mária a theológiai egyetem hallgatóinak támogatására alapítványt tesz.

ALAPÍTÓLEVÉL

Berey József tb. esperes és neje Asztalos Mária nagyecsed-i lakosok 1 500 000 azaz Egymillióöttszázezer korona alapítványi összeget fizettek be a debreceni ref. kollégium pénztárába olyan módon, hogy az összeg mindenkor a debreceni ref. kollégium pénztárában gyümölcsözőleg kezelendő. A kollégium képviselőjében a gazdasági tanács az összeget elfogadja, azt az alábbi feltételek mellett kezeli, az alapítványi tőke esorbíthatlan fenntartásáért a kollégium összes vagyonával szavatol.

Az alapítványi tőkének kamat-jövedelme a debreceni ref. kollégium keblében működő ref. theológiai egyetemen tanuló ref. vallású, jó erkölcsű és jó előmenetelű egy vagy több theológus egyetemi hallgató segélyezésére lesz minden tanév végével a theológiai tanárok egyetemi ítélete alapján fordítandó.

Az alapítványt peres, vagy peren kívüli ügyeiben a koll. gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

TtREL. II. 22. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1925. május 13. napján tartott közgyűlése 334. sz. végzésével megerősítette.

20.

Debrecen, 1921. május 18.

Daróczy Terézia és testvéreinek alapítványa a ref. főgimnázium kabai születésű tanulójának támogatására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Daróczy Terézia, Lajos, Gyula, Antal és Sándor kabai lakosok 1921. március 8-án kelt következő levelet intézték a debreceni ref. főgimnázium igazgatójához: „Mi alulírottak, édes szüleink Daróczy Lajos és neje Gere Terézia 1921 február 8-án történt ötven éves házassági évfordulója alkalmából 1 000 azaz egyezer koronás alapítványt teszünk, oly célból, hogy az összeg évi kamatát minden évben a debreceni ref. főgimnáziumban tanuló, legjobb előmenetelű, kabai születésű növendék

kapja meg. Kérjük, hogy az értesítő egy példányban szüleink részére minden évben megküldessék.”

Az 1 000 korona alapítványi tőke a debreceni ref. Kollégium pénztárába tényleg befizettetett. A debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa az alapítványt hálás köszönettel elfogadja.

Az alapítvány címe: „Daróczy Terézia és testvérei alapítványa” leend.

Az alapítványi tőkét a debreceni ref. Kollégium pénztára kezeli, s annak csorbítatlan megőrzéséért és az alapítólevélben foglalt rendeltetés szerinti jövedelem felhasználásáért egész vagyonával felelősséggel tartozik. Az alapítványi tőke évi kamata a debreceni ref. főgimnáziumban tanuló legjobb előmenetelű, kabai születésű tanulóknak adatik ki.

21.

Debrecen, 1934.

Debreczeni Ferenc tisztelői alapítványt létesítenek

ALAPÍTÓLEVÉL

I. vitéz dr. Bessenyei Lajos ref. főgimnáziumi igazgató 1934. évi november hó 24-én a következő levelet intézte a kollégiumi gazdasági tanácshoz: „Van szerencsém tisztelettel mellékelten megküldeni a tekintetes Gazdasági Tanácsnak intézetünk néhai való tanárának, az 1931. május hó 24-én elhunyt Debreczeni Ferencnek emlékezetére tett és gyűjtött alapítványi összeget: 1 179 P, azaz egyezeregyszázhetvenkilenc pengő 60 ft, amely a mellékelten csatolt Városi Takaré- és Hitelintézet R.T. 13 618 számú könyvén van elhelyezve.

A tragikusan elhunyt Debreczeni Ferenc tanárunk emlékezetének megörökítésére annakidején gyűjtés indult a kartársak, a tanulóifjúság, a cserkészek és a város társadalmának körében. A begyűlt összegből először is egy díszes síremléket emeltünk megboldogult tanártársunk sírja fölé, amelyet f. évi október hó elején ünnepélyesen lelepleztünk. Ez emlék elkészítésének költségeit a begyűjtött összegből kifizetvén, a fennmaradó és feljebb számszerűleg kitüntetett összeget ezennel alapítványként elhelyezzük. Az alapítvány módozatait és feltételeit alulírott igazgató megboldogult Debreczeni Ferenc testvérbátyjával, Debreczeni István szatmárnémeti ref. lelkésszel a síremlék leleplezése alkalmából szóbelileg személyesen letárgyalta és nevezett lelkész gimnáziumi igazgatót kérte meg ez alapítvány létesítésének elintézésére.

Ez alapon tisztelettel jelentem be a tekintetes Gazdasági Tanácsnak a teendő alapítványra nézve a következőket:

1. Az alapítvány neve: Debreczeni Ferenc-alapítvány.
 2. Az alapítványi tőkét a Kollégium gazdasági hivatala kezeli és ez az összeg a fentebb feltüntetett és a mellékelt takarékbetéti könyv tanúsága szerint: 1 179. 60 P.
 3. Az alapítvány kamatait mindenkor a debreceni ref. Kollégium gimnáziumának tanári kara ítéli oda és pedig lehetőleg a tragikusan elhunyt Debreczeni Ferenc gimnáziumi tanár elhalálzási napján, május hó 24.-én, mindenesetre azonban legalábbis május hónapban.
-
-

4. Az alapítványi tőke kamataiból minden tanévben 2 gimnáziumi tanuló részesítendő:

- a. egy tanuló, aki református vallású, jó magaviseletű és a magyar irodalomtörténetből akár a VII., akár a VIII. osztályban kiváló előmenetelt tanúsít;
- b. egy tanuló, aki az V-VIII. osztályok valamelyikébe jár, buzgó és jó cserkész, szegénysorsú, akinek táborozási segély gyanánt adandó a kamatok fele;
- c. az a. és b. pontokban megjelölt tanulók között az egy évi kamatok fele-fele részben egyenlően osztandók meg.

5. Az alapítvány kamatainak kiosztását már a folyó tanévben vagyis 1934-35-ben meg kell kezdeni.

A tiszántúli református egyházkerület 1937. május 27-én tartott közgyűlése 17.sz. végzésével megerősítette.

TtREL. II. 22. c. 1.

22.

Debrecen, 1922. augusztus 31.

Debreceni református tanítók jubiláris alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreceni ref. tanítók a debreceni ref. tanítóképzőintézet 50 éves fennállása alkalmából rendezett gyűjtésük eredményeképpen a múlt, 1921. év április óta mai napig a debreceni ref. kollégium pénztárába befizettek 8 362 kor, 34 fill. készpénzt, továbbá adományoztak egy darab 1 000 kor, névértékű és 7 darab 100 korona névértékű hadikölcsön kötelezvényt.

A gyűjtést rendezők nevében Mocsáry Lajos debreceni tanító a tanítóképző intézet jelenlegi igazgatója előtt a következő óhajtást fejezte ki, „Az alapítvány címe legyen: Volt tanítványok jubiláris alapítványa.” Az összeg addig növelendő, míg az alapítvány tőkéje készpénzben a 10 000 koronát el nem éri. Ekkor az alapítvány kamatát a Tanítóképző intézeti tanárkar ítéli oda. 2 vagy 3 tanítóképzőintézeti tanulónak, akiknek apja mint tanító működik. Az alapítvány a debreceni ref. kollégium pénztárában kezelendő.

A tiszántúli református egyházkerület 1923. május 28-án tartott közgyűlése 106.sz. végzésével megerősítette.

TtREL. II. 22. c. 1.

23.

Debrecen, 1921. május 7.

Debreceni zsidó vallású polgárok emlékalapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

„Debreceni zsidó vallású polgárok” 1920 március 11-iki kelettel Debrecen szab. kir. város polgármesteréhez a következő tartalmú levelet intézték:

Alulírott debreceni zsidó vallású polgárok osztozva abban a lelkes örömben amely az ellenséges megszállás alól való szabadulás napján, - a magyar nemzeti hadsereg dicső csapatainak bevonulása alkalmából eltölti a város egész lakosságát, - áthatva attól a meggyőződéstől, hogy a magyar nemzeti hadsereg a rend és nyugalom helyreállításában, a békés polgári munka megindításában már eddig is mérhetetlen szolgálatoakat tett, - ezentúl pedig a szétdarabolt ország újjáépítésében a legnagyobb hivatást fogja teljesíteni, - átérezve egyrészt az iskoláknak másrészt a katonaságnak nemzet fejlesztő és állam fenntartó nagy jelentőségét, - a mai nap megörökítésére ezennel százezer koronát adunk át Polgármester Úrnak azzal, hogy ez összegnek alább meghatározott részei „Debreceni zsidóvallású polgárok emlékalapítványa” néven segélyalapítványokul szolgáljanak a következő debreceni közép fokú iskolában. A ref. főgimnáziumban 40 000,- a r. kath. főgimnáziumban és állami főreális iskolában 20-20.000,-, a felső kereskedelmi iskolában és a kereskedő társulat által fenntartott polgári iskolában 10-10.000,- korona szolgáljon alapítványi tőkéül.

A mai örvendetes napon, mint Debrecen szab. kir. városa történetében új reményeket fakasztó időpontban tett alapítványaink kezeléséről és felhasználásáról az egyes iskolák alapító levelei fogják a közelebbi feltételeket megállapítani. Mi csak a legfőbb rendeltetésüket jelöljük meg, hogy t. i. a tőke kamatai vagyontalan, jó előmenetelű és jó magaviseletű tanulóknak elsősorban magyar katonák gyermekeinek. és főképp árváinak segélyezésére fordíttassanak és hogy e segélyek évenként az iskolák március 15-iki ünnepén osztassanak ki.

Előre is hálásan megköszönve polgármester úrnak alapítványaink elfogadásával és az illetékes helyekre való juttatásával járó szíves fáradozását, azzal a hő óhajtással zárjuk a mai emlékeztető napon levelünket, vajha teremnének alapítványaink nyomán olyan nemes és áldásos gyümölcsök, amilyen igazi magyar érzésből és tiszta szándékból fakadt az alapítvány tétel gondolata.

A debreceni ref. főgimnáziumnak adományozott 40 000 korona a debreceni ref. Kollégium pénztárába teljes összegében befizettetett.

A debreceni református egyházkerület 1921. július 30-án tartott közgyűlése 290. sz. végzésével megerősítette.

TtREL. II. 22. c. 1.

24.

Debrecen, 1924. június 16.

A debreceni református főgimnázium VII. osztályának 1923-1924-ben végzett növendékei osztálytársuk, Cseppentő László emlékére alapítványt tesznek.

ALAPÍTÓLEVÉL

Mi a debreceni ref. főgimnázium VII-ik osztályának 1923-1924 évben végzett növendékei a folyó 1924 év május hó 30-án meghalt tanuló társunknak s jó barátunk-

nak, Cseppentő Lászlónak a nevére 300 000 azaz háromszázezer korona alapítványt teszünk. Az alapítvány kamatait az a tanuló élvezze, aki a megboldogult által legjobban kedvelt két tárgyból: a magyarból illetőleg a számtanból, legkiválóbb előmenetelt tanúsítja. A jutalmazásra szánt tanulót az 1923/1925 iskolai évben az alapítványt tevő osztály, mint ez iskolai évben már VIII-ik osztály saját kebléből választja a tanári kar jóváhagyása mellett. Azonban az 1925/26 évben az alapítvány visszazáll a debreceni ref. főgimnáziumban a mindenkori VII-ik osztályra s ettől kezdve a megboldogult VII-ik osztályos emlékére mindig ez az osztály rendelkezik vele, olyformán, hogy egyik iskolai évben a magyarból, a másik iskolai évben a számtanból az osztály által a tanári kar jóváhagyása mellett a legjobbnak talált tanuló kapja az alapítvány kamatát.

Az alapítvány címe: „Cseppentő László emlékalapítvány” leend. Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli.

TtREL. II. c. 1.

A tiszántúli református egyházkerület 1924. szeptember 25-én tartott közgyűlése 245 sz. végzésével megégiumnak.

25.

Debrecen, 1921.

Déri Frigyes a kollégium kulturális céljaira alapítványt létesített

ALAPÍTÓLEVÉL

Déri Frigyes wieni gyáros a debreceni ref. kollégium igazgatóságához 1921 május hó 13-iki kelettel a következő levelet intézte:

„A Debreceni Déri Múzeum építkezése a kollégium telkeitől függetlenül oldatván meg, indítatva érzem magam, tekintettel a kollégium súlyos anyagi helyzetére, hogy a kollégium kulturális, nemes céljait támogatandó, 100000 koronás, állandó jellegű alapítványt tegyek...stb.stb.”

A százezer korona alapítványi tőke a debreceni ref. kollégium pénztárába befizettetvén, azt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa, - amidőn a fennkölt gondolkozású és a debreceni ref. kollégium kulturális ügyei iránt is nemesen érző kegyes alapítónak egyhangúlag hálás köszönetét fejezi ki, - alapítványul ezennel elfogadja, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének a megjelölt alapítványi célra leendő felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe „Déri Frigyes alapítvány” leend.

Az alapítvány évenkénti kamatai a debreceni ref. kollégium közszükségleteire fordítatnak.

Az alapítvány tőkét a debreceni ref. kollégium pénztára a gazdasági tanács felügyelete mellett kezeli, annak gyümölcsöző elhelyezéséről a kölcsönzési szabályokban megállapított módon gondoskodik.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.1.21.

Az alapítványt jóváhagyta és megerősítette a debreceni kollégium gazdasági tanácsa 1922. október 3-án 876., a tiszántúli ref. egyházkerület 1923. máj. 24-én 106. sz. alatti végzésekkkel.

Déri Frigyes 1920-ban a városnak adományozta értékes művelődéstörténeti gyűjteményét. A debreceni ref. egyházkerület a Déri Múzeum alapításának helyéül a Fűvészkertet engedte át. A múzeum alapítóját 1923. okt. 19-én a város díszpolgárává választották.

26.

Debrecen, 1923.

Dobó Sándor alapítványa a ref. tanítók kollégiumban tanuló gyerekeinek támogatására

ALAPÍTÓLEVÉL

Dobó Sándor h. böszörményi igazgató tanító azokból az adományokból, melyeket 40 éves tanítói működése megünneplése alkalmából kartársai és tisztelői gyűjtöttek a H. böszörményi Városi Takarékpénztár 9160. sz. betéti könyvecskéjén elhelyezett 21.000 koronát küldött a kollégium pénztárába alapítványként a debreceni ref. tanítóképző intézet részére, azzal a rendeltetéssel, hogy annak évi kamatai két egyenlő részre osztva adassanak ki ref. tanítók tanuló gyermekének, és pedig az egyik rész a magyar nyelvben és irodalomban, a másik rész Magyarország történetében legkiválóbb előmenetelt tett tanulónak. Ha mindkét tantárgyból ugyanaz a tanuló tanúsítja a legjobb előmenetelt, úgy mindkét rész ugyanazon tanulónak adandó ki. A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa a kollégium pénztárában elhelyezett 21.000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja, annak „Dobó Sándor alapítványa” címen külön kezelését elrendeli.

Az alapítványi tőke csorbíthatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.-

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.1.22. sz.

Az alapítványt megerősítő határozat és végzés: A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1923. szept. 21-én 738., a tiszántúli ref. egyházkerület 1923. nov. 27-én 428.sz.alatt. Dobó Sándor 1864. ápr. 10-én született Hajdúböszörményben. Az igazgató tanító 1887-től nyugalomba vonulásáig, 1926-ig működött szülővárosában.

27.

Debrecen, 1925.

Dr. Tasnádi Kardos Endrének és tanulóársainak alapítványa az óklasszikus nyelvekben kitűnő tanulók jutalmazására

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Tasnádi Kardos Endre és tanulóársai, akik 1898-ban tettek a főgimnásiumban érettségi vizsgálatot, 25 éves érettségi találkozásuk alkalmával egykori szeretett igazgatójuk és tanáruk Dr. Dóczi Imre nevének megörökítésére 1.200.000 azaz Egymillió kettőszázezer koronát juttattak a főgimnásiumi igazgató kezeihez a következő rendeltetéssel: Az alapítvány címe: „Dr. DÓCZY IMRE ösztöndíj alapítványa” leend.

Az alapítvány jövedelme az 1925/26 iskolai évtől kezdődőleg minden év március havában az óklasszikus nyelvekben kitűnő főgimnásiumi tanulónak adassék. Az odaítélés joga a főgimnásium tanári karát illeti.

Gazdasági tanács a főgimn. igazgató által a kollégium pénztárába befizetett 1.200.000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, s jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.1.23. sz.

Az alapítványt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa az 1925. júl. 13-i /181.sz.alatt/, a tiszántúli ref. egyházkerület f. év nov.18-i közgyűlésén /271.sz.végzéssel/ erősítette meg.

Dóczi Imre egyházkerületi középiskolai felügyelő 40 éves tanári működésének tiszteletére már 1917-ben létesítettek alapítványt.

1944-ben a gimnáziumi ösztöndíj alapítványa a „dr. Dóczi Imre alapítvány”-ba olvadt be.

28.

Debrecen, 1931.

Dr. Dóczi Jenő alapítványa a klasszika filológiában kiváló szegénysorsú növendékek támogatására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Néhai Dr. Dóczi Imre fia, Dr. Dóczi Jenő a főgimnázium igazgatójához címzett levelében a következőket írja:

„Boldogult édesapám végakaratóban a debreceni református főgimnáziumnak 1000 azaz Egezezer Pengőt hagyományozott azzal a rendeltetéssel, hogy abból egy alapítvány létesíttessék, melynek évi kamata a classica-philológiában legkiválóbb, szegény sorsú növendéknek adassék. Amidőn erről igazgató urat van szerencsém értesíteni s egyúttal az 1000 azaz Egezezer Pengőt kezeihez juttatom, mély tisztelettel

kérem, hogy ez összeget mint „Dr. Dóczi Imre alapítványát” kezelni és rendeltetéséhez képest felhasználni méltóztassék.”

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa a befizetett alapítványi tőkét „Dr. Dóczi Imre alapítványa” címén külön kezelteti, a kollégium egyéb vagyonára vonatkozó kezelési szabályok szerint. Az alapítványi vagyon csorbítatlan megőrzéséért a kollégium egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítvány évi kamatait a classica-philológiában legkiválóbb szegénysorsú ref. gimnáziumi növendék részére a főgimn. tanári kar jogosult adományozni. Az alapítványt mindennemű ügyeiben a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.l.24.

Az alapítványt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1931. júl. 2-án 119., a tiszántúli ref. egyházkerület f. év aug.28-i ülésén hozott 152. számú végzésével erősítette meg. Dóczi Imre /Sárospatak, 1849. szept. 30. - Debrecen, 1930. nov. 11./ 1887-1894. között a debreceni ref. gimnázium tanára; 1894-től igazgatója, majd 1898-tól 1930-ig egyházkerületi felügyelő.

Fia dr. Dóczi Jenő /1881-1939/ vagyonát a debreceni, a sárospataki és a nagykőrösi gimnáziumok között osztotta fel.

29.

Debrecen, 1931.

Dr. Ecsedi István alapítványa a helyi néphagyományról szóló pályamunkák jutalmazására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Én Ecsedi István dr. a Déri Múzeum igazgatója a debreceni kollégium egykori növendéke és tanára áthatva szeretett kollégiumunk iránt érzett hálával és szeretettel, bensőséges tisztelettel hajolva meg kollégiumunk tisztaságai előtt, elhatároztam magamban, hogy a magyar népünkben megismert szellemi, erkölcsi értékek megbecsülésére s eziránt ébresztett érdeklődés fokozására, pályadíj-alapítványt teszek a kollégiumi tanítóképző intézet számra. Komoly szándékomban van, hogy ez alapítvány összegét idővel, - ha módomban lesz benne, - nagyobb összegre kiegészítsem.

Az alapítvány címe: „Ecsedi István alapítványa magyar néphagyományok megmentésére”

Az alapítvány célja, hogy a kollégiumunkban nevelkedő tanítók személyes kutató munkával alaposan megismerjék Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúl földjét és magyar népét. Ezért az alapítvány kamataiból minden iskolai évben /:még a karácsonyi szünet kiadása előtti héten:/ pályatételek tűzessenek ki a debreceni kollégium tanító növendékei számára, mégpedig egy tétel a földrajz, másik meg a néprajz köréből, de mindig Debrecen és a Tiszántúl földjére és népére vonatkozólag. E pályatételek lehetnek: ismertető leírások, tudományos adatgyűjtések, népünkre vonatkozó tárgyi és szellemi emlékek felkutatása, összegyűjtése és esetleges feldolgozása.

Az alapítványi vagyont alkotja az a 180 azaz Egyszáznyolcvan dollár /:mai értékben 1025 P.:/ mely összeget 1931 január 1-én debreceni Városi Takarékos és Hitelintézet 5190-13300. sz. betétkönyvében helyeztem el, továbbá az a 60. - azaz Hatvan Pengő, mely összeget a dollárok betéti könyvével együtt az alapítólevélhez csatolok. Az alapítvány dollárvagyonra mindig elkülönítve, önállóan kezeltessek, az Amerikai Egyesült Államok pénznemében őriztessek és kamatoztassák. E tőke után minden polgári év bezárásával esedékes kamat összegének 75 %-a szolgáljon a következő iskolai évre pályadíjjal. A kamat 25 %-a pedig évente a tőkéhez csatolandó. Mint-hogy így az első kamatösszeg csak 1931/32 iskolai évben volna felhasználható, az 1930/31 évi pályadíjjal szolgáljon az igazgató úr kezeihez juttatott 60. Pengő.

A pályatételek kifizetésére a pályázat eredményének megállapítására, a pályamunkák megbírálására és a pályadíj kiadására tegyen javaslatot a bizottság, mely a kollégium tanítóképző intézeti tanárokból /:utánuk az intézet magyar nyelvi és földrajz tanárai-ból:/ alakuljon. E bizottság javaslatai alapján a pályadíjak elosztott ügyében a kollégiumi tanítóképző tanárkara rendes formák közt tartott gyűlésén határozzon. Kérem a bizottságot, tekintsék azt a kívánságomat, hogy amíg Isten életben tart, mindennemű javaslataikat előzetesen velem közöljék. A pályadíj azonban akár részben, akár egészben csak olyan dolgozatok, vagy gyűjtemények jutalmazására adhatók ki, melyek eredeti kutató munka alapján jöttek létre és a tanítónövendékek értelmi és műveltségi színvonalához mérten értékkel bírnak, avagy az összegyűjtött és a Déri Múzeumba beszállított, beszolgáltatott tárgyak, szellemi emlékek, magukban jelentős néprajzi értéket képviselnek. Ha a pályázatok eredménye ezt a mértéket nem üti, a pályadíj részben, illetve egészben a tőkéhez csatolandó. S ezt biztosítani kívánom, hogy az alapítvány pályadíjai mindenkor a kollégiumi tanítóképző önképzőkörének nyilvánosság előtt tartott évzáró gyűlésén adassanak ki, s ez alkalommal felolvas-tassanak következő emlékeztető soraim:

Kicsiny. tüzet gyújtottam meg, mely lassan lobogó fáklyával szította az ifjú tanítói lélek lelkesedését. A munka ma is elsőrendű szükség: erkölcsi és anyagi támogatása nemzeti feladat.

Szolgálják a nagy nemzetépítő munkát tanítói pályára készülő ifjainak tovább szeretettel és lelkesedéssel. Lelkes munkájuk szerény jutalma legyen alapítványi összegem évi kamata. Ez az intelem, miszerint ne feledjék el, hogy a magyar, a nemzetek nagy kulturális küzdelmében csak annyit jelent és csak annyi értékű, amennyit a maga kulturális értékéből fel tud mutatni.

Az alapítvány kezelőjéül a kollégium gazdasági tanácsát kérem fel, egyben arra is, hogy peres ügyekben az alapítványt képviselje...

TtREL II.22.c.1.25.

Az alapítványt a debreceni református kollégium gazdasági tanácsa 1931. nov. 14-i ülésén, a tiszántúli ref. egyházkerület 1932. máj. 18-án tartott közgyűlésén 63. számú végzésével fogadta el.

Ecsedi István 1885.szept. 20-án született Debrecenben és 1936-ban halt meg. 1911-től 1929-ig a debreceni református tanítóképző tanára, majd a Déri Múzeum igazgatója volt.

Debrecen, 1926.

Az 1905-ben végzett tanítóképzősök alapítványa emléktábla állítására

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreceni ref. kollégium Tanítóképző Intézetének 1905-ben képesítőzött volt növendékei közül az alább felsoroltak 20 éves baráti találkozásra az 1925. évi július hó 3-án a ref. Collegiumban összegyűlve, a díszközgyűlésükön felvett jegyzőkönyv szerint a többek között a következő határozatot hozták: ... Csatáry Imre indítványozza, hogy elhalt kedves tanáraink emlékének megörökítésére egy alapítványt tegyünk tanító és tanári árva, vagy segítségre szoruló érdemes gyermekek - tanítóképző intézeti növendékek - javára. ... Kovács Ferenc az alapítványhoz való hozzájárulás határidejét októberig óhajtja kiterjesztendőnek.

...Dr. Kiss János indítványozza, hogy az alapítólevélben kérjük fel az intézet mindenkorai igazgatóját, hogy az alapítvány növelésének eszméjét minden további találkozó előtt említse meg, s hogy az ösztöndíjakra csak az alapítvány évi kamatai fordíttassanak.

Indítványozza továbbá, hogy az alapítvány céljára összeadott összegből 1/3 rész külön alap céljaira kiszakíttassék: a világháborúban hősi halált halt volt tanítóképezdészek emlékének az intézet falán márványtablán való megörökítésére.

„...Fenti indítványok egyhangú lelkesedéssel elfogadtattak, s az alapítványokra szánt összegek összegyűjtésével, s az alapítólevél kiállításával a 20 éves találkozó elnöke: ifj. Jámbor Lajos debreceni tanító bízott meg...”

Alulírott fenti megbízásnak eleget tettem: a 20 éves találkozóon megjelentektől részben közvetlenül a találkozó alkalmával, részben postai úton a mellékleten feltüntetett adomány összegeket összegyűjtöttem s mai napon a ref. Tanítóképző-Intézet igazgatójának fenti két alapítvány céljára a közös alapítólevéllel együtt átszolgáltattam, megnevezve: A ref. Tanítóképző-Intézet elhalt tanárainak emlékét megörökítő u. n. „I. ELHUNYT TANÁRAINK EMLÉKALAPJA” címen 1.600.000 K. azaz Egymillió hatszázezer koronát,

„II. HŐSI HALOTTAINK EMLÉKTÁBLA ALAPJA” címen 800.000 K, azaz Nyolcszázezer koronát.

Kelt Debrecenben, 1925. évi november hó 2-án

ifj. Jámbor Lajos s.k.
a 20 éves találkozó elnöke.

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa jelen alapítólevélben foglalt alapítványt elfogadja, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítványt minden vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL.II.22.c.l.26.sz.

Az alapítványt a kollégium gazdasági tanácsa 1926.márc. 21-én 121., a tiszántúli ref. egyházkerület f. év máj. 5-én 49. sz. alatt erősítette meg.
Az emléktáblát 1931. máj. 17-én leplezték le a kollégium dísztermi lépcsője előtt.

31.

Debrecen, 1924.

Erdőhegyi Gábor a kollégiumi tápintézet javára 50.000 koronát ajánlott fel.

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott Erdőhegyi Gábor debreczeni Pacsirta u. 20. sz. a. lakos 1923. november hó 23-án a debreczeni ref. kollégium pénztárába 50.000 koronát azzal a rendeltetéssel fizetett be, hogy ezen összeg ott, mint alapítvány kezeltesék s jövedelme a kollégiumi tápintézet segélyezésére fordíttassék. Gazdasági tanács a befizetett 50.000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja, annak „Erdőhegyi Gábor alapítványa” címen a tápintézeti segédalapok között leendő nyilvántartását és kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.l.27. sz.

Az alapítványt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1924. ápr. 5-én 106., a tiszántúli ref. egyházkerület 1924. szept. 25-i közgyűlésén hozott 246. számú végzésével erősítette meg.

32.

Debrecen, 1923.

Dr. Erdős József alapítványa hittanhallgató kántustag támogatására

ALAPÍTÓLEVÉL

Az 1922 évi december hó 4 napján elhunyt feleségem kegyeletes emlékezetére 20000 azaz húszezer korona alapítványt teszek a debreczeni református kollégiumi kántus javára a következő pontok szerint:

1./ A kollégiumi pénztárba a mai napon készpénzben és egy összegben befizetett húszezer korona alapítványi tőke „Dr. Erdős Józsefné - György Juliánna alapítvány” néven kezeltesék.

2./ A húszezer korona tőke összes kamatai, egy összegben, egy érdemes és méltó, lehetőleg felsőbb tanfolyambeli hittanhallgató kántustagnak adandók ösztöndíjul,

még pedig az egyes tanévek végén tartandó teljes kántusgyűlés alkalmával, amikor a kántusfelügyelő tanár, vagy akadályoztatása esetén a kántusvezető tanár adja át az ösztöndíjra érdemes és méltó hittanhallgatónak az esedékes kamatösszeget.

3./ Az alapítvány kezelését és felügyeletét a debreczeni református kollégium a többi kegyes alapítványokéhoz hasonló módon teljesíti.

4./ Az alapítvány az 1923-24 iskolai év bezárulta előtt az 1924 évi június hónapban lép életbe; ehhez képest az első tanévi esedékes kamatösszeg az 1924 évi június hónapban, illetve a mostani gyakorlat szerint június hónap első felében osztandó ki.

A debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa a befizetett 20000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja s az alapítványi tőke csorbitatlan megőrzéséért és az alapítólevélben foglalt rendeltetésnek megfelelő felhasználásáért felelősséget vállal egész vagyonával a kollégium gazdasági tanácsa képviselendő.

TtREL II.22.c.1.28 sz.

Megerősítő végzések: Debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1923. jún. 5. 440. szám., tiszántúli ref. egyházkerület 1923. nov. 27. 428. sz.

A Kántus a XVI. századtól éneklő diáktársaságból fejlődött ki. Erdős József /Szatmárnémeti, 1856. aug. 21.- Debrecen, 1946. dec.12./ a teológiát Debrecenben és Bécsben végezte. Debrecenben 1914 és 1928 között volt egyetemi tanár.

33.

Debrecen, 1929.

Dr. Erdős József tápintézeti alapítványa tudományegyetemi teológus diák ellátására

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Erdős József debreceni lakos nyug. egyetemi ref. theologiai tanár szeretett tanítványai és tisztelői a debreceni ref. főiskola pénztárába a mai napig 1785 Pengő 64 fillért szolgáltatnak be a következő rendeltetéssel:

1. Az alapítvány neve és címe lesz: „Dr. Erdős József tápintézeti alapítványa.”

2. Az alapítványi tőke a debreceni ref. kollégium pénztárában a kollégium egyéb vagyonaival lesz teljesen hasonló módon kamatoztatandó és gyümölcsözőleg kezelendő.

3. Az alapítvány évi kamatjövedelme egy a debreceni Tisza István tudományegyetemen tanuló teljesen ingyenes ellátásra olyan ref. teológus részére ítélandó oda, a theologiai kar javaslata alapján a tápintézeti bizottság által, aki a tápintézeti első fokozatban nyer felvételt. Ez ifjú helyett az alapítvány jövedelméből lesz a tápintézeti díj kifizetendő.

4. Az alapítványi kamatjövedelemből az előző pont szerint felhasznált mennyiség után netán fennmaradó összeg az alapítványi tőkéhez lesz csatolandó és ott gyümölcsötterendő addig, míg az így felszaporodott jövedelemből másik, vagy harmadik ifjú is hasonló módon a tápintézetbe felvehető lesz.

5. Az alapítványnak gyümölcsözőleg és céljainak megfelelően leendő kezelését a debreceni ref. kollégium pénztára elvállalja. Az alapítvány vagyonaért a kollégium összes vagyonával szavatol.

6. Az alapítványt netáni peres ügyeiben a kollégium gazdasági tanácsa, illetve ennek részéről a kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli...

TtREL II.22.c.1.29.

Az alapítványt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1929. dec.6-án 373., a tiszántúli ref. egyházkerület 1930. jún. 11-én 94. sz. alatt hozott határozatával jóváhagyta és megerősítette.

34.

Debrecen, 1919.

Erdős Károly konviktusi alapítványa, arra érdemes kollégista támogatására.

ALAPÍTÓLEVÉL

1./ Lic. Erdős Károly lelkészképzőintézeti igazgató a debreceni református kollégium pénztárába 200 korona készpénzt a kollégium gazdasági tanácsához intézett következő beadvány kíséretében fizette be.:

„A kollégium konviktusa számára történt gyűjtéssel kapcsolatban van szerencsém jelenteni, hogy a kollégium iránt érzett hálám jeléül s abból az alkalomból, hogy a kollégiumban immár betöltöttem a 25.esztendő: alapítványt teszek a konviktus javára oly módon, hogy jelen soraimmal együtt a pénztári hivatalba áadok 200 azaz Kettőszáz koronát s ez összeget mindaddig, míg Isten egészségemet és keresetképességemet megtartja, évenként legalább 100 azaz Egyszáz koronával fogom gyarapítani. Az alapítvány nevemet viselje, s addig, míg kamatáról másként nem intézkedem, a konviktus javára gyümölcsözzék.”

A kollégium gazdasági tanácsa 295/1919.gt.sz.végzéssel a kegyes alapítványt a melyet a kollégium egykori kiváló tanítványának s mostani tanárának az alma mater iránti szeretete sugalmazott, - már hálásan elfogadta s ezt a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés is tudomásul vette. Erről az összegről s kilátásba helyezett szaporulatáról állítatik ki az alapítólevél a következőkben.

2./ Az alapítvány címe „Erdős Károly konviktusi alapítványa.”

3./ Az alapítvány célja az, hogy az alapítványi vagyon kamataiból a debreceni református kollégium tápintézete, illetőleg annak valamelyik növendéke segítse.

4./ Az alapítvány vagyona a debreceni református kollégium pénztárába 1919.február hó 22-én befizetett 200 kor. azaz Kettőszáz korona készpénz és a kegyes alapító által kilátásba helyezett évi 100 kor. gyarapítás. Az alapítványi vagyon mindenkor a debreceni református kollégium pénztárában kezeltetik még pedig a kollégium mindenkori pénzkölcsönzési és pénzkezelési szabályai szerint első helyi telekkönyvi biztosítás mellett jelzálogkölcsönként, vagy pedig ha ez lehetséges bár-

mi okból nem volna, valamely debreceni elsőrendű pénzügyintézetben betétként elhelyezve gyümölcsösztetendő.

5./ Az alapítvány felhasználásának módja az, hogy a kollégium pénztára a mindenkori pénzügykezelési szabályzat szerinti tiszta jövedelmet a konviktusi pénztárnak a konviktus céljaira a hova fordítás közelebbi megjelölése nélkül évente átadja, - alapító azonban fenntartja magának, hogy később a konviktus céljára való kamat felhasználás közelebbi módozatát megjelölhesse.

6./ A debreceni református kollégium képviselőjében annak gazdasági tanácsa már most kijelenti, hogy mihelyt az alapítványi vagyont a kollégium pénztár ténylegesen átveszi, ettől fogva azt a jelen alapítólevél szerint teljes vagyoni felelősséggel kezeli s e vagyoni felelősséget a gazdasági tanács már ezúttal is kifejezetten elvállalja.

7./ Az alapítvány jövedelmének mikénti felhasználását feltüntető számadás évenként az illetékes felsőbb hatósághoz felterjesztetik.

8./ Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a debreceni református kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.30. sz.

A konviktusi alapítványt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1919. június 18-án 592., a tiszántúli ref. egyházkerület 1920. jún. 23-án 238. számú végzésével erősítette meg.

Erdős Károly dr. Erdős József teológiai tanár fia volt, aki Debrecenben 1887. júl. 17-én született. 1893-1909 között a kollégium tanulója, később magántanára volt. A lelkészképzőben 1915-ben a docensi, majd 1929-ben az egyetemi tanári kinevezést kapta meg.

35.

Debrecen, 1926.

Fehér Mihály ref. lelkész alapítványa tudományos pályamunkák díjazására

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsához Fehér Mihály ref. lelkész Méhtelekről 1926 évi szept. 10-ről a következő levelet intézte:

„Az isteni gondviselés, a kollégium és annak tanárai iránt érzett hála készített e levél megírására. Ami vagyok azt a kollégiumnak köszönhetem, ezért iránta teljes életemben hálás igyekszem maradni. Mint kollégiumi diák részesültem abban a szerencsében, hogy 1923 december 6-án Nagytiszteletű dr. Erdős Károly lelkészképzőintézeti igazgató úr ajánlatára amerikai tanulmányútra indulhattam. Teljesen át tudom érezni, hogy mit jelentett számomra ez a három év, melyet kint töltöttem. Ismeretem bővült, tapasztalatom gyarapodott és látóköröm szélesbedett, s így úgy a magam, mint református egyházam előnyére sikeresebben munkálkodhatok Isten országának e földön való megvalósításáért. Jóllehet mindaz, amit a közvetett segítség által nyertem, kölcsön volt, melyet anyaszentegyházamnak kell visszafizetnem, mindamellett engedjék meg nekem, hogy személye hálám jeléül 100 azaz Egyszáz dollárnyi

alapítványt tehessek a kollégiumi Nagytiszteletű Gazdasági Tanácsnál, melyek kamati arra érdemes pályamunkák díjazására fordíttassanak.

Az alapítvány mint „Dr. Erdős Károly pályamű alapítvány” kezeltessek.

Az alapítványtevő célja pályamunkák díjazása által megkedveltetni az ifjú lelkészjelöltekkel az önálló tudományos munkálkodást és elősegíteni a magyar református egyházi irodalom fellendülését.

A kidolgozandó pályatétel megállapításának illetve jóváhagyásának joga a Nagytiszteletű Dr. Erdős Károly hatáskörébe tartozik.

A téma lehetőleg aktuális és tudományos kutatásra alkalmas legyen s a következő tárgyakból jelölendő ki: EGYHÁZTÖRTÉNELEM, akár egyetemes akár magyar protestáns. APOLOGÉTIKA, különös tekintettel a katholicizmusra és a modern áramlatokra.

A pályakérdésekre csakis a lelkészképző intézet harmad és negyedéves hallgatói pályázhatnak.

A pályaművek nyelve magyar. Terjedelme minimum 6 ezer szó, kb. 20-25 negyedéres oldal, mely dolgozat két példányban, írógéppel fehér, negyedrért papíron írva, lapszámozva a forrásművek pontos megjelölésével, minden évben legkésőbb május elsejére nyújtandó be a lelkészképzőintézeti igazgató úrhoz.

A pályadíj csak abszolút értékű munkának adható ki. Ellenkező esetben valamint pályázó hiányában a tőkéhez csatolandó. A pályadíjra méltónak ítélt munka egy példányához jogot formálok s ennek a hozzáfűzött bírálattal együtt címemre való elküldéséhez ragaszkodom.

Ezt a csekély alapítványt ha a nagykegyelmű Isten kedvező anyagi körülmények közé juttatand, növelni igyekezem. Jelen publikálását nem tartom szükségesnek, mindazáltal, hogy a publikálás olvasása másokat is hasonló elhatározásra bírhasson, megengedem, hogy saját nevem valamint az „Amerika és dollár” szavak teljes mellőzésével rövid jelentés tétessék róla a megfelelő egyházi lapban.

Ismételten kérvén a mellékelt összegnek jelen levélben feltüntetett célra való elfogadását” stb.

A kollégium ügyész az általa átvett 100 darab dollár 7 millió 97 ezer koronaért értékesítette és a kollégium pénztárába beszolgáltatta. Ez összeg mint „Dr. Erdős Károly pályamű alapítvány” létesítették a következő feltételek mellett és rendeltetéssel:

Az alapítványi tőke évi kamat mindenkor a debreceni ref. főiskolában hivatalt viselő lelkészképző intézeti igazgató által a következő tárgyaknak egyikéből u. m: akár egyetemes akár. protestáns Egyháztörténelemből vagy az Apologétikából lesz kijelölendő. Legyen a megválasztandó téma aktuális és tudományos kutatásra alkalmas. Különös tekintet fordítandó a pályamunka megoldásánál a katholicizmusra és a modern áramlatokra.

A pályázatban csakis a debreceni ref. kollégium kebelében tanuló lelkészképző intézetnek harmad és negyedéves hallgatói vehetnek részt. A minden iskolai évben befolyó kamatjövedelem csak abszolút értékű munkának adható ki. Ellenkező esetben, valamint pályázó hiányában az alapítvány évi kamatjövedelme a tőkéhez csatolandó.

Az alapítványi tőkét az alapítólevélben kifejezett kívánságok szerinti rendeltetéssel a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli a kollégium többi vagyonával együtt és pedig első helyi bekebelezéssel mint kamatozó tőkét bekebelezteti. Amennyiben ez

nem lenne lehetséges valamelyik jónevű és megbízható debreceni pénzügyintézetnél betéti könyvön elhelyezni.

A szabályszerű kezelési díj a kamatokból a kollégium pénztárát illeti.

A kollégium gazdasági tanácsa az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért annak ezen alapítólevélben szabályozott gyümölcsösztetéséért s a kamatoknak ugyancsak itt szabályozott felhasználásáért az anyagi felelősséget ezennel elvállalja.

Az alapítvány számadása minden évben a debreceni ref. kollégium felügyeleti hatóságához felterjesztetik. Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a debreceni ref. kollégium felügyeleti hatósága képviseli...

TtREL.II.22.c.1.31.sz.

Az alapítványt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1926. október 14-én 307., a tiszántúli ref. egyházkerület f. év november 24-én 316.sz.alatti végzéssel erősítette meg.

36.

Debrecen, 1917.

Szóllósy Dánielnek és társainak alapítványa a lelkészképző és tanítóképző egy-egy hallgatójának jutalmazására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Szóllósy Dániel, Erdei Gábor és Vágó Károly debreczeni lakosok 1916 évi szeptember havában Dr Lencz Géza kollégiumi igazgatónál megjelenvén, neki egy 400 koronás névértékű hadikölcsönkötvényt adtak át azzal, hogy ebből ők és az ezen alapítólevélhez fűzött jegyzékben felsorolt társaik s ugyanott megnevezett törvényes nejeikkel együtt az 1878-ik évben Bosznia és Hercegovina megszállásában résztvett bajtársak alapítványát kívánják létesíteni a debreczeni ref. kollégium lelkészképző intézetének és tanítóképző intézet hallgatói illetve tanulói részére.

Ezen a kollégiumi ügyész útján a kollégium pénztárába beszo­lgáltatott hadikölcsönkötvényből /mely 400 korona névértékben ik hadikölcsön­nél szám alatt bocsájtatott ki/ a debreczeni ref. kollégium által kezelendő jutalomdíj alapítvány létesítetik a következő módszerek mellett és az alábbi rendeltetéssel:

Az alapítvány címe: „Az 1878 iki évben Bosznia és Hercegovina megszállásában résztvett debreczeni bajtársak jutalomdíj alapítványa”

Az alapítványi tőke kamatai, illetve szelvény jövedelmei mindaddig a tőkéhez csatoltatnak, míg a tőke ez úton és a még esetleg befolyó adományok útján 1000 koronára emelkedik, attól fogva pedig csak a kamatok és szelvényjövedelmek fele része tőkésítetik.

Mihelyt a tőke 1000 koronára növekedett, kamatai s jövedelmei fele részben az alábbi pont szerint a tőkéhez csatolandó, a másik fele rész pedig egyenlően megosztatik, mint jutalomdíj a lelkészképző intézet és tanítóképző intézet 1-1 szorgalmas és jóerkölesű hallgatója között akként, hogy egyik évben theológus, másik évben pedig tanítóképezdész kapja. Egyik egyik jutalomdíj 100 koronánál nagyobb

nem lehet, mihelyt a tőke annyira felszaporodik, hogy kamatai és jövedelmei 100 koronánál többet tesznek ki, a többlet - feltéve, hogy legalább 100 koronára megyen - megint másik két theológus, illetve tanítóképezdész között osztandó ki egyenlő arányban s felváltva jutalomdíjként. Az első 100 koronán felül továbbá 100 koronát még el nem ért s a fentiek szerint tőkésítésre nem rendelt kamatok és jövedelmek tőkésítés nélkül félre tétetnek mindaddig, míg 100 koronára növekednek.

Az alapítványból nyerendő jutalomdíjakat minden pályázat nélkül egyik évben a lelkészképző intézet, másik évben a tanítóképző intézet tanári kara ítéli oda a tanév végén. Az alapítványi tőkét a kollégium pénztára kezeli, míg a kötvényt az állam által be nem váltatik, megőrzés után, attól fogva pedig az azután befolyó összeget a kollégium többi vagyonával együtt első helyi bekebelezés mellett gyümölcsözteti, ha pedig ez lehetséges nem volna, valamelyik jónevű és megbízható debreczeni pénzintézet betétkönyvében. A szabályszerű kezelési díj a kollégiumot illeti.

A kollégium gazdasági tanácsa az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért s annak az ezen alapítólevélben szabályozott gyümölcsöztetéséért s a kamatoknak ugyancsak itt szabályozott felhasználásáért az anyagi felelősséget ezennel elvállalja.

Az alapítvány számadása évenként a debreczeni ref. kollégium felügyeleti hatóságához felterjesztetik.

Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsának mindenkori elnöke képviseli.

Ezen alapítólevél 2 egyenlő példányban állítatott ki, melyek közül az egyik a kollégium, másik pedig a tiszántúli ref. Egyházkerület levéltárában helyeztetik el...

TtREL.II.22.c.1.32.sz.

Az alapítványt jóváhagyta és megerősítette: A debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1917.február 21-én 182.sz.alatt, a tiszántúli ref. egyházkerület 1917. május 9-én 175. számú végzésével.

37.

Debrecen, 1900

Az 1890-ben végzett tanítók alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

A gt. 1900 évi 986 jk száma szerint hét néptanító főiskolánk egykori növendékei /úgy mint: Csapó Gyula kötegyámi, Hörömpő Ferenc czeglédi, Szabó Elek püspök-ladányi, Rácz Béla bagaméri, Varga Béla körözstarcsai, Viski József tiszadobi, ev. ref. tanítók és Végh Gábor apai állami tanító/, Debreczenben 1900 július 23-án tör-tént tíz éves találkozója alkalmával, a főiskola tanítóképezde ifjainak segélyezésére 100 /egyszáz/ koronás alapítványt tett. Az 1900 október hó 30 kelt alapítólevél sze-rint a „1890 Tíz év emléke. 1900.” címet viselő alapítvány feltételei a következők: 1. Az alaptőke 200 /kétszáz/ koronáig tőkésítendő. 2. Amindön 200 /kétszáz/ korona értékű lett, a kamat fele adassék ki ösztöndíjúl, másik fele pedig a tőkét növelje egész 700 /hétszáz/ koronáig. 3. Midön a tőke 700 /hétszáz/ koronáig növekedik az

egész kamat folyósítassék. 4. Az ösztöndíj odaítélése a debreceni ev. ref. tanítóképezdei tanárikarra bízatik. 5. Elsőbbségben részesüljenek az alapítók rokonai, aztán ev. ref. tanítók gyermekei. Ilyenek nem létében más szegénysorsú de szorgalmas tanuló részesüljön benne. Az ösztöndíj több tanuló közt meg nem osztható. A gt. ezen főiskolánk pénztárába befizetett 100/egyszáz/ koronás alapítványt köszönettel fogadta s utasította a pénztári hivatalt, hogy azt a fentebbi czímen a XII. cs. kiegészítésre váró alapok közt kezelje, az alapító levelet pedig a levéltárba utalta.

TtREL II.22.c.1.33.sz.

Az egyházkerület 61/A/b/1901.sz.végzéssel jóváhagyta. Az ösztöndíj - alapítvány 1926-ban beolvadt az 1890-ben Debrecenben végzett tanárjelöltek Hajdúszoboszlón megtartott 40 éves találkozásán, az irodalomban legjáratosabb V. éves tanítójelöltnék tett alapítványba./1930. aug. 17./

38.

Debrecen, 1921.

A Debreceni ref. tanítóképző intézet 1920-ban végzett növendékeinek alapítványa egy szegénysorsú tanító negyedéves fiának.

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreceni ref. tanítóképzőintézet 1920-ban végzett növendékei 1920. júniusi kelettel a következő levelet intézték az intézet igazgatójához: „Azon szeretettől indítva, mely szeretetre épen ősi iskolánk és intézetünk tanárkara tanított bennünket, hálánk csak egy parányi morzsájaként annyi sok jóságért, szeretetért és az életre való előkészítésért ezen szerény alapítvánnyal akarunk adózni, fogadja tőlünk igazgató úr szeretettel azok nevében, kik ezen iskolában utódaink lesznek, kik utánunk jönnek a kultúra kibontott zászlója alá e jelszóval: Imádkozzál és dolgozzál.” Ezen levelünkkel egyidejűleg 1261 koronát a kollégium pénztárába befizetvén, élőszóval: az intézet igazgatója előtt azon kívánságunknak adtak kifejezést, hogy az alapítvány címe: „1920-ban végzett tanítójelöltek alapítványa” legyen, továbbá, hogy ezen alapítványukat a jövőben növelni szándékoznak s végül, hogy az alapítvány mindaddig növeltesék illetve tőkésítsessék, míg ötven korona ki nem adható ösztöndíjul egy szegénysorsú tanító negyedéves, jó magaviseletű szorgalmas fiának.

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa ezen összeget alapítványul hálás köszönettel ezennel elfogadja.

Az alapítvány címe: „1920-ban végzett tanítójelöltek alapítványa” leend.

Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli annak csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének az alapítólevélben foglalt rendeltetés szerinti felhasználásért egész vagyonával felelősséggel tartozik.

Az alapítványra történő esetleges további befizetések az alapítványi tőkéhez csatolandók, melynek kamatai szintén mindaddig a tőkéhez csatolandók, míg kezelési költségek levonásával ötven korona tisztán meg nem marad, mely összeg ösztöndíjul adatik ki egy szegénysorsú tanító negyedéves, jó magaviseletű és szorgalmas fiának.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli...

TtREL II.22.I.34.sz.

Az alapítványt jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1921. június 4-én 438., a tiszántúli ref. egyházkerület 1921. július 30-án a 288. számú végzésével.

A végzett növendékek az 1261 koronát dr. Veress István tanítóképző intézeti igazgatónak adták át.

39.

Debrecen, 1943.

Az 1922-ben érettségizett egykori növendékek alapítványa a jeles előmenetelű ref. gimnáziumi tanulók jutalmazására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Bertók Lajos és érettségizett társai 1942 június 28-án a húsz éves érettségi találkozó alkalmával 1.500 P-t felajánlottak alapítvány céljaira, amely összeghez még a találkozóra megjeleni nem tudó tanulótársaiktól is újabb felajánlásokat remélnek. Befolyt eddig 425 Pengő.

Az intéző tanács az alapítványt hálás köszönettel elfogadja és Dr. Bertók Lajos 1943. febr. 13-án kelt levelében kifejezett kívánságoknak megfelelően az alapítólevelet a következőkben állapítja meg:

- 1./ Az alapítvány címe: „Az 1922-ben érettségizettek gimnáziumi alapítványa.”
- 2./ Az alapítvány évi jövedelméből 30 % tőkésítendő.
- 3./ Az alapítvány évi jövedelmének 70 %-ából bármely jeles előmenetelű és jó magaviseletű debreceni ref. gimnáziumi tanuló részesíthető, akár évközi, akár évvégi jutalomban.
- 4./ A kiválasztás mindig a debreceni ref. gimnáziumi tanári kar joga marad.
- 5./ A kiválasztásnál előnyben részesítendő a volt osztálytársak gimnáziumi növendék leszármazottai, de csak abban az esetben, ha anyagilag arra rászorulnak. Jelenleg megboldogult osztálytársuk, néhai Dr. Györffy János koll. pénztári tiszt gimnáziumba járó fia legyen a jutalmazandó, amíg az alapítvány feltételeinek megfelel.
- 6./ Az alapítvány teljes épségben való megőrzéséért a debreceni ref. kollégium anyagi felelősséget vállal.
- 7./ Az alapítványi összeget a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli és az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli és az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a debreceni ref. kollégium intéző tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.I.35.sz.

Jóváhagyta az intéző tanács 64/1943, illetve a tiszántúli ref. egyházkerület 38/1943.számkok alatt.

Alapítók: dr. Kiss István orvos, Nyíregyháza; dr. Simon Gyula orvos, Pocsaj; dr. Lévay Béla járásbíró, Margitta; dr. Jóna István orvos; Gyüre Lajos lelkész, Tiszaszentmárton; dr. Bertók Lajos tanár, könyvkereskedő; Hegedüs Kálmán lelkész, Nagykereki; dr. Bodor György ügyvéd, Budapest; Nagy Imre földbirtokos, Füzesgyarmat; Bojtor Ernő mérnök, Szatmárnémeti; Ladányi László ecetgyáros, Mohács; dr. Nagy Gyula v. adótiszt, Debrecen; dr. Gargya Gyula orvos, Hajdúszovát; Szigethy Gyula énektanár, Debrecen; dr. Mitrovics Gyula ügyvéd, Debrecen; Kiss Gábor állatorvos, Hajdúszoboszló; dr. Pikó Zsigmond ügyvéd Füzesgyarmat; dr. Daróczy István; dr. Balogh Ádám igazg. főorvos, Rimaszombat.

40.

Debrecen, 1920.

Dr. Fejér Ferenc és neje Fischer Frida főgimnáziumi ösztöndíj alapítványa egy vagy két növendék támogatására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Fejér Ferencz debreceni gyakorló ügyvéd, 1919. év szeptember 9-iki kelettel Karay Sándor főgymnasiumi igazgatóhoz a következő tartalmú levelet intézte:

„A jó Isten végtelen kegyelme a mai napon elérnünk engedte, az 1894. szeptember 9-én kötött házasságunk 25-ik évfordulóját. Ebből az alkalomból megemlékezve arról, hogy magam a sárospataki kollégiumban jártam iskolába, - első született fiunk Imre pedig mind a nyolc osztályt a debreceni ref. főgymnasiumban végezte, kötelességünknek tartjuk egy iskolai ösztöndíj alapítvány létesítését. Ezen célra átadtunk 2 drb. 1000 koronást, további 3000 koronát pedig 1920. 1921. és 1922. szeptember 9-én három egyenlő részben fogunk igen tisztelt Igazgató úrnak átszolgáltatni. Kiváló tisztelettel: Fejér Ferencz.”

Ugyancsak Dr. Fejér Ferencz Karay Sándor főgymnasiumi igazgató előtt - igazgató 1199/1919. gt.sz. alatt iktatott jelentése szerint - szóbelileg azon kijelentést tette, - hogy az ösztöndíj adományozásnak feltételeit a főgymnasium tanári kara által kívánja megállapíttatni.

Ugyancsak Dr. Fejér Ferencz Karay Sándor főgymnasiumi igazgatóhoz 1920. január 20-án intézett levelében kijelenteni, miszerint kötelezőleg kijelentjük azt is, hogy tekintettel a jelenlegi és előreláthatólag sokáig tartó minimális betét kamatlábakra, az alapítvány tiszta jövedelmét a főgymnasium tekintetes tanári karának felhívására mindaddig, míg élünk minden iskolai évben - már az 1919/1920. évben is - kiegészítjük az alapítványi tőke öt százalékos kamatának megfelelő évi 250 koronára.

A debreceni ref. főgymnasium tanári karának 1919. október 14-én kelt 52. sz. határozata szerint az alapítvány teljes összegének befizetése után az ösztöndíjat felekeze-ti különbség nélkül egy, vagy két jó magaviseletű és jó előmenetelű gimnásiumi tanulónak kívánja adni, tekintettel a tanulók anyagi helyzetére is.

Alapítók az alapítvány felajánlása óta a kollégium pénztárába a hátralékos 3000 koronát is befizették.

Az alapítvány címe „Dr. Fejér Ferencz és neje Fischer Frida főgymnásiumi ösztöndíj alapítványa”

Az alapítvány célja az, hogy annak kamataiból - a tőkének teljes épségben tartása mellett - a debreceni ref. főgymnásium növendékei közül egy vagy kettő ösztöndíjban részesíttessék a főgymnásiumi tanárkar odaitélése szerint, tekintet nélkül az illető növendék felekezeti hovatartozására, azonban vagyoni helyzetük figyelembe vételével.

Az alapítvány vagyona 5000 K azaz Ötezer korona készpénz mely összeg az alapítók által a debreceni ref. kollégium, mint a főgymnásium fenntartó testülete - pénztárába Karay Sándor főgymnásiumi igazgató utján befizettetett. Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium pénztára őrzi s azt a kollégium mindenkorai pénzkölcshözjárati szabályzata szerint jelzálogos kölcsönökben, vagy pedig valamely első rendű debreceni pénztintézet betétkönyvében elhelyezve gyümölcsözteti.

Az alapító a teljes alapítványi összeget befizetvén, ezen alapítólevél kiállításával az alapítvány életbe lép - a pénztári kezelési költségek levonása után fennmaradó tiszta jövedelmét, melyet az alapítók míg élnek a főgymnásiumi tanárkar felhívására minden évben kiegészítenek az öt százalékos kamatozásnak megfelelő évi 250 koronára, a debreceni ref. főgymnásium tanárkar minden iskolai év végével egy vagy két főgymnásiumi tanulónak ítéli oda a 3-ik pontban foglalt rendelkezések figyelembe vételével, ösztöndíjként. Ösztöndíjak első ízben az 1919/20.-iki iskolai év végével adatnak ki. A tanárkar által odaitélt ösztöndíjat az illető ösztöndíjas mindaddig élvezi, míg a debreceni ref. főgymnásium növendékei közé tartozik, - ha csak időközben ehhez való jogát - ugyancsak a tanárkar megállapítása szerint kifogásolható magaviselete, vagy előmenetele folytán el nem veszti.

Az ösztöndíjat a főgymnásium tanárkara a pályázat kitűzésével, vagy a nélkül ítéli oda egy, vagy két tanulónak.

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa amidőn kijelenti, hogy a kegyes alapítványt hálás köszönetének nyilvánításával elfogadja, egyúttal az alapítványi vagyon megőrzése és jelen alapítólevél szerinti kezelése és jövedelmének ugyanezen alapítólevél szerinti felhasználásáért a kollégium minden vagyonával ezennel elvállalja.

Az alapítvány évi számadásai a kollégium felettes hatóságához évenként felterjesztendők.

Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a debreceni református kollégium helyi gondnoka mint a gazdasági tanács elnöke képviseli.

TtREL II.22.c.1.36.sz.

Az alapítványt jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1921. június 4-én 434., a tiszántúli ref. egyházkerület 1921. július 30-án 289. számú végzésével.

Dr. Fejér Ferenc ügyvéd 1921 és 1933 között volt a debreceni status quo ante izraelita hitközség elnöke.

Debrecen, 1934.

Dr. Fráter Imre orvos és neje Jelentsik Erzsébet nagyvárad-i lakosok családi alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

1./ Az alapítvány történeti leírása.

Dr. Fráter Imre kórházi igazgató főorvos és neje szül. Jelentsik Erzsébet nagyvárad-i lakosok életükben megfontolván cselekedetük fontosságát és horderejét, közös és házasársakhoz méltó egyöntetű elhatározással az ipp-i és érkeserüi nemes Fráter s ezzel nőágon rokon más nemes magyar családok gyermekeinek épülésére, erkölcsi és szellemi előhaladására s így általában a családok jövőendő emelkedésének szolgálatára vagyonuk egyrészét az 1911. évi január hó 14-én Nagyváradon kelt végrendelettel, valamint az 1917. évi február hó 21-én Nagyváradon kelt pótvégrendelettel és végül az 1920. évi augusztus hó 26-án Nagyváradon kelt pótvégrendelettel alapítványnak szánták.

2./ Az alapítvány címe: „ipp-i és érkeserüi dr. Fráter Imre orvos és neje szül. Jelentsik Erzsébet tanulmányi ösztöndíj alapítványa.”

3./ Az alapítvány célja: elsősorban az ipp-i és érkeserüi nemes Fráter család, ennek netáni kihalta után az ezzel főágon rokon más nemes magyar családok gyermekei erkölcsi és szellemi előhaladásának előmozdítása.

4./ Az alapítvány állaga és kezelési módja: az álmosdi 64. sz. tkvi betétben A I.1-17 és 19-22 sorsz. alatt felvett ingatlanokból a dr. Fráter Imre és neje szül. Jelentsik Erzsébet családi alapítványa /képviseli; a Tiszántúli református egyházkerület elnöksége, Debrecen/ és az özv. dr. Fráter Imréné szül. Jelentsik Erzsébet budapesti lakosok között 1934. évi október hó 31-én létrejött tulajdonelkülönítési szerződés folytán. A. I. 1309/i hrsz-alatt foglalt ingatlanból 17/27-ed rész, 1309/2, 1320, 1321/1, 1322/1, 1323/5, 1324/1, 1309/3, 1319/1, 1321/2, 1322/2, 1323/4, 1324/2, 1309/5, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316/2, 1321/4, 1322/4 1323/1, 1325, 239/2, 240 hrsz. alatt foglalt ingatlanok, amelyeknek összterülete 181 kat. hold és 571 négyszögöl.

Az ingatlanok tartozékát képezik az Álmosdon 1934.évi március hó 23-án felvett jegyzőkönyvben foglalt tanyaépületek. A jegyzőkönyv másolata csatolva.

Ezen ingatlan özv. dr. Fráter Imréné szül. Jelentsik Erzsébet haláláig az ő hasznélvezeti jogával van terhelve.

Az ingatlan mindenkor egészben és 6 évről 6 évre hasznóbérbeadandó. A hasznóbérbeadást a mindenkori alapítványi gondnok eszközli, az általa kötendő hasznóbérleti szerződést pedig a Tiszántúli református egyházkerület közgyűlése hagyja jóvá. A befolyó jövedelem takarékpénztár útján gyümölcsöztetendő. A ki- és beutalványozás joga az alapítványi gondnoké, aki számadás és felelősség mellett működik és számadásait minden előző évről a következő év egyházkerületi rendes gyűlése elé terjeszti. A közgyűlés adja meg a számadási esztendőről a gondnoknak a felmentvényt és a gondnok jogutódainak is. Az alapítvány vagyonát tevő ősi Fráter birtok soha el nem adható, hanem az alapítvány javára telekkönyvezendő. Pénzzé nem tehető. A kezelés módjára vonatkozó s a haladó étellel esetleg felmerülő pótlások szervezésére a gondnok előterjesztése alapján az egyházkerület közgyűlése jogosult.

5./ Az alapítvány jövedelmében részesülők igényjogosultsága.

A./ Leszármazás:

a./ néh. Fráter Imre és neje, Ertsey Terézia házasságának Fráter nevet viselő egyenes leszármazói, fiú, vagy leányok.

b./ Ha ezen az ágon az alábbi erkölcsi és tanulmányi feltételeknek megfelelő gyermekek kellő számban /4/, vagy egyáltalán nem lennének, vagy nem pályáznának, úgy a néh. Fráter György máramarosi sóadminisztrátor és neje néh. Baló Zsófia házasságából származó gyermekek, illetve ezek leszármazói az igényjogosultak.

c./ Ha az előbbi két ágon kellő számú igényjogosult gyermek nem akadna, vagy nem pályázna, akkor az említett két ághoz rokonsági fokban sorrendben következő összes ága az ippi és érkeserüi Fráter-családnak igényjogosult, de ebben az esetben a református pályázó megelőzi a katolikus pályázót, ha az egyébként feltételeknek különben egyformán megfelelnek is.

d./ Ha a Fráter-családnak minden ága kihalna, vagy az említett ágakból pályázó nem akadna, feljogosítják alapítók a Tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlését, hogy az esedékes ösztöndíjakat elszegényedett, az ippi és érkeserüi Fráter családdal női ágon rokon magyar, elsősorban református nemesi családok arra érdemes s a feltételeknek egyébként megfelelő gyermekeinek adományozhassa. A rokonsági fok megítélésére Nagy Iván családnemességi kézikönyv adatai az irányadók.

B./ Erkölcsi, tanulmányi és egyéb feltételek:

Az alapítványi vagy jövedelméből lehetőleg négy, egyenkint 1500, azaz Egyezer-öttszáz pengőt kitevő ösztöndíj osztandó ki. Ha azonban a jövedelemből. négy, egyenkint 1500 pengős ösztöndíj nem telnék ki, úgy az ösztöndíjak száma elszállítandó, azonban akként, hogy egy-egy ösztöndíj összege 1500 P-nél kevesebb ne legyen. A jövedelem emelkedése esetében egy-egy ösztöndíjnak 1500 Pengőben előirányzott összege megfelelően felemelhető, lényeges jövedelem emelkedése esetében pedig az ösztöndíjak száma szaporítható.

Az ösztöndíjak kiosztása után fennmaradó összeg gyümölcsötetendő.

Az ösztöndíjak alapjául mindenkor a tiszta jövedelem szolgál, úgyhogy az alapítványi vagy kezelése céljából szükséges kiadások után fennmaradó összeg képezi az ösztöndíjak alapját.

Az ösztöndíj odaítélésénél a fiúk a leányokkal szemben egyenlő jogosultság esetében - előnyben részesülnek.

Ugyanígy előnyben részesülnek egyenjogúak között azok, akik Debrecenben végzik tanulmányaikat.

A mindenkori pályázók közül, különösen egyetemi fokon, egyenlő jogosultság mellett azok bírnak előnnyel s azok látandók el elsősorban ösztöndíjjal, akik az orvosi pályát választják élethivatásul. E pályára a középiskolai ösztöndíjasok az alapítvány gondnoka által időnként buzdítandók.

Minden ösztöndíjas az alapítványi gondnok felügyelete és ellenőrzése alatt áll. elveszti az ösztöndíját annak élvezője, ha erkölcsi tekintetben nem megfelelő magaviseletet tanúsít, avagy ha tanulmányai folytatására illetékes tanulmányi előljáróinak véleménye szerint képtelennek bizonyulna. Erkölcsi szempontból a gondnok véleményes jelentése alapján az egyházkerület közgyűlése tagadja meg az ösztöndíj további utalását tanulmányi szempontból a fenti feltétel mellett a gondnok. Az ösztöndíjas az ösztöndíjat a középiskola első osztályától kezdve egyetemi tanulmányai

nak befejezéséig élvezi, azonban ha az ösztöndíjat távolabbi rokon élvezeti és közben közelebbi rokon jelentkezik, úgy a tanév végével a közelebbi igényjogosult rokon a távolabb ágon levő megelőzi és az ösztöndíj a távolabb levő rokontól tanulmányai befejezése előtt is elvonandó és a közelebbi rokonnak adandó ki.

6./ Az adományozás körüli eljárás és az alapítványi gondnok jogköre. Az ösztöndíjakat az alapítványi gondnokhoz benyújtandó kérvények felülvizsgálata kapcsán a Tiszántúli Református Egyházkerület közgyűlése adományozza. Az ösztöndíjak adományozása tekintetében az ippi és érkeserüi Fráter-családot hozzászólás és javaslatétel illeti meg. Ezt a jogát a család az által a családtag által gyakorolja, akit az „ippi és érkeserüi Fráter család tagjai egyesületé”-nek választmánya, mint családi tanács e vonatkozásban a család képviselőjeként az alapítvány gondnokának bejelent.

Ha az ösztöndíj megüresedésének és adományozásának esete beáll, a gondnok ezt és az adományozásra vonatkozó javaslatát előzetesen közli a család képviselőjével, aki erre megteszi észrevételeit vagy esetleg eltérő javaslatát.

Az alapítvány gondnoka úgy a saját megindokolt javaslatát, valamint ezzel együtt a család képviselőjének észrevételeit, illetőleg javaslatát is döntés végett a Tiszántúli Református Egyházkerület közgyűlése elő terjeszti.

Az alapítvány gondnoka mindenkor a Debreceni Református kollégium ügyésze, kinek tiszteletdíja évi 500 aranypengő, azaz Ötszáz aranypengő, az alapítvány jövedelméből fedezendő.

Az alapítványi gondnok kötelessége az ingatlan bérbeadása, a bérlő ellenőrzése, az ingatlan szerződészerű használatának biztosítása, az épületek karbantartása, szóval a gazdasági ellenőrzés. Évenként kétszer tartozik ellenőrizni a bérleményt s e jogát a bérleti szerződésben biztosítsa, kétszeri utjának készkiadásait az alapítvány megtéríti. A befolyó bérjövdelem gyümölcsötzetése s ennek lehető emelése a gondnok további kötelessége. Évi számadást vezet s azt évenként a közgyűlésnek beterjeszti. A pályázók kérvényeit a gondnok felülvizsgálja, megállapítja, hogy minden tekintetben megfelelnek-e a feltételeknek és véleményes jelentését a közgyűlésnek beterjeszti. Javaslatot tesz a kérvények tekintetében. A közgyűlés határozait végre hajtja.

Az alapítvány ösztöndíjainak élvezőit úgy Debrecenben, mint lehetőleg indirekte levélileg másutt is ellenőrzi. Igényjoguk kezdetét és megszűntét nyilvántartja. Tanulmányi szempontból saját maga, erkölcsi szempontból történő elvonás esetén a közgyűlés utján intézkedik. A vagyon, illetve jövedelem emelkedése esetén a szaporítás, vagy emelés tárgyában javaslatot tesz. Az ösztöndíjasok nála igazolni tartozván tanulmányi haladásukat /bizonyítvány, leckeekönyv/, ezt ellenőrzi és szigorúan megköveteli. Erről s általában az ösztöndíjasok minden irányú állapotáról évenként jelentést tesz a közgyűlésnek. Ügyeljen a gondnok arra, hogy az ösztöndíjasok általában az idegen, különösen pedig a francia és német nyelveket elsajátítsák, kimerítő felsorolás itt lehetetlen lévén, alapítók s mindenkori gondnok hűségére, műveltségére és lelkiismeretére bízzák intencióik odaadó szolgálatát.

Alapítók házassági évfordulóját, február 9-t megelőző vasárnapon a gondnok az ösztöndíjasokkal tartozik megjelenni a debreceni Nagytemplomban, előzetesen ismertetve a tanulók előtt az alapítók nemes szándékait.

Az alapítók földi porai felett majdan emelkedő kriptá gondozása, örökzöld növényzettel ellátása, általában az emlék megőrzése és lelkiismeretes fenntartása szintén a

gondnok kötelessége. E célból évenként legalább egyszer Nagyváradra utazni s a síremléket és növényzetet megtekintetni, javíttatni, pótolni, szóval felülvizsgálni tartozik.

A fenntartás céljaira évi 100, azaz Egyszáz pengő a költségelőirányzatba veendő s ha el nem költetnék, a következő évi hányadhoz csatolandó. A gondnok nagyváradi útjának készkiadásait az alapítvány megtéríti.

Az alapítványi gondnok az alapítványi jövedelem terhére évenként 200 /Kettőszáz/ pengőt utal ki a Tiszántúli ref. egyházkerület pénztárába, egyházi, vagy tanulmányi pályadíjakra, mint ezen alapítvány évi adományát.

VII.

A Tiszántúli ref. Egyházkerület, mint az alapítványt kezelő jogi személy kijelenti, hogy az alapítványi vagyon állagát átvette és annak sértetlen őrzéséért és a jövedelmeknek rendeltetésszerű felhasználásáért teljes vagyoni jogi felelősséget vállal.

VIII.

A Tiszántúli ref. Egyházkerület, mint az alapítványt kezelő jogi személy kijelenti, hogy a kormányt megillető főfelügyeleti jog gyakorolhatása végett az alapítvány jövedelmeinek mikénti felhasználását megismertető számadási kivonat minden év végével a m. kir. Vallás és közoktatásügyi miniszterhez fel fog terjesztetni.

IX.

Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a Tiszántúli ref. egyházkerület elnöksége által képviseli.

X.

Az alapítvány kezelése és felhasználása tárgyában tett intézkedések és hozott határozatok ellen azon az alapon, hogy törvénybe, törvényes jogszabályba, vagy alapítólevél rendelkezéseibe ütköznek, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fellebbezésnek van helye.

Debrecen, 1941. december

Tiszántúli Református Egyházkerület Elnöksége Révész püspök

A Magyar Királyi Vallás és Közoktatásügyi Minisztertől 31.302/1942.VII.3.ü.o.

Jóváhagyom: Bp. 1942. okt. 20. miniszteri tanácsos

TtREL II.22.c.l.37.sz.

Az alapítványt a tiszántúli ref. egyházkerület elnöksége 1941 decemberében, a magyar ki. vallás és közoktatásügyi miniszter 31.302/1942/VII.3.ü.o.szám alatt 1942. október 20-án erősítette meg.

Dr. Fráter Imre 1892-től Bihar megye kórházának igazgatója volt.

42.

Törökszentmiklós, 1940.

Gaál István törökszentmiklói lelkipásztor és neje Kovács Róza kollégiumi alapítványt tett a szegénysorsú tanulók támogatására

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírottak, Gaál István törökszentmiklói lelkipásztor esperes és neje Kovács Róza átérezve a debreceni református ősi kollégium életének és munkájának Anyaszent-egyházunkra kiható nagy jelentőségét, - a kollégium javára Egyezer pengős alapítványt teszünk, mely alapítványi összeget folyó év március 25.-én a kollégium Pénztárába be is fizettünk.

Az alapítvány neve: Gaál - Kovács kollégiumi alapítvány.

Az alapítvány rendeltetése a kollégium anyagi életének megjavítása. Az alapítvány kamatai szegénysorsú, kifogástalan magaviseletű és jó tanuló theológus vagy tanítóképzedei növendék tanulmányi segélyére vagy a kollégium évi szükségeinek fedezésére fordítandók a kollégiumi Igazgató-Tanács szabad tetszése szerint.

Az alapítvány tőkéje befektethető föld vagy ház ingatlanba, vagy az Egyházkerület által a kollégium fejlesztésére építendő intézménybe. Amennyiben az alapítvány tőkéje hasznot nem hajtó ingatlanba, illetve intézménybe lenne befektetve, úgy az alapítvány évi kamatáról a kollégium Pénztára köteles gondoskodni, de ez esetben az alapítvány kamata kizárólag a kollégium évi kiadásainak fedezésére fordítandó. Legyen dicsőség Istennek!

TtREL II.22.c.l.38.sz.

Az alapítványt a tiszántúli ref. egyházkerület 1940. november 27-én 270. sz. végzésével erősítette meg.

Gaál István 1891. május 25-én Ajakon született és 1922-től volt esperes.

43.

Debrecen, 1944.

Özv. Gáll Ferencné sz. ványai Papp Gizella debreceni lakos alapítványa szegénysorsú tanulók megsegítésére.

ALAPÍTÓLEVÉL

özv. Gáll Ferencné ványai Papp Gizella, volt debreceni Ajtó u. 12. sz. alatti lakos 1938. június 23-án Debrecenben kelt végrendeletében 10. kis hold földet hagyomá-

nyozott, debreceni, szegénysorsú, de jelesen tanuló s érettségire készülő református ifjak számára szolgáló ösztöndíj alapra.

A végrendeletet az oldalágiörökösök perrel támadták, de a legfelsőbb fokon a per javunkra dőlt el és a kollégium 1943-ban a 10 kis holdat kitevő hagyományt megkapta.

A kollégiumi intéző tanács hálával eltelve az örökhatyó iránt az alapítványt elfogadja és az alapító levelet a következőkben állapítja meg:

- 1./ Az alapítvány címe: „Özv. Gáll Ferencné gimnáziumi alapítványa.”
- 2./ Az alapítvány jövedelméből legfeljebb négy debreceni, szegény sorsú, a VIII. osztályt jeles eredménnyel elvégzett református vallású ifjoknak adandó ösztöndíj az osztályvizsga után. Az ösztöndíj odaítélésének joga a ref. gimnáziumi tanári kart illeti.
- 3./ A debreceni ref. kollégium az alapítvány vagyona megóvásáért és megfelelő gyümölcsötetéséért egész vagyonával anyagi felelősséget vállal.
- 4./ Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a debreceni ref. kollégium intéző tanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.l.39.sz.

Az alapítványt a kollégiumi intéző tanács a 49/1944. sz. alatt hagyta jóvá.

44.

Debrecen, 1923.

Az 1892-ben érettségizettek alapítványa a szegénysorsú és a magyar irodalomban kiváló 8.osztályosok támogatására.

ALAPÍTÓLEVÉL

... Alantírottak, akik a debreczeni ref. főgimnáziumban 1892 évben tettek érettségi vizsgát, a 30 éves találkozó alkalmával alapítvánnyal óhajtkák megörökíteni az egykori nyolczadik osztály főnökének, az 1921. évben elhunyt néhai b.e. GÉRESI KÁLMÁNNAK, akkor a magyar irodalom tanárának, később tankerületi kir. főigazgatónak nemes és áldott emlékezetét.

Az alapítvány vagyona a volt osztálytársak alant felsorolt adományainak összege.

Az alapítványt a debreczeni ref. kollégium illetékes hatósága takaréki betétként vagy általa meghatározandó más módon gyümölcsötzeti, érette a kollégium vagyoni felelősséggel tartozik, s azt jogügyekben a kollégiumi ügyész képviseli.

Az alapítvány előző évi kamatának /jövedelmének/ egyharmadrésze minden év januárius havának elsején az alapítványi vagyon folytonos növelésére tőkésítendő; egyharmad részét egy jó magaviseletű, jól tanuló 8. osztályú szegénysorsú növendéknek segélyül, egyharmad részét pedig a magyar irodalomtörténet tanárának ajánlata alapján a magyar irodalomban legkiválóbb 8.osztályu növendéknek ösztöndíjuk adományozza a főgimnázium tanárkara.

A fentírt alapítványhoz járult:

- 1./ Soltész Elemér lelkész /Nagybánya/ 2000 koronával

2./ Alföldy Zoltán főbányatanácsos /N.Bánya/ 1000 koronával
 3./ Dr. Bodonyi Lajos kórházi főorvos Szatmár 5000 koronával
 4./ Dr. Pruzsinszky Zoltán, Szatmár 2500 koronával
 5./ Biszterszky István m.árvaszéki elnök Nagyvárad 2000 koronával
 6./ Miskolczy Lajos főispán Debreczen 2000 koronával
 7./ Dr. Nemes /Löwinger/ Ármin 1000 koronával
 8./ Zilahi Kiss Endre 5000 koronával
 9./ Bogdány Lajos 7500 koronával
 10./ Koczogh János 1000 koronával
 11./ Dr Örvényi Béla 1000 koronával
 12./ Dr. Nyiri Ernő 1000 koronával
 13./ Józsa István 5000 koronával
 összesen befolyt 1923.május 22-ig 29000.-, azaz huszonkilencezer korona, melyet a kollégium pénztárába befizettem.

Debreczen, 1923. május 22.

Dr. Veress István
 tan.kép.igazgató.sk.

A debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa a kollégium pénztárába befizetett 29000 koronát az alapítók óhaja értelmében „Géresi Kálmán emlékalapítványa” címen hálás köszönettel elfogadja s az alapítványi tőke csorbíthatlan megtartásáért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.1.40.sz.

Az alapítványt megerősítő végzések: A debreczeni ref. kollégium tanácsa 1923. szeptember 21. 738. sz., a tiszántúli ref. egyházkerület 1924. április 16. 64. sz. Géresi Kálmán /Visk, 1841. december 25. - Debreczen, 1921. január 23./ 1874-től főiskolai és jogakadémiai tanár, majd 1896-tól tankerületi főigazgató.

45.

Debreczen, 1938.

A debreczeni ref. kollégium gimnazistáinak alapítványa

GIMNÁZIUMI IFJÚSÁG ALAPÍTVÁNYA

Olvastatott Dr. Kun Sándor gimn. igazgatónak 1938 júl 4. kelt a püspök úrhoz intézett levele; melyben előadja, hogy 1938 máj 23-án a Baltazár amerikai emékünnepélyen ő tartotta az ünnepi beszédet, melyben kijelentette, hogy bár Jakucs István Koll. igazgató „A debreczeni ref. kollégium alapítványai” c. füzetét elküldötte minden volt kollégiumi diáknak, melyben felkérte őket a kollégium régi elértéktelenedett alapítványának pótlására. Sajnálattal hozta az ifjúság tudomására, hogy ezt a

nemes szózatot eddig csak 3 régi diák szívlelte meg. Dr. Nagy Sándor, Németh Vince, Dr. Bay Zoltán. Ennek a nemtörődömségnek oka, hogy a régi diákokba nem nevelődött bele az áldozatkészség, a jókedvű adakozás szelleme és erénye. Felhívta az ifjúságot, hogy a jótéményt kölcsönnek tekintse, s hogy az ifjúság már most reánevelődjék a jótékonyásra a kapott segélyeknek és jótéteményeknek 5 %-át adja alapítványul vissza. A tanulóifjúság nagy lelkesedéssel adta meg a felhatalmazást arra, hogy ilyen irányú javaslatot tegyen.

II.

Alapítólevél még nem készült el.

III.

Alaptőke 1943 ban 7733.03 P.-re növekedett. Földben 5000 P...

TtREL II.22.c.1.41.sz.

Megerősítette a tiszántúli ref. egyházkerület 328/1938.sz. alatt. Jakucs István 1909-től a debreceni ref. gimnázium tanára, később c. igazgatója és a kollégium igazgatója.

46.

Debrecen, 1923.

Dr. Görgey Márton és neje Gulyás Ilona balmazújvárosi lakosok tápintézeti alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Görgey Márton és neje Gulyás Ilona balmazújvárosi lakosok a debreceni ref. kollégium tápintézete javára, szegény sorsú jó magaviseletű és jó előmenetelű főgimnasiumi tanulók segélyezése céljából alapítványt tesznek a következő módok mellett:

Az alapítvány neve: Dr. Görgey Márton és felesége Gulyás Ilona tápintézeti alapítványa.

Az alapítvány célja: Szegény sorsú, jó magaviseletű és jó előmenetelű debreceni ref. főgimnasiumi tanulók tápintézeti természetbeni ellátással segélyezése.

Az alapítvány összege: 50.000 azaz ötvezer korona.

Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli, a kollégiumi pénztárkezelésre fennálló mindenkor szabályzat szerint gyümölcsöszteti, annak évi, legalább is 4%-ot kitevő tiszta jövedelmét az alapítvány rendeltetésére fordítja, illetőleg az alapítványt költségvetésileg előirányzott összegében, az e fölött rendelkező főgimnasiumi tanárkar hivatalos jegyzőkönyvi határozata szerint évről-évre a jutalmazott növendék javára a tápintézeti bevételek közé sorozza.

Az alapítvány évi tiszta jövedelme fölött a debreceni ref. főgimnázium tanári kara rendelkezik, olyanképen, hogy azt az iskolai év végén a következő iskolai évre, vagy az iskolai év elején a folyó iskolai évre az arra érdemesnek talált növendék számára teljes ülésében odaítéli, arról a kollégiumi pénztárt s az alapítókat, - míg életben lesznek -, jkvi kivonaton, a jutalmazott növendéket pedig az igazgató útján értesíti.

Az alapítványra ref. vallású olyan főgimnásiumi tanuló vehető fel, akinek vallástanból és történelemből jeles és legalább általános jó osztályzata van. Az egyszer felvett tanuló az alapítványt egész gimnásiumi pályája alatt élvezze, ha ellene erkölcsi, vagy tanulmányi szempontból kifogás nincs.

Az alapítványt csak természetbeni ellátás alakjában lehet kiadni, pénzben nem. A jutalmazott tanuló tehát tápintézeti ellátást kap, s ha az alapítvány jövedelme fedezi egy növendék tápintézeti költségeit, a felvett növendék tápintézeti díjat nem fizet, fizeti helyette az alapítvány, ha azonban a felvett tanuló ellátási díja több, mint az alapítvány jövedelme, a különbséget a növendék sajátjából fedezi. Abban az esetben pedig, ha valamikor az alapítvány jövedelme több lenne a tápintézeti ellátási díjnál, az alapítványi jövedelem többlet új tápintézeti hely létesítése céljából tőkésítendő.

Ha a debreceni ref. főgimnázium valaha megszűnnék bármi okból is, az alapítványi tőke rendeltetése felől való intézkedés joga a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlését illeti meg, mely azonban a tőke kamatait szintén csak szegény sorsú, jó magaviseletű és jó előmenetelű, református tanulók segélyezésére fordíthatja.

Debrecen, 1921 november hó 10.

Dr. Görgey Márton sk.

Ez alapítólevélben foglalt alapítványi tőke a debreceni ref. kollégium pénztárába befizettetvén, a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa azt hálás köszönettel alapítványul elfogadja, s az alapítványi tőke csorbíthatlan megőrzéséért, és az alapítólevélben foglalt rendeltetésnek megfelelő felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány nevére, jövedelmének mikénti felhasználására vonatkozólag alapítóknak fent kifejezett kívánságai változatlanul maradnak.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.1.42.sz.

Az alapítványt megerősítették a debreceni ref. főiskola gazdasági tanácsa 1923. április 23-án 356., a tiszántúli ref. egyházkerület f. év május 24-én 166.sz.alatti végzésekkkel.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Gulyás József sárospataki lakos ref. gimnáziumi tanár a debreceni ref. főgimnázium igazgatójához intézett s 1933. augusztus hó 1.-én kelt levelében és 1933. szeptember hó 1.-én kelt lev. lapjában a következőket írja:

„Arra gondolva, hogy ez iskolai év végén lesz 30 esztendeje annak, hogy én érettségit tettem a debreceni ref. főgimnáziumban, amely nekem tandíjelengedésekben, alapítványokban jelentős támogatást adott, ezt az eseményt szeretném felhasználni arra, hogy egy 500 P-ös alapítványt tegyek, amelynek kamatai, bármily csekélyek is legyenek már ez iskolai évben kiosztandók lennének. Az alapítvány címe: „Gulyás József alapítvány.” Kaphatja egy szegény jó tanuló, akár jótéteményül akár tankönyvvel való ellátás céljára. Nem tudom ennek a módozatait, sem azt, hogy mikor vannak most /az én időmben márciusban volt/ a jótétemény-kiosztások, sem azt, hogy a pénzt kinek a kezéhez küldjem /vagy talán személyesen fogom átadni, ha egyetemi előadás végett Debrecenbe megyek/. Az ember halandó. Azért, ha esetleg a 30 éves érettségi évfordulót nem érném is meg, azért az alapítványt most szeretném tető alá hozni, hadd kapja már meg ez iskolai évben egy szegény jó tanuló.”

„A Gulyás József-alapítvány összegét a kollégium pénztárába küldtem/ a segítő Egyesület részére majd a találkozás lesz bizonyosan adakozás/. Méltóztassék utána nézni megérkezésének, az alapítólevél megcsináltatásának. Kamatai már ez iskolai évben érettségi felé kiadandók és pedig a most érettségizettek valamelyikének, mindenestre szegény jó tanulónak. Az alapítványt u. i. növelni szándékozom, így a kollégium Pénztárába küldöttem.”

A Debreceni ref. kollégium gazdasági Tanácsa 1933.évi szeptember hó 29.-én tartott ülésében hozott 264 számú végzésével a az alapítványt elfogadta és az alapító levelet a következőkben állapítja meg: Az alapítvány címe: „Gulyás József alapítvány.” Az alapítvány célja: Az alapítvány évi kamatja minden iskolai év március havában egy szegénysorsú, kiváló előmenetelű, jó magaviseletű, református vallású gimnáziumi VIII. osztályos növendéknek adandók ki.

Az alapítványi vagyon mennyisége ezidőszert 500 P azaz Ötszáz pengő készpénz. Az alapítvány évi hozadékának felosztása végett a református főgimnáziumban az osztóndíj a szokott módon meghirdettetik és a beérkezett kérvények a pályázók előmenetele, szegénységi állapota szerint a református főgimnázium tanári testülete által bíráltnak el.

A Debrecen ref. kollégium a fenti alapítványra nézve vagyona megóvásáért és megfelelő gyümölcsöztetéséért anyagi felelősséggel tartozik.

Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a kollégium Gazdasági Tanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.1.43.sz.

Az alapítványt megerősítő végzések: Debrecen ref. kollégium gazdasági tanácsa 1933. október 25. 314. sz.; tiszántúli ref. egyházkerület 1933. november 21. 280. sz. Gulyás József /Debrecen, 1885. december 11. - Sárospatak, 1954. február 5./: tanár, irodalomtörténész 1910-1945 között Sárospatakon gimnáziumi tanár, 1927-től egyúttal a debreceni egyetem magántanára.

Debrecen, 1917.

Gyakorló iskolai növendékek alapítványa a legtöbb tanítói rátermettséget mutató végzett növendékeknek.

ALAPÍTÓLEVÉL

Kiss György ref. tanítóképzőintézeti tanár, gyakorló iskolai igazgató a debreczeni ref. kollégium pénztárába a gyakorló iskolai növendékek gyűjtésének eredményeként az „Alföldi Takarékpénztár Debreczenben” részvénytársaság 1916. évi december hó 4-én kiállított s a 6%-os m. kir. adómentes állami járadék kölcsön /ötödik hadi kölcsön/ re befizetett 50 azaz Ötven koronáról szóló pénztári elismervény és ugyancsak a gyakorló iskolai növendékek közt összegyűlt 50 azaz Ötven koronát, összesen tehát 100 azaz Egyszáz koronát adott be azon megjelölt rendeltetéssel, hogy az alapítványként kezeltessek s ennek kamata az évi kezelési költség levonása után a debreczeni ref. tanítóképző intézetben a gyakorlati tanításban a legtöbb tanítói rátermettséget mutatott végzett növendékeknek adassék ki.

Ezen összegből: „Gyakorló iskolai növendékek alapítványa” címen jutalomdíj alapítvány létesítetik a következő módozatok mellett:

Az alapítványi 100 korona tőke s az esetleg még hozzá csatolandó adományok évi kamata a kezelési költség levonása után az iskolai év lezárásakor a debreczeni ref. tanítóképző intézet tanári karának javaslatára a gyakorlati tanításban a legtöbb rátermettséget mutatott, végzett növendékeknek adassék ki.

Az alapítványi tőkét a debreczeni ref. kollégium pénztára kezeli, az 50 koronás pénztári elismervényt s a majd arra kiadandó hadikölcsönkötvényt/az eredetit/ megőrzés útján, a készpénzben befizetett 50 koronát, valamint ha a hadikölcsön kötvény az állam által beváltatik, az ezért befolyó összeget is a kollégium gazdasági tanácsának felügyelete mellett s a kollégium egyéb vagyonával együtt ingatlanokra leendő első helyi bekebelezés mellett gyümölcsözteti, ha pedig ez lehetséges nem volna, valamelyik jónevű debreczeni, megbízható pénzintézet betéti könyvén.

A kollégium gazdasági tanácsa az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért s annak az ezen alapítólevélben foglalt és szabályozott gyümölcsöztetéséért s a kamatoknak ugyancsak itt szabályozott felhasználásáért az anyagi felelősséget ezennel elvállalja. Az alapítvány számadása évenként a debreczeni ref. kollégium felügyeleti hatóságához felterjesztetik.

Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsának mindenkori elnöke képviseli...

TtREL II.22.c.1.44.sz.

Az alapítványt megerősítette a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1917. február 21-én 181., a tiszántúli ref. egyházkerület 1917. május 9-én 175.sz. alatti végzéseivel. A hajdúszoboszlói születésű Kiss György a tanítóképzőt Debreczenben végezte. 1897-től a debreczeni tanítóképző intézet gyakorló iskolájának tanára, majd igazgatója

49.

Debrecen, 1922.

Elemi iskolai növendékek alapítványa a gyakorlati tanításban kimagasló tanítóképzősök jutalmazására.

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. tanítóképzőintézet 50 éves fennállása emlékére az intézet kebelében szervezett gyakorló elemi iskola növendékei gyűjtést rendeztek, melynek eredményeként a debreczeni ref. kollégium pénztárába két darab 50 koronás névértékű hadikölcsön kötvényt és 814 korona készpénzt helyeztek el alapítvány képen.

Az alapítvány címe: „Gyakorló iskolai növendékek jubiláris alapítványa.” leend.

Az alapítvány jövedelme mindaddig tőkésítendő, s az esetleges újabb adományok ahhoz csatolandók, míg a tőke 2000 koronára nem növekedik, amikor is az évi kamata egy olyan felsőbb osztályú tanítóképzőintézeti tanulónak adatik ki, aki az intézet tanárkarának elbírálása szerint a gyakorlati tanításban a legkiválóbb eredményt mutatja fel. Az alapítványi tőkét a debreczeni ref. kollégium pénztára kezeli.

Az alapítványt minden vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.1.45.sz.

Az alapítványt megerősítő végzések: Debrecen ref. kollégium gazdasági tanácsa 1922. szeptember 4. 829. sz., tiszántúli ref. egyházkerület 1923. május 24. 166.sz.

A „Gyakorló iskolai növendékek alapítványa” és a „Gyakorló iskolai növendékek jubiláris alapítványa” a 683/1922.gazdasági tanácsi végzéssel egyesítettet.

50.

Debrecen, 1921.

A hajdúböszörményi ref. tanítótestület alapítványa böszörményi származású tanítóképzős növendékek támogatására.

ALAPÍTÓLEVÉL

A hajdúböszörményi ref. tanítótestület 1920 június hó 15-én tartott közgyűlésén egyhangúlag elhatározta, hogy tekintettel arra, hogy a debreczeni ref.tanítóképző intézet ez évben ünnepli fennállásának ötven éves jubileumát s mivel a testület férfi tagjait ez intézethez feledhetetlen kedves emlékek kötik, az intézet iránti hálójának jeléül maradandó emléket létesít. Ezért „1000 azaz egyezer korona alapítványt készpénzben lefizet a tanítóképző intézet igazgatójának kezéhez, azzal a kikötéssel, hogy ez összegnek kamatai évenként a tanév közepén jó magaviseletű és jól tanuló képezdei növendéknek adassék ki, I-ször h. böszörményi ref. tanító gyermekének, II-szor

ennek nem létében h. bősörményi szegénysorsú növendéknek s ha ilyen sem lenne, III-szor a tanári kar által arra érdemesített képezdésnek.”

A debreczeni ref. kollégium pénztárába az 1000 korona alapítványi tőke tényleg befizettetvén, a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa ez összeget alapítványul ezennel hálás köszönettel elfogadja.

Az alapítvány címe: „Hajdúböszörményi ref. tanítók alapítványa” leend.

Az alapítványi tőkét a debreczeni ref. kollégium pénztára kezeli annak csorbítatlan megőrzéséért és az alapítvány jövedelmének az alapítólevélben megjelölt rendeltetés szerinti felhasználásáért egész vagyonával felelősséggel tartozik.

Az alapítvány évenkénti kamata a tanév közepén egy jó magaviseletű és jól tanuló képezdei növendéknek adatik ki, első sorban h. bősörményi ref. tanító gyermekének, ilyenek nem létében h. bősörményi szegénysorsú növendéknek s ha ilyen sem lenne, a tanári kar által arra érdemesített tanítóképezdésnek.

Az alapítványt minden vonatkozásában debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.1.46.sz.

Az alapítványt jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1921. június 4-én 438., a tiszántúli ref. egyházkerület 1921. július 30-án 288.sz. alatt.

51.

Debrecen, 1918.

Alapítvány ref. lelkész több gyermekének középiskolai taníttatására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Néhai Hajdu Zsigmond volt batizvasvári református lelkész, később püspöki titkár emlékének megőrkítésére, sógora Osváth Pál döghei református lelkész egyházmegyei tanácsbíró 1916. október 24-án 100 koronát, továbbá özv. Osváth Pálné és Rajczi Vilmosné 1916. október 25-én 30 koronát, összesen 130 koronát fizettek be a debreceni ref. kollégium pénztárába, egyúttal Osváth Pál és neje Kiss Erzsébet a Hajdu Zsigmond ösztöndíj alapítvány rendelkezését körvonalazó beadványt is nyújtottak be. A befizetett összeg az azóta ugyanezen célra beérkezett adományokkal együtt az ezen alapítólevél kelte napján 150 koronát tett ki. Ezen összegből s a még esetleg ezután érkező adományokból néhai Hajdu Zsigmond emlékére a debreceni református kollégiumnál, melynek néhai Hajdu Zsigmond kiváló tanítványa, majd seniora és segédtanára is volt, alapítvány létesítetik az Osváth Pál és neje beadványában foglaltak szem előtt tartásával a következőképen:

Az alapítvány címe: „Hajdu Zsigmond volt batizvasvári lelkész, - püspöki titkár ösztöndíj alapítványa”

Az alapítvány célja az, hogy annak kamatai, a tőkének alább szabályozandó megnövekedése után mint segély kiadassanak, elsősorban a nagybányai ref. egyházmegyébe bekebelezett batizvasvári lelkésznek, másodsorban a nagybányai ref. egyházmegye-

gye más lelkészének, harmadsorban a debreceni ref. egyházmegye valamelyik lelkészének, de csak az esetben, ha az illető lelkész egyszerre három, - középiskolába vagy növeldébe járó gyermeket taníttatott.

Az alapítványi összeg mindvégig a debreceni református kollégium pénztárában őriztetik és kezeltek s a kollégium által ingatlan birtokra elsőségi telekkönyvi bekebelezés mellett biztosítva kamatra a kollégium mindenkori kölcsönzési szabályoknak pontos megtartása mellett kölcsön adatik, - a kamatok mindaddig a tőkéhez csatoltatván, míg a tőke kamatjövedelemmel és az esetleg még ezután beérkező újabb adományokkal 2000 K azaz Kettőezer koronára növekedik. A szokásos kezelési járulékok a kollégium pénztárát illetik.

A tőkének 2000 koronára felnövekedése után ennek kamatai a kezelési illeték levonása után az illető lelkésznek, mint segély kiadandó mindaddig, míg legalább egy gyermek a középiskolát, illetve növeldét be nem végzi.

Az adományozást elsősorban a nagybányai református egyházmegye közgyűlése, - ha pedig a nagybányai ref. egyházmegyében az előbbi pont szerint segélyben részesíthető lelkész nem volna, a debreceni ref. egyházmegye közgyűlése gyakorolja. Az adományozó egyházmegye megkeresésére a segélyt a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa utalja ki.

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa ezennel kijelenti, hogy az alapítványi vagyon csorbítatlan megtartásáért s ezen alapítólevél szerinti kezeléséért a debreceni református kollégium mindennemű vagyonával teljes felelősséggel tartozik.

A debreceni református kollégium felsőbb hatóságait megillető felügyeleti jog gyakorolhatása végett a kollégiumi pénztár az alapítvány vagyonáról évenként pontos számadást készít a kollégiumi számadások szokásos módja szerint. Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a kollégium gazdasági tanácsa mindenkori elnöke utján képviseli...

TtREL II.22.c.1.47.sz.

Az alapítvány megerősítve a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa által 889/1918., a tiszántúli ref. egyházkerület részéről 115/1919.sz.alatt.

Hajdú Zsigmond /Homok, 1855. február 21. - Debrecen, 1916. október 21./
batizvas-vári lelkész, majd püspöki titkár. 1878-79-ben a debreceni kollégium széniora és segédtanára volt.

52.

Debrecen, 1943.

Harsányi Pál lelkész ösztöndíj alapítványa jeles előmenetelű hitnövendék megsegítésére.

ALAPÍTÓLEVÉL

Harsányi Pál a gyulai református egyház lelképásztora, békésbányai esperes az országgyűlés felsőházának tagja, a kollégium internátusához a következő tartalmú alapító levelet küldötte ki:

Isten iránti hálával emlékezve meg mindenről a sok jótéteményről, amelyben engem, mint szegény papgyermeket, a debreceni kollégium részesített, melynek falai között tizenegy éven át nevelkedtem, visszatéríteni óhajtván azt az összeget, amelyet a kollégium anyagi jótéteményeiben is reám áldozott, hogy a szegény gyermek is segélyeztessék a jövőben Harsányi Pál esperes néven 1000.- P., azaz Egyezer Pengős alapítványt teszek a debreceni kollégiumban, melyet a mai napig teljes egészében befizettem. Az alapítvány évi kamataiból egy jeles tanuló theológus ifjú segélyeztessék, mégpedig úgy, hogy az alapítvány összegét a tiszántúli egyházkerület szükség szerint, bárminemű beruházásra felhasználhatja. Az alapítvány kamatait e célra évenként rendelkezésre bocsássa minden iskolai év végén. Kelt, Gyulán 1943. évi január hó 30-án Harsányi Pál sk. esperes, az országgyűlés felsőházának tagja.

Ennek alapján állíttatott ki ez az alapítólevél.

2./ Az alapítvány címe: Harsányi Pál esperes ösztöndíj alapítványa.

3./ Az alapítvány célja: Theológus hallgatók segélyezése.

4./ Az alapítványt kezelő hatóság: A Debreceni Református kollégium.

5./ Az alapítványt terhelő: az alapítvány céljában megjelölt segélyezésre szolgáló összeg évenkénti rendszeres folyósítása.

6./ Az alapítvány vagyona az alapító által befizetett 1000 azaz Egyezer pengő.

7./ Az adományozásra jogosított szervezet a kollégium Lelkészképző intézet mindenkor igazgatója, aki évente az alapítvány kamataiból egy jeles előmenetelű theológust jutalmaz meg.

8./ Az alapítvány jövedelmének mikénti felhasználása és az ezzel kapcsolatos intézkedés a Lelkészképző intézet igazgatójának hatáskörébe tartozik.

9./ A Debreceni Református kollégium mint kezelő jogi személy az alapítványra nézve a vagyoni felelőséget kifejezetten elvállalja.

10./ Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a Debreceni Református kollégium intéző tanácsának elnöke, illetve helyettes elnöke képviseli...

TtREL II.22.c.1.48.sz.

Az alapítvány megerősítve a tiszántúli ref. egyházkerület által 36/1943. sz. alatt. Harsányi Pál 1881 február 20-án született Türkeven. A debreceni kollégium egykori tanítványa. 1922-től lett esperes és békésgyulai lelkész. Tagja volt az országgyűlés felsőházának.

53.

Debrecen, 1924.

Dr. Hegedüs Béla debreceni ügyvéd alapítványa a főiskolai énekkar /Kántus/
javára

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr Hegedüs Béla ügyvéd, debreczeni lakos a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsához 1924. május hó 29-iki kelettel a következő tartalmú levelet intézte:

„Alulírott forrón szeretett és elhunyt szüleim HEGEDŰS ISTVÁN táblabíró és neje BRUCKNER RÓZA nevére- az ő emlékezetükre a Debreczeni Főiskolai Énekkar javára 1.000.000 takarékkorona, szóval egymillió takarékkorona alapítványt teszek. Kérem, hogy ezen alapítványt az Édes Anyám szüleinek az u. n. Nagy József, Vecsey-Bruckner féle alapítványt követő sorrendben iktatni méltóztassék, - és nevékről a minden évben március hó 6. napján tartandó emlékünnepevényen megemlékezni szíveskedjék.

Elhalt szüleim élő gyermekei és hozzátartozói, kik az emlékünnepevényről értesítendőek lesznek: alulírott:

Dr.Hegedüs Béla ügyvéd és feleségem

Dr.Hegedüs Béláné Simon Erzsébet debreczeni lakosok,

Györi Farkas Béláné Hegedüs Margit ezredes neje, budapesti /Damjanich utca 12. IV. em./ lakos.

Ez évben sajnálattal láttam, hogy az Énekkar nincs abban a helyzetben, hogy a Gyász-Ünnepélyre meghívóit kinyomtathassa - ezért míg én élek - ha azzal megtisztelnék - a meghívót saját költségemen kész leszek kinyomatni.

Gazdasági tanács a Debreczeni Első Takarékpénztár 54.sz.betétkönyvecskéjén a kollégium pénztárában elhelyezett egymillió takarékkoronát alapítványul kegyes alapító által megállapított néven és az általa megszabott feltételekkel hálás köszönettel elfogadja.

Az alapítvány mindenkori kamatai a főiskolai énekkar legkiválóbb tagjainak jutalmazására lesznek fordítandók.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendő, mely az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért s jövedelmeiben rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal...

TtREL II.22.c.l.49.sz.

Jóváhagyó és megerősítő végzések: Debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1924. július 29. 248.sz., tiszántúli ref. egyházkerület 1924. szeptember 25. 245. sz.

54.

Debrecen, 1920.

A teológus ifjúság alapítványa a végzés teológusok pályaműveinek jutalmazására.

ALAPÍTÓLEVÉL

Alantírottak a debreceni református teológiai ifjúság összességének nevében és megbízásából adjuk tudtára mindeneknek, akiket illet, hogy az egyetemi kör teologus osztályának 1919-1920 tanévi alakuló közgyűlésén általános lelkesedéssel elhatároztuk - Nagy Lajos teologus elnök program beszédjének hatása alatt - miszerint a főiskolai kántus tagjainak kiváló segítsége mellett a debreceni katona ott-hon javára rendezett katona napok jövedelmének rendelkezésünkre bocsátott részét, az Alföldi Takarékpénztár 23102.sz.betétkönyvében elhelyezett 2397.83 koronát és a

debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank 18929.sz.betét könyvén elhelyezett 2062.10 koronát, összesen tehát 4459.93 azaz négyezernégyszázötvenkilenc korona 93 fillért „Honvédtheologusok emlékalapítványa” címen a debreceni ref. kollégium kezelése alatt alapítványként a kollégiumi pénztárnál elhelyezünk olyan rendeltetéssel, hogy annak évi kamataiból pályamunkák jutalmaztassanak a következőképpen:

Az egyetemi kör Theologus osztályának választmánya minden év november 16-án pályatételeket tűzön ki a következő tárgykörből: A magyar kálvinista papság, egyház és iskola szerepe a nemzeti életben, a tudomány és szépirodalomban, a művészetekben, a társadalmi munka, gazdasági és népjóléti törekvése terén, a múltban és jelenben. Az egyetemi kör theologus osztályának titkárához minden év legkésőbb május 1-ig beérkező jelígyes levéllel és idegen kézírással lemásolt pályamunkák bírálati joga a theologus osztály elnökéből és titkárából a kántus jegyzőjéből és közös választmányi tagjából, a hittanszaki önképző társaság elnökéből alelnökéből és titkárából álló bizottságé, mely bizottság a főiskolai sénior elnöksége alatt minden év május hó elsején összeül és a beérkezett pályaműveket a bizottság 2-2 tagjának véleménymondás végett 2 hétre bírálatra kiadja s a május 14 én újra összeülő bizottság dolga a jutalmazandó pályaművek végleges megállapítása és a jutalomdíjak kiosztása az erre összehívott theologus nagy gyűlésen.

Kívánjuk, hogy a pályázók csak a pályatételek meghirdetésének napján abszolutórium-mal még nem rendelkező debreceni theologusok lehessenek.

Az alapítványi vagyont a kollégium pénztárában a kollégium gazdasági tanácsa kezelje, s az alapítványt mások irányában ugyanaz képviselje...

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa az alapítványt köszönettel tudomásul veszi és elfogadja. Az alapítóknak erről kiállított s fent szószerint idézett alapítólevelet teljes egészében elfogadja azzal a hozzáadással, hogy az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének az alapítólevélben foglalt rendeltetés szerinti felhasználásáért egész vagyonával felelősséggel tartozik...

TtREL II.22.c.1.50.sz.

Az alapítványt megerősítette a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1921. december 2-án 1029., a tiszántúli ref. egyházkerület 1922. február 1-én 17.számú végzésekkkel.

55.

Debrecen, 1925. október 13.

Szentjóby Kálmán alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Szentjóby Kálmán nyug. ref. tanító, debreceni lakos egymillió koronát fizetett be a debreceni ref. kollégium pénztárába, 1926. február hó 12-én kelt következő levél kíséretében:

„Amikor jóakaróim, barátaim, volt magántanítványaim nevetem viselő alapítványul két millió koronát bocsátottak rendelkezésemre, nem gondolhattam másra, mint a

tanítóképzésre. Éppen ezért 1-1 millió koronát a debreceni református tanító és tanítóképző intézet javára szántam.

Óhajom:

1. az alapítvány nevemet viselje.
2. Az igen tisztelt tanárkar a kezelési költség levonása után maradó kamat 90 %-át évről-évre adja ki tetszése szerint 1 vagy 2 szegény, szorgalmas, jómagaviseletű tanító-jelöltnek. 10 %-a a tőkéhez csatolandó. Kérem, hogy a tanárkar ne csak a kitűnő eredményt jutalmazza, mert könnyű egy lángésznek kitűnő osztályzatot szerezni, de nehéz a középtehetségűnek.
3. A megjutalmazott ifjúnak figyelmébe ajánlandó, hogy mihelyt viszonyai engedik, a jótéteményt fizesse vissza az alap növelésére.

Kérem a jó Istent: áldja meg a mi képzőnk tanárkarát, ifjúságát minden áldásával, hogy működésük mielőbb kovácsolja össze szétszaggatott országunkat, mi édes hazánkat.”

TtREL II.22.c.1.125.sz.

Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett egymillió koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja, s annak csorbítatlan megőrzéséért s a fent körülírt rendeltetészerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: „SZENTJÓBY KÁLMÁN ALAPÍTVÁNYA” leend.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

56.

Debrecen, 1940

Horthy Miklós kormányzó tiszteletére tett alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának közgyűlése 1940 március hó 1 én 26/1940.bkgy.sz.alatt lelkes egyhangúsággal a következőként határozott:

„Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága vitéz nagybányai Horthy Miklós Főméltóságú Kormányzó úr kormányzónak huszadik évfordulóján ünnepi rendkívüli közgyűlést tartva, bensőséges hálaadást mond az isteni Gondviselés azon kegyelméért, hogy húsz évvel ezelőtt a Főméltóságos Kormányzó urat rendelte a nemzet élére és az elmúlt két évtized megpróbáltatásokkal terhes évei alatt erőt és kitartást adott számára ahhoz, hogy forrón szeretett magyar fajtáját az élet és országépítés útján vezesse és megtartsa.”

„Ezen a minden magyarnak örömmünnepet jelentő évfordulón - az elmúlt két évtizedre visszatekintve - mélységes tiszteletadással fordul a város törvényhatósági bizottsága a Főméltóságú Kormányzó úr felé, akinek megmentő, - építő és gyarapító országglása alatt feltartóztatlanul bontakozik ki a magyar feltámadás.”

„A város törvényhatósága osztatlan együttérzéssel és lelkesedéssel vesz részt a nemzet egyetemes örömeiben, és kifejezésre juttatja a Főméltóságú Kormányzó úr iránt

érett alattvalói hódolatát, törhetetlen hűségét és soha el nem múló hálóját, s kéri életére a Gondviselő Isten bőséges kegyelmét és áldását.”

„Ezektől a mélységes, nagy érzésektől áthatva és meghatódással gondolva arra a kapcsolatra, amely a Főméltóságú Kormányzó urat a várossal évszázadok óta egybeforrott ősi Kollégiumunkhoz fűzi, kimondja a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, hogy a mai évforduló emlékének maradandó megörökítése céljából az „Istenföldje” elnevezésű mintegy 135 kat. hold városi tulajdont képező ingatlant „Horthy Miklós alapítvány!”-ként a debreceni református Kollégiumnak átadja azzal, hogy az alapítvány hozadéka 1/4 részben az alapítványi vagyon növelésére 3/4 részben pedig a Kollégium közszükségleteire fordíttassék.”

„Ezen határozat végrehajtásával, az alapítólevél elkészítésével, s annak a város közönsége nevében való aláírásával a város polgármesterét azzal a felhívással bízva meg, hogy a város közönségének hódolatnyilvánítását még a mai napon távirati úton jelentse.”

„Ez a határozat szabályszerű közszemlére tétel után kormányhatósági jóváhagyás végett felterjesztendő.”

Fenti közgyűlési határozat szabályszerű közszemlére tétel után kormányhatósági jóváhagyás végett felterjesztett és azt a m. kir. Belügyminiszter úr 34282/1940. IV. sz. leiratával jóváhagyta, így időszerűvé vált az alapítólevél elkészítése és az alapítvány átadása.

Az alapítvány címe: „Debrecen sz. kir. város kollégiumi Horthy Miklós alapítványa.”

Az alapítvány célja a debreceni református Kollégium anyagi támogatása oly formában, hogy az alapítványi vagyon hozadékának 1/4 része jelen alapítványi vagyon növelésére, 3/4 része pedig a Kollégium közönséges szükségleteire fordíttatik.

Ha a jövedelem 3/4 része a Kollégium szükségleteire fel nem használnának, a megmaradt jövedelem az alapítványi vagyonhoz csatolandó, s mint alapítványi vagyon kezelendő. Az alapítvány vagyona: az Elep 79 sz. alatti pontosan 135 kat. hold és 344 négyszögöl területű ingatlan, mely ingatlan a debreceni 10651 sz. tkvi. betétben A.XVI.1-10 sor és 34075/1, 34075/2, 34076- 34083 helyrajzszámok alatt jelenleg Debrecen sz. kir. város tulajdonként van felvéve és áll:

116 kat. hold és	978 négyszögöl	szántóból,
1 "	700 "	rétből,
2 "	526 "	legelőből,
12 "	1149 "	nádasból,
- "	803 "	mocsárból,
1 "	418 "	ház udvarból és
- "	570 "	útból.

Összesen: 135 kat. hold és 344 négyszögöl területtel. Debrecen sz. kir. város a fentírt ingatlan haszonbérletére vonatkozóan kötött szerződést ezennel az alapítványra átruházza, s egyben feltétlen és világos beleegyezését adja abba, hogy az átadandó ingatlanra az alapítvány tulajdonjoga telekkönyvileg bekebeleztesse.

Az Istenföldje elnevezésű fentírt ingatlanon a következő épületek és építmények vannak:

a./ egy drb. 2 szobát, 2 konyhát és 1 szerszámkamrát magában foglaló 25.50 m. hosszú és 6.90 m. széles cselédlakás, vályog oldalfalakkal, nyeregtető nádfedéssel és deszka oromfalakkal

b./ egy darab 1930-ban épült 19.70 m. hosszú és 9,58 m. széles, földszinten két istállót, a padláson egy magtárhelyiséget magában foglaló épület, téglalap alapon, téglalap oldalfalakkal, bordás vasbeton födémmel, mely födém az épület hosszában elhelyezett két sor vasbeton mestergerendára van szerelve, palafedéssel, horgonyozott bádog függő-ereszcsatornával és lefolyóval,

c./ egy darab 20.30 m. hosszú és 1.73 m. széles kukorica góré, 22 drb. téglapilléren felépített keményfa gerenda vázzal nyeregtetővel, cserépfedéssel és lécs oldalfalakkal,

d./ egy darab 12.10 m. hosszú és 4.90 m. széles szekérszín, földbeásott keményfa oszlopok között álló deszka oldalfalakkal, nyeregtetővel, nád fedéssel, 2 szárnyú deszka kapuval; födém nélkül és

e./ egy darab falazott gémeskút iható vízzel.

Fent a-e. alattiakban felsorolt építményeket Debrecen sz. kir. város átadáskori állapotokban az ingatlannal együtt szintén átadja az alapítványnak.

Az alapítványi vagyon további kezelési módjáról az alapítvány intéző szerve a debreceni református Kollégium fog dönteni.

Jelen alapítólevél I. pontja szerint átadandó alapítvány kezelését és gyümölcsöztetését a debreceni református Kollégium: jelen alapítólevél aláírásával elvállalja, s az alapítványt peres és peren kívüli ügyeiben képviseli. A debreceni református Kollégium elismeri, hogy az alapítványnak a jelen alapítólevél 4. pontjában felsorolt vagyont átvette. Gondoskodik aziránt, hogy az alapítvány jövedelme a jelen alapítólevélben megjelölt célra és az itt megállapított módozatok szerint fog felhasználtatni és az alapítványi vagyon állagának csonkítatlan és jó állapotban való fenntartásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Kötelezettséget vállal a debreceni református Kollégium aziránt, hogy az alapítványi vagyont, az általa kezelt más alapítványok vagyonától és saját vagyonától elkülönítve fogja kezelni, s hogy az alapítvány bevételeit, kiadásait és általában az alapítvány jövedelmének mikénti felhasználását feltüntető számadásokat minden év végén az ellenőrzés gyakorlása végett a Tiszántúli Református Egyházkerülethez és felhívásra a főfelügyeleti jog gyakorolhatása végett a m. kir. Vallás és Közoktatásügyi miniszter úrhoz felterjeszti. A debreceni református Kollégiumnak az alapítvány kezelése és jövedelmének felhasználása tárgyában tett végső intézkedései, illetőleg utolsó fokon hozott határozatai ellen azon a címen felmerülő panasz esetén, hogy azok törvénybe, törvényes jogszabályba, vagy az alapítólevél rendelkezéseibe ütköznek, a m. kir. Vallás és Közoktatásügyi miniszter úr dönt.

TtREL II.22.c.1.51.

Az ingatlan becsült értéke 270.000 P., ehhez 1943-ban még 6603 pengő készpénz vagyon is járul.

A 26/1940. számú közgyűlési határozatot a m. kir. Belügyminiszter 34282/1940. IV. sz. leiratával jóváhagyta. A Tiszántúli Református Egyházkerület 1940. november 27-én 264. sz. végzésével erősítette meg.

A m. kir. Vallás és Közoktatásügyi miniszter 24580/1941.szám alatt hagyta jóvá az alapító levelet 1941. április 29-én.

57.

Debrecen, 1926

Husztai Mihály ösztöndíj alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreceni ref. főgimnázium igazgatója ref. kollégium gazdasági tanácsához a következő előterjesztést tette:

„Husztai Mihály iskolánk egykori növendéke, jelenleg okleveles bányamérnök Ózdon /:Borsod vm:/ 2 millió koronát küldött hozzám ösztöndíj alapítványként, amelyet a kollégium pénztárába e hó 1-én befizettem. Midőn ezt mély tisztelettel jelentem, az alapítólevélre vonatkozó adatokat van szerencsém a következőkben közölni: Az alapítvány címe: Husztai Mihály ösztöndíjalapítvány az alapítvány célja: Főgimnáziumi ref. vallású, szegénysorsú, jeles előmenetelű, magyar tanuló jutalmazása a 2 millió alapítványi tőke évi jövedelméből.

Az alapítvány jövedelme 1926/27 iskolai évtől kezdve minden év május havában adassék ki a fentebb megjelölt tanulónak.”

Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett 2.000.000 koronát a fent megjelölt alapítvány létesítéseként hálás köszönettel elfogadja. Az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének rendeltszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásában a kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.52.

Jóváhagyta és megerősítette a református kollégium gazdasági tanácsa 1926. október 22-én 345 számmal, illetve az egyházkerületi tanács 316/1926. számú végzésével. Az ösztöndíj értéke eleinte 15 P., majd 1944-től 20 p. Az alapító több ízben növelte az alapítványi tőkét befizetésekkel(1926-ban 500.000 k-val, 1927-ben 40 P-vel és 1941-ben 150 P-vel)

58.

Debrecen, 1924.

Ideálok kultusza alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Ifj. Dr FARKAS GYULA budapesti ügyvéd aki 1894-ben tett főgimnáziumunkban érettségi vizsgálatot /akkor még Fischer volt/ 1924. június 25-én egymillió korona összeget juttatott a főgimnáziumi igazgató kezeihez azzal a rendeltetéssel, hogy ez összeg „Az ideálok kultuszának alapítványa” címen kezeltessek, s annak évenkénti

kamatait felváltva a VI.VII. és VIII. osztály azon növendéke kapja, aki az emberi nemes ideálokról évenként irt versenydolgozatok közül a tanári kar ítélete alapján a legjobbat írja.

Az alapítványt a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi, annak tőkét a kollégium pénztárában kezelteti. s a tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány az 1924/925 iskolai évben lép életbe.

TtREL II.22.c.1.53.

A jóváhagyás a ref. kollégium gazdasági tanácsának 1924. július 29-én tartott ülésén 247.szám alatt történt. Az ösztöndíj értéke évi 4,50 P., ami 1944-ben már csak 4,13 P.

59.

Balmazújváros, 1913

Illyés Bálint és neje Gáborjáni Szabó Karolina ösztöndíj alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Néh. boldog emlékezetű nagybátyám és keresztapám Illyés Bálint, volt országgyűlési képviselő és neje Gáborjáni Szabó Karolina Budapesten 1888 évi december 11-ik napján kir. közjegyző előtt alkotott végrendeletük 4. pontjában összes ingatlan vagyonuk általános és egyedül örökösévé engem alulírott Illyés Endre balmazújvárosi lakos, ref. lelkeszt rendeltek. A hagyatéki vagyon ennél fogva reám szállott és azt birtokba is vettem.

A végrendeletnek fentebb már hivatott 4.pontja szóról-szóra a következőkben intézkedik: „Összes ingatlan birtokunk tehermentesen Illyés Endre fogadott és keresztfiunknak, mint általános örökösünknek osztatlan birtokába és tulajdonába menjen át, azon kikötéssel, hogy ő a birtok átvétele után ennek értékéből nevünkre és emlékünkre 1000.- azaz egyezer forintos alapítványt köteles tenni és pedig netaláni személyes intézkedés hiányában az ő általa kijelölendő oly humanitási, vagy közművelődési célra, melyet a józan korszellem, vagy a jól felfogott közérdek azon időben legkiválóbban megjelöl, vagy megkíván.” Minthogy boldog emlékezetű nagybátyám és neje a fenti alapítványt illetőleg személyesen nem intézkedtek, az intézkedés feladata reám hárult.

Hogy az egyetemmmé fejlődő debreceni ref. Főiskola közművelődési rendeltetését minél inkább betölthesse, ezt a hála azon köteléke mellett, mely engemet nevezett Főiskolához fűz, mint annak egykori növendékét, - első rangú közérdeknek tartom; miért is a végrendelet intencióját vélem szolgálni az által, ha egy 2000 koronás alapítványt teszek:

„Illyés Bálint és neje Gáborjáni Szabó Karolina ösztöndíj alapítványa” címén.

E 2000 azaz kettőezer koronát a debreceni ref. Főiskola pénztárába fenti alapítvány céljára be is fizettem, s azt mindenkor és vagyoni felelősség terhével a debreceni ref.

Főiskola pénztára fogja kezelni. Az alapítványi tőke mindenha sértetlenül fenntartandó és egyedül kamat jövedelme használható fel az alábbiak szerint:

Az alapítvány kamatjövedelmét mindenkor egy a debreceni ref. Főiskolában tanuló ref. vallású, szegény sorsú, legalább általános jó osztályzatú gimnásiumi növendék kapja. Az alapítványt aki egyszer megnyeri és általános jó osztályzata meg lesz, illetve akadémiai, vagy egyetemi tanuló korában előhaladását igazolja, tanulói pályájának teljes befejezéséig, tehát úgyis mint a debreceni létesítendő egyetem hallgatója élvezheti.

A felvételt mindenkor a debreceni ref. Főgymnásium tanárkara eszközli az elnyerés végett beadandó folyamodványok elbírálása alapján.

Az alapítvány élvezetére, ha a fentebbi feltételeknek megfelelnek, elsőbbséggel bírnak néh. Illyés Bálint testvéreinek: néh. Illyés Istvánnak, Illyés Etelka Liskay Jánosnének és néh. Illyés Luiza Bay Ferencznének leszármazói, de csakis azon esetben, ha az alapítványra reáutalt szegény sorsukat illetékes hatóságuk bizonyítványával igazolni tudják, az ilyen rokonok között egyenlő minősülés esetén sorshúzás döntsön.

Másodsorban elsőbbség illeti a jó osztályzatú és szegény sorsú lelkész árvákat, kik a debreceni ref. Főgymnásiumban, Főiskolában, illetve egyetemen tanulnak, hasonlólag pályájuk bevégeztéig.

Az alapítványt netáni peres eljárás esetén a debreceni ref. Főiskola gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

A debreceni ref. Főiskola képviseletében az alapítványt a Főiskola gazdasági tanácsa köszönettel fogadja és az alapítványi feltételek megtartására a főiskolát kötelezi.

TtREL II.22.c.1.54.

A végrendelet végrehajtója és örököse Illyés Endre balmazújvárosi református lelkész. Illyés Endre 1862. július 6-án született Fehérgyarmaton. 1890-98 között Mezőberényben, majd 1898-1919-ig Balmazújvároson volt református lelkész. Az alapító levél 1913. március 15-én kelt.

Jóváhagyva a 228/1913 gazdasági tanácsi és a 137/1913 egyházkerületi számok alatt. 1926-ban beolvadt az ösztöndíj és pályadíjalapok pénztárának vagyonaiba.

60.

Debrecen, 1924.

Ilosvay Aladár alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott Ilosvay Aladár egyházmegyei tanácsbíró, mátészalkai lakos 1923. év november 28-án a debreceni ref. kollégium pénztárába 100.000 koronát azzal a rendeltetéssel fizetett be, hogy ezen összeg ott, mint alapítvány kezeltessék, s jövedelme a kollégium közszükségleteire fordíttassék.

Gazdasági tanács a befizetett 100.000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja annak „Ilosvay Aladár alapítványa” címen a közszükségleti segéd alapok

között leendő nyilvántartását és kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

TtREL II.22.c.l.55.

Az alapító levél kelte 1924. február 28.

Megerősítette a tiszántúli református egyházkerület 1924. szeptember 25-én a 246.sz.végzésével.

Az alapítvány tőkije 1926-ban beolvadt a Kiegészítésre váró és külön kezelésű alapok pénztárának vagyonába 181.736 koronával.

61.

Debrecen, 1925.

Dr. Jakobovits József főgimnáziumi ösztöndíj alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Jakobovits József ügyvéd, debreceni lakos 1925. június hó 10-én kelt következő levelet intézte a debreceni ref. főgimnázium igazgatójához:

„Az 1900 évben végzett növendékek 25 éves találkozója alkalmával a debreceni ref. főgimnázium iránt érzett hálás kötelezettségtől indítatva K 10.000.000, azaz Tízmillió korona, vagy a valuta esetleges változása esetére ennek megfelelő ellenérték erejéig alapítványt tettem annak a kötelezettségével, hogy egymás után következő öt éven keresztül évenként egyenlő részletekben az alapítvány összegét a Magyar Általános Hitelbank debreceni fiókjánál kamatozó betétként „Dr. JAKOBOVITS JÓZSEF ALAPÍTVÁNYA” címén elhelyezem. Az alapítvány rendeltetése: mihelyt az általam befizetett fenti összeg a K 10.000.000-t eléri, időközi kamatai évenként az évzáró ünnepély alkalmával a debreceni ref. főgimnázium V-VIII. osztályú tanulói közül az igen tisztelt Tanári Kar bölcs belátása szerint a német és a latin nyelvben legjobb eredményt elérő két érdemes növendéknek adassék ki.”

Az alapítványi tőke első részlete a Magyar Általános Hitelbank debreceni fiókja által IX/8254 sz. alatt 2.000.000 koronáról kiállítva a debreceni ref. Kollégium pénztárában elhelyeztetett.

Gazdasági tanács a befizetett és később befizetendő összegeket alapítványul hálás köszönettel elfogadja, azoknak „DR JAKOBOVITS JÓZSEF ALAPÍTVÁNYA” címen leendő külön kezelését elrendeli.

Az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, s a fent körülírt rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

TtREL II.22.c.l.56.

Az alapító levél kelte 1925. október 14.

Megerősítette a gazdasági tanács 319/1925., az egyházkerületi tanács pedig 255/1325 szám alatt.

Az alapító 1926-ban és 1927-ben az esedékes részleteket nem fizette be. Végül a kollégiumi ügyész felszólítására 1929-ben 200, majd 1930-ban 100 p-t utaltat át.

62.

Debrecen, 1937.

Jakucs István segély alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Jakucs István református gimn. tanár, kollégiumi igazgató a debreceni református Kollégium pénztárába 1937. március 18.-ig 500 P-t alapítványképen befizetett s alapítványát legalább 1000 P-re óhajtja növelni.

Az alapítványt a kollégiumi intézőtanács 1937. március 20.-i gyűlésén elfogadta s az alapító levelet az alapítványtevő kívánságainak megfelelően a következőképpen, állapítja meg.

Az alapítvány címe: Jakucs István alapítvány.

Az alapítvány rendeltetése: A költségvetésben megállapított évi kamatjövedelmet a mindenkor kollégiumi igazgató utalja ki súlyos helyzetbe jutott, egyébként érdeemes, szorgalmas, szegény tanulók megsegítésére. A segélyben lehetőség szerint egyenlő mértékben részesüljenek gimnáziumi, tanítóképzőintézeti és polgári fiúiskolai, valamint a Kollégium kötelékében levő egyetemi hallgatók. A segélyek elsősorban kollégiumi tartozások kifizetésére adandók.

A kollégiumi igazgató minden évben a kiosztott segélyekről a közös tanári testület gyűlésén elszámol.

Az alapítvány már az 1936-37.évben életbe lép.

Az alapítványi tőkét a debreceni református Kollégium pénztára kezeli, annak csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

TtREL II.22.c.1.57.

Az alapító levél kelte 1937.március 18. Jóváhagyta a 84/1937. intéző tanácsi és a 14/1937.sz. egyházkerületi végzés. Az ösztöndíj értéke évi 50 pengő volt. Az alapító több alkalommal növelte befizetésekkel az alapítvány tőkéjét.

Jakucs István 1882. augusztus 5-én született Mezőtúron. Ott végezte elemi és középiskoláit. Tanári oklevelét a budapesti egyetemen szerezte meg 1904-ben. Az 1904-5 tanévben a debreceni ref. gimnázium helyettes tanára, 1906-1909. között karcagi, majd ismét a debreceni ref. gimnázium tanára, később címzetes igazgatója.

1934 decemberétől a kollégium igazgatója 1943 áprilisáig.

63.

Szabadszállás, 1944.

Jakucs Zoltán alapítványa

VÉGRENDELET

Alulírott ép ésszel és tiszta elmével, minden rábeszélés vagy befolyástól mentesen a következő végrendeletet teszem: Feleségemmel közösen bírt ingatlan vagyomból engem megillető összes illetőséget a debreceni református Kollégiumra hagyom azzal a kikötéssel, hogy az ingatlanilletőségen feleségemet, született Paál Karolinát holtig tartó haszonélvezeti jog illesse meg. A holtig tartó haszonélvezető jog feleségem javára telekkönyvileg bekebelezendő.

Ingó vagyonomat-bárhol található is az - feleségemre hagyom. Erkölcsei kötelességet teljesítek, amikor vagyonomat a Kollégiumra hagyom, mert a Kollégium tette lehetővé, illetve segített ahhoz, hogy a középiskolát elvégezhessem az általa öt éven át nyújtott anyagi támogatással. Tartozásomat rovom le ezzel a hagyományozással.

Az ingatlannal a Kollégium szabadon rendelkezik bölcs belátása szerint. Ha eladja, úgy alapítvány létesítendő s annak kamataiból szegénysorsú tanulók segélyezendők, különös tekintettel a számtanból és fizikából az átlagot meghaladó előmenetelt tanúsított tanulókra.

A jó Isten áldását kérem a debreceni református Kollégium további munkásságára.

TtREL II.22.c.1.58.

64.

Bozovics 1912.

Jákó Károly internátusi alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Alólírott JÁKÓ IMRE kir. járásbíró bozovicsi lakos hálával gondolva vissza a debreceni ref. főiskolára, mint annak egykori hallgatója és figyelemmel kísérve az ottani fejlődéseket e főiskolára annak egyetemi rangra jutása után is váró felekezeti feladatokat, a főiskolánál tervbe vette, a tiszántúli egyházkerület ellenőrzése, kezelése és igazgatása alatt létesítendő akadémiai internátus céljaira 1000 azaz egezezer korona alapítványt tesz.

Magát az alapítványi tőkét 1913 évi augusztus hó 15-ig a debreceni református kollégium pénztárába befizetem, addig pedig ezen alapítványi tőke után 1 1/2 évre 6 % kamatot fizetek, és pedig a kamatnak fele részét 1912 évi aug. 15-ig, másik fele részét. 1913 évi március 4-ig.

Az alapítványi tőke néhai atyám JÁKÓ KÁROLY neve alatt az internátus alap tőkék közt csorbitatlanul fenntartandó és gyümölcsözőleg kezelendő a kollégium egyéb alapítványi vagyonai között; egyetemi célokra, - ide értve magát az állam által semmi esetre fel nem használható.

Az alapítvány kamatjövedelme a tiszántúli református egyházkerület igazgatása alatt létesülő s a főiskolai akadémiai tanszakoknak egyetemmé alakulása után is ezen

igazgatás alatt maradó internátus céljaira lesz mindenkor felhasználandó. Önként értetvén, hogy az internátus létesítéséig a befolyó kamatjövedelem a tőkéhez lesz csatolandó.

Netáni per esetén alávetem magamat, - elhalálozásom esetén örököseimet - e kötelezettségem tekintetében a debreceni kir. járásbíróság előtt indítható sommás eljárásnak. Ezt az okiratot sajátkezűleg írtam és aláírtam.

290/1912.g.t.szám

A debreceni ref. kollégium képviselőjében alólírott gazdasági tanács ezen alapító levél tartalmát tudomásul vévén, az alapítványt az akadémiai internátus céljaira elfogadja, az alapítványt nyilvántartani s annak befizetése esetén azt a kollégium egyéb vagyonaival együtt gyümölcsözőleg kezelteni rendeli; az alapítványi tőke épségben maradásáért összes vagyonával a kollégium szavatol.

Az alapítványt netáni peres és perenkívüli ügyeiben a kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

TtREL II.22.c.l.59.

Az alapító levél kelte 1912. február 21.

Jóváhagyva a 290/1912.gazdasági tanácsi és 124/1912. egyházkerületi számok alatt.

A pénz 1913. augusztusában érkezett be.

65.

Debrecen, 1926.

Jeney Albert alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Debrecenben 1924.évi szeptember 4-én elhalt néhai Jeney Albert debreceni lakos 1912. május 14-én kelt végrendeletében a következőképen intézkedett.

„Feleségem Karpovits Janka közszerzeményi igényeinek kielégítéséül kapjon vagyonomból tízezer (10.000) korona készpénzt teljesen szabad rendelkezési joggal.

E tízezer (10.000) koronán felül lévő egyéb vagyonomat is feleségem Karpovits Janka örökölje, azonban azzal a megszorítással, hogy azt sem el nem idegenítheti, sem el nem terhelheti, hanem az az ő halála után az alább felsorolt utóhagyományokra szálljon, s hogy az elidegenítési és elterhelési tilalom. valamint az utóhagyományi jog telekkönyvileg is bekebeleztessek, illetőleg feljegyeztessék.

Feleségem halála után az ő szabad rendelkezésére hagyott tízezer (10.000) koronán kívül egész vagyonom /60/ hatvan százalékát a debreceni református főiskolának hagyom. E vagyontömegeből egy nevetem viselő alapítvány létesítendő, s kamataiból református főgimnásiumában és a tanítóképezdében tanuló debreceni születésű, református vallású szegény tanulók segélyezendők, és pedig elsősorban ruhával és tandíjjal való ellátás, - részint pedig ösztöndíjban való részletetés által. A segélyezésre és ösztöndíjra természetesen csak jó tanulók tarthatnak számot. Az alapítvány

kamatainak a megjelölt célokra való felhasználása tekintetében a főgimnáziumi és a tanítóképzési kar közösen határoz. Holttestem a debreceni Kossuth utcai temetőben levő „Jeney Ferenc családja sírhelyére”-be lesz temetendő, ahova majd feleségem is eltemettetni fog, neveink a már ott álló sírkőre felvésendők lesznek.

Gazdasági tanács nemes szívű örökhagyó által hagyományozott részvagyon - mely a debreceni 4368 sz. betétben 4204 hrsz. alatt foglalt 172 négyszögöl területű Csapó utca 12.sz. házas telek 60 %-át teendő - alapítványul a végrendeletben körülírt feltételekkel és korlátozásokkal egyetemben hálás megemlékezéssel elfogadja, s annak csorbíthatlan megőrzéséért és jóvedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: „Jeney Albert alapítványa” leendő. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendő.

Végrendeletem foganatosítása céljából feleségem halála után minden vagyonom minél előbb kész pénzzé teendő.

A készpénzzététel a debreceni református főiskola joga és kötelessége a többi hagyományosok beleszólása nélkül. A debreceni református főiskolának azonban joga van vagyonomat természetben meg is tartani ez esetben azonban köteles a megtartott vagyon bírósági becsü-értéknek alapul vétele mellett a többi hagyományosok százalékos jutalékait kifizetni. A készpénzzétételnek, illetőleg az esetleges természetben való megtartás melletti kielégítésnek az utóhagyományosi jog megnyíltától számított egy /1/ év alatt meg kell történni.

TtREL II.22.c.1.60.

Az alapító levél kelte 1926. február 22.

Megerősítette a tiszántúli ref. egyházkerület 331/1926.szám alatt.

Jeney Albert feleségének halála után a vagyon 60 %-át a ref. kollégium, 20 %-át a mentők, 10 %-át a debreceni Jótékony Nőegylet és 10 %-át a szegények öröklik.

A feleség 1941-ben hunyt el, s a kollégium az örökséghez ebben az évben jutott hozzá. A ház eladásából származó és a kollégiumot illető rész, amely 24.000 P volt, 1941. július 3.-án folyt be a pénztárba.

Az ösztöndíj értéke 1944-től évi 600 P.

66.

Debrecen, 1930.

Jóna János kollégiumi énekkari alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Jóna János debreceni volt lakos, ház és földbirtokos 1910 április hó 9-én végrendeletének 3 és 6 pontjában /:kihirdetve a debreceni kir. Járásbíróság által 19183/1925 Pk.sz. alatt 1925 október hó 27-én:/ a következő rendelkezéseket tette:

„Rendelem továbbá, hogy a debreceni ref. Főiskola pénztárába a Főiskola kebelében fennálló énekkar javára örök alapítvány gyanánt fizetessék be:

a./ boldogult édes atyám emlékére:

„Jóna István emlékére fia Jóna János által tett alapítvány” címen 2000.- azaz Kettőezer Korona,

b./ boldogult édes anyám emlékére: „Jóna Istvánné sz. Papp Zsuzsanna emlékére fia Jóna János által tett alapítvány” címen 2000.- azaz Kettőezer Korona,

c./ „Jóna János alapítványa” címen 2.000.- azaz Kettőezer Korona. Hogy ezeknek az alapítványoknak kamata milyen arányban fordíttassék ösztöndíjakra és jutalmazásokra, s milyen arányban az ének művelését szolgáló egyéb célokra és szükségletek fedezésére annak a Főiskola hatóságával együttesen leendő megállapítását végrendeletem alább felkért végrehajtójára bízom.”...

„Ennek a végrendeletemnek végre hajtójául Dr. Magoss György városi tisztii főügyész bizalmas barátomat kérem fel.” A harmadik helyen megnevezett alapítvány fejében örökhagyó örökösei 1926. december 13-án 7.250.000 Koronát - 580 azaz Ötszáznyolcvan Pengőt fizettek be a kollégium pénztárába, mely összeget a kollégium gazdasági tanácsa és a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése az alapítvány fejében elfogadott. Ez alapítványi vagyon a debreceni ref. kollégium pénztárában a kollégium többi vagyonával egyetemben kezeltetik. Annak csorbíthatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért a debreceni ref. kollégium képviselőiben alulírott gazdasági tanács a teljes vagyoni felelősséget ezennel kifejezetten elvállalja.

Az alapítvány címe: „Jóna János kollégiumi énekkari alapítványa.”

Az alapítványi tőke évenkénti tiszta jövedelme, két harmadrészben kollégiumi, a Cantus nemes alapítóinak emlékére évente március 5-én tartani szokott énekkari ünnepély alkalmával a legtöbb igyekezetet, a legjobb előmenetelt tanúsító és a legkitűnőbb énekes ifjak jutalmazására fordítandó. Az odaítélés az énekkar felügyelő tanára és vezetője által megállapítandó osztályozás alapján történjék. A jövedelem egyharmad része az énekkar közönséges szükségleteinek a fedezetére szolgáljon.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.61.

Az alapító levél kelte: 1930. április 2.

A Tiszántúli Református Egyházkerület 1930. június 11-én tartott közgyűlésén 95. sz. alatt erősítette meg.

A végrendelet szerint a vagyont szétoztották, de a hagyaték olyan kevés volt, hogy csak a temetési költségeket fedezte.

Unokaöccsei /Jóna István és János/ azonban 1740 pengőt bocsátottak Dr. Magoss György végrendeleti végrehajtó rendelkezésére, hogy azt adják át a Kántusnak a 2000-2000 K helyett.

Az alapítványok eredeti tőkéje 580 pengő volt.

Az ösztöndíjak értéke évi 30 P, 1944-től pedig 40 P.

Jóna Iszvánné sz. Papp Zsuzsanna emlékére fia, Jóna János által tett kollégiumi énekkari alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Jóna János debreceni volt lakos, ház és földbirtokos 1910 április hó 9-én végrendeletének 3 és 6 pontjában /:kihirdetve a debreceni kir. Járásbíróság által 19183/1925 Pk.sz. alatt 1925 október hó 27-én:/ a következő rendelkezéseket tette:

"Rendelem továbbá, hogy a debreceni ref. Főiskola pénztárába a Főiskola kebelében fennálló énekkar javára örök alapítvány gyanánt fizetessék be:

a./ boldogult édes atyám emlékére:

„Jóna István emlékére fia Jóna János által tett alapítvány” címen 2000.- azaz Kettőezer Korona,

b./ boldogult édes anyám emlékére: „Jóna Istvánné sz. Papp Zsuzsanna emlékére fia Jóna János által tett alapítvány” címen 2000.- azaz Kettőezer Korona,

c./ „Jóna János alapítványa” címen 2.000.- azaz Kettőezer Korona. Hogy ezeknek az alapítványoknak kamata milyen arányban fordíttassék ösztöndíjakra és jutalmazásokra, s milyen arányban az ének művelését szolgáló egyéb célokra és szükségletek fedezésére-annak a Főiskola hatóságával együttesen leendő megállapítását végrendeletem alább felkért végrehajtójára bízom.”...

„Ennek a végrendeletnek végre hajtójául Dr. Magoss György városi tisztii főügyész bizalmas barátomat kérem fel.” A harmadik helyen megnevezett alapítvány fejében örökhagyó örökösei 1926. december 13-án 7.250.000 Koronát - 580 azaz Ötszáznyolcvan Pengőt fizettek be a kollégium pénztárába, mely összeget a kollégium gazdasági tanácsa és a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése az alapítvány fejében elfogadott. ez alapítványi vagyon a debreceni ref. kollégium pénztárában a kollégium többi vagyonával egyetemben kezeltetik. Annak csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért a debreceni ref. kollégium képviselőjében alulírott gazdasági tanács a teljes vagyoni felelősséget ezennel kifejezetten elvállalja. Az alapítvány címe: „Jóna Istvánné sz. Papp Zsuzsanna emlékére fia Jóna János által tett kollégiumi énekkari alapítvány.

Az alapítványi tőke évenkénti tiszta jövedelme, két harmadrészben kollégiumi, a Cantus nemes alapítóinak emlékére évente március 5-én tartani szokott énekkari ünnepély alkalmával a legtöbb igyekezetet, a legjobb előmenetelt tanúsító és a legkitűnőbb énekes ifjak jutalmazására fordítandó. Az odaítélés az énekkar felügyelő tanára és vezetője által megállapítandó osztályozás alapján történjék. A jövedelem egyharmad része az énekkar közönséges szükségleteinek a fedezetére szolgáljon.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.62.

Az alapító levél 1930. április 2-án készült. A tiszántúli református egyházkerület jóváhagyta 1930. június 11-én tartott közgyűlésén 95.sz.végzésével. A további megjegyzéseket lásd a 61.szám alatt.

Debrecen, 1930.

Jóna István emlékére fia, Jóna János által tett kollégiumi énekkari alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Jóna János debreceni volt lakos, ház és földbirtokos 1910 április hó 9-én végrendeletének 3 és 6 pontjában /:kihirdetve a debreceni kir. Járásbíróság által 19183/1925 Pk. sz. alatt 1925 október hó 27-én:/ a következő rendelkezéseket tette:

„Rendelem továbbá, hogy a debreceni ref. Főiskola pénztárába a Főiskola kebelében fennálló énekkar javára örök alapítvány gyanánt fizetessék be:

a./ boldogult édes atyám emlékére:

„Jóna István emlékére fia Jóna János által tett alapítvány” címen 2000.- azaz Kettőezer Korona.

b./ boldogult édes anyám emlékére: „Jóna Istvánné sz. Papp Zsuzsanna emlékére fia Jóna János által tett alapítvány” címen 2000.- azaz Kettőezer Korona,

c./ „Jóna János alapítványa” címen 2.000.- azaz Kettőezer Korona. Hogy ezeknek az alapítványoknak kamata milyen arányban fordíttassék ösztöndíjakra és jutalmazásokra, s milyen arányban az ének művelését szolgáló egyéb célokra és szükségletek fedezésére annak a Főiskola hatóságával együttesen leendő megállapítását végrendeletem alább felkért végrehajtójára bízom.”. „Ennek a végrendeletnek végre hajtójául Dr. Magoss György városi tisztii főügyész bizalmas barátomat kérem fel.” A harmadik helyen megnevezett alapítvány fejében örökhagyó örökösei 1926 december 13-án 7.250.000 Koronát - 580 azaz Ötszáznyolcvan Pengőt fizettek be a kollégium pénztárába, mely összeget a kollégium gazdasági tanácsa és a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése az alapítvány fejében elfogadott. ez alapítványi vagyon a debreceni ref. kollégium pénztárában a kollégium többi vagyonával egyetemben kezeltetik. Annak csorbíthatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért a debreceni ref. kollégium képviselőjében alulírott gazdasági tanács a teljes vagyoni felelősséget ezennel kifejezetten elvállalja. Az alapítvány címe: „Jóna István emlékére fia: Jóna János által tett kollégiumi énekkari alapítvány.”

Az alapítványi tőke évenkénti tiszta jövedelme, két harmadrészben kollégiumi, a Cantus nemes alapítóinak emlékére évente március 5-én tartani szokott énekkari ünnepély alkalmával a legtöbb igyekezetet, a legjobb előmenetelt tanúsító és a legkitűnőbb énekes ifjak jutalmazására fordítandó. Az odaítélés az énekkar felügyelő tanára és vezetője által megállapítandó osztályozás alapján történjék. A jövedelem egyharmad része az énekkar közönséges szükségleteinek a fedezetére szolgáljon.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.63.

Az alapító levél 1930. április 2-án készült.

Megerősítette a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1930. május 5-én tartott gyűlésén 148. számú határozatával.

További megjegyzéseket lásd a 61. számú alapítványnál.

Debrecen, 1940

Kollégium 400 éves jubileumi alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

„Az Intéző Tanács a kollégiumi igazgatói jelentéssel kapcsolatban 105/1938. számú határozatával javaslatot terjesztett az egyházkerületi közgyűlés elé a kollégium 400 éves jubileuma alkalmából létesítendő jubileumi alapítvány érdekében. Az egyházkerületi közgyűlés 160/1938. sz. határozatában”helyesléssel” vette tudomásul a kollégiumi jubileumi nagy alapítvány létesítését, kérő szóval fordult az egyházkerület minden rendű és rangú tagjához, hogy anyagi erejéhez képest járuljon az emlékalapítvány gyarapításához. Felhívta a korabeli egyházak presbitériumait, hogy a jubileumi nagy alapítványra a gyülekezet lélekszámának megfelelő összeget fizessen be a kollégium pénztárába, hogy a 400 éves kollégium jubileumi öröme az egyháztagok és gyülekezetek buzgó áldozatkészségével emeltessék.”

A kollégium igazgatósága körlevéllel fordult az egyházakhoz, az alapítványhoz való hozzájárulás érdekében. A kérésnek eddigi eredménye az lett, hogy 48 egyház, az amerikai magyar ref. egyház 1000.- Pengőjével együtt 2.904.02 Pengőt adott, ezen kívül néhány egyház több évi segélyt ajánlott fel. Egyidejűleg a jubileumi végrehajtó bizottság az összes egyházkerületek elnöksége által aláírt körlevelet küldött a pénzintézetekhez és a szövetkezetekhez, valamint a többi egyházkerületek gyülekezeteihez is, melynek egyik pontjában szintén a jubileumi alapítványra való adakozást kérte. Ennek eredményeképpen 29 szövetkezet és pénzintézet 551.80 Pengőt küldött be. Jelentősebb eredményt hozott a Magyar Nemzeti Bankhoz intézett kérés, amely 10.000 Pengőt eredményezett a TÉBE. /:Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete:/ pedig 8.000 Pengőt, végül a Kereskedelmi Minisztérium a kollégiumi jubileumi bélyegek jövedelméből 10.000 Pengőt /: nyugtábyeg levonása után 9.940.- Pengőt:/ adott. Ehhez jöttek a magánosok adományai: 746.-Pengő. A vendégeket elszállásoló bizottsághoz szállásmegváltás címén beérkező összegek: összesen: 128.-P., szintén az alapítványhoz csatoltattak, végül a jubileumra, jelentkezőknek 1.- Pengős jelentkezési díja fejében begyűlt 1.282.20 Pengő is. Összesen a jelen pillanatban 33.552.02 Pengőnek tekinthető az alapítvány tőkéje.

Az intéző tanács 1940 március 6-án 59/1940.szám alatt ezen összegnek együtt kezelését elhatározta s az alapító levelet a következőképpen állapította meg:

Az alapítvány címe: A Debreceni Református Kollégium 400 éves jubileumi alapítványa.

Az alapítvány rendeltetése: Az alapítvány évi kamatából 25 % tőkésítendő, a jövedelem többi része a kollégium fejlődését előmozdító intézmények anyagi támogatására szolgáljon. /:Pl. főiskolai tagozatok kiépítése, tudományos felszerelések pótlása, tanulmányok elősegítése, tanulmányutak támogatása stb.:/

Az alapítvány kamatait az intéző tanács osztja ki. Az alapítvány vagyonáért és rendeltetészerű kezeléséért a Ref. Kollégium egész vagyonával felelős.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.64.

Az alapító levél 1940. március 6-án készült el. Megerősítette az egyházkerületi tanács 266/1940. számú végzésével.

Az alapítólevél keltekor az alap 33.552 pengő volt, néhány későbbi befizetéssel ez az összeg 1943-ra 40.414 P. Az alapító levélhez csatolták az adományozók listáját is.

70.

Debrecen, 1939.

Jubileumi ének-zene alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Jakucs István c. kollégiumi igazgató az intéző tanácshoz f. hó 1-én a következő levelet írta:

„Tekintetes Intéző tanács! Az okt.4-re tervezett jubileumi hangverseny a Kollégium 400 éves jubileumának elhalasztása miatt elmaradt. Mivel énekkarok és zenekar a hangversenyre már szeptemberben el voltak készülve, a hangversenyt kár lett volna elhalasztani május 14-én a debreceni nagyközönség és a Rádió nyilvánossága előtt megtartottuk ugyanazzal a műsorral, amellyel október 4-re terveztük. A Kollégium minden tagozata szerepelt, a kollégiumi Kántus, a gimnázium vegyes kara, a tanítóképző férfikara és a polgári iskola gyermekkara. A Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus-ában szerepelt a MÁV filharmonikus zenekar és a Dóczy leányiskola tanítóképzőjének és gimnáziumának énekkara is. A hangverseny erkölcsi és anyagi sikerrel járt. Az összes bevétel 1495.16 P. volt, kiadás 773.42 P., a tiszta jövedelemből a három kollégiumi intézet igazgatóiból, illetve az egyiknek megbízottjából alakult számvizsgáló bizottság 70.-P-t a Dóczy leányiskola énekkarának juttatott, a megmaradt összegből 651.74 P-ből és a még később érkezett 5.-P.felülfizetéssel 656.74 P-ből „jubileumi ének-zene alap” létesítését javasolja, amelynek jövedelméből a 4 tagozat ének-zenében legkiválóbb növendékei jutalmat kapjanak. Ez alaphoz csatolandónak javasolom még a Szendy Tihamér zene tanár úr a kollégium jubileumi alap javára 1938. április 2-án rendezett hangversenyének 63.79 P tiszta jövedelmét is. Javaslom tehát, hogy jubileumi zene- és ének alapra 720.53 P-t a jubileumi alapból különítsen el az intéző tanács.

Az intéző tanács fenti címen a Kollégium pénztárába befizetett 720.53 P-t elfogadja és annak külön kezelését elrendeli.

Az alapítvány neve: Jubileumi ének-zene alapítvány. Az alapítvány rendeltetése: Az évi kamat 4 egyenlő részre osztandó s az összegek a kollégiumi Kántus, a református gimnázium, a református tanítóképzőintézet, református polgári iskola zenében legkiválóbb növendékeinek adandó jutalom képen. A jutalmazandó tanulókat a tagozatok ének-zene tanárai válasszák ki.

A jutalomdíj kiosztása az évváró ünnepen a többi jutalommal együtt történjék: ha az évváró ünnepélyen ilyen jellegű jutalom kiosztás nem volna, az esetben május, vagy június hóban a jutalomdíj a jutalmazottnak átadandó. Az alapítvány tőkéjét a Református Kollégium pénztára kezeli, annak csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni református Kollégium intéző tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.l.65.

Az alapító levél kelte: 1939. július 5.

Megerősítette a 192/1939 intéző tanácsi és a 305/1939. egyházkerületi végzés.

Az alap vagyona 1943-ban 1479,12 P.

Az ösztöndíj évi összege 20 P, majd 1944-től 50 P.

71.

Debrecen, 1917.

Dr.Kain Albert és neje Borsos Róza és fiuk Albert alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Boros Gábor árpádi református lelkész és neje Borsos Riza 1915 január hó 4-én Árpádon /:Bihar megye:/ kelt ideiglenes alapító levelünkben a következőleg köteleztük magunkat egy alapítvány létesítésére:

„A reformátusok debreczeni Kollégiumának felsőbb oktatási intézete” számára egyelőre 1.000 K azaz Egyezer korona alapítványt teszünk, amely a Dr. Kain Albert volt debreczeni orvos és neje Borsos Riza nevére neveztessek. Az alapítvány kamatai a végleges alapító levél beküldéséig a tőkéhez csatolandók, Ez alapítványt félévi 100 koronás részletekben fogjuk befizetni, úgy, hogy 1915 év januárban már 200 korona lesz fizetendő.

Az egész 1.000 korona alapítványi tőke befizetvén, felhívásra az Árpádon 1917 évi április hó 14-én kelt s Dr. Kőrösi Kálmán kollégiumi ügyészhez intézett levelünkben a következőket közöltük a végleges alapító levélbe foglalás végett:

„Alapítványunkkal a Dr. Kain Albert és neje Borsos Riza, valamint egyetlen fiuk Albert nevét és emlékezetét óhajtjuk örökíteni.

A befizetett 1.000 koronát a kamatok tőkésítése által 2.000 koronára kívánjuk fölszaporítani s ha ezt elérte, óhajtjuk, hogy az évi kamatok Albert halálkozásának napján március 1-én adassanak a debreczeni orvosi egyetem egy református vallású, jó erkölcsi magaviseletű és jó tanuló egyetemi polgárának.

„Az alapítvány elfogadására, megőrzésére és további gondozására nem az egyetemet, hanem a debreczeni református Kollégiumot kérjük fel.

Feleségemmel közös óhajaink és szándékaink a fentiek, melyeknek a végleges alapító levélbe foglalását tisztelettel kérjük.”

Ezen rendelkezések folytán a debreczeni református Kollégium gazdasági tanácsa képviselőjében alulírott gazdasági tanácselnök a már teljesen befizetett 1.000 koro-

nás alapítványt hálás köszönettel elfogadja, az alapítványi tőke csorbíthatatlan megőrzéséért s az alapítványi tőke kamatainak az ezen alapító levélben meghatározott célra fordításáért az anyagi felelősséget a gazdasági tanács, egész vagyonával kifejezetten is elvállalja.

Az alapítvány címe: „Dr.Kain Albert és neje Borsoss Riza és fiuk Albert alapítványa” leend.

A befizetett 1.000 korona alapítványi tőke addig kamatoztatandó, amíg az tőkésített kamataival együtt 2.000 koronára növekedik. A 2.000 koronára növekedett tőke évenkénti kamatai, a kezelési illeték levonásával minden év március hó 1-én egy - összegben a debreczeni egyetem orvosi karának egy református vallású, jó erkölcsi magaviseletű és jó tanuló hallgatója részére adandó ki.

Az alapítvány kamatait a kollégiumi felsőbb-oktatási tanács ítéli oda s az alapítványra, - mint ösztöndíjra felvett hallgató a kamatokat évenkénti külön folyamodás mellett, ha egyébként a kívánt feltételeknek megfelel, - mindaddig élvezheti, - amíg a debreczeni egyetem orvosi karának hallgatója.

Az alapítványi tőkét a Kollégium pénztára belátása. szerint akár első - helyű jelzálogi biztosítás, akár hadikölcsön, akár betét útján gyümölcsöztetheti, s annak mindenkor csak a kamatai használhatók fel az alapítvány céljaira.

Az alapítvány kamatainak mikénti felhasználására vonatkozó számadás az illetékes felettes hatósághoz évenként felterjesztendő.

Az alapítványt minden peres és perenkívüli ügyben a debreczeni református Kollégium gazdasági tanácsa képviseli.”

TtREL II.22.c.1.66.

Boros Gábor 1861. június 6-án Gyantán született 1891-1940-ig Árpádon református lelkész.

Először ideiglenes alapító levelet küldenek 1915. január 4-én, majd amikor 3 év alatt az egész 1000 koronát befizetik, 1917. április 14-én véglegesen, közlik kívánságait az alapító levélbe foglalás végett. Ez jóváhagyást nyer 1353/1917. gazdasági tanácsi és a 224/1918.egyházkerületi számok alatt. 1926-ban beolvadt az alapítvány tőkéje a kiegészítésre váró és külön kezelésű alapok pénztárának vagyonába.

72.

Debrecen, 1923.

Kanyó Károly III. theológus hallgató emlékezete alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni theológus ifjúság nevében Papp Kálmán Jenő a következő levelet intézte a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsához:

„Alulírott tisztelettel jelentem, hogy a theologus ifjúság nevében a mai napon 33.000 azaz harmincháromezer koronát fizettem be a kollégiumi pénztárba alapítvány létesítése céljából.

Alapítványtevő: az 1922/23 évi theologus ifjúság. A theologus ifjúság u.i. ez év folyamán hirtelenül, tragikus halállal elhunyt jó barátunk neve alatt alapítványt létesít, hogy így adjon kifejezést annak a szeretetnek, mely az elhunyttal három év folyamán összefűzte.

Az alapítvány címe: „Kanyó Károly III.th. emlékezete”. Az alapítvány tulajdonosa: Mindenkor a főiskolai Hittanszaki Önképző Társulat, ennek feloszlása esetén a theológus ifjúság.

A kamat az első 5 /öt/ év alatt a tőkéhez csatolandó és csak a hatodik évtől kezdődően /1929/ adandó ki a H.Ö.T. pénztárosának.

Az alapítvány kamataiban való részesítés joga a H.Ö.T. választmányáé:

A H.T.Ö. kettő /2/ tagot részesít az alapítvány kamatiban:

1./ az ki legtöbb munkásságot fejtett ki a H.Ö.T.-ben.

2./ egy harmad éves, jó előmenetelű, szorgalmas tagot. Tisztelettel kérem a kollégiumi tekintetes Gazdasági Tanácsot, vegye gondozás alá e csekély értékű alapítványt, hogy ez növelje azt a felbecsülhetetlen munkát, melyet más alapítványok eddig véghez vittek.” A debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa a befizetett 33.000 koronát alapítványul fenti feltételek mellett elfogadja, az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért teljes vagyoni felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásában a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

TtREL II.22.c.1.67.

Az alapító levél 1923. augusztus 1-én készült.

Megerősítette a 738/1923. gazdasági tanácsi és a 423/1923. egyházkerületi számok.

Az alaptőkéjű 33.000 K, amihez 1924-ben még 50.000 K-t befizettek.

A kamatot az első 5 évben a tőkéhez csatolták.

1926-ban beolvadt az alapítvány vagyona a kiegészítésre járó és külön kezelésű alapok pénztárába 109.341 koronával.

73.

Debrecen, 1937.

Karai Sándor emlékalapítvány.

ALAPÍTÓLEVÉL

Az alapítvány címe: „Karai Sándor emlékalapítvány.” Az alapítvány célja: Karai Sándor nevének megőrkítése. Az alapítvány létesítése. Bár már néhányan a temetésekor koszorúmegváltás címén a Kollégium pénztárába küldtek összegeket, az alapítvány létesítésének gondolata Karai Sándor baráti körében merült fel, 1936. március 8.-án, amikor a jelenlevők 80 /nyolcvan/ P-t adtak össze. Ezek után Dr. Kardos Albert ny. igazgató, Csobán Endre v. főlevéltárnok és Jakucs István c. kollégiumi igazgató megindították a gyűjtést, amelyre a mellékelt névsorban feltüntetettek adakoztak. A Kollégium intézőtanácsa öt évre 200-200 P-t irányzott elő. A Csokonai

kör pedig három év alatti befizetésre 100 P.t. Az alapítvány értéke a mai napon készpénzben 1225 P és megajánlásokban 925 P, összesen 2150 P. Az alapítvány rendeltetése: Mivel köztudomású, hogy a megboldogult Karai Sándor igazgató az ifjakat sokszor segítette ki kölcsönökkel és adományokkal, ezért legmegfelelőbbnek találjuk, hogy az alapítvány a nagy szükségben levő tanulók megsegítését célozza. Sokszor jutnak tanulók abba a helyzetbe, hogy tandíj nem fizetés miatt tanulmányukat nem folytathatják, vagy kisebb-nagyobb kollégiumi tartozás miatt nem iratkozhatnak be. Ilyen esetben néha 10-20-30 P is megmenthetne egy ifjút a továbbtanulás számára.

Az alapítványnak a költségvetésben megállapított évi kamat jövedelmét a mindenkori kollégiumi igazgató utalja ki súlyos helyzetbe jutott, egyébként érdemes, szorgalmas, szegény tanulók megsegítésére. A segélyben lehetőség szerint egyaránt részesüljenek gimnáziumi, tanítóképzőintézeti, polgári iskolai és a Kollégium kebelében levő egyetemi hallgatók. A segélyek első sorban kollégiumi tartozások kifizetésére adandók.

A kollégiumi igazgató minden évben a kiosztott segélyekről a közös tanári testület gyűlésén elszámol.

Az alapítvány összegyűlt tőkéjéből 100 P kiszakítandó, a abból a kollégiumi igazgatói iroda számára Karai Sándor arcképe megfestendő.

Az alapítvány már az 1936-37.isk.évben életbe lép. Az alapítványi tőkét a debreceni református Kollégium pénztára kezeli, annak csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásában a debreceni református Kollégium intézőtanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.68.

Karai Sándor 1859. február 11-én született Szentesen. Egyetemi tanulmányait a budapesti tudományegyetemen és műegyetemen végezte, oklevelét 1883-ban szerezte. 1884-ben a ref. főgimnázium matematikai-fizika tanára.1904-től igazgató. 1921-től a kollégium, a tápintézet az egyetemi internátus és a tanárképző igazgatójává választottak. 1936. február 22-én hunyt el.

Az alapító levél 1937.február 2-án került megfogalmazásra. Jóváhagyta az egyházkerületi tanács 15/1937. sz. végzésével. Az ösztöndíj évi összege 70 P, majd 1944-től 100 P.

74.

Debrecen, 1938.

Karai Sándor és felesége Szentkirályi Tóth Ida ösztöndíj és tanulmányi segély alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Karai Sándor volt gimnáziumi, majd kollégiumi igazgató özvegye, Szentkirályi Tóth Ida, aki 1938. február 13-án elhunyt végrendeletileg a József királyi herceg utca

54.sz. házat és 20.000 Pengőt hagyott a Kollégiumra, szegény tanulók segélyezésére-

Az alapítvány címe: „Karai Sándor és felesége Szentkirályi Tóth Ida kollégiumi alapítványa”.

Az alapítvány célja: Mivel a megboldogult Karai Sándor igazgatói hivatalában az ifjúságnak atyai barátja volt, és saját szavai szerint /lásd a debreceni református gimnázium 1933-34.évi értesítője 7.lapján/ akkor volt legboldogabb, ha szegény, jó tanulókat a Kollégium jótéteményeiben részesíthetett, sőt sokszor a sajátjából is segített a szükségben levő ifjakon. Az alapítványnak is ez legyen a rendeltetése. hogy a nagy szükségben levő ifjakon segítsen. Sokszor jutnak tanulók abba a helyzetbe, hogy tandíj nem fizetés miatt tanulmányaikat nem folytathatják, vagy kisebb-nagyobb tartozás miatt nem iratkozhatnak be. Ilyen esetben néha 20-40 P is megmenethetne egy ifjút a továbbhaladás számára. Az alapítványnak a költségvetésben megállapított évi kamatjövedelméből 5 % tőkésítendő, a többit a mindenkor kollégiumi igazgató utalja ki súlyos helyzetbe jutott, egyébként érdemes, szorgalmas, szegény tanulók megsegítésére. A segélyben lehetőség szerint az egyes tagozatok létszáma arányában részesüljenek gimnáziumi, tanítóképzőintézeti, polgári iskolai és a Kollégium internátusában felvett főiskolai hallgatók. A segélyek elsősorban kollégiumi tartozások kifizetésére adandók. De adhatók ruhavételre is, kifizetvén helyettük a cipő- vagy ruhaszámlájukat.

Az előző pont szerint kiosztott gyorssegélyből megmaradó összeget a kollégiumi, gimnáziumi, tanítóképzőintézeti, polgári iskolai és egyetemi internátusi igazgatókból álló bizottság osztja ki vagy március 18-án Sándor napján, vagy április 13-án Ida napján az arra érdemes szegény tanulók közt, úgy, hogy a gyorssegélyeket is beleszámítva az egyes tagozatok létszámával arányos összegek jussanak az egyes tagozatokba járó ifjakra.

A kollégiumi igazgató minden évben a kiosztott segélyekről a közös tanári testület gyűlésén elszámol.

Az alapítvány már az 1938-39. évben életbelép.

Az alapítványi tőkét a debreceni református Kollégium pénztára kezeli, annak csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni református Kollégium intézőtanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.69.

Az alapító levél 1958. februárjában készült. Jóváhagyásra a 320/1938. egyházkerületi szám alatt került. A házon és pénzbeli adományon kívül 2 db. Karai Sándorról készült arcképet, /festette: Dienes János és Farkas György/

Karai Sándorné Jászi Viktor által festett képét, illetve a mintegy 500 kötetből álló családi könyvtárat is megkapta a kollégium.

Az ösztöndíj több éven át 1200 P, 1944-ben csak 320 P.

Dr. Kardos Albert jubileumi versenydíj alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Kardos Albert ny. áll. reáliskolai igazgató, zsidó reálgimn. igazgató 1927. augusztus 23-iki kelettel a kollégium igazgatójához a következő levelet intézte:

„Negyven éves tanári működésem jubileuma alkalmából hálás szívű tanítványaim tekintélyes összeget gyűjtöttek és adtak át, hogy azt iskolai célú alapítványokra fordítsam. E nemes felfogást készséggel a magamévá téve már létesítettem egy 125 Pengős alapítványt, amelyet a debreceni Fazekas Mihály állami reáliskolához kötöttem. Most pedig a fennmaradt összeget kerekszám 1000 Pengőt bátorkodom egy a debreceni ref. kollégium kezelése és erkölcsi irányítása alatt álló alapítvány céljára felajánlani. Midőn a Nagytekintetű Igazgatóságot tisztelettel kérem az alapítvány elfogadására, legyen szabad néhány kívánságomat kifejezmem, hogy azok lehetőleg figyelembe vétessenek az alapító levél kiállításakor.

Az alapítvány címe: Dr. Kardos Albert-féle jubileumi versenydíj-alapítvány. Rendeltetése olyan irodalomtörténeti iskolaközi verseny rendezése, amelyben részt vehetnek a helybeli ref. gimnázium, r. kath. és zsidó reálgimnázium, állami reáliskola és ref. leánygimnázium VIII o. tanulói; a versenyt egy háromtagú bizottság hirdeti, amelynek elnöke a debreceni ref. kollégium mindenkori igazgatója, másik két tagja pedig a fentebb felsorolt és évenként egymást felváltó középiskolák igazgatója és magyar irodalomtörténet tanára; ugyanez a bizottság ítéli oda a tőke egész százaléku kamatából álló és fel nem osztható díjat; a verseny lehetőleg az írás- és szóbeli érettségi vizsgálat közötti időben tartandó s eredménye a helyi lapokban és amennyiben lehetséges, a nyertes tanuló iskolájának az évi értesítőjében közzéteendő; az első irodalomtörténeti verseny az 1928/29 iskolai évben rendezendő. Alapítványomnak a debreceni ref. kollégium részére való felajánlásában nemcsak az a kiirthatatlan hála vezérelt, amelyet az ősi kollégium, a magam és két fiam jószágos alma matere iránt érzek, hanem a mélységes tisztelet is a kollégium ez idő szerinti vezetői iránt, akik a legválságosabb években is megőrizték ezt a hagyományoktól megszentelt intézményt a legnemesebb és legtágasabb értelemben vett magyar humanizmus sziklavárának.

Az 1000 azaz egyezer Pengő a kollégium pénztárába „Dr. Kardos Albert jubileumi versenydíj-alapítványa” címen 1927 augusztus 29-én befizettetett. Az alapítvány rendeltetése, olyan irodalomtörténeti iskolaközi verseny rendezése, amelyben részt vehetnek a helybeli ref. gimnázium, r. kath. és zsidó reálgimnázium, állami reáliskola és ref. leánygimnázium VIII.o.tanulói; a versenyt egy háromtagú bizottság hirdeti, amelynek elnöke a debreceni ref. kollégium mindenkori igazgatója, másik két tagja pedig a fentebb felsorolt és évenként egymást felváltó középiskolák igazgatója és magyar irodalomtörténet-tanára; a bizottságnak kellő időben leendő összehívása a mindenkori kollégiumi igazgató feladata leend. Ugyanez a bizottság ítéli oda a tőke egész százaléku kamatából álló és fel nem osztható díjat, a verseny lehetőleg az írás- és szóbeli érettségi vizsgálat közötti időben tartandó s eredménye a helyi lapokban és amennyiben lehetséges, a nyertes tanuló iskolájának az évi értesítőjében közzéteendő. Az alapítvány tőkét tevő 1000 Pengőt a debreceni ref. kollégium

pénztára kezeli és gyümölcsözteti a kollégium egyéb vagyonára megállapított kezelési szabályok szerint. Az alapítványi vagyon csorbítatlan megőrzéséért és rendeltetésszerű felhasználásért a teljes vagyoni felelősséget a kollégiumi pénztár képviselőjében, alulírott gazdasági tanács kifejezetten elvállalja.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.l.70.

Az alapító levél kelte 1928. február 22.

Megerősítette a 49/1928 gazdasági tanácsi és a 101/1928. egyházkerületi végzés.

Kardos Albert 1861. december 26-án született Récekeresztúron.

Tanári oklevelet szerzett 1885-ben, 1887-től Szentesen, 1891-től Debrecenben tanár. 1921-ben megszervezte és 1929-ig igazgatta a debreceni zsidó gimnáziumot.

Deportálták és koncentrációs táborban halt meg. Az ösztöndíj értéke eleinte évi 40 P, később 50 P.

76.

Debrecen, 1941.

Kálmán Dezső alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreceni ref. Kollégium intéző tanácsában 174/1935.sz. alatt az ügyész jelentette, hogy néhai Kálmán Dezső nyug. ref. lelkész, akkor debreceni lakos, 200 P-t hagyott a Kollégiumra. Az örökösök megbízásából Veress Géza ny. ref. lelkész akkor befizetett 133,46 P-t, a tőke többi része is befolyt 1937-ben, úgyhogy az alap 1941 július 1-én 224.27 P-re nőtt. Alapítólevél eddig nem volt. Veress Géza ny. ref. lelkész 1941 november 4-én kelt levele értelmében a tőke kamatából szegény tanulókat kell segélyezni.

A fenti adatok alapján az intéző tanács a következőképpen állapítja meg az alapító levelet:

Az alapítvány címe: „Kálmán Dezső alapítvány.”

Az alap évi jövedelmét egy, a debreceni gimnáziumba járó szegény tanuló kapja.

Az alapítvány jövedelmét a debreceni ref. gimn. tanári kar adja ki az év második felében.

Az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért a debreceni ref. Kollégium egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.l.71.

Az alapító levél 1941.november 15-én készült el. Megerősítette a 350/1941. intéző tanácsi és a 458/1942. egyházkerületi végzés.

Az alap vagyona 1941-ben 224,27 P. Az ösztöndíj évi 10 P.

77.

Hajdúböszörmény, 1926.

Kálmán Lajos és neje Pápay Vilma tápintézeti alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Kálmán Lajos hajdúböszörményi lakos, ref. egyházi főgondnok és neje Pápay Vilma, a debreceni ref. kollégium pénztárába 2.000.000 azaz Kettőmillió korona alapítványi tőkét egy összegben beszolgáltattak a következő kikötések mellett: Az alapítvány címe lesz: Kálmán Lajos és neje Pápay Vilma tápintézeti alapítványa.

Az alapítvány kamataiból évenként a debreceni ref. főiskolában tanuló olyan ref. lelkész gyermekei nyerhetnek a tápintézetben kedvezményes ellátást, és pedig első sorban gimnáziumi hallgatók, akiknek sok testvérök van, és legalább általános jó osztályzatot nyertek, kifogástalan erkölcsi magaviseletűek. Egyenlő feltételek esetén előny nyújtandó az alapítók beigazolt rokonainak. Az odaítélés joga a ref. főgimnázium igazgatóját illeti meg.

A debreceni ref. kollégium pénztárába befizetett ezen alapítványi tőkét a kollégium pénztára kezeli és azt a kollégium egyéb vagyonával gyümölcsözőleg kezeli és pedig, vagy, hogy első helyen bekebelezeti, vagy pedig, amennyiben ez így nem lehetséges egyik debreceni jóhitelű pénzintézetben betét gyanánt kezelteti. A kamatjövedelemből a szabályszerű kezelési díj a kollégium pénztárát illeti.

Az alapítványi tőke csorbítatlan fenntartásáért és annak valamint kamatainak az alapító levélben megállapított feltételek szerinti célra leendő fordításáért az anyagi felelősséget a kollégium gazdasági tanácsa elvállalja.

Az alapítvány számadása a kollégium felügyeleti hatóságához évenként felterjesztik. Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyeiben a kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

TtREL II.22.c.l.72.

Az alapító levél 1926.október 15-én készült.

Jóváhagyták a 306/1926. gazdasági tanácsi és 316/1926. egyházkerületi végzések.

Az alapítvány vagyona kezdetben 2 millió korona, 1943-ban pedig 251,17 P.

Az ösztöndíj összege 10 P.

78.

Debrecen, 1931.

Káposztás Imre alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Káposztás Imre nyugalmazott debreceni ref. tanító a következő bejelentést teszi:

„Folyó 1931. évi január 21-én 100.- Pengőt fizettem be a debreceni ref. Kollégium pénztárába a ref. tanítóképző intézet énekkara javára. Ezt az összeget 1931 február 23-án 100 Pengővel kiegészítettem oly céllal, hogy ez a 200 Pengő „Káposztás Imre alapítványa” címen kezeltessek s évenkénti kamata a tanítóképző intézeti tanári kar hozzájárulásával és kijelölésével adassék ki egy szegény - első sorban református tanító gyermek - énekkari tagnak.” Gazdasági tanács a befizetett összeget alapítványul a megjelölt rendeltetéssel elfogadja; azt „Káposztás Imre alapítványa” címen külön kezelteti, a kollégium egyéb vagyonára vonatkozó kezelési szabályok szerint. Az alapítványi vagyon csorbítatlan megőrzéséért a kollégium egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt mindennemű ügyeiben a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.73.

Káposztás Imre 1858. szeptember 28-án született Tiszadadán. Középkorait Rimaszombaton és Eperjesen végezte, a tanítóképzőt pedig Debrecenben. Tanított a kollégium és Fűvészkert utcai elemi iskolában. Nyugalomba vonult 1926-ban. Az alapító levél kelte 1931. június 22.

Megerősítette a 102/1931 gazdasági tanácsi és a 153/1931. egyházkerületi végzés.

Az ösztöndíj értéke 10 P.

Káposztás Imre ezen kívül még 2 alapítványt tett.

79.

Debrecen, 1924.

Kecskeméthy M. Lajos ösztöndíj alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Az 1924. január hó 16-án tartott tanárkari gyűlésünkön bejelentettem, hogy szeretett főiskolánk főgimnáziumába járó szegény sorsú, jeles vagy jó előmenetelű és példás magaviseletű tanulóink részére - 9 éves lelkeszi, 2 éves helyettes és 25 éves rendes tanári szolgálataimnak emlékére - jó Istenem kegyelmes gondviselése iránt való hálából 1 /egy/millió korona ösztöndíj alapítványt teszek. Ugyanakkor 800.000 koronát készpénzben át is adtam az igazgató úrnak azon kérelemmel, hogy míg azt - jó Istenem segedelmével - az egy millió koronára kiegészíthetem, helyezze el megfelelő biztos helyen koszt-pénz kamatra. Azóta még 300.000 koronával egészítettem ki a befizetett tőkét, úgy hogy az ma már az időközi kamatokkal együtt meghaladja az egy milliót, sőt az isk. év végén még kiosztásra is jut a kamatokból.

Az alapítványi összegnek illetékes helyre juttatására az igazgató urat kértem fel, midőn ezt a nemes célú, szeretett egyházam s féltve őrzött főiskolánk iránt való és szíves legmélyebb hála-teljes érzéséből fakadt elhatározásomat a főtiszteletű és méltóságos Püspök Úr szíves tudomására hozni, hogy nevezett egy milliós alapítványom minden időben mint: „KECSKEMÉTHY M.LAJOS FŐGIMN.TANÁR ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYA” kezeltessek s ennek csupán tiszta kamatjövödelme

adassék ki a ref. főgimnázium tanárkarának ítélete alapján minden isk. év végén két, avagy három jeles, vagy jó előmenetelű, példás magaviseletű igen szegény tanulóknak ösztöndíjképen, tekintet nélkül vallásukra, protestánsok vagy rokonok azonban előnyben részesítendők. Az Isten áldása legyen szeretett egyházunkon, főiskolánkon, annak külső-belső Előjáróin, tanárain és tanulóin. „Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett egy millió koronát alapítványul, a kegyes alapító által megszabott rendletessel hálás köszönettel elfogadja s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.”

TtREL II.22.c.1.74.

Az alapító levél kelte 1924. június 21.

Megerősítette a Tiszántúli Ref. Egyházkerület 1924. szeptember 25-én tartott közgyűlésén 245.sz.alatt.

Kecskeméti M. Lajos Mezőtúron született 1864. január 3-án. Középiskoláit Mezőtúron és Kecskeméten végezte. 1882-86 között teológiát hallgat Debrecenben. 1889-1894-ig a bukovinai Andrásfalván lelkész, majd átkerül Szamosfalvára.

1897-ben megszerzi a tanári oklevelet is magyar és német nyelvből. Ezután Debrecenbe kerül, ahol 1896-tól helyettes, majd 1898-tól rendes tanár lesz. 1928-ban nyugalomba vonul. Az ösztöndíj eleinte 15 P, majd 1944-től 20 P.

V. Tóth Ferenc 1926-ban 1 millió koronát fizet be az alapra, majd 1939-ben újabb 200 Pengőt adományoz.

80.

Debrecen, 1927.

Kecskeméthy M. Lajosné Ujfalussy Mária segély alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Kecskeméthy M. Lajosné szül. Ujfalussy Mária 1927. évi július hó 2-án kelt következő levelet intézte a gazdasági tanácshoz: „Szívem igaz sugallatát követve elhatároztam, hogy debreceni ref. főiskolánk iránt érzett őszinte tiszteletem és szeretetem jeléül - szeretett férjemhez hasonlóképen - én is szerény anyagi tehetségemhez képest 100 Pengős /:1.250.000 K :/ alapítványt teszek főiskolánk részére azon kijelentésem és óhajom mellett, hogy alapítványom „Kecskeméthy M. Lajosné szül. Ujfalussy Mária” nevet viselje és annak mindenkorai kamatai a debreceni ref. gimnázium református jeles, vagy jó előmenetelű és viseletű szegénysorsú egy tanulójának adassanak ki segélyképen.

Midőn emez elhatározásomat és óhajomat a tek. Gazdasági Tanács szíves tudomására hozni sietek, egyszersmind bejelentem, hogy fenti 100 Pengőt a debreceni ref. főiskola pénztárába már be is fizettem.”

Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett 100 Pengőt alapítványul, a kegyes alapító által megszabott rendeltetéssel hálás köszönettel elfogadja s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

TtREL II.22.c.1.75.

Az alapító levél kelte: 1927. október 5.

Jóváhagyta a gazdasági tanács 30/1927, az egyházkerület pedig 285/1927. számok alatt. Az ösztöndíj értéke 20 Pengő.

Az alapító 1928-ban újabb 200 pengővel gyarapította az alapítvány tőkét.

81.

Debrecen, 1916.

Kenessey-Nagy tápintézeti alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Vecsey Viktor földbirtokos debreceni /:Batthyány u.7.sz.a./ volt lakos a Debrecenben 1910 évi november hó 30án kelt végrendeletének harmadik pontjában a következőleg rendelkezett:

„A debreceni ref. főiskola tápintezetének „Kenessey Nagy” alapítvány címen 1000 koronát hagyományozok”.

A végrendelet ezen intézkedése folytán a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa és annak felügyeleti hatósága a tisztántúli ref. egyházkerület az 1000 koronát alapítványul elfogadja s már most kijelenti, hogy az alapítványi tőke évenkénti jövedelmét tápintézeti célokra fogja fordítani. Az alapítvány címe „Kenessey - Nagy tápintézeti alapítvány” leend.

Az alapítványi tőke ez idő szerint bírói letétben van, az alapító levél kormányhatósági jóváhagyása után pedig azt a debreceni ref. kollégium pénztára fogja kezelni, az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért tartozó teljes vagyoni felelőssége mellett. E vagyoni felelősséget a pénztár képviselőjében a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa kifejezetten is elvállalja.

Az alapítványi tőke külön alapként kezeltetik ugyan, de jövedelme a tápintézeti alap egyéb jövedelmeivel együtt használható fel évről-évre.

Az alapítványi tőke, jövedelmének mikénti felhasználására vonatkozó számadás az illetékes felettes hatósághoz fel fog terjesztetni.

Az alapítványt minden perenkívüli netaláni peres ügyekben a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.76.

Az alapító levél kelte: 1916. december 28.

Megerősítette az egyházkerület 131/1922. szám alatt. 1122/1922 gazdasági tanácsi szám alatt a számvevő jelenti, hogy az összeg nem folyt be, mert bírói letétben van mindaddig, míg az alapító levél miniszteri jóváhagyást nem nyer.

1923. február 24-én megtörténik a miniszteri megerősítés. Az alapítványi tőke ezidő alatt azonban értékét veszítette, így az alap nem lépett életbe.

82.

Mátészalka, 1941

Kincses alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Kincses István mátészalkai ny. ref. lelkipásztor 1941. szeptember 4.-én a Kollégium Igazgatóságához levelet intézett, melyben bejelenti, hogy 1000 P.-t küld alapítványképpen ref. vallású, szegénysorsú közép- és főiskolai tanulók internátusi költségeinek fedezésére. Ezen felül fiai: Dr. Kincses István községi orvos 100, Kincses József okl. mezőgazda birtokos, 100, Dr. Kincses Endre lelkipásztor 300 P.-vel járultak az alapítványhoz.

Az alapítványtevő kívánsága, hogy az alap növeltesék, míg a 2.000 P.-t elérte, attól kezdve is az alap évi hozadékának fele az alap növelésére fordíttassék, másik fele pedig az alapítványtevő 1941. október 23.-án kelt levele szerint egy, a debreceni református gimnáziumba járó tanuló internátusi díjának pótlására fordíttassék, amíg 200 P. összeget meg nem haladja. Később azután a 200-400 P. között mozgó jövedelem megosztatnék egy gimnáziumi tanuló és egy teológus között, később azután ha Isten kegyelméből az alap még tovább növekedik, minden újabb 200 P. növekedéssel – egy egy újabb kedvezményes lépne a segélyezettek sorába a tanítóképzősök és az egyetem más fakultásainak hallgatói sorából a Kollégium Igazgatóságának bölcs belátása szerint.

Az intézőtanács az alapítvány hálás köszönettel elfogadja és a következőket rendeli:

Az alapítvány címe: „Kincses alapítvány.”

Az alapítvány növeltesék addig, míg a 2000 P-t eléri, attól kezdve az évi hozadékának fele továbbra is az alap növelésére fordíttassék, a másik fele pedig tanulók tápintézeti díjának pótlására fordíttassék.

Az alapítvány évi hozadékának a felét egy gimnáziumi tanuló kapja, míg az a 200 P. összeget meg nem haladja, attól kezdve megosztassék egy a debreceni ref. gimnáziumba járó tanuló és egy teológus között, amíg 200-400 P. lesz a jövedelem. Így tovább minden további 200 P. növekedésével egy tanítóképzős, majd az egyetem más fakultásának hallgatója lép be a segélyezettek közé.

Az alapítványi összeg a Debreceni Ref. Kollégium intézőtanácsának kezelése alatt áll. Ez intézkedik az évi kamatoknak az előírt módon való felhasználása és odaítélése tekintetében, a tanári kar véleményének meghallgatása után.

Az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért a debreceni ref. Kollégium egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.77.

Az alapító levél 1941. október 23-án kelt.
Jóváhagyta a 265/1941 egyházkerületi végzés.

83.

Debrecen, 1925.

Kiss György alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Kiss György a debreceni ref. tanítóképzőintézet gyakorló iskolájának tanítója, nyugdíjaztatás iránti kérelmével kapcsolatban az egyházkerületi elnökséghez intézett beadványában többek között a következőket írja:

Valának, akik érdemeim felett oly megtiszteltetésben részesítettek, hogy nevemre 4 azaz Négymillió koronát adtak össze alapítvány képen. Áldja meg őket érte az Isten. Nemes szívre mutató cselekedett, mert az ok csak fedezék arra, hogy a jócselekedet nemes felbuzdulása termékeny gyümölcsöt hozzon létre. Én azt óhajtanám, hogy ezen alapítvány kezeltessék a kollégium pénztára által s a kezelési költség levonása után a jövedelem iskolai év elején, a mindenkori tiszántúli püspök ur által adassék ki és osztassék meg a /kettő/ olyan polgári-iskolai tanárképző /pedagógus/ hallgatója között, kik közül egyik a debreceni ref. férfi, a másik a debreceni ref. nőtanítóképzőben végezte el előtanulmányait. Előny adandó reform. tanító gyermekének. Feltéve, hogy ezen feltételeknek megfelelő tanuló nem jelentkeznek, azon esetben a jövedelem a tőke növelésére fordíttassék. Míg református polgári iskolai tanárképző nem állítatik fel addig az állami e nemű intézet hallgatói részeltessenek a jutalomban.

Isten gondviselő kegyelmét és áldását kérve a főtiszteletű és méltóságos Egyházkerületi közgyűlés ezután is kifejtendő munkásságára magamat érdemelt jóemlékükbe ajánlom.

Az egyházkerületi közgyűlés 121/1925 sz. határozatával az alapítvány ügyét a kollégium gazdasági tanácsához tette át. Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett 4.000.000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja, annak

„KISS GYÖRGY ALAPÍTVÁNYA” címen leendő külön kezelését elrendeli. Az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a Kollégium gazdasági tanácsa képviselendő.

TtREL II.22.c.1.78.

Az alapító levél kelte 1925. október 13.
Jóváhagyták a 319/1925 gazdasági tanácsi és a 371/1925 egyházkerületi számok alatt.

Az ösztöndíj értéke eleinte 30 pengő, majd 1944-től 50 pengő.

Az alapító 1930-ban további 54 pengőt fizetett be az alapba. Kiss György 1863. április 16-án született Hajdúszoboszlón. 1883 áprilisától tanító Hajdúszoboszlón, majd 1897-től a debreceni tanítóképző intézet gyakorló iskolájának tanítója.

84.

Debrecen, 1922.

Dr. Kiss István alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Kiss István püspökladányi ügyvéd 1922. július 6-án kelt, s a debreczeni ref. Kollégium igazgatóságához címzett levelében a következőket írja: „Mint a debreczeni volt ref. jogakadémiának az 1906-1920. tanévekben volt egykori növendéke az „Alma Mater” iránti hálás érzelmektől, s azon gondolattól vezettetve, hogy szétszaggatott hazánk integritását a „vér és vas fegyvere” mellett a tudomány fegyverével szerezhetjük vissza, ezen eszme szolgálatában a debreczeni ref. Kollégiumnál 10.000 azaz tízezer korona alapítványt kívánok létesíteni. Az alapítvány kamatait évenként egy a debreczeni ref. kollégium kötelékébe tartozó, szegény sorsú, jó előmenetelű növendék kapja, akik között a püspökladányi illetőségűek elsőbbséggel bírnak, ha legalább általános jó előmenetelt mutatnak fel. amennyiben valamely rokon tartana igényt az alapítvány kamataira, elsősorban őt illesse az elsőség. Az alapítvány kamatainak odaítélésére általában illetékes szerv szabadon választ a kollégium kebelébe tartozó, különböző szakon levő növendékek közül.”

Püspökladányban 1922. szeptember 9-én kelt, s a kollégium ügyészéhez címzett levelében alapítványtevő a következő módosítást eszközölte az alapítvány rendeltetését illetőleg:

„A 10.000 koronás alapítványom ügyében van szerencsém közölni, hogy egyedül a debreczeni ref. kollégium kötelékébe tartozó ref. főgimnásiumot óhajtom az alapítvány kamatainak élvezőjeként megjelölni oly módon, hogy az alapítvány kamata minden évben egy főgimnásiumi tanulónak adassék ki a megelőző levelemben foglaltak szives figyelembe vétele mellett.” A 10.000 korona alapítványi tőke a debreczeni ref. Kollégium pénztárába befizettetvén, a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa azt alapítványul ezennel hálás köszönettel elfogadja, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért teljes vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: „Dr. Kiss István alapítványa” leend. Az alapítvány kamatainak a fent felsorolt feltételek szerinti odaítélésére a debreczeni ref. főgimnásium tanári kara leend illetékes. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.l.79.

Az alapító levél kelte: 1922. szeptember 12.

Megerősítette az egyházkerület 106.számú végzésével 1926-ban az alap tőkéje beolvadt, majd a 46/1939.egyházkerületi szám feléleszti és az összevont alapok közül kiemeli.

Az ösztöndíj értéke kezdetben 30 pengő, majd 1944-től 50 pengő.

Dr. Kiss István ügyvéd, az Országos Ref. Szeretetszövetség ügyésze, Hajdúvármegye tb. főügyésze 1938-ban újabb levelet írt, amelyben alapítványát 1000 pengővel fel kívánta éleszteni. 1943-ban újabb 1000 pengőt fizet be az alapra.

85.

Debrecen, 1917

Kiss István emlékalapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Lencz Géza kollégiumi igazgató a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsához 1917.évi január hó 17-én intézett 4/1917.gt.sz.alatt iktatott beadványa kapcsán 200 koronát fizetett be és kollégiumi pénztárba a következő kijelentéssel:

„Csaknem egész életén át tartó szenvedés után 17 éves korában elhunyt Néh. Kiss István emlékére ártatlan szenvedésének megindult résztvevői „Kiss István emlékalapítvány” címen 66 + 60 + 74 korona, összesen 200 koronát tettek le nálam azon bejelentéssel, hogy ez összeg a debreczeni ref. Kollégium kebelében működő lelkészképző intézet „Hittanszaki Önképző körét” illesse s annak évi kamatai később részletezendő módon prédikáció pályatételek kitűzésére és jutalmazására fordíttassanak. A 200 koronát a kollégiumi pénztárba befizettem.”

Ugyanezen célra befolyt még a kollégiumi pénztárba azóta 225 korona adomány.

Ezen összegből Kiss Ferencz debreczeni m. kir tudományegyetemi tanár, kollégiumi lelkészképző intézeti igazgató korán elhunyt fiának : Istvánnak emlékezetére

„Kiss István emlékalapítvány”

címen pályázati alapítvány létesítetik az alábbi módozatok mellett és a következő rendeltetéssel:

Az ezidőszerint 425 koronát tevő alapítványi tőke kamataiból a szabályszerű kezelési költség levonása után a debreczeni ref. Kollégium /Főiskola/ kebelében működő „Hittanszaki Önképző Társulat” körében prédikációs pályázat hirdetendő. A prédikáció témája: „Az ártatlan szenvedés, mint nevelő, érlelő, idvességre vezérlő eszköz Isten kezében”. Textus szabadon választható.

A pályázatot minden tanév végén a lelkészképző intézet igazgatója hirdeti meg s a pályaművek a „Hittanszaki Önképző Társulat” /H.Ö.T./ elnökéhez adandók be a következő tanév elején, szeptember hó 20-ig. A jutalmazott pályaművek szerzője az október hó 9-hez legközelebb eső vasárnapon, az oratóriumi istentiszteleten előadni köteles. A pályamű csak irodalmi értékű munkának adható ki az azzal jutalmazott prédikáció előadása után. Aki nem adott pályadíj a következő évi pályadíj hoz csatolandó mindaddig, amíg jutalmazásra méltó mű akad. Az alapítványi tőkét a debreczeni ref. Kollégium pénztára kezeli a Kollégium gazdasági tanácsának felügyelete mellett a Kollégium egyéb alapítványaiival együtt s ingatlanokra történő első helyre

bekebelezés útján gyümölcsöztetheti, ha ez lehetséges nem volna, valamelyik jőnevű, megbízható debreczeni pénzintézet betétkönyvén.

A Kollégium gazdasági tanácsa az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, annak az előbbi pont szerinti gyümölcsöztetéséért s a kamatoknak az ezen alapítólevélben szabályozott felhasználásáért az anyagi felelősséget ezennel elvállalja. Az alapítvány számadása évenként a debreceni ref. Kollégium felügyeleti hatóságához felterjesztetik.

Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsának mindenkori elnöke képviseli.

TtREL II.22.c.1.80.

Az alapítólevél kelte: 1917. február 17.

Jóváhagyták a 180/1917. gazdasági tanácsi és a 175/1917. egyházkerületi végzések. Az alapítvány tőkéje 1926-ban beolvadt a külön kezelésű alapok pénztárába 3955 koronával.

86.

Debrecen, 1926.

Dr. Kocsár Gábor ügyvéd alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Én, alulírott Dr. Kocsár Gábor, az összes jogtudományok tudora, ügyvéd, a debreceni ref. egyház presbitériumának évtizede ken át volt tagja, Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának előbb választott, később pedig virilis jogon ezidő szerint is tagja, Nyírbogát /Szabolcs megye/ községben 1853. január 24-én születtem; mint a ref. főgimnáziumnak volt növendéke, itt kezdvén meg szellemi tökémem gyors gyarapítását mint a jogakadémiának növendéke, itt végezvén be jogi tanulmányaimat, hogy hálámnak, a nyert szellemi adományokért, anyagilag is kifejezést adhassak, alapítványt teszek és annak tárgyát és feltételeit a következőkben állapítom, illetve jelölöm meg:

Alapítványom tárgyát: 168.126 számtól 168.130 számig, 168.131 számtól 168.135 számig, 168.136 számtól 168.140 számig, - továbbá 177.231 számtól 177.235 számig, - valamint 179.971 számtól 179.975 számig terjedő és így öt darabból álló, de mindegyik darab öt részvényt magába foglaló, egyenként 100 Egyszáz arany korona névértékről szóló, vagyis együtt 25 Huszonöt darab összesen 2500 aranykorona /papír koronában pedig ezidő szerint 36.250.000 korona/ névértékű, a Magyar Nemzeti Bank által 1924 évi június 20-ik napján kibocsátott részvény képezi.

Alapítványom mindaddig míg tárgya s értéke meg nem semmisül „Dr. Kocsár Gábor ügyvéd alapítványa” címet viselje; és a felett a tulajdonjog, - mit ezennel már most reá ruházok, a debreceni ref. főgimnáziumot illeti meg. Minthogy azonban e részvényeket a kollégium birtokába már most átadtam, kikötöm, hogy a kollégium azoknak évi osztalék szelvényeit éltem fogytaig köteles nekem hiány nélkül kiszolgáltatni. Alapítványom célja: egyrészt kedves szüleim, néhai nemes Kocsár Antal és neje

néhai nemes Mikó Eszter volt nyírbogáti lakosok házasságából származott utódik közül egy, valamint édes leányom Kocsár Ilonának vályi Nagy Frigyes honvédezedesseli házasságából származott utódok közül szintén egy vályi Nagy, illetve Kocsár nevet viselő, legalább általános elégséges osztályzattal bíró fiú gyermek neveltetésének - és másrésről, a debreceni ref. főgimnázium anyagi javainak előmozdítása.

Ha azonban úgy egyik, mint a másik ágból származott gyermekek közül egyszerre többen tanulnának, azon gyermek részesüljön alapítványom jövedelmében, ki közöttük a legjobb tanuló, vagy ha több jó tanuló lenne, kit a főgimnázium érdemes tanári kara kijelöl.

Halálom bekövetkeztén, ha akkor még Kocsár Lajos kedves nagykorú öcsém, nyírbogáti lakos, - ki a világháborúban résztvevén 75 %-os rokkantnak minősítettet, - magán úton tanulmányait folytatná, az érettségi vizsga letételéig, az az alapítvány jövedelmének élvezetére,- 10 Tíz százalék kezelési költség levonása után fent maradó részére - őt jogosítom fel.

Ha Kocsár Lajos tanulmányait befejezte, vagy abba hagyná, alapítványom jövedelme ekkor már úgy lesz megosztandó, hogy: tíz százalék kezelési költség levonása után fent maradó jövedelemből, kifizetendő lesz, a vályi Nagy családhoz tartozó egy gyermek évi tandíja, a mellékdíjak és a végzendő osztály tankönyveinek az ára, az ennek levonása után fent maradó összeg élvezetére aztán a Kocsár családhoz tartozó egy tanuló gyermek lesz jogosított; ezen jogosítvány mindkét ágat illetőleg mindaddig fent áll, míg az illető ághoz tartozó gyermek tanulmányait be nem fejezte; azon körülmény, hogy a növendék esetleg nem a főgimnáziumnak, hanem más iskolának vagy egyetemnek növendéke, a jogosítvány megvonását nem vonhat maga után.

Miután nekem reményem van ahhoz, hogy idővel a Nemzeti-bank részvényei után, a jelenleginél nagyobb osztalékhoz juttatja részvényeseit, így az alapítvány vagyónak gyarapodásával annak jövedelme is nagyobbodni fog, ennek bekövetkezése esetén, akaratom oda irányul, hogy úgy a Kocsár, mint a vályi Nagy családból származott egy-egy tanuló részesüljön az alapítvány jövedelméből annyi kedvezményben, hogy tanulmányait bevégezhesse; tandíj, lakás, étellemezés és a könyv beszerzésének gondja sem a növendéket, sem szüleiket ne terhelje: és ha a szülők azon segílyt, mit a gimnázium növendékeinek lakás és étellemezésben nyújt, nem vennék igénybe tanuló gyermekeik részére, ekkor a megfelelő érték készpénzben lesz részükre kifizetendő.

Ha bekövetkezik az az eset, hogy egyik ágból származott gyermek sem jelentkezik a tanulói pályára. ekkor alapítványom jövedelmének fele csatoltassék az alaphoz és mint készpénz gyümölcsözőleg kezeltessék, másik fele része pedig a fő gimnázium által fenntartott tápintézet kiadásának pótlására, illetve egy szegény de jó tanuló ref. vallású növendék, étellemezésére és lakásának költségére fordítottassék: ez esetben is azonban elsőség adandó azon tanulónak, ki habár nem is tartozik a Kocsár Antal és neje ágához, de jó tanuló lévén a Kocsár nevet viseli.

Az alapítvány jövedelméhez való jogosítványt, illetve a családhoz való tartozandóságot - okmányok beszerzésével költségessé tenni a megnehezíteni nem akarván, szüleimtől, illetve leányom Kocsár Ilona és férjétől származott utódok családi lezármazási táblázatát alapítványi oklevelemhez csatolva, annak figyelembe vételével lesz elbírálandó a tanuló jogosultsága; és amennyiben, ha annál megszakadás követ-

keznék be s a család közül nem volna, ki a család leszármazási táblázatát tovább folytatná, a családi összeköttetés, illetve a leszármazás igazolására, úgy a Kocsár, mint a vályi Nagy családhoz tartozó, két-két nagykorú családtagnak, illetékes lelkesük és községi előljáróságuk által megerősített bizonyítványát, elégségesnek kívánom tekinteni.

Minthogy alapítványom állagában, vagyis a részvényeknek pénzzé leendő átértékelését illetőleg, - az afelett rendelkező főgimnázium, illetve az azt fenntartó s intéző szervei sem tehetnek változtatást, ha mégis bekövetkeznék az az eset, hogy a Magyar Nemzeti bank felszámolna, a részvény készpénzzel cseréltetnék fel, akkor a készpénz mint tőke két fele osztatván, egyik fele mint „Dr. Kocsár Gábor ügyvéd” alapítványa, - másik fele pedig mint „Kocsár Ilona /vályi Nagy Frigyesné/” alapítványa kezeltessek és pedig a fentiek értelmében akkép, hogy a készpénzből álló tőke, kamatra kölcsön kiadatván, az így előálló jövedelem fordítható aztán a jogosított tanuló gyermekek nevelési, illetve a főgimnázium közszükségleti költségeinek a fedezésére.

Ezek után sokat szenvedett hazámra, annak polgáira és a leendő Magyar Királyra, egyházamra. városom és községemre, intézeteinkre, azoknak vezetőire tanári és tanítói karára Isten áldását kérve, a minden jó Magyar ember fenti imájának minél előbb leendő teljesülése reményében alapítványi oklevelem:

A debreceni ref. főiskola képviselőjében a gazdasági tanács az alapítványt tevő, s az 1. pontban felsorolt értékpapírokat alapítványul hálás köszönettel elfogadja, s kötelezi magát, illetőleg a kollégiumot, hogy az alapítványi tőkét képező részvényeket a kollégium többi vagyonával együtt gyümölcsözőleg kezeli. Az alapítvány életbelépéig azok jövedelmét minden levonás nélkül alapítónak kiadhatja.

Az alapítvány netáni peres, vagy perenkívüli ügyeiben a kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

TtREL II.22.c.1.8l.

Az alapító levél kelte: 1926. november 20.

Jóváhagyták a 382/1926 gazdasági tanácsi és a 114/1927 egyházkerületi végzések.

Az ösztöndíj értéke 90-100-150 Pengő, majd 1944-től 180 P. Dr. Kocsár Gábor 1929.dec.20-án elhunyt, így az alapítványt életbe léptetik.

87.

Debrecen, 1914.

Kovács József és neje Huszár Erzsébet alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Néh. Kovács Józsefné sz.Huszár Erzsébet volt debreczeni lakos 1913.évi június hó 25-én elhalt. Hátrahagyott végrendeletében a 16. pontban a következő rendelkezést tette:

„A debreczeni ref. Főgimnázium részére 2000 azaz kettőezer koronát hagyok. Ezen összeg Kovács József és neje Huszár Erzsébet alapítványaképpen kezelendő és an-

nak kamatjait évenként egy debreczeni születésű és illetőségű jó magaviseletű és szorgalmas szegény főgimnásiumi tanulónak ösztöndíjképpen köteles a ref. Kollégium pénztára kiadni.”

A debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa a fenti célra hagyományozott 2000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, az alapítványi tőke kamatainak a végrendeletben megjelölt célra leendő fordításáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: „Kovács József és neje Huszár Erzsébet alapítványa” leend.

Az alapítványi tőkét a debreczeni ref. Kollégium pénztára első helyen való jelzálogi biztosítás mellett kölcsönadás útján gyümölcsözteti, s annak csupán az évenkénti kamatai használhatók fel az alapítvány céljaira. Az erre vonatkozó számadás évenként a felettes hatósághoz felterjesztetni fog.

Az alapítványi tőke egy évi kamata évenként egy debreczeni születésű és illetőségű jó magaviseletű és szorgalmas szegény tanulónak fog kiadni két ízben két egyenlő részletben, és pedig az egyik részlet az iskolai szorgalmi idő első felének a bevégezése után, a másik az iskolai év befejezése után. A felvétel joga a debreczeni ref. Főgimnásium tanári karát illeti. Ugyanazon tanuló az alapítványra, - ha egyébként a feltételeknek megfelel, - többször is felvehető. Ezen alapítványt minden perenkívüli és netáni peres ügyekben a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa fogja képviselni.

Kovács József és neje Huszár Erzsébet alapítványának fenti alapító levelén a nagyméltóságú m. kir. Vallás és Közoktatásügyi minisztérium 93o44/VIII./a/1915. sz. leirata. - a tiszántúli ref. egyházkerület 172/1916. sz. határozata és a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsának 526/1916.sz. végzése alapján a következő módosítások tétettek: u.m:

Az alapító levél 5-ik bekezdése helyébe ez tétetik: „Az alapítványi tőke a debreczeni ref. Kollégium pénztára által első helyen való jelzálogi biztosítás mellett kölcsönadás útján gyümölcsöztessék, mindenkor a kollégium saját tőkeit is jelzálogi biztosítás mellett elhelyezi s annak csupán az évenkénti kamatai használhatók fel az alapítvány céljaira.” A 6-ik bekezdés utolsó mondata helyébe ez tétetik: „Az alapítvány ösztöndíj alapítványnak lévén tekintendő, az arra felvett főgimnásiumi tanuló az alapítványi ösztöndíjat mindaddig élvezi, míg a főgimnásiumnak tanulója, ha csak magaviseletének vagy szorgalmának hanyatlása az ösztöndíj megvonására okot nem szolgáltat.”

Az alapító levél a fenti módosításokkal megerősített a tiszántúli református egyházkerület 1916. június 14 és következő napjain tartott közgyűlésének 172.sz.végzésével.

TtREL II.22.c.1.82.

Alapító levél kelte: 1914. február 1.

A tiszántúli ref. egyházkerület 1914. jún. 3-án tartott közgyűlésén 142. számú végzésével hagyta jóvá.

A ref. Kollégium pénztára 1918-ban 2432,59 koronás összeget vett kezelésbe, mely összegből 2000 korona az alapítvány tőkéje, a többi pedig a kamatai.

Az alapítvány 1919-ben lép életbe.

Debrecen, 1904

Kovács Lajos segély és pályadíj alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Boldogemlékül Kovács Lajos tanítóképzőintézeti tanár és igazgató nevét viselő alapítvány „Kovács Lajos segélyalapítvány” czimen az 1904. május hóban tartott egyházkerületi közgyűlés 84.sz.végzésének 2.p.alatt állapított meg és egyesítette a következő 5 rendbeli kegyes adományból: A Gönczy-tanítóegyesület körében a Kovács Lajos elnök iránti tisztelet és szeretet kifejezéséül, az ő 25 éves tanári működése alkalmából, régi tanítványai gyűjtést rendeztek s annak eredményét a következő alapítólevél kíséretében adták át megőrzés végett a képzőintézet igazgatóságának:

Alapítólevél, Kovács Lajos tanár alapítvány, melyet Kovács Lajos ev. ref. tanítóképezdei tanár 25 éves tanári működése alatt, szerzett kiváló érdemei elismeréséül s e negyedszázados, munkásság emlékére, nagyrabecsülésének őszinte, igaz megnyilatkozásaként rakott össze filléreiből a mester iránt fiui szeretettel érző tanítványi hála. Az alapítvány tőkeösszege 107 frt 47 kr. o. é. azaz-egyszázhét forint és negyvenhét forint és negyvenhét krajczár osztr. értékben, mely a debreczeni ev. ref. tanítóképezde ifjúsága által létesített „segély alap”-hoz csatoltatván, külön- felelősségteljeskeze lés és elszámolás föltétele mellett a debreczeni ev. ref. tanítóképezdei növendékeknek mérsékelt kamat mellett, visszatérítendő kölcsönképpen adandó ki mindaddig, míg az eredeti alapítványi tőke az időnként- minden iskolai év végén a hozzácsatolt kamattal együtt 1000, azaz Egyezer osztr. ért. forintot el nem ér, amikor az ennyire megnövekedett alapítvány évi kamata, a tőke érintetlen hagyása feltétele mellett egyenlő részletben vissza nem fizetendő segélyként, két jó magaviseletű és jó előmenetelű végzett növendéknek, elsősorban tanító gyermekének adatik. Az alapítvány kezelése feletti felügyeleti jog gyakorlására a debreczeni ev. ref. tanítóképezde tanári kara kéretik fel és bíztatik meg, mely kérelem és bizalom az alapítvány rendeltetésétől el nem térő rendelkezési jogra is egyaránt kiterjed. S midőn e teljesezésbe ment jószándékunk mustármaghoz hasonló kicsiny gyümölcsének gondozását nyugodt lélekkel a nagyérdemű tanári kar jóindulatába ajánljuk, maradunk több társunk nevében is, Debrecen, 1897. június hó 16. Tisztelettel és szeretettel: Simon Károly gyűjtőbizottsági elnök. Nagy Antal gyűjtőbizottsági pénztárnok, Csurka István, gyűjtőbizottsági tag.

Ez alapítvány értéke időközti kamataival együtt 301.22 Korona.

A Gönczy-egyesület koszorú váltsága Kovács Lajos halála alkalmából 30 K.

A főiskolai tanárok koszorúváltsága: 37 korona. A tanárkar az 1902-3 évi Értesítő példányainak, melyek Kovács Lajos életrajzát és arcképét tartalmazzák, a tanulók és érdeklődő tanítók között való szétosztása utján gyűjtött 103.30 korona.

Vincze József földesi tanító és társai alapítványa 20 éves találkozásuk alkalmából, melynek értéke kamataival együtt. 58.57 korona.

Az 5 rendbeli adomány értéke együtt a hívatolt egyházkerületi közgyűlés idején 529.89 korona

Azóta újabb adományokkal /12.47 K/ és időközi, kamattal /10.45 K./ gyarapodva, jelen értéke: 552.81 korona. Miután a tanítóképzőintézeti tanárkar felhívása, úgy a koszorúváltásot adományozó testületek, mint maga az Értesítőkért adományokat elfogadó tanárkar és a 20 éves találkozók részéről Vincze József földesi tanító beleegyezésüket adták abba, hogy adományaik az 1. szám alatt leírt alapítványhoz csatoltassanak s az ott megállapított célra fordítottassanak; annál fogva az így egyesített Kovács Lajos segély alapítvány. A tanítóképzőintézeti ifjúsági segélyegyesület céljait támogatni és elősegíteni van hivatva, így az egyesületi kölcsönök adásánál mérsékelt kamat mellett, a fennálló egyesületi szabályok szerint, annak tőkét is igénybe veheti. Az alapítvány tőkeösszege a kamatok hozzácsatolása által növelendő addig, míg 2000 azaz kétezer koronát el nem éri, amikor évi kamata egyenlő részben két jó magaviseletű és előmenetelű végzett növendéknek, elsősorban tanító gyermekekének adatik, vissza nem fizetendő segély képpen.

Az alapítvány kezelése feletti felügyeletet a képzőintézeti tanárkar a főiskolai költségvetések és zárószámadások figyelemmel kísérése útján gyakorolja.

E mellett az alapítvány állásáról a pénztári hivatalban időközben is tájékoztatást és kimutatást kérhet, végül pedig a, körülmények változásával az alapítvány további rendeltetésére nézve a fentírt megszorítással előterjesztést tehet.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűlése 1904. évében 15. sz. végzése 4. pontja szerint boldogemlékű Kovács Lajos debreczeni ev. ref. tanítóképzőintézeti tanár és igazgató áldott emlékezetének fenntartása végett a debreczeni főiskolai tanítóképzőintézete növendékei részére „Kovács Lajos pályadíj alapítvány” czimen évi 100 korona, azaz száz korona örök alapítványt tesz az elemi iskolai kézikönyvek pénztárából, olyanformán, hogy ez összeg a tőke különválasztása nélkül a nevezett pénztár évi rendes szükségletei közé iktattassék.

Alapítványt a következő feltételekhez köti:

A 100 korona évdíjből 2 egyenlő 50-50 korona, azaz ötven-ötven korona pályadíj tűzendő ki s az alapítvány az 1905-ik polgári évvel lép életbe.

A pályakérdések mindenkor két külön tárgy köréből veendőek és évenként a tárgyak is változtatandók, mire nézve a tanárkar 3-4 éves ciklust állapít meg.

A pályadíjak nemcsak az önálló értékű, hanem a viszonylag legjobb munkának is kiadhatók, esetleg megoszthatók. - A ki nem adott pályadíjak a tanítóképzőintézeti ifjúság könyvtára illetve az osztály könyvtárak gyarapítására fordíttatnak.

A pályakérdések kitűzését és megbírálását a tanárkar 2-3 tagú küldöttsége útján teljesíti s a pályázatok eredményéről évenként az egyházkerületi közgyűlésnek az igazgató jelentést tesz s az eredményt az évi értesítőben is nyilvánosságra hozza.

Buzgón óhajtja az egyházkerületi közgyűlés, hogy Kovács Lajos pályadíj alapítvány a tanítóképzőintézeti ifjúság önképzésének és komoly munkásságának állandóan ébresztője és fokozója legyen, mint amily világosító fáklyaként fényelt elöttök egykor a derék férfiú a kötelességteljesítés minden terén, akinek neve alatt e pályadíjakban a buzdítást évről-évre megújulva kapják.

Az alapító levél kelte: 1904. október 21., illetve 1904. november 29.

Mindkét alapító levelet a 301/1904. egyházkerületei végzés erősítette meg.

Kovács Lajos 1845. szept.5-én született Fertősalmáson. Tanulmányait Debrecenben 1863-ban kezdte bölcsészként. 1867-68-ban esküdtfelügyelő és az 1. elemi köztanítója. 1869-70-ben segédtanár a tanítóképzőben, majd 1895-től igazgatója. Elhunyt 1903. június 20.-án.

89.

Debrecen, 1918.

Kőrösi és Nagy alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Kőrösi János debreceni polgár és neje Nagy Juliánna a Debrecenben Lestyán Adorján kir. közjegyző által 1910. február 19-én 152/1911.ü.sz.alatt felvett kölcsönös végrendeletükben a következő rendelkezést tették mindkettejük halála esetére:

„Mindketten együtt egy 4000 azaz Négyezer koronás alapítványt teszünk, melyet a debreceni református kollégium által kívánunk kezelteni mindkettőnk neve: „Kőrösi és Nagy” név alatt és annak évenkénti kamatját egy teológiát végzett ifjúnak ösztöndíjul kívánjuk és rendeljük kiadni. aki a papi pályára indul s aki a debreceni ev. ref. teológián a legkitűnőbb tanuló volt, - a debreceni születésűek elsőbbséggel bírnak.”

„A debreceni ev. ref. hittanhallgató szegénytanulók közt kiosztásra rendelünk 400 koronát.”

„A debreceni ref. kollégiumi tápintézet részére hagyunk 400 koronát.”

A jószívű és kegyes végrendelezők egyike Kőrösi Jánosné Nagy Juliánna azóta az úrban jobblétre szenderült, - a 1911.ö. 414.sz.alatti hagyatéki tárgyaláson az összes érdekeltek által helyeselt e nemes rendelkezéseket a bíróság is tudomásul vette, - a túlélő férj pedig a „Kőrösi és Nagy” alapítvány javára 4000 koronát, a szegény hittanhallgatók közötti szétosztásra 400 koronát, - a tápintézeti alapítvány javára 400 koronát a Debreceni Első Takarékpénztár 50914, 50936, 50937.sz.betéti könyvén elhelyezett, saját holtig tartó haszonélvezetének kikötése s a betétkönyvben is feltüntetése mellett.

Így volt mindaddig, míg Kőrösi János alapítvány tevő hazafias érzését követte, kollégiumunk előtt azt a készséggel teljesített óhaját fejezte ki, hogy a betéti könyvek értékét hadikölcsönjegyzésre kívánja fordítani. Ezen intézkedés következtében ma az alapítványi vagyon a kollégium pénztárában letett, az V.-ik hadikölcsön kibocsátással Kőrösi János alapítványt tevő által jegyzett következő hadikölcsönkötvényekből áll, úgy, mint: 4 drb. 1000-1000 koronás kötvény 4 db. 3855816. sz. 100-100 koronás szelvényeivel együtt. Ezekkel egyidejűleg 1916. december 5-én Kőrösi János alapítvány tevő 110 korona 40 fillért is elhelyezett kollégiumunk pénztárában, mint a betétkönyvek értékéből hadikötvényjegyzésre fel nem használt s az alapítványhoz tartozó összeget. A kötvények szelvényei s a készpénz kamata a végrendelet szerint haláláig Kőrösi János alapítványtevőt illeti.

A fenti pontban felsorolt vagyomból a 100-100 koronás hadikötvények kivételével, melyeknek értéke Kőrösi János alapítvány tevő halálakor a debreceni egyetem teológus hallgatói között a nemes szívű alapítvány tevők megnevezésével szét osztatni fog, - a következő alapítványok létesítettek. U.m.

a./ „Kőrösi és Nagy jutalomdíj alapítvány.”

b./ „Kőrösi és Nagy tápintézeti alapítvány”

A „Kőrösi és Nagy jutalomdíj alapítvány” célja az, hogy az alapítvány alább megjelölendő vagyonának évenkénti jövedelme Kőrösi János halálától fogva a debreceni m. kir. tudomány egyetem végzett teológusai közül a legkitünőbbeknek adassék ki.

A „Kőrösi és Nagy tápintézeti alapítvány” célja pedig az, hogy az alapítvány alább megjelölendő vagyonának évenkénti jövedelme Kőrösi János alapítvány tevő halálától fogva a debreceni ref. Kollégium tápintézetének céljaira utaltatik és adatik ki.

A „Kőrösi és Nagy jutalomdíj alapítvány” vagyona a fentebb felsorolt 4 drb. 1000-1000 koronás hadikötvény, ezek beváltása után pedig az ezekért nyerendő beváltási összeg. A Kőrösi és Nagy tápintézeti alapítvány vagyona a tehát 4 drb. 100-100 koronás hadikötvény, ezek beváltása után pedig az ezekért nyerendő beváltási összeg. Ugyanezen alapítványhoz csatoltatik a Kőrösi János alapítvány tevő által beszolgáltatott 110 korona 40 fillér készpénz.

Mindkét alapítvány tekintetében kimondatik, hogy az alapítványok tulajdonát tevő hadikötvények ezek beváltása után pedig az ezekért nyerendő beváltási összeg s a tápintézeti alapítványnál a 110 korona 40 fillér készpénz mindvégéig a debreceni ref. Kollégium pénztárában őriztetnek és kezeltetnek s a kollégium által ingatlanokra, elsőhelyi telekkönyvi bekebelezés mellett biztosítva kamatra a kollégium mindenkor kölcsönzési szabályoknak pontos megtartásával kölcsön adatnak.

A. Kőrösi és Nagy jutalomdíj alapítvány évenkénti jövedelme a szokásos kezelési járulék levonásával egy, a legkitünőbb végzett teológusnak ezek egy ízben adható ki, - az alapítványdíj elnyerésénél a debreceni születés elsőbbséget biztosít.

A Kőrösi és Nagy jutalomdíj alapítvány élvezetének odaitélésére a debreceni m. kir. tudományegyetem teológiai tanárkara jogosult, a tanári kar a díj odaitéléséről a Kollégiumi igazgatót értesíti s a díjat a kollégiumi gazdasági tanács elnökének utalványára a kollégiumi igazgató veszi ki és adja át az illető végzett teológus ifjúnak.

A Kőrösi és Nagy tápintézeti alapítvány jövedelmét a kollégiumi pénztár évenként a tápintézeti pénztárnak adja át, melyben annak felhasználási joga a kollégium gazdasági tanácsát illeti meg.

A debreceni református kollégiumi tanács ezennel kijelenti, hogy mindkét alapítvány vagyona s általában a fenti 1. pontban felsorolt összes hadikötvények és készpénz jelen alapítólevél szerinti megőrzése és kezeléséért, az alapítványi tőkék csorbítatlan megtartásáért a debreceni ref. kollégium mindennemű vagyonával teljes felelősséggel tartozik. A debreceni ref. Kollégium felsőbbhatóságát megillető felügyeleti jog gyakorolhatása végett a kollégiumi pénztár mindkét alapítvány vagyónáról évenként pontos számadást készít a kollégiumi számadások szokásos módja szerint.

Mindkét alapítvány peres és peren kívüli ügyekben a kollégium gazdasági tanácsa mindenkor elnöke után képviseli.

Az alapító levél kelte: 1918. augusztus 18.

Jóváhagyta 826/1921. gazdasági tanácsi és a 394/1921. egyházkerületi végzések.

A 108/1925. egyházkerületi végzés különválasztja a két alapot.

Az alapítvány tőkéje 1926-ban beolvadt az Ösztöndíj és pályadíj alapok pénztárába.

90.

Debrecen, 1921.

Dr. Szentpéteri Kun Béla alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Szentpéteri Kun Béla debreceni egyetemi tanár a debreceni ref. főgimnásium igazgatójához a következő levelet intézte: „Egyházkerületünk 1919 május 7-én tartott közgyűlése amiatt, hogy az oláh megszállás folytán nyugodtan közgyűlést tartani nem lehet, egy rendkívüli intéző bizottságra ruházta a maga hatáskörét, melynek egyik rendes tagjává engem választott. Megújította ezen rendelkezését az 1920-iki egyházkerületi közgyűlés is.

Mint a bizottságnak legfiatalabb tagja; de különben is egyházkerületi világi főjegyzői tisztem szerint, vállalkoztam ezen rendkívüli intéző bizottság előadói és jegyzői feladatainak elvégzésére, és e munkát immár két év óta végzem is. Az egyházkerület e kétségkívüli elég sok időt kívánó munka teljesítéséért 1920 január 1-től kezdődően részemre havonként 200 kor. tiszteletdíjat állapított meg. Viszont én azon az elvi állásponton, hogy az egyháznál világi részről teljesített munkáért díjazás nem jár, s különben is a magam munkáját sem ezen, sem egyéb összeggel megfizethetőnek nem találván, ezt a díjat a kollégium pénztárába utaltam át azzal, hogy a havonként szaporodó díjak felett később fogok rendelkezni.

Az 1920 év folyamán 2400 kor. gyűlt így össze a kollégium pénztárába amihez járul az 1921 január és február haváról még 400 korona. Annak, hogy az érettségi vizsgálatot a debreceni ref. Kollégium főgimnásiumában letettem, ebben az esztendőben lesz 30 éve. Ebből az alkalomból a főtiszteletű egyházkerület részéről nekem szánt és a kollégium pénztárba átutalt összegeket a főgimnásiumban létesítendő alapítványul adnám a következő móddal:

Elsősorban is 200 koronát kívánok adni egy olyan ifjúnak, aki a gimnásium VIII. osztályát most végzi és az érettségi vizsgát legalább jó eredménnyel a mostani tanév végén ebben a gimnásiumban leteszi. A jutalmazandó ifjú személyének kiválasztását Igazgató úrra, mint volt kedves tanáromra és Barcza József barátomra, mint volt tanuló társamra bízom. A 2600 K. maradjon alapítványi tőkéül és kamatjának fele része minden évben a tőkéhez csatoltassék, míg a másik fele részét a gimnásiumi VIII. osztály vizsgáján adják ki jutalmul, az osztály azon tanulójának, aki egész tanulói és önképző köri működésével legtöbb reménységet nyújt arra, hogy a magyar nemzetnek, a református kereszténységnek mindenkor hűséges mindenféle demagógiától állhatatosan tartózkodó szolgája lesz, és életét mindenben azok a hagyományos, nemesen szabadelvű, buzgón vallásos és megalkuvás nélküli magyar irányelvek fogják vezetni, melyek a debreceni ref. kollégiumban évszázadokon át otthon

voltak, s melyeknek az én volt kiváló tanáiraik, az elköltözöttek és a most is élők, köztük Igazgató úr, nagyszerű képviselői voltak. Az odaítélést egy bizottság teljesítse, mely az igazgató elnöklete alatt, a vallástan, a magyar irodalom történet és a történelem tanárából, továbbá a gimnásiumi önképző kör felügyelő tanárából és az ifjúsági elnökből álljon. Fenntartani óhajtom magamnak azt a jogot, hogy a most 2600 K-ban megállapított összeget jövőre gyarapíthassam. Stb.stb... Debrecen, 1921. március hó 4-én.”

A debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa ezen alapítványt hálás elismeréssel és köszönettel elfogadja. Az alapítvány címe „Dr. Szentpéteri Kun Béla alapítványa” leend.

Az alapítványi tőkét a debreceni ref. Kollégium pénztára fogja kezelni s annak csorbítatlan megőrzéséért és rendeltetészerű felhasználásáért, illetve az alapítvány jövedelmének az alapító levélben megjelölt célokra leendő fordításáért egész vagyonával felelősséggel tartozik, mely felelősséget a pénztár képviselőjében a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa ezennel kifejezetten is elvállalja. Az alapítványi tőke évenkénti jövedelme kétfelé osztva egyik fele a tőkéhez csatolandó, a másik fele része pedig a gimnásiumi VIII. osztály vizsgáján jutalmul adatik ki az osztály azon tanulójának, aki egész tanulói és önképzőkori működésével legtöbb reménységet nyújt arra, hogy a magyar nemzetnek, a református kereszténységnek mindenkor hűséges szolgálója lesz: Az odaítélést a főgimnásiumi igazgató elnöklete alatt a vallástan, magyar irodalom története, a történelem tanáraiból és a gimnásiumi önképző kör felügyelő tanárából álló bizottság fogja teljesíteni, mely határozat előtt az önképzőkör ifjúsági elnökét meghallgatja. Az alapítvány minden perenkívüli és netaláni peres ügyekben a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa képviselendő.

TtREL II.22.c.1.85.

Az alapító levél kelte: 1921. május 14.

Megerősítette a Tiszántúli Ref. Egyházkerület 1922. február 1-én tartott közgyűlésén 10.sz.végzésével.

Kun Béla 1874. november 8-án született Monostorpályiban, ahol apja lelkész volt. Középiskoláit a debreceni ref. főgimnásiumban végezte. Itt iratkozott be jogra is. Doktori oklevelet a budapesti. magántanári képesítést a kolozsvári egyetemen nyert. 1904-től a debreceni jogakadémián tanár, 1914-től az egyetemen tanít. A tiszántúli ref. egyházkerület világi főjegyzője.

91.

Debrecen, 1921.

Lichtschein Sámuel és Dezső alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Barcza József a debreceni ref. főgimnásium igazgatója a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsához 1921 október 28-iki kelettel a következő levelet intézte: „Tisztelettel jelentem, hogy Lichtschein Sámuel hosszúpályi földbirtokos 1921 október

11-én a vendégszerető házánál jelen lévő Dr. Baltazár Dezső püspök, Dr. Lencz Géza egyetemi tanár, Futó András püspöki titkár, Barcza József debreceni ref. főgimnásiumi igazgató, valamint Hajdú és Bihar vármegye több előkelősége előtt annak kijelentésével, hogy meghatva a debreceni ref. főgimnásiumban évszázadok óta ma is eleven erővel élő liberális szellemtől, s megilletődve a jelen lévő püspök és gimnásiumi igazgató azon szavain, hogy a gimnásium sok kötelességtudó szegénysorsú tanulója mily sanyarú anyagi viszonyok között tengődik, felajánl segítségül alapítványként a maga és Dezső testvére nevében 50000 - ötvenezer koronát. Egyszersmint kifejezi azon kívánságát, hogy ez alapítvány közelebbi célját Dr. Baltazár Dezső püspök és Barcza József főgimn. h. igazgató határozzák meg.

E kívánsággal kapcsolatban Dr. Baltazár Dezső püspök és Barcza József főgimn. h. igazgató egyértelműen abban állapodtak meg, hogy az ötvenezer koronás Lichtschein Sámuel és Dezső református gimnásiumi alapítvány kamatai évről-évre a debreceni ref. főgimnásium két szegénysorsú jó igyekezetű tanulója között osztásának meg felekezeti különbség nélkül. A felvételt és odaítélést és debreceni református főgimnásium tanári kara gyakorolja.

Alapítványtevő a pénz címekre megküldötte, s ez összeg az Alföldi Takarékpénztárba „Lichtschein Sámuel és Dezső református gimnásiumi alapítvány” címen betéti könyvecskére betéttetett. s a betéti könyv megőrzés végett a debreceni ref. kollégium pénztárában helyeztetett el.”

A debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa a nemes lelkű alapítóknak ezen alapítványát hálás köszönettel elfogadja. A befizetett összeget „Lichtschein Sámuel és Dezső református főgimnásiumi alapítványa” címen, a fent megjelölt rendeltetésnek megfelelően fogja kezelni. ezen rendeltetés szerű kezeléséért, valamint az alapítvány tőkéjének csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséggel tartozik, mely felelősséget ezennel kifejezetten is elvállalja. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa fogja képviselni.

TtREL II.22.c.1.89.

Az alapító levél kelte: 1921. november 18.

Az alapítólevelet a gazdasági tanács 1047/1921 szám, az egyházkerület 8/1922. szám alatt hagyta jóvá.

Az alapítvány 1926-ben, beolvadt az ösztöndíj és pályaalapok pénztárának vagyonába 145.527,73 koronával.

92.

Szentes, 1939.

Özv.dr.Kügyi Virág Endréné Nagy Jolán ref. tudományos alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Özv. Dr. Kügyi Virág Endréné szül. Nagy Jolán szentesi /:Tóth József u.26.:/ lakos 1939. évi február hó 18 napján megjelent Debrecenben K. Nagy József csongrádi, szegvári és mind szenti lelkipásztorral együtt a református püspöki hivatalban, ahol

Dr. Révész Imre püspök előtt azt az óhaját fejezte ki, hogy a református tudományosság fejlesztése céljából alapítványt létesít.

Az egyházkerület és a kollégium ügyésze Dr. Erdős József elkészítette a következő alapítványtevő nyilatkozatot:

„ALAPÍTVÁNYTEVŐ KÖTELEZŐ NYILATKOZAT”

Özv. Dr. Kügyi Virág Endréné szentesi /:Tóth József u.26.:/lakos kijelentem, hogy alapítványt létesítek református teológiai, irodalom- és köztörténeti, általában világnézeti vonatkozása tudományos munkásság támogatására, továbbá idevonatkozó könyvek kiadására, irodalmi vállalatok létesítésére, ifjú tudományos kutatók segítetésére. Az alapítvány céljának elérése végett felajánlom összes ingó és ingatlan vagyonomat, mégis azzal a feltétellel, hogy a magyartési tanyabirtokomat, mely 74 kat. hold és 1275 négyszögöl, már most lekötöm ajándékozási jogüggyellett, míg a házastelkemet és összes ingóságomat, beleértve a készpénz, továbbá ezüstneműeket, végrendeleti jogüggyellett. A holtigtartó haszonélvezeti jogot az ajándékozott tanyás birtokra fenntartom.

Az ajándékozási szerződéshez szükséges telekkönyvi adatokat beküldöm és úgy az ajándékozási szerződést, mint a végrendeletet a Püspök Úr kiszállása alkalmával aláírom. Kelt Debrecenben, 1939. február 18. özv. Dr. Virág Endréné sk. 1939. április 2-án D. Dr. Révész Imre püspök Dr. Erdős József ügyvéddel a tiszántúli ref. egyházkerület és a debreceni ref. kollégium ügyészeivel Harsányi Pál békésbánati esperes és K. Nagy József lelkipásztor társaságában meglátogatta Dr. Kügyi Virág Endréné kegyes alapítványt tevőt szentesi otthonában, aki előttünk, valamint Dr. Albertényi Andor szentesi kir. közjegyző jelenlétében aláírta az ajándékozási szerződést, amelyben a magyartési 167. sz. telekkönyvi betétben foglalt tanyás birtokát a holtigtartó haszonélvezeti jog kikötésével az alapítványnak ajándékozta.

Ugyanekkor - miután a Püspök, az egyházkerület és Kollégium ügyésze, továbbá az esperes és K. Nagy József lelkipásztor eltávoztak, - Dr. Kügyi Virág Endréné szül. Nagy Jolán a Szentes városából felkért végrendeleti tanuk elő: végrendeletet is tett, amelyben halála esetére vagyona felől úgy rendelkezett, hogy az is a jelen alapítvány tőkéjének gyarapítására fordíttassék.

Az alapítvány címe: „Özv. Kügyi Virág Endréné Nagy Jolán református tudományos alapítványa.”

Az alapítvány célja: Református teológiai, irodalom - és köztörténeti, általában világnézeti vonatkozású tudományos munkásság támogatása, továbbá idevonatkozó könyvek kiadása, irodalmi vállalatok létesítése, ifjú tudományos kutatók segítése.

Az alapítványt kezelő hatóság: A Debreceni Református Kollégium.

Az alapítványt terhelő: az alapítvány céljából körvonalazott feladatok megvalósítására szolgáló összegek évenkénti folyósítása.

Az alapítvány vagyona jelenleg a magyartési 167-es telekkönyvi betétben foglalt tanyásbirtok, amely az alapító holtigtartó haszonélvezeti jogának megszűnte után is fenntartandó és haszonbérlet útján hasznosítandó. Az alapító végrendeletében juttatott vagyon az alapítvány gyarapítására a kezelő hatóság legjobb belátása szerint használható fel. Az adományozásra jogosított szervezet: az alapítvány gondnoksága, amelynek tagjai: a püspök, vagy törvényszerinti helyettese, a Kollégium igazgatója,

a Lelkészképző intézet igazgatója, a Tanárképző intézet igazgatója, ha ezen igazgatók csak megbízottak is, a debreceni Tisza István tudományegyetem református hittudományi karának mindenkori dékánja, vagy törvényszerinti helyettese és a Kollégium ügyésze. Az adományozás körüli eljárás szabatos megállapítása az alapítvány gondnokságának hatáskörébe tartozik.

Az alapítvány jövedelmének mikénti felhasználása és az ezzel kapcsolatos intézkedés szintén az alapítvány gondnokságának feladata.

A debreceni református Kollégium, mint kezelő jogi személy az alapítványra nézve a vagyon felelősségét kifejezetten elvállalja.

Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a debreceni református Kollégium intéző tanácsának elnöke, illetve helyettes elnöke képviseli.

TtREL II.22.c.l.86.

Az alapító levél kelte: 1939. április 2.

Megerősítették a 70/1939. intézőtanácsi és a 265/1939. egyházkerületi számok.

Az adomány értéke az ajándékozás időpontjában kb. 70.000 P.

93.

Debrecen, 1924.

Lánczy Kálmán emlékalapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Lánczy Béla beregdédai ref. lelkész f. évi szeptember hó 12-én a következő levelet intézte a debreceni ref. kollégium igazgatójához:

„A nyáron elhalt 2. éves joghallgató fiam, Lánczy Kálmán emlékére és nevére a tekintetes igazgatóságnál a mai napon lefizetett 1.000.000 azaz Egymillió koronával a debreceni ref. kollégiumnál alapítványt kívánok tenni. A tőke addig lesz kamatoztatandó, míg olyan összegre meg nem nő, hogy annak évi jövedelméből egy tanulóknak konviktusi ellátását fedezni lehet. Felvehető az alapítványra a kollégiumnak bármely szegény sorsú jó tanulója, első sorban azonban a velem rokonságban levők. A felvett tanuló mindaddig élvezetében marad az alapítvány jótéteményének, míg iskolai tanulmányait el nem végzi, ha előmenetele és magaviselete alapján a jótéteményre való érdemességét megtartja.”

Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett összeget alapítványul, a felajánló levélben körülírt rendeltetéssel elfogadja s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmeinek rendeltetésszerű felhasználásáért, egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe „LÁNCZY KÁLMÁN EMLÉKALAPÍTVÁNYA” leend. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendő.

TtREL II.22.c.l.87.

Alapító levél kelte: 1924. október 6.

Megerősítették a 80 és 181/1925 gazdasági tanácsi és 49/1925. egyházkerületi végzések.

Az alapítvány tőkéje 1926-ban beolvadt a Külön kezelésű alapok pénztárába.

94.

Budapest, 1938.

Dr. Lázár Andor jutalomdíj alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Lázár Andor m. kir. titkos tanácsos, ny. m. kir. Igazságügyi miniszter a Kollégium igazgatóságához 1938. szept. 10-én a következő levelet intézte:

„A debreceni Kollégium tekintetes Igazgatóságának Debrecen. A kollégium 400 éves nemzetépítő munkájának további fejlesztését szolgálni óhajtván a most folyó tanévtől kezdve tíz évre szóló kötelezettséget évi 100 pengő jutalomdíjat bocsátok a tek. Igazgatóság rendelkezésére. A jutalomdíjat egy-vagy két jellemileg kiváló, jeles tanuló kaphatja, ki anyagi helyzeténél fogva támogatásra szorul. A jutalomdíjban olyan keresztyén családból származó gimnáziumi tanulókat kell részesíteni, kiknek szülői szabad kereseti pályán éltek s a gyermekek nagy család, árvaságra jutás, vagy a gazdasági viszonyok kedvezőtlen volta következtében tanulmányaikban támogatásra szorulnak. Fenntartom arra a jogot, hogy az évi 100 P adomány fizetési kötelezettséget egy összegben 1000 pengő lefizetésével a jövőre nézve bármikor megválthassam. A kollégium működésére Isten áldását kérve maradtam kiváló tisztelettel: Lázár Andor.”

A Kollégium intézőtanácsa az alapítványt köszönettel elfogadja s annak csorbítatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyoniával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: Dr. Lázár Andor alapítvány.

Rendeltetése: Az alapítvány évi kamatait egy vagy két keresztyén családból származó, jellemileg kiváló, jeles előmenetelű református gimnáziumi tanuló kaphatja, első sorban olyanok, kiknek szülei szabad kereseti pályán éltek, s a gyermekek nagy család, árvaságra jutás vagy a gazdasági viszonyok kedvezőtlen volta következtében támogatásra szorulnak.

Az alapítvány odaitélésére a református gimnázium tanári kara jogosult.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni Református Kollégium Intézőtanácsa képviseli.

TtREL II. 22.c.1.88.

Az alapító levél kelte: 1939. november 14.

Jóváhagyva a 193/1939. intéző tanácsi és a 333/1939. egyházkerületi számok alatt.

Az alapítványtevő 1942-ben egyszerre 800 pengőt megküldve, a felajánlott összeget teljesen befizette. Így az alapítvány tőkéje 1000 pengő, amely összegnek a kamatait 1944-től lehet kiosztani az alapító levélben megjelölt feltételek mellett.

Debrecen, 1914.

Lichtschein Sámuel és neje Kohn Karolina alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Néhai Lichtschein Sámuel debreczeni volt lakos Debreczenben 1905. évi január 19-én elhalt. Nejével, előzőleg elhalt Kohn Karolina debreczeni volt lakossal, Debreczenben 1901. május 20 keltezéssel közösen kiállított végrendeletet hagyott hátra, amelynek 4. c. pontjában a következő rendelkezés foglaltatik:

„A debreczeni ref. Főiskola részére 6000 azaz Hatezer koronát hagyományozunk, melynek kamatai a tiszántúli ref. Egyházkerületi közgyűlésnek évenként hozandó határozatához képest lesznek a debreczeni ref. Főiskola céljaira felhasználandók.” A végrendelet ezen intézkedése folytán a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa és annak felügyeleti hatósága a Tiszántúli ref. Egyházkerület a 6000 koronát alapítványul ezennel hálás köszönettel elfogadja s már most kijelenti, hogy az alapítványi tőke évenkénti jövedelme a debreczeni ref. Főiskola közszükségleteinek a fedezésére fog fordíttatni. Az alapítvány címe „Lichtschein Sámuel és neje Kohn Karolina alapítványa” leend.

Az alapítványi tőkét a debreczeni ref. Kollégium pénztára fogja kezelni; az alapítványi tőke csorbíthatatlan megőrzéséért összes vagyonával felelősséggel tartozik. E vagyoni felelősséget a pénztár képviselőjében a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa ezennel kifejezetten is elvállalja. Az alapítványi tőke jövedelmeinek mikénti felhasználására vonatkozó számadás évenként a felettes hatósághoz felterjesztetni fog. Kamatjövedelem előállítására az alapítványi tőkének első helyen való jelzálogi biztosítás mellett kölcsönadásával fog eszközöltetni.

Az alapítványt minden perenkívüli és netán peres ügyekben a debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.1.90.

Az alapító levél kelte: 1914. február 1.

Az örökösök Lichtschein Jenő és Márton az alapító levél szövegével egyetértettek. A tiszántúli egyházkerület 1915. november 24-én 648. számú végzésével hagyta jóvá. 1916. szeptember 14-én nyerte el a Vallás és Közoktatási minisztérium jóváhagyását 105734/1916 szám alatt azzal a kikötéssel, hogy az alapítvány számadásai évenként felterjesztendők lesznek, illetve az alapítványi vagyomból csak árvaszerű fedezet mellett nyújthatók magánkölcsönök.

Debrecen, 1912.

Liszka Nándorné Varga Mária alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Alólirottak, névszerint LISZKA NÁNDOR nyug. főiskolai jogtanár, továbbá CSA-TÁRI SZÜCS BERTALAN és neje TÓTH ILONA és VESZPRÉMY BARNA, valamint neje TÓTH KATALIN néhai feleségem, illetőleg édes Anyánk LISZKA NÁNDORNÉ VARGA MÁRIA debreceni volt lakos emlékére 600 azaz hatszáz koronát olyan módon szolgáltatunk be a mai napon a debreceni ref. kollégium pénztárába, hogy annak évi kamatait a főiskolai cantus választmánya minden év március 5-én egy arra érdemes énekkari tagnak szolgáltatassa ki. Az alapítvány néhai LISZKA NÁNDORNÉ VARGA MÁRIA címen kezelendő a főiskolai pénztárban a többi alapítványi pénzek módjára. A tőke maga el nem költhető s annak épségben maradásáért a kollégium összes vagyonával szavatolni tartozik.

Az alapítványt netáni peres ügyeiben a kollégium gazdasági Tanácsának elnöke képviseli.

A kollégium gazdasági Tanácsa ezen alapítványi tőkét a főiskolai énekkar javára elfogadja és azt gyümölcsözőleg kezeli azzal, hogy az első évi kamatjövdelem 1913 évi március 5-én lesz kiszolgáltatandó.

TtREL II.22.c.1.92.

Az alapító levél kelte: 1912. március 5.

Az alapító levelet a 240/1912. gazdasági tanácsi és a 146/ 1912 egyházkerületi számok alatt erősítették meg. Az ösztöndíj összege 1918-ban 25 korona volt.

Az alap beolvadt az Énekkari pénztár vagyonába, de a március 5-i gyászünnepeken minden évben megemlékeznek az alapítvány névadójáról.

97.

Debrecen, 1913.

Liptai József Kossuth Lajos emlékalapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Liptai József debreceni polgár 500 azaz ötszáz korona alapítványt tett a Magyar Irodalmi Önképző Társulatnál a következő alapítólevél kíséretében.

„Én, alulírott debreczeni polgár, a Kossuth Lajos nagy jelleme lángoló haza és szabadságszeretete, korszakalkotó hazafias küzdelmei és hallhatatlan alkotásai iránt érzett mélységes kegyelemtől indítván: a debreczeni ref. kollégiumban évtizedek óta szép sikerrel működő „Magyar Irodalom Önképző-Társulat” részére 500 azaz ötszáz korona alapítványt teszek abból a célból, hogy a nevezett társulat minden esztendőben a Kossuth Lajos halála napján /március 20-án/ szokásos társulati ülésük keretében olvastasson fel Kossuth Lajos „Iratái”-ból egy-egy megfelelő terjedelmű részletet, továbbá szavaltasson el egy Kossuth Lajost dicsőítő költeményt, mely az alapítványom kamataiért hirdetett versenyben a díjat megnyeri, Debrecen 1910. december 16-án, Liptai József. Előttünk: Pápay József, Pap Károly dr.”

A debreceni főiskola akadémiai tanácsa az alapítványtételt köszönettel tudomásul vette, s ennek alapján az alapítvány rendeltetését, célját a következőkben állapítja meg: Az alapítvány címe: „Liptai József Kossuth Lajos emlékalapítványa.”

Az alapítvány célja: az alapító rendelkezésében elő van adva.

Az alapítványi vagyon összege: 500 azaz ötszáz korona, melyet a főiskola gazdasági tanácsa takarékpénztári betétképpen kezel.

Az alapítvány évi kamatából egy Kossuth Lajost dicsőítő költemény jutalmazandó.

A pályázatot a Magyar Irodalmi Önképző-Társulat választmánya hirdeti meg s a jutalom az aránylag legjobb műnek adatik ki. A pályázat felett a Magyar Irodalmi Önképző-Társulat gyűlése a felügyelő tanár jelenlétében határoz, a díjat is a felügyelő tanár által ellenjegyzett nyugtára adja ki. Amennyiben jutalomra méltó munka nem található a visszamaradó kamat az alapítványi tőkéhez csatolandó. A debreceni főiskola gazdasági tanácsa az általa kezelésbe vett alapítvány épségben tartásáért, a vagyoni felelősséget elvállalja, viszont az akadémiai tanács kötelezettséget vállal arra nézve, hogy az általa választott felügyelő tanár az alapítvány évi hozadékát a megjelölt célra fordítsa. Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a főiskola helyi gondnokot képviseli. A legfőbb felügyeleti jog azonban az egyházkerületi közgyűlést illeti.

TtREL II.22.c.1.91.

Megerősítette a gazdasági tanács 19/1913 szám, a tiszántúli ref. egyházkerület pedig 139/1913 szám alatt. A 600/1913. egyházkerületi végzés alapján a befolyt tőke a Társulat pénztárából a kollégiumi pénztárba tétetett át, mert azért a gazdasági tanács a felelős. Az alapítvány 1926-ban beolvadt az Ösztöndíj és pályadíjalapok pénztárába.

Az alapító levél kelte: 1913. június 11.

98.

Debrecen, 1922.

Csatári Szücs Bertalan, Tóth Ilona, Veszprémi Barna és Tóth Katalin alapítványa a ref. főiskolai kántus alapra.

ALAPÍTÓLEVÉL

Csatári Szücs Bertalan és neje Tóth Ilona. Veszprémi Barna és neje Tóth Katalin debreceni lakosok a debreceni Főiskolai kántus vezető tanárához intézett, s 1922 évi február 1-én kelt levelükben néh. édes atyjuk, Liszka Nándor volt akadémiai tanár emlékére a ref. főiskolai kántus alapra 2000 koronát ajánlottak fel, mely összeg a debreceni ref. kollégium pénztárába következő napon be is fizettetett.

Az alapítvány címe: Néh. Liszka Nándor alapítványa leend.

Az alapítvány évi kamatai minden év március 5-én egy arra érdemes énekkari tagnak szolgáltatandók ki.

TtREL II.22/c.1.d.93.

Liszka Nándor jogtanár született Szarvason 1845. szept. 1-én. Eperjesen volt jogtanár 1870 óta, 1875. júliusban a Szártéry alpból létesített új második tanszékre választották meg, majd 1852-ben létrehozott Szártéry első tanszékre helyezték át. 1900-ban nyugalomba vonult. Meghalt 1922-ben./?/

A debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa 1922.márc.14-én tartott gyűlése 179.sz.határozatával jóváhagyta és megerősítette...

99.

Érmihályfalva, 1916

Lovass Sándor és neje alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

- 1./Lovass Sándor és neje Kollár Terézia érmihályfalvai lakosok birtokosok Istentől nyert javaik egyrészét, 100.000 - kor. névértékű hadikölcsönkötvényt tesznek le a debreceni ref. Kollégium pénztáránál örök alapítványként.
- 2./Az alapítvány címe: Lovass Sándor és neje Kollár Terézia tápintézeti- internátusi- ösztöndíj alapítványa.
- 3./Az alapítvány célja, hogy a debreceni református főiskolában, s elsősorban alapítványtevőkkel rokonságban levő tanulók taníttatási költségeinek részbeni megtérítése által a taníttató szülők anyagi terhei csökkenhessenek, s a segélyezettetteknek esetleg internátusban való elhelyezése, s ellátása által szokásos egyszerűségben, szerénységben, s igazi kálvinista szellemben neveltessenek.
- 4./ A jelzett jótéteményre elsősorban igényt tarthatnak a mellékelt családi táblázatban feltüntetett rokonok, s azoknak egyenes leszármazottjai; ha ilyenek nem jelentkeznek, akkor érmihályfalvai születésű, s illetőségű jelentkezők; ha ilyenek sem pályáznának, akkor igényt tartanak a felvételre érmelléki református Egyházmegye területéről pályázó tanulók; végre ha ilyenek sem jelentkeznek, úgy felvehető bárki, aki biharmegyei illetőségű, sőt ha innen sem pályázna senki, úgy bármely magyarországi református érdemes jelentkező felvehető.

A felvett tanuló csak református vallású lehet. Az alapítókkal egyenlő rokonsági fokon pályázóknál mérlegelendő a szülők anyagi helyzete, s pályázók tanulmányi előmenetel, iskolai bizonyítványa is. A szegényebb, s jobb tanulóknak mindig elsőség adandó. A család részéről pályázók s felvettek ha Debrecenben laknak, s családi ellátásban részesülnek, igényelhetik, s megkaphatják az ellátásnak megfelelő összeget készpénzben is.

TtREL.1.22/c.1.d.94.

Az e. ker. közgyűlésen a főgondnoki beszédben külön is kiemelik a szép adományt, hiszen még akkor 100000 K nagy összeg volt. Évi 6000 K-ból több ifjúnak lehetett volna teljes ellátását biztosítani, hiszen 1916-ben az internátusi ellátás díja 450 K volt. Az alapítvány azonban csak haláluk után lépett volna életbe, addig a 6000 K az alapítókat illette. Azonban az alapítók 1918 decemberében 2 hét alatt járványban

elhaltak. Az e.ker.8/1919 szám alatt jegyzőkönyvben örökített meg az elhalt házaspár emlékét.

II. Az alapítólevél 1916. márc 15-én kelt, de csak 36/1919 e. ker. szám alatt hagyják helyben.

100.

Tiszadob, 1941.

Makay Balász és neje Bódogh Erzsébet alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

1./A köszönő hála kifejezéseképpen azért a sok jótéteményért amivel a debreceni ref. Kollégium engemet, első helyen alulírottat, a teljesen árva gyermeket négy éven át /:1881-től 1885-ig/ szerető gonddal nevelt, táplált, és lakással ellátott 1000,-P.azaz Egyezer Pengős alapítványt létesítünk az alábbi rendeltetés szerint:

2./Az alapítvány címe: „Makay Balázs és neje Bódogh Erzsébet alapítványa”

3./Az alapítvány célja: Jó magaviseletű, szorgalmas, de nem feltétlenül jeles előmenetelű szegény, fél-, vagy egész árva, I-IV. gimnázium osztályba járó tanuló könyvvel, ruhával való segélyezése, vagy konviktusi díjának pótlása. Az alapítvány kamata készpénzben nem adható ki, tehát csak e megjelölt segélyezésre használható fel.-

4./Az alapítványi összeg a debreceni ref. Kollégium "Intéző Tanácsa" kezelése alatt áll. ez intézkedik az évi kamatoknak az előirt módon való felhasználása és odaítélése tekintetében, a tanári kar véleményének meghallgatása után.

TtREL II.22/c.1.d.95.

101.

Debrecen, 1912.

Mácsay Sándorné Bíró Emília alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott MÁCSAY SÁNDOR debreceni lakos kollégiumi tanár néhai nőt MÁCSAI SÁNDORNÉ BIRÓ EMILIA emlékére az általam vezetett főiskolai énekar tagjainak kezdeményezésére és anyagi közreműködésével a debreceni ref. főiskola pénztárába 200 azaz kettőszáz koronát készpénzben beszolgáltatóván ezen alapítványunk viselje néhai nőt „MÁCSAY SÁNDORNÉ BIRÓ EMILIA” nevét. Az alapítványi tőke időközi kamataival tőkésítettén az mindaddig gyümölcsözőleg kezelendő, míg halálom bekövetkezik, vagy esetleg a főiskolai cantustól meg fogok válni. Ezen esetek bármelyikének bekövetkezte után az akkor felgyülemlett alapítványnak egy évi kamata minden év március 5-én a főiskolai cantus választmányának ítélete alapján egy erre érdemes cantus tagnak lesz kiadandó.

TtREL II.22.c.1.96.

102.

Debrecen, 1925.

Mácsay Sándor gimnáziumi ösztöndíj alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

1924. augusztus 14-én elhalt Mácsay Sándor főgimnáziumi ének és zenetanár emlékének megörökítésére tanártársai, tanítványai, rokonai, barátai és ismerősei körében eszközölt gyűjtésből és egy - az elhalt tanár emlékére rendezett - főgimn. Ünnepély jövedelméből befolyt összegeket, összesen 7 azaz Hét millió koronát alulírott főgimnáziumi igazgató a következő feltételekkel fizette be a debreceni ref. Kollégium pénztárába:

Az alapítvány címe: „MÁCSAY SÁNDOR GIMNÁZIUMI ÖSZTÖNDÍJ ALAPÍTVÁNYA” leend.

Az alapítványi tőke jövedelme évről-évre a főgimnáziumi tanulók közül azoknak adassék /a tanári kar belátása szerint egynek vagy többnek/ akik az énekekben kiváló előhaladást tanúsítanak. Az odaítélés joga a főgimnázium tanári karát illeti.

A kamatjövedelem az 1925/26 iskolai évvel kezdődően minden év március havában adandó ki.

TtREL II.22.c.1.97.

Mácsay Sándor 1858.május 20-án született Kabán. A gimn. és teológiai tanfolyamot Debrecenben végezte. Érettségi bizonyítványt 1877-ben, lelkészi oklevelet 1882-ben szerzett.: ár 1875-ben lépett be énekkari tag Bernáth Lajos énekvezér korában. 1877-ben, mint 1 éves teológus közfelkiáltással énekvezérré választott, 1885-től állandósította az e. ker. Az állást 1891-2-ben rendszeresítették. A Kántus virágzó korát ő idézte elő. Sok értékes szerzeménye is maradt fenn.

Jóváhagyta és megerősítette a 181/1925.jul.13.sz.határozata a Kollégium gazdasági tanácsának.

Megerősítette a tiszántúli református egyházkerületet 1925.évi XI. hónap 18. és köv. napján tartott közgyűlésének 271.sz.végzése.

103.

Debrecen, 1923.

Márk Endre 50 éves jubileumi alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium gazdasági tanácsa amidőn az általa képviselt kollégium ügyészét a közéleti pályán ernyedetlen és áldásos tevékenységben eltöltött 50 esztendő munkásságának jubileuma alkalmával a maga részéről is megbecsülő tiszte-

lettel és őszinte szeretettel üdvözölte, a tisztelői és barátai körében gyűjtött összeget a kollégium képviselőjében alapítványul hálás köszönettel elfogadja.

A kollégium pénztárába befizetett 431.676.70 korona az utólagosan adományozott és a még adandó összegekkel egyetemben mint „MÁRK ENDRE 50 ÉVES JUBILEUMI ALAPÍTVÁNY” fog kezeltetni...

...Tegyük legalább is félmillió koronás alapítványt szellemi édesanyjának, a debreczeni református Kollégiumnak kezébe oly céllal, hogy az alapítvány kamataiból, felekezeti különbség nélkül szorgalmasan tanuló szegény gyermekek és oly református lelkészek gyermekei segélyeztessenek, akik mint Márk Endrének református lelkész édesapja, hitben, szeretetben és munkában Márk Endréhez hasonló munkásokat igyekeznek adni a magyar nemzeti társadalomnak és az egyetemes emberiségnek.”

TtREL II.22.c.1.98.

Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa 739/1923.szept.21.sz.határozata.

Megerősítette a tiszántúli református egyházkerület 1923.évi nov. hó 27 és köv. napján tartott közgyűlésének 423.sz.végzése.

104.

Debrecen, 1924.

Márk Endre pedellusi, - 50 éves jubileumi, - nyelvtani, - tankönyvi alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Az iskolai tankönyveknek megdrágulása folytonosan nehezebbé teszi a tanulók részére azoknak megvásárlását. E téren való nehéz helyzet könnyítéséhez hozzájárulni kívánván, a debreczeni ref. főgimnázium szegénysorsú, jó előmenetelű tanulóinak tankönyvekhez való ellátása céljaira egy millió korona alapítványt teszek, mely összegből 500.000 koronát befizettem, másik felét május elsején fogom befizetni.

Az alapítvány címe: „Márk Endre főgimnáziumi tankönyv-beszerzési alapítványa” leend.

TtREL II.22.c.1.98.

Márk Endre szül. 1851.jan.17-én, meghalt 1940 ... Születéshelyén, a szatmárnémeti ref. főgimn.-ban tanult 5 évig, majd felsőbb gimn.-i jogi tanulmányait Debrecenben végezte, a negyedik évet Budapesten. Koll.-i ügyésszé Könyves Tóth Antal után, 1896-ban választott meg. Polgármesterré választása miatt az ügyészségről 1914.dec.31-re lemondott, de később 1922-ben visszajött, s nyugdíjazásáig 1932-ig működött. Nagyon sok városi, egyházi és társadalmi egyesületnek volt tagja. A Koll.-nál több alapítványt tett.

Jóváhagyta a Kollégium gazdasági tanácsának 119/1924.ápr.5-i határozata.

105.

Debrecen, 1911.

Márk Endre alapítványt tesz a feddhetetlen pedellusok ösztönzésére.

ALAPÍTÓLEVÉL - MÁSOLAT

Néh. Gelléri Szabó János budapesti volt lakos a debreceni ref. Kollégium egyik nagy nevű alapítója hagyatékának rendezése körüli ügyészi munkálataimnak jutalomdíja fejében a kollégium gazdasági tanácsa 1000 azaz egyezer koronát utalványozott ki részemre a hagyatéki tömegből. Ez összeget már kézhez is vettem, de mindjárt beszolgáltattam a kollégium szolgálatában álló pedellusok ösztöndíjalapítványát képezze.

Az alapítványt mindenkor a debreceni ref. Kollégium pénztára kezeli. Kamatjöveldmét évenként esetleg két évenként a kollégium igazgatóinak ítélete alapján egy a kollégium szolgálatában álló szorgalmas és erkölcsi tekintetben feddhetetlen pedellusnak ösztöndíjazására fordítsa.

TtREL II.22.c.1.98.

106.

Debrecen, 1923.

Meisels Samu alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Forbát Ernő debreczeni lakos 1923 február 12-én kelt következő levelet intézte Dr. Baltazár Dezső püspök úrhoz: „Anyósom özv. Meisels Samuné debreczeni lakos megbízásából bátorkodom 10000.-koronát Méltóságodhoz juttatni, mely összeget özv. Meisels Samuné férje elhalálozása alakalmával adja a kollégiumnak, hogy azt Méltóságod legjobb belátása szerint használtassák fel. Megboldogult apósom a 80-as években a kollégium tiszadadai birtokának bérlője volt.”

Püspök úr a kollégium igazgatóságához írott levelében a felhatalmazással akként élt, hogy elrendelte, hogy az adományból a főiskolai énekhar - kollégiumi kántus - célját szolgáló ösztöndíj alapítvány létesíttessék.

Az alapítvány címe „Meisels Samu alapítvány” leend. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.1.99.

Miesels Samu a 8-as években a Kollégium tiszadadai birtokának volt bérlője. Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év jún. 5.én tartott gyűlésének 466.sz.határozata

Debrecen, 1937.

Mérő József magyar versenydolgozat alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

I./ Az 1935.évi augusztus hó 10. napján Debrecenben elhalt MÉRŐ JÓZSEF debreceni volt lakos végrendeletének XIII. pontja szerint a következőleg végrendekezett: A budapesti IV. kerületi községi br. Eötvös József reáliskola, a debreceni állami Fazekas Mihály reáliskola, a debreceni ref. főgimnázium és a debreceni r. kat. piarista gimnázium IV-VIII. osztályú növendékei között évenként felváltással az évszázó ünnepély alkalmával kiadandó ösztöndíj-alapítványként kapnak a most megnevezett iskolák összesen és együttesen 300 Pengőt.

II./ A debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa 1936.évi április hó 1. napján tartott ülésében 89.sz.alatt hozott határozatával az alapítványt elfogadta és annak szabályait az alantiakban állapítja meg.

III./ Az alapítvány címe: MÉRŐ JÓZSEF magyar versenydolgozat alapítványa.

IV./ az alapítvány célja: Az alapító intencióinak megfelelően oly IV-VIII. osztályos magyar nyelvű versenydolgozat írójának jutalmazása, aki dolgozatában a magyar nyelv valódi és tökéletes szépségét leginkább kidomborítja.

V./ Az alapítvány tőkeösszege jelenleg a hagyományosokat is terhelő hagyatéki költségek levonása után kitesz 236 P 16 f-t...

TtREL II.22.c.1.100

102. MÉRŐ JÓZSEF LELKÉSZKÉPZŐINTÉZETI ALAPÍTVÁNYA.

I. 1935. aug.10-én Debrecenben elhalt Mérő József debreceni volt lakos, városi mérnöki hivatali rajzoló végrendeletének XI. pontjában a ref. lelkészkepző intézetre hagyott 400 P-t teológusok segélyezésére. Mérő József városi mérnöki hivatali rajzoló volt Debrecenben.

1935. aug.10-én halt meg.

Megerősítette a 15/1937.máj.27.sz.alatt az egyházkerületi tanács.

Debrecen, 1937.

Mérő József lelkészkepző intézményi alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

I. Az 1935.évi augusztus hó 10. napján Debrecenben elhalt MÉRŐ JÓZSEF debreceni volt lakos végrendeletének XI. pontja szerint a következőleg végrendekezett:

A Debreceni református Lelkészkepző intézet kap 400 pengőt a hagyatékából, amelynek évi kamata az intézet vezetője által egy teljesen szegénysorsú és az intézetben tanulmányait végző ifjúnak a segélyezésére fordítandó.

II. A Debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa 1936.évi április hó 1. napján tartott ülésében 89.sz.alatt hozott határozatával ezt az alapítványt elfogadta és annak szabályait a következőkben állapítja meg:

III. Az alapítvány címe: MÉRŐ JÓZSEF LELKÉSZKÉPZŐINTÉZETI ALAPÍTVÁNYA.

IV. Az alapítvány célja: Az alapító végrendeletének intenciója szerint egy szegénysorsú, a debreceni ref. Kollégium Lelkészképző intézetében tanulmányait végző theológus segélyezése.

V. Az alapítvány tőkeösszege jelenleg a hagyományosokat is terhelő költségek levonása után kitesz 314 P 90 ft.

TtREL II.22.1.100.

109.

Balmazújváros, 1940.

„Ifj. Dr. Molnár Béla emlékalapítvány”

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Molnár Béla balmazújvárosi lelkipásztor Dr. Kállay Kálmán kollégiumi igazgatóhoz 1940. január 6.-án a következő tartalmú levelet intézte:

”Kedves Szolgatársam! F. hó 4-ikén 500 Ötszáz pengőt fizettem be a Kollégium pénztárába alapítványul dec.12.-én elhunyt drága, jó fiam emlékének megörökítésére, a befizetett összeget évi 100-200 P-vel szándékozunk, ha a jó Isten éltet szaporítani, Az alapítvány címe lenne:

„ifj. Dr. Molnár Béla emlék-alapítvány”, rendeltetése: az évi kamat a debrecezi ref. főgimnázimba járó, tanuló segélyezésére fordítatik. A segélyben elsősorban rokon s ilyen nem létében lelkész- gyermek részesítendő. A kezdő fenti összeget anyósom özv. Czeglédy Lajosné sz. Szabó Zsófia adja

TtREL II.22.c.1.101.

Dr. Molnár Béla 1886. márc.26-án született Vállajon, 1913-tól Balmazújvároson a régi „német” egyház lelkésze lett. 1941-től kormányfőtanácsosi címet kapott.

Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa 1940 év február hó 7-én tartott gyűlésének 33.sz.határozatával.

110.

Debrecen, 1923.

Nagy Lajos emlékalapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott Nemes Sándorné született Kun Róza debreczeni lakos ezennel 10.000 koronás alapítványt teszek a debreczeni ref. Kollégium megsegítésére néhai első férjem Nagy Lajos máv gépjavitó műhelyi vasesztergályos emlékére.
Az alapítvány címe: „Nagy Lajos emlékalapítványa” leend.
Az alapítvány jövedelme a kollégium közszükségleteire fordítandó.

TtREL II.22.c.1.102.

Jóváhagyta a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa az 1923.évi szept.21-én tartott ülésén 738.szám alatt.
Megerősítette a tiszántúli református egyházkerület 1923.évi november hó 27. és köv. napján tartott közgyűlésének 423.sz.végzésével.

111.

Debrecen, 1937.

Nagy Pál fizikai tanár emlékalapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

I. Jakucs István kollégiumi c. igazgató a Debreceni ref. Kollégium intéző tanácsához a következő bejelentést tette:

„Öreg Deák” aláírással 1937.évi február hó 23. napján egy volt kollégiumi diák levelet intézett hozzám a levéllel együtt kezeimhez juttatott egy 100 P névértékű Alföldi Takarékpénztári részvényt és 5 P 50 f-ről szóló betétkönyvet a f. évi osztalék kiegészített összegéről, azzal a felhatalmazással, hogy a betétkönyvvel bármit tehetünk. Alapítónak azonban az az óhajtása, hogy ezzel a szerény alapítványi összeggel a korán elhunyt, nagy tudású Nagy Pál, volt kollégiumi fizika tanár emléke örökíttessék meg. A kísérő levélben kifejezett kívánság szerint alapító saját nevét nem akarja az alapítólevélben szerepeltetni.”...

...III., Az alapítvány címe: „Nagy Pál fizika tanár emlékalapítványa.”

IV., Az alapítvány célja: Az alapítványi részvény kamatát minden év június havában az a debreceni ref. főgimnáziumba járó VII. gimnázista növendék kapja, aki abban az évben szaktanári megítélés szerint fizikából a legérdemesebb és legalkalmasabb.

TtREL II.22.c.1.103.

Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa 1937.év április hó 21-én tartott gyűlésének 98.sz.határozata.

112.

Debrecen, 1924.

Dr. Nagy Zsigmond emlékalapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. főgimnázium 1903-ban érettségi vizsgálatot tett növendékei egykori kedves osztálytanáruk emlékét óhajtván megörökíteni egy millió koronát juttattak a főgimn. igazgató kezeihez azzal a rendeltetéssel, hogy ezen összeg „Dr Nagy Zsigmond emlékalapítványa” címen kezeltesék, s annak évenkénti kamata minden iskolai év végén az V-VI osztályból a főgimnáziumi tanári kar ítélete alapján a német nyelv és irodalomban legkiválóbb tanuló jutalmazására fordíttassék. Az alapítvány az 1924/25 iskolai évben lép életbe...

TtREL II.22.c.1.104.

Dr. Nagy Zsigmond 1860.ápr.25-én született Szolnokon. Érettségét a kecskeméti ref. főgimn.-ban tett 1879-ben. A tehológiát Budapesten, Utrechtben és Nagyenyeden végezte. Lelkészi oklevele kelt. Hollandiában később is több ízben járt tanulmányúton, kiváló tanári működése mellett legfőbb érdeme, hogy a holland kapcsolatokat ápolta, a magyar viszonyokat holland és francia lapokban ismertette. 1914-től nyugdíjba ment, meghalt: 1922.ápr.18.

Elfogadva a Kollégium gazdasági tanácsának 1924.jul.29-én tartott ülésében 247.sz.alatt.

113.

Debrecen, 1912.

Nánássy Lajos hagyatéka.

Kivonat a ref. Kollégium 928.sz.jegyzőkönyvéből.

Márk Endre kollégiumi ügyész és Rózsa Sándor koll. pénztárnok 1912. október 31-én kelt beadványukban jelentik, a 343/1912.sz.gtvégzésben kelt meghagyáshoz képest utánna jártak a néh. Nánássy Lajos volt m. szigeti lakos hagyományából kollégiumunkat illető 1000 K. és a református segélyegylet illető 210 K ügyének. Eljárásuk eredménye képen jelentik, hogy mind a két összeg befizettetett, mégpedig a református segélyegylet pénztári naplójának 1888.évi 119.tétele alatt 105 forint; a főiskolai pénztári napló 79.tétel száma alatt 1888.julius 5-én 500 forint. Ezek az összegek az illető számadásában el is számoltattak...

TrREL II.22.c.1.105.

114.

Kéke, 1925.

Nyárády Mihály és felesége Csáthi Kriston Mária alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott Nyárády Mihály kéki /Szabolcs m./ lakos, földbirtokos két drb.100-100 aranykorona névértékű Magyar Nemzeti Bank részvényt, további 42.000 korona névértékű hadikölcsönkötvényt helyeztem el a debreceni ref. Kollégium pénztárában...

Az alapítványi vagyon ily módon leendő növelése addig tart, míg az alapítvány részére megszerzett részvények osztalékából egy főgimnáziumi és egy egyetemi tanuló tandíját, bentlakási és tápintézeti díját fedezni lehet. Az alapítvány élvezetére jogosultak első sorban az alapítvány tevők közös leszármazói, tekintet nélkül vagyoni helyzetükre. Ha több ilyen leszármazó folyamodna, akkor a Nyárády nevének elsőbbséggel bírnak. Ha több Nyárády nevű pályázna, a szegény sorban levők megelőzik a jó sorsban levőket. Ha több szegénysorsú Nyárády folyamodna a közös leszármazók közül, a tanulmányi előmenetel a döntő. Elégtelen tanulmányi előmenetellel az alapítvány nem élvezhető. Ugyanígy bírálendő el a nem Nyárády nevű közös leszármazók.

Ha az alapítványt tevők közös leszármazói nem pályáznának, úgy az alapítványt tevők testvéreinek /Nyárády Sándor, István és Róza, Kriston Ilona és Ida/ szegénysorsban levő leszármazói veendőek fel. /tehát a jó sorsban levők már nem jönnek figyelembe/. Itt is elsősorban a Nyárády nevének, ezek között pedig a jobb előmenetelűek, s csak azután veendőek fel a más nevének előmenetelük szerint.

Ha ilyenek sem folyamodnának, szegény sorsú, jó előmenetelű tanulók részére adandók az alapítvány kedvezményei...

TrREL II.22.c.1.106.

115.

Debrecen, 1938.

Nyáry Béla gimnáziumi tanár alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Nyáry Béla ref. gimnáziumi tanár a Debreceni ref. Kollégium intézőtanácsához bejelentette, hogy Hatvani Sándor és neje szül. Barna Róza debreceni /Vimos császár körút 4.sz./ lakosokkal szemben fentálló 600 /Hatszáz/ P. kölcsön követelését, az ezután 1937 október 1-től járó 5 % kamatokkal együtt alapítványi célra a Kollégium pénztárára engedményezte. Adósok külön nyilatkozatban az engedményezést tudomásul vették, a követelés fennállását elismerik, a visszafizetés biztosítékául megengedik, hogy a jelzálogjog hatszáz P. erejéig a tulajdonukat képező Vilmos császár körút 4.sz. házastelkükre bekebeleztessek.

1./ Az alapítvány címe: „Nyáry Béla gimn. tanár alapítványa.”

2./ Az alapítvány célja: Az alapítvány évi kamatjövedelme minden évben az ösztöndíjak kiosztása alkalmával a debreceni ref. Kollégium gimnáziuma két felső /VII-VIII/ osztályában járó tanulók közül annak jutalmazására fordítandó, aki a fizikában a legkiválóbb előmenetelt tanúsítja. A kamatjövedelem esetleg két tanuló közt is megosztható. Ha valamelyik évben nem akadna a két felső osztályban olyan tanuló, aki a fizikában különösen kitűnik, úgy az alapítvány jövedelme ilyen évben gimnáziumi célra fordítandó.

zium bármely osztályába járó jó előmenetelű, szegény tanulóknak is kiadható. E kérdésben a döntés a gimnázium tanári karát illeti.

3./ Az alapítvány tőkeösszege 600 azaz hatszáz pengő, melyet a debreceni ref. Kollégium gazdasági hivatala külön alapítványként kezel.

TrREL II.22.c.1.107.

Nyáry Béla szül. Nagybecskerekken 1882. júl.12-én. Selmecbányán végezte középiskolai és Budapesten egyetemi tanulmányait, mint az Eötvös Kollégium tagja. Tanári oklevele-mennyiségtan-természettani szakra - 1904-ben kelt. 1903-tól h., 1904-től r. tanár a depr. ref. főgimn.-ban. 1938-tól nyugalomba vonult.

Jóváhagyta és megerősítette az intézőtanács 1938.szeptember 7-én tartott ülésének 210.sz.határozata.

Megerősítette az 1938.október 3-i egyházkerületi közgyűlés 321.sz. végzése.

116.

Debrecen, 1923.

Gróf Dégenfeld József egyházi kerületi főgondnok alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából gróf DÉGENFELD JÓZSEF egyh. ker. főgondnok 20.000,- húszezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreceni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A Kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„GRÓF DÉGENFELD JÓZSEF ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

TrRel II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év szeptember hó 21.n.tartott gyűlésének 742.sz.határozatával.

117.

Debrecen, 1923.

Báró Podmaniczky Géza és neje alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából báró Podmaniczky Géza és neje kiskarteli földbirtokos 50.000 azaz Ötvenezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„BÁRÓ PODMANICZKY GÉZA ÉS NEJE ALAPITVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év szeptember 21-én tartott gyűlés 742.sz.határozata.

118.

Debrecen, 1923.

Gróf Tisza Istvánné alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából Gróf Tisza Istvánné geszti földbirtokos 10.000.- azaz tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmébe mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„GRÓF TISZAISTVÁNNÉ ALAPITVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozata.

119.

Debrecen, 1923.

„Általános Forgalmi Bank Alapítványa”

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából az Általános Forgalmi Bank 30.000 azaz Harmincezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében, mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„ÁLTALÁNOS FORGALMI BANK ALAPITVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium internátusa szükségleteire fog fordíttatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923. év szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozatával.

120.

Debrecen, 1923.

A Hajdúböszörményi Református Egyház alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából a Hajdúböszörményi ref. egyház 40.000.- negyvenezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak:

„HAJDÚBÖSZÖRMÉNYI REF. EGYHÁZ ALAPITVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium internátusa szükségleteire fog fordíttatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta a Kollégium gazdasági tanácsának 742/1923. szeptember 21. sz. határozata

121.

Debrecen, 1923.

Gróf Lónyay Gábor alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából gróf Lónyay Gábor nagylónyai földbirtokos 10.000 azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„GRÓF LÓNYAY GÁBOR ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium internátusa szükségleteire fog fordíthatni.

TtREL II.22.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év szeptember hó 21-én tartott közgyűlésének 742.sz.határozata.

122.

Debrecen, 1923.

György Endre alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából György Endre egyházmegyei gondnok, budapesti lakos 20.000.- azaz Húszezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében, mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„GYÖRGY ENDRE ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium internátusa szükségleteire fog fordíthatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsának 1923.évi szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozata

123.

Debrecen, 1923.

A „Debreceni Első Takarékpénztár” alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából a Debreczeni Első Takarékpénztár 40.000.- azaz Negyvenezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mind külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak:

„DEBRECENI ELSŐ TAKARÉK PÉNZTÁR ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium internátusa szükségleteire fog fordíthatni.

TrREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozatával.

124.

Debrecen, 1923.

Gróf Lónyay Gábor alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából Steinfeld Mihályné debreczeni földbirtokos 20.000.- azaz húszezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván annak:

„STEINFELD MIHÁLYNÉ ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium internátusa szükségleteire fog fordíthatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923. szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozatával.

125.

Debrecen, 1923.

Szabolcs vármegye alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából Szabolcs vármegyei 10.000 azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget hálás köszönettel elfogadván, annak

„SZABOLCS VÁRMEGYE ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium internátusa szükségleteire fog fordíttatni.

TrREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923 év szeptember 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozata

126.

Debrecen, 1923.

Az Alföldi Takarékpénztár alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából az Alföldi Takarékpénztár debreczeni bej. cég 10.000 azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„ALFÖLDI TAKARÉK PÉNZTÁR ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíthatni.

TtREL II.22.c.1.lo8.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.évi szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozatával.

127.

Debrecen, 1923.

Békés-vármegye alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából Békés-vármegye 10.000 azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„BÉKÉS VÁRMEGYE ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíthatni.

TtREL II.22.c.1.lo8.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.évi szeptember 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozata.

128.

Debrecen, 1923.

A Borsod-Miskolczi István Gőzmalom alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából a Borsod-Miskolczi István Gőzmalom 25.000.- azaz Huszonötezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref.gyházkerület közgyűlésének értelmében, mint külön ala-

pítvány kezelendő. kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel fogadván annak,

„Borsod - Miskolci István Gőzmalom Alapítványa”

néven külön kezelését elrendeli. s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítvány évi jövedelmi a debreczeni ref. Kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíttatni.

TtREL II.22/c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium Gazdasági tanácsának 1923.évi szeptember 21-én kelt 742.sz.határozata

128.

Debrecen, 1923.

Hajdúhadház község alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából Hajdúhadház község 10.000 azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata ér értelmében, mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„HAJDÚHADHÁZ KÖZSÉG ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megszerzéséért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézeti szükségleteire fog fordíttatni.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozatával

129.

Debrecen, 1923

A debreceni Hitelbank alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából a Debreczeni Hitelbank debreczeni bej. cég 10.000.azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében, mint külön alapítvány kezelendő. A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„DEBRECZENI HITEL BANK ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíttatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsának 1923.évi szeptember 21-én kelt 742.sz. határozata.

130.

Debrecen, 1923.

Csonka Bereg-Vármegye Alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából Csonka Bereg-vármegye 10.000 azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„CSONKA BEREG - VÁRMEGYE ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíttatni.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíttatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923.év szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozatával.

131.

Debrecen, 1923.

„Debreceni Református Egyház alapítványa”

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából a Debreczeni ref. Egyház 100.000 azaz Százezer koronát adományozott

a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében mint külön alapítvány kezelendő. A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„DEBRECZENI REF. EGYHÁZ ALAPÍTVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézete szükségleteire fog fordíthatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági tanácsa 1923 év szeptember hó 21-én tartott gyűlésének 742.sz.határozatával.

132.

Debrecen, 1923.

A Magyar Általános Hitelbank alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. Kollégium felsegélyezésére indított országos gyűjtési mozgalom alkalmából a Magyar Általános Hitelbank debreczeni bej. cég 10.000.- azaz Tízezer koronát adományozott a kollégium részére, mely összeg a debreczeni ref. Kollégium és főhatósága a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlésének határozata értelmében, mint külön alapítvány kezelendő.

A kollégium gazdasági tanácsa a befizetett összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadván, annak

„MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK ALAPITVÁNYA”

néven külön kezelését elrendeli, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány évi jövedelme a debreczeni ref. Kollégium tápintézete közszükségeire fog fordíthatni.

TtREL II.22.c.1.108.

Jóváhagyta és megerősítette a Kollégium gazdasági Tanácsának 1923. szeptember 21-én kelt 742.sz.határozata.

133.

Debrecen, 1940

Az Országos Református Tanító Egyesület jubileumi alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Az Országos Református Tanító Egyesület /ORTE/ elnöksége 1940 okt.2-án a következő levelet küldte Jakucs István koll. h. igazgatóhoz:

Mélyen tisztelt Igazgató Úr!

Abból az alkalomból, hogy a magyar kultúrának s kálvinista hitünknek nagy erőssége, a debreceni ref. Kollégium fennállásának 400 éves jubileumát ünnepelte, az országos Református Tanító Egyesület, melynek tagjai közül igen nagy számmal tanultak az ősi falak között, az 1938 évi dec. hó 28-án tartott közgyűlésében a kollégiumi tanítóképzőintézet javára ezer pengős alapítvány tételét határozta el.

Az alapítvány rendeltetését illetőleg az a kívánságunk hogy az „Országos Református Tanító Egyesület Jubileumi Alapítványa” címen kezeltesék s annak kamata minden évben, tanítógyermekek között legjobb oklevelet nyert növendék részére adassék ki. Ha az oklevelet nyertek között tanítógyermek nem volna, ily esetben az összeg odaitélését a tanári karra bizzuk...

...3./ Az alapítvány 1000 P. összegét a kollégiumi pénztár külön alapként kezeli és az összeg rendeltetés szerinti kezeléséért egész vagyonával felelősséget vállal.

TtREL II.22.c.1.109.

Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium intéző tanácsa 1940. november 6-án tartott közgyűlésének 222.sz.határozata. Megerősítette a tiszántúli református egyházkerület 1940.évi november hó 27 és köv. napján tartott közgyűlésének 267.sz.végzése.

134.

Debrecen, 1941.

Osváth Ödön ref. gimnáziumi tanár alapítványa

Osváth ödön ref. gimnáziumi tanár nyugalombavonulása alkalmából Jakucs István koll. igazgatóhoz a következő levelet intézte:

„Kedves Barátom!

A mellékelt betéti könyvet azzal a tiszteletteljes kéréssel adom át, hogy juttasd el a Kollégium megfelelő hatóságához, ahol mint Ostváh Ödön ref. gimn. tanár alapítványa kezeltesék. Kamatja pedig oly szegény, jeles tanuló és példás magaviseletű gimnáziumi tanulónak adandó...

Baráti szeretettel köszönt

Debrecen, 1941. június 13.
ny.ref.gimn.tanár.”

Osváth Ödön sk.

Egyidejűleg az Alföldi Takarékpénztár 39.036 sz. betéti könyvét átadta, amelyben a mai napon 1,033,25 P betét volt.

1./ Az intézőtanács a kollégiumi pénztárba átadott 1.033.25 P-ről szóló betétkönyvet önálló alapítványképpen elfogadja és annak külön kezelését elrendeli...

...3./ Az alapítvány neve: „Osváth Ödön református gimnáziumi tanár alapítványa.”

4./ Az alapítvány rendeltetése: Az évi kamat oly szegény jeles, példás magaviseletű debreceni ref. gimnáziumi tanulónak adandó /mindig csak egynek!/, aki iskolai tartozásait nem tudja fizetni.

TtREL.II.22.c.1.110

Osváth Ödön 1882.márc.24-én született Mezőmadarason. Középiskoláit Marosvásárhelyen és Szatmárnémetiben végezte, itt tett érettségi vizsgát 1901-ben. Az egyetemet Kolozsváron végezte, földrajz-történelemből oklevelet ott szerzett 1907-ben 1905 óta Debr.-ben működik, mint h. tanár és könyvtártiszt 1905-10 a gimn.-ban, 1910-12 a tanítóképzőben. 1912-től r. tanár a főgimn.-ban.

Jóváhagyta és megerősítette a debr. ref. Kollégium intéző tanácsa 1941.év június 21-én tartott gyűlésének 213.sz.határozata.

Megerősítette a tiszántúli ref. egyházkerület 1941.évi november hó 26. és köv. napján tartott közgyűlésének 263.sz. végrendelet.

135.

Debrecen, 1924.

Papp János tápintézet alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Papp János derecskei lakos, nyug. ref. tanító Dr. Baltazár Dezső püspök úrhoz a következő levelet intézte:

„Méltóságos Főtiszteletű Püspök úr! Már hetek, sőt hónapok óta fájdalmas érzés hatja át keblemet azon gondolatra, hogy szellemi édes anyánk a debreczeni Kollégium éhező gyermekei számára tett alapítványom a mai rettenetes drága világban valóságos koldus alamizsnává törpült, mely miatt elhatároztam, hogy szerény, de nemes célu alapítványom egy nagyobb összegre kitermelendem. - Isten az én jószágos Mennyei Atyám megsegített; áldott legyen szent neve érette! Melynélfogva idemellékelten küldök egyszáznyolcvanezer koronát azon hő óhajommal, hogy alapítványom a méltóságod által választott debreczeni pénzintézetnél heti koszt-kamatra helyeztessék el mindaddig, míg alapítványom egy félmillióig ki nem termeltük a pénzintézet nevét kérem velem tudatni azért, mert ha Isten megtart, a kitermeléshez egész erőmmel hozzá akarok járulni. Amikor alapítványom egy fél millióra kitermeltük, akkor a pénzintézet köteles a heti járulékot havi összegekben a ref. püspöki hivatalhoz pontosan beszolgáltatni, amikor az összeg fele része egy református főgimnáziumi - másik fele része pedig egy református tanítóképzőintézeti növendék tápintézeti díjának fedezésére fordítandó.

forró óhajom, hogy a tanítóképezdei növendékeknel Hajdúszoboszló szülővárosom szülöttje előnyben részesüljön.”

A debreczeni ref. Kollégium pénztára a 180.000 kor. alapítványi összeget a Debreczeni Hitelbanknál az alapító kívánsága szerinti módon 1924.évi január 7-én elhelyezte. A kollégium gazdasági tanácsa az alapítványi összeget „Papp János táp-intézeti alapítványa” címen kezeli...

TtREL II.22.c.1.111.

Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa 1927.év április hó 5-én tartott gyűlésének 115.sz.határozata.

Megerősítette a tiszántúli ref. egyházkerület 1924.évi szeptember hó 25. és köv. napján tartott közgyűlésének 246.sz. végzése.

136.

Debrecen, 1921.

Pataky Sándor alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Révész Lajos ref. főgimnáziumi tanár 1920 június 29-iki keltezéssel a ref. főgimnáziumi igazgatóhoz a következő tartalmú levelet intézte: „Alulírott mint házi gazdának, Pataky Sándor nyug. ref. lelkésznek előszóval és közjegyzőileg meg bízott helyettese, bátor vagyok tisztelettel betérjeszteni, illetőleg kezeihez juttatni először ötezer és aztán külön egyezer koronát azzal a megbízómtól kapott világos és egyenes kérelemmel, hogy fordíttassék megmásíthatatlanul ez ötezer korona a kollégiumba általa már eddig is befizetett ilyenmű összegekkel és a még tervezett későbbi befizetésekkel együtt Pataky Sándor alapítványra oly módon, hogy az 20 éven át kamatoztassék aztán pedig a kamatok adassanak Pataky Sándortól egyenesen le származott szegény ref. gimnásiumi tanulóknak, ilyenek nem létében papi, tanári tanítói családból származó jó magaviseletű és jól tanuló ref. gimnásiumi tanulóknak...

Az alapítványi tőke az előző befizetésekkel és annak kamataival együtt jelenleg összesen 7138 koronát tesz ki. Az esetleges későbbi befizetések az alapítványi tőkéhez fognak csatoltatni.

TrREL II.22.c.1.112.

Pataky Sándor sz: Debrecenben, 1882 febr.22-én, megh: Tivadaron 1935.szept.9-én. 1886-89 káplán Debrecenben, 1893-1921 érkörtvélyesi pap, azóta nyugdíjban volt.

Jóváhagyta és megerősítette a debreceni ref. Kollégium Gazdasági Tanácsa 1921. év jun.4-én tartott gyűlésének 446.sz.határozata.

Megerősítette a tiszántúli református egyházkerület 1921.évi július hó 30 és köv. napjain tartott közgyűlésének 288.sz. végzése.

137.

Debrecen, 1913. október 21.

Pátkay Lajos kecskeméti lakos jogakadémiai alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Néh. Pátkay Lajos, kecskeméti volt lakos végrendelet hátrahagyásával elhalván, hagyatékának egy kilenced részét a kecskeméti jogakadémiára hagyta, de azon korlátozással, hogy ha a kecskeméti jogakadémia bármi okból megszűnnék, hagyatéki vagyonának ezen részét a debreceni ref. kollégium örökli.

A debreceni ref. Főiskola nevében alulírott gazdasági tanács az örökhagyó végrendeletének ezen intézkedése folytán a hagyatékot elfogadta és 532/1911.sz.a.végzésével a kollégium reménybeliségei közt nyilvántartatni elrendelte.

A kollégium gazdasági tanácsa most kijelenti, hogy az alapítványi vagyont annak netáni átáramlása esetére a kollégium egyéb vagyonaival a közszükségleti alapon gyümölcsözőleg fogja kezelni, és az átvételkor mutatkozó örökrészt tőkék közt csorbítatlanul meg fogja őrizni. Az alapítvány jövedelmét mindenkor a debreceni ref. kollégium szükségleteinek fedezésére fogja fordítani. Az alapítványi tőke épségben tartásáért a debreceni ref. kollégium összes vagyonával szavatol. Az alapítványt netáni peres és perenkívüli ügyeiben a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli. Ezen alapítólevél három egyenlő példányban állíttatott ki, egy példánya a Tiszántúli ref. Egyházkerület, egy a kollégium levéltárában lesz. elhelyezendő, egy pedig a számvevőnek kiadandó.

Kelt Debrecenben 1913 évben a kollégium gazdasági tanácsának október hó 21-n tartott üléséből...

TtREL.II.22.c.1.113.

Néhai Pátkay Lajos kecskeméti lakos, volt joghallgató vagyonának egy részét a kecskeméti jogakadémiára hagyta. A hagyatéki tárgyalás 1911. június 28-án volt.

138.

Szatmár, 1923. január 13.

Persenszky Miklós és neje Virág Julianna alapítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírottak névszerint Persenszky Miklós és neje Virág Julianna szatmári lakosok 25 éves házassági évfordulónk alkalmából: - annak emlékére, hogy Persenszky Lajos gyermekünk az 1918 évben megtartott pótérettségi vizsgálat alkalmából a debreceni ref. főgimnáziumban nyert érettségi bizonyítványt, 15000 szóval tizenötezer koronás alapítványt teszünk a debreceni ref. főgimnázium tartalékalapja nevelésére, olyformán, hogy az alapítványi összeg 25 évig gyümölcsözőleg kezelendő, a kamatok félveenként a tőkéhez csatolandók, s 25 év után, ha életben leszünk tehetségünkhöz képest az alapítványi tőkét növeljük, ha azonban a következő 25 évet meg nem ér-

nők, vagy nem állana módunkban az alapítványi tőke növelése, mától számított 25 év után a kamatok kamatjával felszaporodott alapítványi tőke a debreceni ref. főgimnásium tartalék alapját képezze kamatait a főgimnásium igazgató tanácsa saját belátása szerint évenként felhasználhassa, a tőke azonban változatlanul időről-időre fenntartandó.

Azon nem remélt esetre, ha a debreceni ref. főgimnásium elveszítené református jellegét, avagy megszűnne, a fenti alapítvány a debreceni ref. egyházra száll át, és kamatait a debreceni ref. egyháztanács saját belátása szerint felhasználhatja, a tőke azonban az egyház tartalék alapját képezi. Szatmárott 1923 január 13-án.

Előttünk: Persenszky Miklós sk.

Fanta Sándor sk. kir. járásbírósi telekkönyvvezető

Terek Mihály sk Virág Juliánna sk.

Ez alapító levélben foglalt alapítványi tőke a debreceni ref. kollégium pénztárába befizettetvén, a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa azt alapítványul hálás köszönettel elfogadja, annak csorbítatlan megőrzéséért, és az alapító levélben foglalt rendeltetésnek megfelelő felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány neve: Persenszky Miklós és neje Virág Juliánna alapítványa leend, s jövedelmének mikénti felhasználására vonatkozólag az alapítóknak fent kifejezett kívánsága változatlanul marad.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.I.114.

Persenszky Miklós és neje Virág Juliánna szatmári lakosok 25 éves házassági évfordulójuk alkalmával elkészült alapítványa Az alapítólevél 1923. március 5-én kelt.

139.

Csenger, 1941. szeptember 22.

„Pótor” alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Pótor Elemér csengeri ref. lelkipásztor 1941 szeptember 22.én a következő alapító levelet küldte be:

Alapítólevél.

Alant írott Pótor Dániel szatmárnémeti volt lelkész fia, idős Pótor Elemér csengeri református lelkész 350 P, azaz háromszázötven pengő alapítványt teszek az én szellemi Édesanyám, a Debreceni Református kollégium megsegítésére, azon kikötéssel,

hogy ezt az összeget a Debreceni Református kollégium igazgatótanácsa kamatoztatni tartozik, addig, míg kamatos kamatjával 1.000 P-re növekedik.

Akkor az igazgatótanács egy évi kamatát családomból származó gimnáziumi, legalább jó bizonyítvánnyal rendelkező „Pótor” nevet viselő tanulónak adja ösztöndíjképpen.

Ha családomból származó gimnáziumi növendék nem volna, akkor az alapítvány kamata felett a debreceni Református kollégium igazgatótanácsa dönt.

Isten tartsa meg és áldja meg az én szellemi Édesanyámat, a Debreceni Református kollégiumot, igazgatótanácsával és minden jó akaróival együtt időtlen időkig.

Csenger, 1941. szeptember 22.

Pótor Elemér sk.
csengeri református lelkész.

Az intézőtanács az alapítványt köszönettel elfogadja és a következőket rendeli:

1. az alapítvány címe: „Pótor alapítvány.”
2. Az alapítvány tőkésítendő, míg 1.000 P-re növekedik.
3. Ha már az alapítvány tőkéje elérte az 1.000 P-t, azután az évi jövedelem egy az alapító családjából származó, a debreceni ref. Gimnáziumba járó, legalább jó bizonyítvánnyal rendelkező, „Pótor” nevet viselő tanulónak adassék.
4. Ha az alapító családjából származó gimnáziumi tanuló nincs akkor az alapítvány kamata fölött az intézőtanács dönt.
5. Az alapítványi összeg a debreceni ref. kollégium intézőtanácsának kezelése alatt áll. Ez intézkedik az évi kamatoknak az előírt módokon való felhasználása és odaitétele tekintetében, a tanári kar véleményének meghallgatása után.
6. Az alapítványi tőke csorbíthatlan megőrzéséért, jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásért a debreceni ref. kollégium egész vagyonával felelősséget vállal.
7. Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. kollégium intézőtanácsa képviseli.

TtREL.III.22.c.1.115

Pótor Elemér született Szamosangyaloson, 1869. április 16-án, Csengeren volt lelkész 1905-1942-ig, amikor nyugalomba vonult.

140.

Debrecen, 1920. május 20.

Révész Lajos tanár alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Révész Lajos debreczeni ref. főgimnáziumi tanár az intézet igazgatójához 1920. június 20-iki kelettel a következő levelet intézte: „Alulírott mint házigazdának, Pataky Sándor nyug. ref. lelkésznek előszóval és közjegyzőileg megbízott helyettese, bátor vagyok tisztelettel betérjeszteni, illetőleg kezeihez juttatni először ötezer,

azután külön egyezer koronát azzal a megbízómtól kapott világos és egyenes kéréssel, hogy fordíttassék megmásíthatatlanul az ötezer korona stb...

2./ az egyezer koronát annak emlékére, hogy alulírott tanár Pataky Sándornak nem a ref. főgimnáziumba, hanem más intézetekbe járó gyerekeit tanulmány és nevelés tekintetében irányította, „Révész Lajos tanár alapítványa” címen óhajtja kezeltetni olyan célból, hogy annak csekély kamatait a görög nyelvnek mindenkor legjobb és legszorgalmasabb tanulója kapja a görög szaktanárok kijelölése alapján. Ha pedig a görög nyelv tanulása a gimnáziumban valaha megszűnnék, a szerény kis összeg bármely felsőbb osztályban azt a tanulót illesse, aki a magyar nyelvben és irodalomban a legjobbnak mutatkozik a szaktanárok ítétele szerint, még pedig úgy tudásra, mint különösen igazi, tiszta és nemes magyar hazafias érzésre nézve.

A debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa a kollégium pénztárába már befizetett ezen egyezer koronát alapítványul ezennel hálás köszönettel elfogadja.

Az alapítvány címe: „Révész Lajos tanár alapítványa” leendő. Az alapítvány tőkéjét a debreczeni ref. kollégium pénztára kezeli s annak csorbíthatatlan megőrzéséért és jóvedelmének az alapító levélben foglalt rendeltetés szerinti felhasználásáért egész vagyonával felelősséggel tartozik.

Az alapítvány évi jóvedelme a debreczeni ref. főgimnáziumban tanuló a görög nyelvnek mindenkor legjobb és legszorgalmasabb növendékének adatik ki. amennyiben pedig a görög nyelv tanulása a gimnáziumban megszűnnék, az évi jóvedelem bármely felsőbb osztályú tanulónak kiadható, aki a magyar nyelv és irodalomban úgy tudásra, mint igazi tiszta nemes magyar hazafias érzésre a legjobbnak mutatkozik. Az odaítélés joga minden esetben a debreczeni ref. főgimnázium illetékes szaktanárait illetendi.

Az alapítványt mindenféle vonatkozásban a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.1.116.

Révész Lajos ref. főgimnáziumi tanár Bihardiószegen született 1865. április 10-én. Nagyváradon tanult a r. kath. gimnáziumban, ott végezte a teológiát és ott dolgozott 7 évig. Ezután Budapesten az egyetemen klasszika-filológiát hallgatott. Majd újra Nagyváradra került a panevelde alkormányzójának. Oklevelet 1897-ben szerzett Kolozsváron. 1898-ban reformátussá lett Debrecenbe 1899-ben választották meg a Dóczi Imre tanszékre. 1924 óra nyugalomban van.

141.

Debrecen, 1937. november 3.

Néhai Sarkadi István és neje Loisch Mária Kántus alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

néhai Sarkadi Istvánné debreceni volt lakos végrendeletében a következőket írja:
„2000 P azaz Kettőezer pengő alapítványt teszek a debreceni kollégiumi Kántus javára azzal a meghagyással, hogy ez az alapítvány néhai Sarkadi István és neje

szül. Loisch Mária nevén tartandó nyilván. Az alapítvány kamatai minden évben a karácsonyi ünnepekre osztandó széjjel a Kántus szegényebb tagjai között az István névnap alkalmával a hagyományozóról való rövid megemlékezéssel. Ha azonban a Kántus tagjai a karácsonyi ünnepeken nem volnának együtt, úgy a megemlékezést december hónapban alkalmas időben az Elnökség állapítaná meg Fenti rendelkezésem végrehajtásával, vagyis az alapítványi összeg befizetésével megbízom Kaszonyi József sógoromat, debreceni Barna u.9.sz.lakost, hogy halálom után 2-3 hónapon belül a kollégium pénztárába az összeget fizesse be és az alapítványról szóló alapító levelet vegye át. Egyben meghagyom hogy a Vasárnap című református gyülekezeti lapban is nyugtázva legyen az alapítvány.”

A Debreceni ref. kollégium intéző tanácsa 1937.évi november hó 3.napján tartott ülésében hozott 285/1937.számú határozatával elfogadta és az alapítólevelet a következőkben állapítja meg:

- 1./ Az alapítvány címe: néh. Sarkadi István és neje Loisch Mária Kántus-alapítvány.
- 2./ Az alapítvány tőkeösszege: 2000 azaz Kettőezer pengő, mely összeg a Debreceni ref. kollégium pénztárában kezeltetik.
- 3./ Az alapítvány célja: Az alapítvány kamatai minden év december hónapjában a kollégium Kántus felügyelő tanára által megállapított időpontban az alapítókról való rövid megemlékezés keretében a Kántus szegényebb sorsú tagjai között osztandók szét.
- 4./ Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a Debreceni ref. kollégium intéző tanácsa képviseli.
- 5./ A kollégiumi intéző tanács jelen alapítólevélnek egyszeri közzétételét a Vasárnap című gyülekezeti lapban elrendeli.

TtREL II.22.1.117.

Néhai Sarkadi Istvánné és férje adatai. Sarkady István pénzügyőri főbiztos volt, élt 1868-1932. Neje Loisch Mária 1872- 1937. Sarkady Istvánné rendelkezése végrehajtásával, az alapítvány kezelésével sógorát, Kaszonyi József ref. presbitert bízta meg, aki Debrecenben a Barna u. 9. szám alatt lakott.

142.

Debrecen, 1916. október 31.

Sass Béla huszonöt éves jubileumi alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A „Sass Béla huszonöt éves jubileumi alapítványa”-nak Debrecenben, 1916.évi október hó 31-én nyolc pontban kelt alapítólevele:

Alulírott Sass Béla, a harmadosztályú vaskoronarend tulajdonosa, a debreceni református teológiai Akadémiának volt, jelenleg pedig a debreceni m. kir. Tudományegyetem református hittudományi karának nyilvános rendes tanára, a debreceni református kollégiumnál a következő alapítványt teszem:

I./ Theológiai rendes tanárságom betöltött huszonötödik évfordulója alkalmából, volt és jelenlegi tanítványaim, tanárain, tanulótársaim és más jóembereim azzal tisztelték meg, hogy önkéntes adakozás útján 500, - koronát gyűjtöttek össze oly rendelkezéssel, hogy ebből és az ehhez még hozzá gyűlő összegből s kamataiból, az én nevemen, a debreceni református kollégiumnál egy általam meghatározandó célú alapítvány létesíttessék. Az Alföldi Takarékpénztár debreceni pénztintézet 21318.sz.betét-könyvében elhelyezett 500 koronát 1915. november 24-én egy küldöttség élén főtiszteletű és méltóságos Dr. Baltazár Dezső református püspök ur volt kegyes az említett célból rendelkezésemre bocsátani. Ezen összeg betéti kamataival és az azóta hozzágyűlt önkéntes adományokkal a jelen alapító levél kiállítása napján 700,- koronára azaz Hétszáz koronára szaporodott. Én pedig ezt a hétszáz koronát a debreceni református kollégiumnál létesítendő ösztöndíj alapítvány céljaira ajánlom fel az alábbi feltételek mellett:

II./ Az alapítvány címe: „Sass Béla huszonöt éves jubileumi alapítványa.”

III./ Az alapítvány a debreceni református kollégium pénztárában a kollégium egyéb vagyonával együtt s ugyanoly módon kezelendő és gyümölcsöztetendő, mint a kollégium egyéb gyümölcsöző pénztökei, mégpedig a kollégium költségvetésének és számadásának mindig ugyanabban a pénztári csoportjában, amelyben a már régebben életbe léptetett „Sass Béla és tanuló társai /1885/ alapítványa” kezeletik.

IV./ Az alapítvány Hétszáz koronát tevő vagyoni ereje soha meg nem csonkítható, ellenkezőleg évenkénti tiszta jövedelmének 50 /ötven/ százalékaival minden esztendő január elsején örök időközön át feltétlenül gyarapítandó lesz, s az alapítványi tőkének ez az ötven százalékos, szakadatlan gyarapítása soha semmi szín alatt, egyetlen esztendőben sem mellőzhető. A tiszta jövedelem másik 50 /ötven/ százaléka a debreceni tudományegyetem szegénysorsú törekvő és feddhetetlen életű olyan református hittanhallgatóit illeti, akiknek anyanyelve magyar. Az alapítvány akkor lép életbe, amidőn belőle 25 /Huszonöt/korona ösztöndíj kiadható lesz. Mihelyst - az alapítvány növekedésével lesz rá fedezet, egy-egy ösztöndíj összege 100,- /Egyszáz/ korona legyen, ennél nagyobb ösztöndíjban senki se részesüljön. Ha egy vagy több személynek már 100-100 korona ösztöndíj kiadható s az ezen felül szétosztásra kerülhető jövedelem még nem tesz ki 100 koronát ösztöndíjképp legkevesebb 25 korona összegben ez is kiadható; az alapítvány növekedésével azonban ez a jövedelem rész is 100. koronás ösztöndíjjá fejlesztendő. Aki az alapítványra felvétetett, a 100.- koronás ösztöndíjat, illetve az 100,- koronát még ki nem tevő részösztöndíjat mindaddig élvezi, míg a debreceni tudományegyetem református hittudományi karának rendes hallgatója marad, feltéve, hogy szorgalma vagy magaviselete ellen alapos kifogás nem tehető. Ha majd idővel a százkoronás alapítványi helyek száma tízre felszaporodott a kiosztható kamatnak ezer koronát meghaladó része külföldi tanulmány utat tevő magyar, református, debreceni egyetemi hittanhallgatók vagy olyan segéd és rendes magyar református lelkészek legfeljebb egy évi támogatására használálandó fel, a kik a debreceni tudományegyetem református /esetleg közös protestáns/ hittudományi karán nyerték végbizonyítványukat. Annak megállapítása, hogy az ezer korona felosztható kamaton felüli kamatjövedelem ily külföldi tanulmányúti segélyre mily összegben vagy összegekben legyen felhasználva, vagyis hogy egy-egy külföldi, tanulmányúti segélyre felvett egyén mily összeget kapjon, az alább megjelölt felvevő szerv jog és hatáskörébe tartozik. Úgy az egyetemi ösztön-

díjra, mint a külföldi tanulmányúti segélyre való felvételnél poraiban is áldott feledhetetlen jó édes anyámnak, az Albison /Biharvármegye margittai járásában/ 1875. február hetedik napján elhunyt s az albisi temetőben porladó Sass Károlyné született Tökés Zsuzsánnának /előbb Beregszászi Lajosné, Margittán/ egyenes leszármazóit, továbbá megdicsőült édes atyám Sass Károly albisi református lelkész /+1895.július elsején/ két nőtestvérének s édes anyám egy fítestvérének egyenes ági leszármazóit, ilyenek nem létében pedig az albisi születésű /Bihar vármegyében/ ifjakat, ha egyébként az alapítványi föltételeknek megfelelnek, a fölvételnél föltétlen elsőbbség illeti. Ez a két nagynéném és egy nagybátyám névszerint a következők: 1./ az Albison /Bihar vármegyében/ 1887. január havában, mintegy hetven éves korában, elhunyt s ugyanott nyugvó Sass Juliánna /előbb Fülöp József, majd Kis Sándor özvegye/; 2./ a Vitkában /Szatmár vármegyében/ 1911. augusztus hó 6-ikán mintegy nyolcvannégy éves korában, elhunyt s az oztani temetőben porlandó Sass Klára /előbb Soós Albert kiskereki református lelkész, majd Deák János özvegye/; 3./ a Margittán /Bihar vármegyében/ 1872. február hó tizenötödikén /Sáros ucca 474.számú házában/ elhunyt s a margittai temetőben porlandó Tökés József.

V./ A fölvétel joga a debreceni református kollégium közös tanári kari gyűlését, ennek netaláni megszűnése esetén pedig a debreceni kollégium egységes igazgató tanácsát fogja illetni úgy az egyetemi ösztöndíjakra, mint a külföldi tanulmányúti segélyekre nézve. Ha valamikor az igazgató tanács is megszűnnék, a fölvétel joga a tiszántúli magyar református egyházkerület közgyűlésére száll át. Egyetemi ösztöndíjaknál a jogosultság megvonásának joga is ugyanezen szerveket /testületeket/ illeti...

TtREL II.22.c.1.118.

Sass Béla Albison született 1865. január 20-án, ahol atyja, Károly ref. lelkész volt. Debrecenben tanult, nevelőtanár volt a Szilágyi intézetben, esküdtfelügyelő, majd szénior 1886-87-ben, azután segédtanár. Az 1887-1888-as tanévben a berlini egyetem teológiai karán tanul. Az 1889-90-es tanévben helyettes tanár a református gimnáziumban. 1890. Szeptember 1. óta megválasztott teológiai tanár. Ezután ismét Berlinben tanul. 1895-től akadémiai igazgató, az igazgatótanács jegyzője, majd a konventnek és a zsinatnak a jegyzője. Meghalt 1928-ban.

143.

Debrecen, 1926. január 20.

A „Sass Károly és Csécsy Julianna örök alapítványa” című kollégiumi alapítványa Debrecenben, 1926. január huszadikán, kilenc pontban kelt alapítólevele.

ALAPÍTÓLEVÉL

1.

Alantírott Sass Béla debreceni egyetemi nyilvános rendes tanár /születtem Bihar vármegye margittai járásában, Albison, ezernyolcszázhatvanöt évi január hó 20-án/, hogy megdicsőült édes atyám és gondos nevelő /mostoha/anyám emlékezetét, kik a

debreceni református kollégiumon, s kiváltképpen ennek theologiai akadémiáján mindenkor a legbensőbb ragaszkodással és kegyelettel csüggöttek, a kollégium jövedő történelmével minden időkre elválhatatlanul összefűzzem, s egyúttal a fényes múltú kollégium nagy felelősséggel terhelt közigazgatójának illendő javadalmazásához legalább egy porszemmel magam is hozzájáruljak /mert poraiban is áldott édes anyámnak, az 1875. február hetedikén, Albison elhunyt Sass Károlyné Tökés Zsuzsánnának feledhetetlen emlékezetét úgy a debreceni m. kir. Tisza István tudományegyetem hittudományi karán, mint a sárospataki főiskolában már korábban igyekeztem megörökíteni, míg a „Sass Károly lelkész ösztöndíj alapítványa”-t az albisi református egyházközség kezelésében még a tizenkilencedik évszázadban felállítottam/, - „Sass Károly és Csécsy Juliánna örök alapítványa” címen, a debreceni református kollégiumban örök gyarapodásra hivatott alapítványt létesíték a következő pontokban foglalt rendeltetéssel és módoszatok mellett:

Megállapítom, hogy forrón szeretett édes atyám Sass Károly, 1854-től haláláig Albisi református lelkész, az 1849. magyar szabadságharcban, 1849. márciusától a világosi fegyverletélig, az I. honvéd hadtest /előbb Klapka György, majd Nagy Sándor József honvéd tábornokok /tábori törzspapja, Nyirmedgyesen 1819. április 12. született s Albison, Bihar vármegyében /a jelenlegi Romániában/ 1895. /ezernyolcszáz-kilencvenöt július elsején halt meg. míg édes atyám második felesége, csaknem husz éven át gondos, szerető hitvese, az én jó nevelő anyám: Sass Károlyné Csécsy Juliánna /előbb Szokolai István siteri református lelkész özvegye, aki a debreceni kollégium 1826. évi szeniorának, s később érkeserüi lelkésznek, az általam még ösmert Csécsy Józsefnek volt a leánya/ 1897. /ezernyolcszázkilencvenhét/ február huszonharmadikán hunyt el az érkeserüi református lelkész lakon, szerető leányának: Fazekas Imréné Szokolai Ilona lelkésznek gyöngéd karjai közt /özv. Fazekas Imréné Szokolai Ilona. hatvannégy éves korában, a debreceni m. kir. hó 12-én halt meg.

2.

Az alapítvány címe mindenkoron változhatatlanul a következő: „Sass Károly és Csécsy Juliánna örök alapítványa.”

3.

Az alapítvány vagyona a mai napon /1926. január 20./ 1.036.040 azaz egymillióharminchatezernegyven papírkorona, amely összeg jelenleg a Debreceni Takarékos és Hitelintézet 10.729 számú betétkönyvében /XXXIX. könyv 261. lap/ van gyümölcsözőleg el helyezve, de onnan jelen alapítólevél végérvényes elfogadása után, a debreceni kollégium pénztári hivatalába azonnal átvehető.

4.

Ezt az alapítványt a tiszántúli református egyházkerület közgyűlésének felügyelete és ellenőrzése alatt, a debreceni református kollégium gazdasági tanácsa kezeli,

amely azt mindenkor a lehető legkedvezőbb feltételek mellett tartozik gyümölcsöz-
tetni.

5.

Ennek az alapítványnak az a rendeltetése, hogy évenkénti .. tiszta jövedelmének 50 /ötven/ százaléka, minden számadási év végén örök időken át, feltétlenül tőkésíttes-
sék, vagyis a „Sass Károly és Csécsy Juliánna örök alapítványa” vagyoni erejének,
tőkéjének további gyarapítására fordítottassék, másik 50 %-a pedig minden számadási
év végén egyszerre és egyösszegben! / kiadassék tiszteletdíjuk a debreceni reformá-
tus kollégium igazgatójának, a volt /s 1873.október elsejétől 1914. augusztus 31-éig
úgyzólván szemem láttára működött/ „akadémiai igazgatók” jogutódjának./ Ezt az
akadémiai igazgatói tisztet, a volt akadémiai tanács bizalmából magam is viseltem
ezernyolcszázkilencvenöt július 1-től, 1898.junius hó harmincadikáig.

Az alapítvány zárószámadás szerinti évi tiszta jövedelmének ötven százaléka, a
számadásnak az egyházkerületi közgyűlés által /vagy, - ha ez ülést nem tartana, - a
kollégiumi igazgatótanács által/ történt helybenhagyása után egy hónap alatt, a deb-
receni kollégium igazgatójának egy összegben, egyszerre mindig kiadandó, illetőleg
általa egy összegben, csakis ez alatt az egy hónap alatt vehető és veendő fel. Ha nem
vétetnék fel, ezen rész is a tőkéhez csatolandó.

6.

A debreceni kollégium igazgatója, amennyiben az alapítványból részére járó tiszte-
letdíjat tényleg felvette, a felvételt követő első ülésen egyszerű tudomás és nyilván-
tartás végett tartozik a kollégiumi felsőoktatási tanácsnak bejelenteni úgy a felvett
tiszteletdíj összegét. mint az alapítvány legutóbbi tőke mennyiségét, amelynek meg-
állapításánál természetesen - az előbbi /vagyis a felvett tiszteletdíj/ figyelmen kívül
hagyandó.

7.

A „Sass Károly és Csécsy Juliánna örök alapítványát” bíróságokkal, más hatóságok-
kal és harmadik személyekkel szemben, a debreceni református kollégium gazdasági
tanácsa jogosított és köteles képviselni.

8.

Az alapítólevél végleges megállapítása után, a debreceni kollégium felsőoktatási
tanácsának jegyzőkönyvébe egész terjedelmében beiktatandó.

TtREL II.22.c.l.119.

Sass Károly Nyirmedgyesen született 1819.április 12-én. A szabadságharcban a
világosi fegyverletételig Klapka György majd Nagy Sándor József tábori törzspapja.
Ezután 1854-től haláláig az albisi ref.egyház lelkésze. Meghalt 1895.július 1-

én. Hitvese, Csécsy Julianna előbb szokolai majd siteri lelkész özvegye. Csécsy József érkeserüi lelkész leánya. Meghalt 1897. február 23-án.

144.

Debrecen, 1923. január 28.

Sándor Pálné alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Sándor Pál budapesti lakos, nemzetgyűlési képviselő felesége elhunyt alkalmából 50000 korona adományt bocsátott Dr. Baltazár Dezső püspök rendelkezésére az általa megjelölendő jótékony célra. A püspök ur 1922 évi december 1-én 1672.sz.leiratában ezen adomány mikénti felhasználása tekintetében a következő rendelkezést tette: „Kérem ez 50000 /:ötvenezer:/ koronát örök alapítványként a kollégium pénztárában kezeltetni. „Sándor Pálné alapítvány” címen. Kamatai minden tanév derekán, az első félév zártával a lelkész képző intézet javaslatára a püspök által, a héber nyelvben legjobb előmenetelt tanúsító második éves theologusnak lesznek ösztöndíj adományozandók.” Az 50000 korona a debreceni ref. kollégium pénztárába befizettetvén, a kollégium gazdasági tanácsa ez összeget alapítványul hálás köszönettel elfogadja, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi...

TtREL II.22.c.1.120.

Sándor Pál budapesti lakos, nemzetgyűlési képviselő felesége elhunyt alkalmából létesítette az alapítványt.

145.

Füzesgyarmat, 1924. június 15.

Stépán Tivadar emlékalapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott Stépán József nyug. tanító, füzesgyarmati lakos, 1922-ben elhunyt fiam Stépán Tivadar, a debreceni ref. tanítóképzőintézet volt növendéke emlékének fenntartására a debreceni ref. Tanítóképző-intézet javára egymillió korona alapítványt teszek.

Az alapítvány címe: „STÉPÁN TIVADAR EMLÉKALAPÍTVÁNYA” leend. Az alapítvány évi tiszta jövedelmének egyharmadrésze az alapítványi tőke további növelésére fordítandó, két harmadrésze a tanári kar által kijelölt érdemesnek talált egy vagy két IV. éves növendék jutalmazására fordítandó. Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa, a kollégium pénztárában kezelteti, s az

alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítványt minden vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendő. Ezen alapítvány semmi más alapítványba be nem olvasható, s amennyiben az bármi okból a fenti rendelkezésre nem volna fordítható, tőke szaporulatjával együtt visszazáll a Stépán Családra s a jelenleg fűzesgyarmati lakos Stépán József akkor élő leszármazottjainak adandó ki.

TtREL II.22.c.1.121

Stépán József nyug. ref. tanító, fűzesgyarmati lakos, fia Stépán Tivadar, tanítóképzős növendék emlékére alapította.

146.

Debrecen, 1923. október 14.

U. Szabó Gyula alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Testvérem U. Szabó Ferenczné Márk Ilona egyik fia dr. U. Szabó Gyula a debreczeni ref. főiskolában volt főgimnáziumi tanár, az 1914 évi október 14-én mint a világháborúban részt vett katona hősi halált halt. Az ő nevének megörökítésére és emlékezetére a debreczeni ref. főiskolában 200.000 azaz kétszázézer korona alapítványt teszek olyan rendeltetéssel, hogy ezen alapítványi tőkének kamatait az 1925 évi január hónaptól kezdve minden következő évnek első hónapjában két egyenlő részre osztva, egyik felét a debreczeni ref. főgimnáziumban tanuló magyar-nyelv tanulásában legfőbb eredményt elért tanítvány vallás felekezetre tekintet nélkül nyerve el. A kamatjövedelemnek másik felét pedig a debreczeni ref. főiskola kebelében levő ref. tanítóképző intézetben tanuló a „magyar nyelv” tanulásában legszebb sikert elért növendék nyeri el. Mind a két esetben az odaítélés joga a két intézet tanári karát külön-külön megilleti.

A debreczeni ref. kollégium képviseletében annak gazdasági tanácsa ezen alapítványt elfogadja, gondoskodik az alapítványi tőkének megőrzéséről és alapítványi kamatoknak a fentebb megállapított célokra fordításáról.

Az alapítványt netáni peres ügyeiben, valamint harmadik személyekkel szemben a kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

TtREL II.22.c.1.122.

U. Szabó Gyula 1887. október 11-én született. Atyja U. Szabó Ferenc, anyja Márk Ilona, Márk Endre ügyész testvére. Iskoláit Hajdúböszörményben végezte, ott érettségizett 1905-ben. Egyetemi tanulmányait Kolozsváron folytatta, oklevelet 1910-ben szerzett Hajdúböszörményben gyakorló tanárjelölt volt 1909-10-ben, majd a budapesti V. ker. áll. főgimnáziumban. Önkéntesi éve után 1911. szeptembertől a

debreceni ref. főgimnáziumhoz került előbb, mint helyettes, majd mint rendes tanár. Az orosz harctéren Novemiastónál 1914-ben hősi halált halt.

147.

Debrecen, 1924. szeptember 2.

S. Szabó József alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Csörsz Károly egyetemi klinikai tanársegéd 1924.szeptember 2-án kelt következő alapítványt tette:

„Alulírott visszaemlékezve azon sok anyagi és szellemi jókra amelyekben a debreceni református Főgimnázium részesített hálám csekély jelölül az intézet igazgatójának S. Szabó József úrnak nevére 1.500.000 azaz egymillió ötszáz ezer korona alapítványt teszek.

Az alapítvány kamata kísérleti lélektani s elsősorban vallás pszichológiai vizsgálódások elősegítésére szolgálnak s közelebbi felhasználásukról S Szabó József javaslata alapján a Főgimnázium Tanárkara határoz.”

S. Szabó József főgimn .igazgató a hozzájuttatott 1.500.000 koronát 2.000.000 koronára kiegészítvén, a kollégium pénztárába alapítványul a következő feltételekkel fizette be: Az alapítvány címe: „S. SZABÓ JÓZSEF ALAPÍTVÁNYA” leend.

Az alapítványi tőke kamatai kísérleti lélektani, elsősorban valláspszichológiai vizsgálatok elősegítésére szolgálnak. A kamatokat évenként a főgimn. tanárikar határozata alapján, az a főgimn. tanár kapja, aki a főgimn. tanulókon végzett kísérleti lélektani vizsgálódásokkal behatóan és eredményesen foglalkozik. Az odaítélés joga a főgimn. tanári karát illeti. Az alapítvány akkor lép életbe, amikor a megfelelő laboratóriumi eszközök létében, a kísérleti vizsgálódás a főgimnasiumban megindul. Addig- valamint később is, ha valamely évben nem folytatódna, az alapítványi tőke kamatai tőkésítendőek. Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett 2.000.000 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja, s az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért, s jövedelmének rendeltetésszerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

TtREL II.22.c1.123.

S Szabó József 1862. augusztus 15-én született Serkében. Rimaszombatban és Sárospatakon tanult, a teológiát is Sárospatakon végezte 1882-86 között. Lelkészi oklevelet nyert 1888-ban Nevelő- és helyettes tanárság után a rimaszombati Egyesült Protestáns Gimnáziumban működött. Ezután egy évig a budapesti egyetemen tanult és oklevelet szerzett klasszika-filológiából. 1889-90-ben rendes tanár Karcagon, majd lelkész Naprágyon. 1892-93-ban tanár Rimaszombatban, a következő évben pedig Kisújszálláson. 1894-től a debreceni református főgimnáziumhoz választották meg a latin-görög tanszékre, majd 1901-től a vallástörténeti tanszékre. 1922-

től igazgató 1929. július 1-től nyugalomba vonult. Tankerületi igazgatói címet kapott, 1942-ben pedig a debreceni egyetemről díszdoktori címet nyert.

Az alapítványt hálás tanítványa, Dr. Csörsz Károly egyetemi klinikai tanársegéd hívta életre. Dr. Csörsz Károly levelét rövidítve közöljük.

148.

Debrecen, 1914. február 1.

Szakácsi András alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Néhai Szakácsi András Debreceni volt lakos Debrecenben 1912 évi március hó 20-án elhalt. Debrecenben 1912 évi február-hó 22-én kelt végrendeletének 5. s. pontjában a debreceni ref. Főiskola kántusának minden közelebbi megjelölés nélkül 2000 azaz kétezer koronát hagyományozott, mely összeg a végrendeleti végrehajtó által a debreceni ref. kollégium pénztárába 1912 évi október hó 25-én már be is fizetett.

A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa a hagyományozott kétezer koronát alapítványul ezennel elfogadja. Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium pénztára fogja kezelni és annak csorbítatlan megőrzéséért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítványi tőke évenkénti jövedelme a ref. Főiskola énekkarának kiváló szorgalmat és előmenetelt tanúsított tagjai jutalmazására fog fordíttatni. A kiosztás minden évben március hónapban az úgynevezett kántus ünnepélyen történik. Az alapítványt mindennemű perenkívüli és netáni peres ügyekben a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

Jelen alapító levél két példányban állíttatott ki. A felettes hatóságok jóváhagyása után az első példány a Tiszántúli ref. Egyházkerület, a másod példány a debreceni ref. kollégium levéltárában fog megőrzés végett elhelyeztetni.

TtREL II. 22.c.1.124.

Néhai Szakácsi András volt debreceni lakos. Meghalt Debrecenben, 1912. március 20-án. Végrendelete 1912. február 22-én kelt.

Az alapítvány egyik része a kántust, a másik része pedig az egyetemet illeti.

149.

Debrecen, 1925. október 13.

Szentjóby Kálmán alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Szentjóby Kálmán nyug. ref. tanító, debreceni lakos egymillió koronát fizetett be a debreceni ref. kollégium pénztárába, 1926. február hó 12-én kelt következő levél kíséretében:

„Amikor jóakaróim, barátaim, volt magántanítványaim nevet viselő alapítványul két millió koronát bocsátott rendelkezésemre, nem gondolhattam másra, mint a tanítóképzésre. Éppen ezért 1-1 millió koronát a debreceni református tanító és tanítóképző intézet javára szántam.

Óhajom: 1. az alapítvány nevet viselje. 2. Az igen tisztelt tanárkar a kezelési költség levonása után maradó kamat 90 %át évről-évre adja ki tetszése szerint 1 vagy 2 szegény, szorgalmas, jómagaviseletű tanító-jelöltnek. 10 %-a a tőkéhez csatolandó. Kérem, hogy a tanárkar ne csak a kitűnő eredményt jutalmazza, mert könnyű egy lángésznek kitűnő osztályzatot szerezni, de nehéz a középtehetségűnek. 3. A megjutalmazott ifjúnak figyelmébe ajánlandó, hogy mihelyt viszonyai engedik, a jótéteményt fizesse vissza az alap növelésére.

Kérem a jó Istent: Áldja meg a mi képzőnk tanárkarát, ifjúságát minden áldásával, hogy működésük mielőbb kovácsolja össze szétszaggatott országunkat, mi édes hazánkat.”

Gazdasági tanács a kollégium pénztárába befizetett egymillió koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja, s annak csorbítatlan megőrzéséért s a fent körülírt rendeltetészerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: „SZENTJÓBY KÁLMÁN ALAPÍTVÁNYA” leend.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

TtREL II.22.1.125.

Szentjóby Kálmán nyug. ref. tanító, debreceni lakos 1925. február 12-i befizetése és alapítványszervezése.

150.

Debrecen, 1936. április 11.

Szeremley alap

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Szeremley Béla a debreceni ref. főgimnáziumi tanár a debreceni ref. kollégium intéző tanácsához 1936. évi április hó 11.-én a következő bejelentést intézte: „Tekintetes kollégiumi intéző Tanács! Eddig befizetett alapítványom felhasználását illetőleg a következő alapítólevelet vagyok bátor beterjeszteni: Az összeg kamatait a gimnázium tanári kara ítélje oda minden iskolai év végén annak a felsőosztályos tanulóknak /legyen bármely keresztyén felekezethez tartozó/, aki intézetünkben nyújtott zenetanításban, zeneelméletben, éneklésben, vagy hangszerjátásban a legszebb eredményt és legkitartóbb szorgalmat mutatja fel. Míg az intézet berendezése engedi, csak görög nyelvet tanuló növendék részesüljön az ösztöndíjban, ha ez nem lenne lehetséges, a latin tanulásban tanúsított előmenetel veendő tekintetbe. az alapítvány

neve: Szeremley alap. Tőlem telhető szerény mértékben iskolánk iránt érzett szeretetemet akartam e csekély adománnyal kifejezni. Bár követnék mások is a példát. Kiváló tisztelettel, Debrecen, 1926.április 11. Szeremley Béla sk.”

A kollégium intéző tanácsa 1936. évi április hó 29.-én tartott ülésében hozott 128/1936.it.sz.határozatával az alapítványt elfogadta és az alapítólevelet a következőkben állapítja meg:

1./ az alapítvány neve: Szeremley alap.

2./ Az alapítvány célja: az alapítványi összeg kamatai minden iskolai év végén a gimnázium tanári kara által egy V-VIII. osztályba járó olyan keresztyén növendéknek adandó ki, aki a gimnáziumban nyújtott zenetanításban, zeneelméletben, éneklésben, vagy hangszerjátásban a legjobb eredményt és szorgalmat mutat fel. Míg a görög nyelv a gimnáziumban tanítatik, az ösztöndíj kamatai görög nyelvet tanuló növendéket illetnek.

3./ Az alapítvány jelenlegi tőkeösszege 296 P 25 f, melynek teljes épségben megőrzéséért a debreceni ref. kollégium anyagi felelősséget vállal.

4./ Az alapítványi összeget a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli és az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a debreceni ref. kollégium intéző tanácsa képviseli.

TtREL II.22.c.l.126.

Dr.Szeremley Béla Tiszadobon, 1877.augusztus 3-án született, atyja József ref .lelkész és esperes volt. Tanult Hajdúböszörményben és a két felső osztályt Kisújszálláson, az egyetemet Kolozsváron végezte 1895-98. között. Tanári oklevelet 1900-ban szerzett és doktorátust tett. 1899-től helyettes tanár Szászvároson, 1901-től rendes tanár Debrecenben. 1936 óta nyugalomban van.

Az alapítólevélhez egy kivonatot csatoltak a debreceni református kollégium Intéző Tanácsának 1942. április 1-én tartott gyűlése jegyzőkönyvéből fénymásolatban.

151.

Debrecen, 1933. április 13.

Széll Kálmán és neje Poroszly Ida ösztöndíj alapítvány.

ALAPÍTÓLEVÉL

1. Széll Kálmán nyug. esperes lelkész és neje szül: Poroszlay Ida volt debreceni lakosok 1927.évi március hó 8-án kelt végrendeletükben a kollégiumot illetőleg a következőképen rendelkeztek:

„...egy részt pedig, vagyis a hagyatéki vagyon egynegyed részét a debreceni református kollégiumnak hagyományozzuk ösztöndíj alapítványul, a tiszántúli református Egyházkerületben a lelkészképzés elősegítésére az alább meghatározott kikötések mellett...”

...4. Hagyatéki vagyonunk még rendelkezésre álló negyedik negyed részét, Széll Kálmán és neje szül: Poroszlay Ida ösztöndíj alapnak hagyományozzuk a debreceni református kollégiumban a tiszántúli ref. Egyházkerület által szervezendő lelkész-

képző intézetben a gyakorlati szemináriumi oktatás elősegítésére, - azzal a rendelkezéssel, hogy jelen végrendeletünk 2.b./ pontja értelmében az e célra kijelölt összegnek, mint alapítványt képező tőkének évenkénti tiszta jövedelméből 10% mindig a tőke gyarapítására fordíttassék 90% /:kilencven:/ pedig 40 Pengőnél nem kisebb, 60 /:hatvan:/ Pengőnél nem nagyobb ösztöndíjak létesíttessenek, és azok évenként ösztöndíjra osztassanak ki, a lelkészképző intézet gyakorlati szemináriumában tanuló, azon református vallású hallgatók között, akik a református lelkészi építő munkásságra való belső hajlamukat és külső rátermettségüket erkölcsi jó magaviselettel, igazi kötelességérzettel, komoly irányú önképzéssel és kitartó szorgalommal igazolták. Az ösztöndíjra való felvételt a lelkészképző intézet igazgatójának indokolt javaslatára alapján a tiszántúli református Egyházkerület e célra felhatalmazott bizottsága évenként eszközöli.

Az ösztöndíjra való felvételnél azok, kik az alapítványt tevők valamelyikével való rokonságukat igazolják. előnyben részesítendőek.

Az alapítványt képező tőke a tiszántúli ref. Egyházkerület Elnöksége útján az Egyházkerület pénztárába fizetendő be. „Széll Kálmán kegyes alapító 1928.évi április 1-én halt el, özvegye pedig 1932.évi július 11-én, ennek folytán közös végrendeletük alapján a hagyatéknak a kollégiumot illető része a debreceni Járásbíróság Pk. I. 20078/1933. sz. hagyatékátadó végzése alapján a következőleg adatott át:

a., A debreceni 3739 sz. telekkönyvi betétben A + 1 sorsz. 1555 hrsz. a. foglalt Hunyadi u.3.sz.házassz. teleknek 4/16-od része.

b./ A karcagi 6955, 9416, és 10177-10185 sz. telekkönyvi betétekben foglalt ingatlanokból 2 kat. hold és 290 négyszögöl területű szántó ingatlant.

c., 2932.95 P. készpénz.

Még pedig azzal a rendeltetéssel, hogy azokból a végrendeletben körülírt „Széll Kálmán és neje szül: Poroszlai Ida” nevet viselő ösztöndíj alapítvány létesíttessék. Az egyházkerületi közgyűlés 1932. december 15-én hozott 347. sz. határozatával a kollégium Gazdasági Tanácsának eddigi intézkedéseit tudomásul veszi és az alapító levél kiállítását elrendeli.

2. Az alapítvány címe: „Széll Kálmán és neje Poroszlai Ida ösztöndíj alapítvány.”

3. Az alapítvány célja: A kollégiumi lelkészképző intézet hallgatóinak gyakorlati kiképzése és erre való buzdítás.

4. Az alapítványi vagyon a fentebb megjelölt hagyatékátadó végzés szerint ingatlanból és készpénzből áll. Az ingatlan jutalék hagyaték átadáskori értéke a leltár szerint 8000 P., amely a mai viszonyok között igen alacsony, emelkedés azonban várható.

5-6. Az alapítvány évi hozadékának kiosztását a fentebb érintett végrendelet szabatosan körülírja. A lelkészképzőintézet Igazgatója felkérte, hogy az alapítók nemes szándékainak minél teljesebb megvalósíthatása végett szabályzatot készítsen és a végrendeletben megjelölt bizottság működési körét is jelölje meg.

7. A fenti alapítvány vagyonának megóvásáért és megfelelő gyümölcsötetéséért, a jövedelem rendeltetésszerű felhasználásáért a kollégium Gazdasági Tanácsa a kollégium egész vagyonával felelősséget vállal.

8. Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a kollégium Gazdasági Tanácsa képviseli.

Székely Kálmán ny. esperes lelkész Bátoron született 1838. május 22-én. Nagyszalontán volt lelkész 1861-1913 között. Meghalt Debrecenben 1928. április 1-én. Felesége 1932. július 11-én halt meg.

152.

Debrecen, 1912. május 23.

Szotyori Nagy Károly énektanár alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

id. Szotyori Nagy Károly debreceni énekvezér s tanítóképző intézeti ének és zenetanár elhalálása után 1897. nyarán örökösei kijelentették b. e. Kovács Lajos igazgató előtt, hogy amennyiben atyjoknak a tanítóképző intézet tanulóival szemben bármi címen valami követelése volna, arról - miután annak be szedése rajok nézve úgyszólván problematikus - a tanítóképző intézet részére lemondanak.

Kovács Lajos igazgató ezen kijelentés alapján a tanárkarral történt előzetes megbeszélés után a növendékek előtt Szotyori Nagy Károly érdemeit lelkes szavakban méltatván, kifejtette, hogy úgy véli legméltóbban megörökíteni Szotyori Nagy Károly énekvezér és énektanár nevét, ha volt tanítványai a tartozások befizetéséből és esetleg önkéntes adományokból olyan alapítványt hoznak létre, melyből a tanítóképző intézet zenében legjobb előmenetelt tett növendéke jutalmaztatnék. A buzdító és lelkesítő szavak hatása alatt a növendékek egymásután önkéntesen, némelyök csak évek múlva, midőn már módjokban volt, fizetgették a tartozást s küldözgették szerény adományait a Szotyori Nagy Károly alapra, úgy, hogy a tanár kar már 1903-ban elérkezettnek látta az időt, hogy az addig begyűlt s takarékpénztárban kezelt összegről megcsinálja az alapítólevelet. Megbízta ennél fogva Orosz István és Nagy József tanítóképző intézeti tanárokat, hogy az örökösökkel egyetértve állapítsák meg az alapítólevél végleges szövegét.

Ez meg is történt s a helyben lakó egyik örökös Szotyori Nagy Kálmán orvos aláírta s elküldte Budapesten lakó testvérének ifj. Szotyori Nagy Károlynak, ki épen maga jelentette ki Kovács Lajos igazgató előtt óhaját, hogy a kintlevő követelések ilyen célra fordíttassanak Ez alapítólevél azonban mind a mai napig vissza nem érkezett Mivel azt kell hinnünk, hogy az elveszett, a tanárkar kötelességének ismerte, hogy a gondoskodása folytán begyűlt s az igazgató által őrzött, a Takarékos és Hitelintézet által 4189 sz. a. kiállított betéti könyvben gyümölcsözőleg kezelt összegről új alapítólevél állíttassék ki.

A tanárkar az alapítólevelet a következőkben állapítja meg:

- 1./ Az alapítvány címe: „Szotyori Nagy Károly zenealapítvány.”
 - 2./ Az alapítvány célja: A debreceni tanítóképző intézetben a zenei tárgyakból legjobb előmenetelt tett tanulónak ösztöndíjban részesítése.
 - 3./ Az alapítvány vagyommennyisége az időközbeni kamatokkal 989 kor 61 fillér, ez idő szerint egészben véve készpénz, mely a Takarékos és Hitelintézet 4189. számú betétkönyvében van elhelyezve.
-

4./ Az alapítvány évi kamatjövödelméből ez idő szerint 30 korona adassék ösztöndíj a tanév végén a zenei tárgyakból legjobb előmenetelt tett tanítóképző intézeti tanulónak. Az ezen felül maradt összeg a tőkéhez csatoltatik. Ha a tőke az 1500 koronát eléri, a kiadható ösztöndíj 40 korona lesz. Ha a pedig a tőke 2000 koronára nő, a kezelési költségen felül maradt egész kamatjövödelem kiadható lesz.

5./ Az alapítványból adandó ösztöndíjat a debreceni református tanítóképző intézetben jó erkölcsű, a zenei tárgyakból kitűnő előmenetelt tett tanuló kaphatja. Az ösztöndíj adományozása felett a debreceni ref. tanítóképző intézet tanárkara az iskolai év végén határoz.

6./ A fentnevezett alapítvány vagyonának megóvásáért és a főiskola többi vagyonával együtt gyümölcsözőleg kezeléséért a főiskola anyagi felelősséggel tartozik.

7./ Ez az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a főiskola gazdasági tanácsának elnöke képviseli.

8./ Ez alapítólevél három egyenlő példányban van kiállítva; egy példány az egyházkerületi levéltárban, egy példány a főiskola levéltárában, egy példány a tanítóképző intézet igazgatói levéltárában megőrzés végett.

Ez alapítólevél csak akkor lép hatályba, ha azt a szabályrendelet 8.§-a szerinti felettes hatóság is megerősíti. Kelt a debreceni református tanítóképző intézet tanárkarának 1912. év április hó 20.-ik napján tartott gyűléséből...

TtREL.II.22.1.128.

Sztyori Nagy Károly 1821. augusztus 5-én született Révkomáromban. A párizsi zeneakadémián tanult. Chopin növendék volt Mint orgonaművész került vissza Debrecenbe. Orgonista kántor volt a nagytemplomban. 1845-ben a kollégium ének- és zenetanári tisztségét is elnyerte. Nemcsak az egyházi liturgikus zenét, hanem az ifjúsági zenei nevelését is irányította. Vegyeskart is énekeltetett a nagytemplom karzatán. 1855-ben magánzeneiskolát nyitott Debrecenben. A debreceni tanítóképző intézetben folyó zenei oktatást különösen a szíven viselte. Maga az alapítvány is ilyen célú. A főiskola tanszékein 1843 óta tanított, a tanítóképzőben 1856-tól haláláig, a gimnáziumban 1897-ig. Meghalt 1897. április 2-án.

A Debreceni Református kollégium története. Bp. 1988. Főszerk. Kocsis Elemér. 764-765. old., Debrecen sz. kir. város és Hajdú vármegye. Szerk.: Csobán Endre - Herpay Gábor. Bp. 1941. 306. old.

153.

Debrecen, 1914. március 1.

Takács Lajos és neje Kémery Eszter alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Néh. Takács Lajos mezőtúri volt lakos Mezőtúron 1910 évi december hó 5-én elhalt. Feleségével Kémery Eszterrel közösen kiállított s Mezőtúron 1910 évi március hó 3-án kelt végrendeletének 9.pontjában a következő rendelkezést tette: „A debreceni ref. kollégiumnak hagyományozunk 20.000 azaz húszezer korona összeget, mely

összeg évi kamatjának fele a kollégium költségei törlesztésére fordítandó, fele pedig gimnásiumi, vagy hittanhallgató jó előmenetelű, szegény, egy vagy két árva ifjunak adassék segélyül, illetőleg ösztöndíjül.”

„Ezen összegek, mint alapítványok ilycím alatt „Takács Lajos és neje Kémery Eszter alapítványa” kezelendők folyvást, csak az évi kamatok lesznek a megírt célokra elhasználandók.” A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa a fentírt 20.000 korona összeget, - mely a kollégium pénztárába 1913 évi április hó 26-án be is fizetett, - alapítványul elfogadja azzal, hogy azt a debreceni ref. kollégium pénztárában, mint „Takács Lajos és neje Kémery Eszter alapítványa”-t külön kezelte.

Az alapítványi vagyon csorbítatlan megőrzéséért a kollégium pénztára egész vagyonával felelősséggel tartozik. Az évi kamatoknak fele része a kollégium közszükségleti pénztárát illetendi, másik fele része pedig négy egyenlő részben jeles előmenetelű, kifogástalan erkölcsi magaviseletű, szegény, árva, két főgimnásiumi, két tehológiai ref.tanuló jutalmazására fordítandó, a felvétel joga az illetékes tanárkarokat illetendi.

Az alapítványt minden perenkívüli és netaláni peres ügyekben a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi. Jelen alapító levél két példányban állítatott ki. Az egyházi felettes hatóságok jóváhagyása után az első példány a Tiszántúli ref. Egyházkerület, a második példány a debreceni ref. kollégium levéltárában fog megőrzés végett elhelyeztetni.

TtREL II.22.c.l.129.

Néhai Takács Lajos volt mezőtúri lakos végrendeleti hagyatéka. A kamatok fele a kollégium költségeire, másik fele pedig szegénysorsú tanulók szegélyezésére szolgál.

154.

Debrecen, 1922. augusztus 31.

Volt tanítványok jubiláris alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreczeni ref. tanítók a debreczeni ref. tanítóképzőintézet 50 éves fennállása alkalmából rendezett gyűjtésük eredményeképpen a múlt 1921. év április óta mai napig a debreczeni ref. kollégium pénztárába befizettek 8362 K 34 fill. készpénzt, továbbá adományoztak egy drb. 1000 K névértékű 243.976 számú és 7 drb.100 korona névértékű 006197, 1127140, 1884305, 1818109, 3580972, 3580974 számú hadikölcsön kötelezvényt.

A gyűjtést rendezők nevében Mocsáry László debreczeni tanító a tanítóképző intézet jelenlegi igazgatója előtt a következő óhajtást fejezte ki. „Az alapítvány címe legyen: „Volt tanítványok jubiláris alapítványa.” Az összeg addig növelendő, míg az alapítvány tőkéje készpénzben a 10.000 koronát el nem éri. Ekkor az alapítvány kamatát a tanítóképzőintézeti tanár kar ítéli oda két vagy három tanítóképzőintézeti tanulónak, akiknek apja mint tanító működik. Az alapítvány a debreczeni ref. kollé-

gium pénztárában kezelendő.” A debreczeni ref. kollégium pénztára képviselőjében alulírott gazdasági tanácsa az eddig már befizetett, valamint az e célra még ezután teljesítendő befizetéseket alapítványul hálás köszönettel elfogadja, az alapítvány kezeléséért és rendeltetészerű felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal. Az alapítvány címe és rendeltetésére vonatkozólag az alapítók kívánsága változatlan marad.

Az alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendő...

TtREL II.22.c.1.130.

A debreczeni ref. tanítók alapítványa. Dr. Veress István tanítóképző-intézeti igazgató intézte az alapítvány kezelésének ügyeit.

Szerepel még „Tanítóképezdei volt tanítványok jubiláris alapítvány” néven és „Tanítóképezdei jubileumi alap” címen is.

155.

Debrecen, 1932. március 9.

Thegze Mihály és Thegze Róza alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Teghze Gyula egyetemi tanár 1932 március 9-iki kelettel a következő levelet intézte a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsához:

„A mai napon megvásároltam id. Pálfi József debreceni Csemete u. 10. sz. a. lakostól a debreceni 2363 sz. betétben II. 1-3. sorsz. a. + 1-2 sorsz. alatt foglalt Péterfiaduló 47. sz. a.33 kat.. hold 1520 négyszögöl területű tanyabirtokot 38.000 azaz Harmincnyolcezer Pengő vételárért.

Ezt a megvásárolt ingatlant egy a debreczeni ref. kollégium kezelésébe adandó Teghze Mihály és Teghze Róza édes szüleim nevét viselő alapítvány létesítésére szántam, amely alapítványnak a célja, a következőkből állana: Az alapítványi vagyon tiszta jövedelmének fele két, a debreczeni ref. kollégium intézményeiben és a Debreczeni Tudomány Egyetem bármely fakultásán tanuló ifjúnak adandó, akik református vallásuk - illetve, ha vérrokonok róm. katolikusok is lehetnek - és legalább jó előmenetelt tanúsítanak. Ez általános feltételeken kívül velem vérrokonságban kell lenniök. Rokonok nem léteben az alapítványra szatmári illetőségű szegény sorsú, tanulók veendőek fel. Az alapítvány tiszta jövedelmének másik fele a kollégium tápintézetét illeti. Ha az ösztöndíj alapítványra igényjogosultak nem jelentkezének, úgy annak jövedelme is a tápintézetet illeti.

Az az óhajom, volna, hogy a megvásárolt ingatlanok már most a debreczeni ref. kollégium tulajdonába jussanak, tehát a vételi szerződést mint vevő fél a kollégium írja alá. Az ingatlan életfogytig tartó haszonélvezetét a magam részére fenntartom és telekkönyvileg biztosítani kívánom. A vételárból a szerződés aláírásakor készpénzben kifizetek 23.000 azaz Huszonháromezer Pengőt a Debreceni Első Takarékpénz-

tár javára bekebelezett 11.000 Pengő váltókölcönt pedig oly módon vállalnám el, hogy a kölcsönt a kollégium pénztára az általam adandó adóslevél ellenében fizesse ki és amennyiben szükségét látja a követelését az alapítvánnyal szemben az én haszonélvezeti jogomra telekkönyvileg is biztosíthatja. A vételárból maradó 4.000 azaz Négyezer Pengőt f. évi szeptember 2-án fizetném ki az eladónak, amidőn az ingatlanokért járó egy évi haszonbér egyenértékét kézhez kapom. Miután azonban a szerződés szerint a kollégium lesz a vevő és a 4000 Pengő kifizetését is neki kell vállalnia, ezen kötelezettség vállalásának a biztosítására szintén hajlandó vagyok megfelelő kötelező okiratot kiállítani. A vételi szerződés szerint a megállapodás az, hogy az eladó az eladott ingatlan közterheit 1931 december 31-ig köteles viselni. Ő köteles viselni a teljes tehermentesítéssel járó költségeket is. az adók és egyéb közterhek 1932 január 1-től 1932 október 1-ig az én terhemet képezik, azontúl pedig az ingatlan hasznosításával kapcsolatban, amelynek lebonyolítására a kollégium Tekintetes Gazdasági Tanácsát kérem fel és bízom meg - úgy volna eszközlendő, hogy a haszonbérelő viselje a haszonbéren kívül az összes közterheket, továbbá az épület fenntartási költségeket is.

Tisztelettel kérem, méltóztassék az általam ily módon létesített alapítványt elfogadni, az alapítvány vagyont tevő ingatlan tulajdonjogának a megszerzése végett a vonatkozó adásvételi szerződés aláírására, a jóváhagyást megadni és a telekkönyvi terhek rendezésére szükséges 11.000 Pengő kölcsönt részemre, illetve az alapítvány részére az én haszonélvezeti jogom lekötése mellett folyósíttatni.

A megvásárolt ingatlanból a Veréb dűlőben fekvő 3 kat. hold 28o négyszögöl területű parcellát azonban a terhek könnyítése végett értékesíteni óhajtanám. Miután azonban ez is már a kollégium tulajdonába fog kerülni, már most itt nyilatkozatot és hozzájárulást kérek arra nézve, hogy az eladás alkalmával a kollégium a vételi szerződést aláírja. A vételárat különben a kollégiumtól felveendő kölcsön törlesztésére fordítom.

E bejelentés alapján a megvásárolt tanyabirtokra az adás-vételi szerződés kiállított, azt mint vevő a kollégium és főhatósága képviselőjében h. gazdasági tanácselnök és az egyházkerület Elnöksége aláírta, átírás végett a telekkönyvi hatósághoz beadatott. Alapítványt tevő a szerződés aláírásával egyidejűleg a 23.000 Pengőt kifizette. Ebből az összes telekkönyvi terhek rendezettek, a maradvány eladó kezéhez kifizettetett.

A debreceni ref. kollégium alulírott gazdasági tanácsa a megvásárolt tanyabirtokban fekvő vagyont alapítványul elfogadja alapító szóbeli kívánságához képest kimondja, hogy ez ingatlanok - kivéve a Veréb dűlőben fekvő 3 kat. hold 280 négyszögöl területet - sem el nem idegeníthetők, sem el nem terhelhetők, hanem ebben a formában lesznek - amíg csak lehetséges fenntartandók. Ez alapítványi vagyon megtartásáért, rendeltetésszerű felhasználásáért, egész vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: „Teghze Mihály és neje Teghze Róza alapítványa” leendő, s ez alapítványt mindennemű vonatkozásában a debreceni ref. kollégium Gazdasági tanácsa fogja képviselni. Az alapítvány életbelépése után, az alapítványi vagyon a kollégiumi ingatlanok hasznosítására vonatkozó szabályok szerint jövedelmeztetendő. A tiszta jövedelem fele a kollégium tápintézetét illeti. Másik feléből két ösztöndíj alapítvány létesítendő, amely a debreceni ref. kollégium intézményeiben, vagy a Debreczeni Tudomány Egyetem bármely fakultásán tanuló két

olyan ifjúnak adandó ki, akik református vallásúak, - illetve ha vérrokonok róm. katolikusok is lehetnek - és legalább jó előmenetelt tanúsítanak. az alapítványra első sorba alapítóval vérrokonságban levők, másodsorban szatmári illetőségű szegénysorsú tanulók vehetők fel. A rokon tanulók, ha egyszer az alapítványra felvétettek, azon mindaddig megmaradhatnak, amíg jól tanulnak és tanulmányaikat teljesen be nem fejezik. Több pályázó között az elsőbbséget a közelebbi rokonság, a kitünőbb szellemi erő és jobb magaviselet döntse el és az a méltányosság, hogy ha már egy rokon vette az alapítvány hasznát, a másik is vegye. Az ösztöndíj alapítványra való felvétel középiskolai fokon az illetékes tanári kart, egyetemi fokon a kollégiumi felsőoktatási tanácsot illeti. Ha az ösztöndíj alapítványra felvehető tanuló nem jelentkeznék, úgy annak jövedelme is a tápintézetet illeti.

TtREL II.22.c.1.131.

Dr. Thegze Gyula 1867.április 13-án született Szatmárnémetiben. Középiskoláit Eperjesen, Prágában, Szatmáron, Budapestben. Jogi tanulmányait Budapesten és Bécsben végezte. Jogtudori oklevelét 1891-ben szerezte. Ezután tanulmányúton volt Párizsban és Londonban. 1895-től a kecskeméti jogakadémián volt tanár, 1898-ban ösztöndíjasként Lipcsében és Münchenben volt. 1910. február 1-től Debrecenben akadémiai, majd 1914-től egyetemi tanár. Meghalt 1940. novemberében.

156.

Debrecen, 1910. április 16.

Thaly Kálmán ifjúsági alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Néhai dr.Thaly Kálmán pozsonyi volt lakos 1909.évi szeptember hó 27.-én végrendelet hagyásával elhalt, végrendeletének 3.ik. pontjában, illetőleg annak indokolásában következőleg intézkedett. „a debreczeni ev. ref. kollégiumnak - mely országgyűlési képviselői választó kerületemhez tartozik - nevemet viselő ifjúsági alapítványul 10000 koronát hagyományozok. Ezen nevemet viselendő alapítvány kamatjövödelmeit /:kétszáz-kétszáz koronát:/ évenként a tanév záródásakor, azon VII. ik osztálybeli, továbbá azon VIII. ik osztálybeli egy-egy növendék fíjú kapja jutalmul, a ki a magyar irodalom történetében /:VII.oszt:/, illetőleg a magyar nemzet történetében /:VIII oszt:/ tanulóársai között a legkitünőbb előhaladást tette. A jutalomdíj kiadását mindenkor magok az érdekelt osztály tanulói, az illető szaktanár elnöklete alatt titkos szavazással ítélik oda. Ezen odaítélés azonban az elnöklő szaktanár által esetleg megfellebbezhető a tanári kar elé, mely végérvényesen dönt.”

A debreczeni ref. kollégium által már elfogadott és a pozsonyi kir. járásbíróság által 1909.Ó.316/35.sz.alatt átadatni rendelt, de az alapító levél jóváhagyásának megtörténtéig bírói letétbe utalt 10000 korona alapítvány címe leend. néh. dr. Thaly Kálmán ifjúsági alapítványa.

Az alapítvány kamatjövödelme évenként a tanév záródásakor, azon VII.ik és VIII.ik osztálybeli egy-egy ifjú jutalmára adandó ki. a ki a VIII.ik osztályban a magyar

nemzet történetében, a VII.ik osztályban a magyar irodalom történetében, tanulótársai közt a legkitűnőbb előhaladást tette. Az alapítvány odaítélésének módja ezen alapító levél első pontjában a végrendelet intézkedése szerint lesz mindenkor fogatosítandó.

Ezen alapítványi tőkevagyon gyümölcsözőleg kezeli a debreczeni ref. kollégium pénztára és a debreczeni ref. kollégium azért összes vagyonával szavatosságot vállal. Az alapítványt peres és peren kívüli ügyeiben a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli. Az alapító levél három egyenlő eredeti példányban állított ki...

TtREL II.22.c.1.132.

Dr.Thaly Kálmán történetíró, politikus, költő 1839-ben született. A kiegyezés után a Rákóczi szabadságharc történetével kapcsolatos termékeny munkássága a köznevelés álláspontját képviselte. Romantikus történelemszemlélete is ennek felelt meg. Több ízben megválasztották Debrecen függetlenségi párti képviselőjévé. A tiszántúli egyházkerület tanács bírója volt 1883 óta. A kollégium országgyűlési képviselői kerületéhez tartozott. Meghalt 1909-ben.

R. Várkonyi Ágnes: Thaly Kálmán és történetírása. Bp.1961. 502.old., Debrecen sz. kir. város és Hajdú vármegye. Szerk.: Csobán Endre - Herpay Gábor. Bp. 1940.78-79.old., Márki-Sándor: Thaly Kálmán élete. Kézirat. MTAK Kézirattár.Tört.314., Veszprémi Dezső: Tali és széchi-szigeti dr.Thaly Kálmán élet rajza, Bp.1928., Új Magyar Lexikon 6.S-Z. Bp.1962. Szerk.: Berei Andor 433.old.

Balogh Ferenc: A Debreceni Református Főiskola alapítványi törzskönyve 1550 - 1911-ig.c. könyvében a 446.oldalon közli Thaly Kálmán életrajzának és az alapítólevélnek a főbb adatait. Két darab honalapítási ezredéves emlékérem is van a Thaly hagyatékban, amelyeket átadás után a kollégium Pénz és Éremgyűjteményébe helyeztek.

A Debreceni Képes Kalendárium 1910.évi kötete Thaly Kálmán arcképével jelent meg.

157.

Debrecen, 1911.

Thót Ferenc és Pollágh Lujza könyvtári. sírgondozási- és tanszéki alapítvány.

ALAPÍTÓLEVÉL

THÓT FERENCZ debreczeni lakos, ref. főiskolai tanár Debreczenben 1909. évi március hó 4-dik napján végrendelet hátrahagyásával elhalt. Végrendeletében általános örököséül a debreczeni ref. kollégiumot nevezte meg. A hagyaték átadása ennek alapján a debreczeni kir. Járásbíróság 1909 Ö. 129/4. sz. végzése szerint megtörtént. A ref. kollégium a debreczeni 603 sz. telekjegyzőkönyvben 623 és 5702 hrszám alatti házastelket és földjét kapta. Ezen ingatlanok alapítványi célokra fordítandók és pedig a következő módon:

Az 1900 évi június hó 14-én kelt pótvégrendelet 7.pontja a debreceni ref. kollégium könyvtárának 200.- koronát, mint külön alapítványt rendel, amelynek kamatai évenként a tőkéhez csatolandók mindaddig, míg 1000.- koronára meg nem nő. Ekkor évi, vagy több évről meggyűjtött, kamataiból időnként egy egy értékes könyv szerzesék be a kollégium anyakönyvtára részére, belejegyeztetvén a könyvbe, hogy az a THÓT -POLLÁGH alapítványból vétetett.

Az alapítvány THÓT FERENCZ ÉS POLLÁGH LUJZA könyvtári alapítvány néven kezeltetik.

A végrendelet ezen intézkedései szerint a debreceni ref. kollégium gazdasági Tanácsa és annak felügyeleti hatósága, a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése gyakorolja.

Az alapítványt peres és perenkívüli ügyeiben a debreceni ref. kollégium gazd. Tanácsának elnöke képviseli...

... Másolat néh. Thót Ferencz és neje Pollágh Lujza debreceni volt lakosoknak 1892 évi június hó 19-én kelt eredeti végrendeletéből.

14. pont

E városban rokonaink nem lévén, sőt azok egy része távol vidékeken lakván, közös sírhelyünk gondozásának eszközzésére a debreceni ev. ref. kollégium gazdasági tanácsát kérjük fel, oly módon, hogy az a kollégium gazdáját vagy más eljáróját megbízni méltóztassék, hogy közös sírhalmunkat, kivált nyáron át kétszer háromszor megtekintvén, annak rendben tartásáról gondoskodják, és ha azon valami költségesebb igazítani való mutatkoznék, arról a tekintetes gazdasági tanácsnak jelentést tegyen. E végett 500 azaz ötszáz frt-ot hagyományozunk mint külön alapot, melyből 300 azaz háromszáz frt. kamatai évenként felhasználtathatnak oly képpen, hogy az hat részre osztva, egy és fél részt kapjon a gazda által felfogadott kertészkedő ember, a tavaszonként április hóban történő beültetésért, kitarozásért, a másik egy és fél részt a temető csősz a nyáron át szárazság idején való öntözésért a növényzetnek s az egész sírhely gondozásáért, de csakis akkor, ha megérdemli; három részt pedig kapjon a kollégium gazdája, vagy akárki más a kollégium gazdasági tanácsa által megbízott egyéniség a felügyeletért és rendelkezésért. A többi 200 frt. kamatai pedig folytonosan az 500 frt. tőkéhez csatoltatván, egy kis alap képeztessek, melyből a netalán időnként szükségessé váló nagyobb igazítások és alkotások eszközöltessenek, amennyire lehet az alaptőke megcsónkítása nélkül...

...Az 1892 június hó 19-én kelt végrendelet 15. B. pontjában és az 1900 Június hó 14-én kelt pótvégrendelet 12. pontjában foglalt rendelkezés értelmében a végrendeletben felsorolt hagyományok és alapítványok kifizetése, illetőleg elkülönítése után a hagyatéki vagyomból megmaradó rész, végrendelkezők számítása szerint mintegy 16-18 ezer korona, a debreceni ref. kollégium bölcsészeti fakultásán vagy ha egyetemé lenne a f8iskola, az egyetem bölcsészeti fakultásán egy tanszék alapjának magvával szolgál, e végből az eredeti alaptőke „THÓT FERENCZ ÉS POLLÁGH LUJZA TANSZÉKI ALAP” néven külön kezeltetik, kamatai évenként a tőkéhez csatoltatnak mindaddig, míg az alapítványi tőke 120-160 ezer koronára illetőleg oly összegre meg nem nő, hogy annak évi tiszta jövedelméből egy új bölcsészeti fakultási tanszék évi javadalmát egészben vagy legalább nagyobb részben fedezni lehet.

A végrendelet ezen intézkedései szerint a debreceni ref. kollégium gazd. Tanácsa és annak felügyeleti hatósága, a tiszántúli ref. egyházkerület az örökséget az alapítvány céljaira hálás köszönettel elfogadja.

Ezen alapítványt és jövedelmét a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli és érte összes vagyonával felelősséget vállal. A felügyeletet a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése gyakorolja.

Az alapítványt peres és perenkívüli ügyeiben a debreceni kollégium gazd. Tanácsának elnöke képviseli...

...Az 1898 évi Június hó 12-én kelt pótvégrendelet 2 d. pontja és az 1900 évi Június hó 14-én kelt pótvégrendelet 11. pontja az 1892 Június hó 19-én kelt végrendelet 14-ik pontjában foglalt rendelkezés megváltoztatásával az alapító és neje közös sírjának gondozására, amellyel a kollégiumi gazdasági Tanácsot bízza meg, 1200.- koronát, mint külön alapot rendel, melynek kamataiból a sír és a sírkert gondoztassák, az esetleg fel nem használt kamat pedig a tőkéhez csatoltassék. A hosszabb időközökben felmerülő nagyobb javítások vagy újítások fedezésére szükség esetén a tőkéből is lehet a helyreállítás reményében költeni. A sírkert jelenlegi kiterjedésében folytonosan jókarban tartott kerítéssel legyen ellátva és a sírkő betűi időnként a szükséghez képest újra aranyoztassanak. az alapítvány THÓT FERENCZ ÉS POLLAGH LUJZA sírgondozási alapítvány néven kezeltek.

A végrendelet ezen intézkedései szerint a debreceni ref. kollégium gazdasági Tanácsa és annak felügyeleti hatósága, a tiszántúli ref. egyházkerület, az örökséget az alapítvány céljaira hálás köszönettel elfogadja.

Ezen alapítványt és jövedelmét a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli és érte összes vagyonával felelősséget vállal. A főfelügyeletet a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése gyakorolja.

Az alapítványt peres és perenkívüli ügyeiben a debreceni ref. kollégium gazdasági Tanácsának elnöke képviseli...

... A magyar kir. vallás és közoktatásügyi miniszter úrnak a magyarországi reform. egyház egyetemes konventjéhez 118505/1911. sz. a. leküldött intézvénye folytán a debreceni ref. kollégium részéről a kollégium gazdasági tanácsa kijelenti, hogy a Thót Ferencz és neje Pollagh Lujza sírgondozási 1200 azaz egyezerkettőszáz korona alapítvány vagyon állagát az örökös kollégium még nem bocsájthatta készpénzben az alapítvány rendelkezésére, mert a hagyatéki ingatlan még értékesítve nem lett, az csak az ingatlan telekkönyvi átírása után történik meg...

... Az ezen alapítólevél szerint Thót Ferencz és neje Pollagh Lujza sírgondozási alapítványa néven létesített 1200 koronás alapítvány jórészben a kollégiumnak hagyományozott ingatlan jövedelméből kihaláltatván 1916. évi december hó 31-én, mint önálló alapítvány életbe lépett, minek következtében alulírottak a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa és pénztára képviselőiben a Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Úrnak 70403/1917.IX.szám alatt a magyarországi református egyház egyetemes konventjéhez leküldött intézvényére utalással ezennel kijelentjük, hogy a fenti alapítvány vagyon állagát képező 1200 koronát 1916.évi december hó 31-én, mint önálló alapítványt kezelésbe vettük.

Kelt Debrecenben, 1917. évi november hó 2-án.

Márk Endre s.k.

Rózsa Sándor s.k.

Agárdi Lajos sk.

tanácselnök

kollégnztárnok

ellenőr

Tekintetes Intézőtanács!

Thót Ferenc volt főiskolai tanár végrendeletileg Vár u. 12. sz. házát a Kollégiumra hagyta.

A 16 oldalas végrendeletét és 14 oldalas pótvégrendeletét végigtanulmányoztam s a végrendelet alapján azt a tiszteletteljes indítványomat terjesztem elő, hogy 2 alapítványát léptessük életbe.

Thót Ferenc és neje tulajdonképpen 5 alapítványt tett. Thót Ferenc és Pollágh Lujza féle 200 koronás könyvtári alapítvány beolvasztatott 1925/6-ban az összevont alapok közé./XII.cs.81./

Thót Ferenc és Pallágh Lujza tanszéki alap. Az alapítványtevők végrendelete szerint a vagyomból a többi alapítvány és a hagyományok kifizetése után fentmaradó összeg tőkésítették, amíg olyan összegre nő, mely „a bölcsészeti akadémiában esetleg tanárképezdében, mire égetőbb szükség van, mint sokan gondolják, vagy ha egyetemmé lenne főiskolánk, egy egyetemi bölcsészeti tanszék alapjának magját képezze.”

L. végrendelet 15 a, b pontja. /Először 50.000 frt-ot jelöl ki, hogy annyira nőjjön, később a pótvégrendeletben : 60-80.000 frt-ig akarja növelni.

A végrendeletből /12.pont/ teljesen világosan látszik, hogy csak ref. egyetemi bölcsészeti tanszékre gondolt /lehet bölcséleti, történeti, filológiai, vagy természettani/, de megengedi, hogy tanárképző tanszéknek az alapja legyen. Thót Ferenc és neje sírgondozási alapjára kiszakítandó 600 frt - 1200 K, melynek 2/5-e, azaz 480 K kamatai tőkésítendőek nagyobb javításokra, 3/5-e azaz 720 K kamataiból 3/6 rész a gazdáé, aki nyáron 2-3-szor tekintse meg a sírt, s 3/6 rész a temetőcsőszé és a kertészé. Ez az alap már régebben kiszakított, de beolvasztatott /XII.cs.80.sz./ Thót Emil és Gyula rokoni alap. A végrendelet 15.a pontja szerint erre 4000 koronát kíván kiszakítani. Cél: a kamatnak

1./ Pollágh Lujza nővére Alvina /Werner Lajosné/

2./ Nagy Pálné Thót Teréz

3./ H. Fekete Mihályné Thót Julianna,

4./ nagyapja Thót István

5./ ennek testvére Thót Sámuel leszármazói között, akik bármely helybeli intézetben tanulhatnak. Ha nincs rokon, akkor 20 % kivételével 1-2 bölcsészeti hallgatóknak, esetleg tanárképzősnek kiadható, de egy tanuló csak 2-2 évig lehet rajta. Ez esetben előnyben részesítendőek lelkész, tanár, tanító fiai, árvái, hajdúszoboszlói, szepesszombati születésűek.

6./ Thót Emil és Gyula nem rokoni alap. A végrendelet 15. a pontja szerint erre 3000 koronát kíván kiszakítani. Cél: a kamat 10 %-a tőkésítendő, míg 6000 K nem lesz, aztán kiosztható az egész kamat. Az ösztöndíjat a közös tanári testület oszthatja ki 3/10 részben bölcsészethallgatóknak, 3/10 részben joghallgatóknak, 2/10 részben gimnáziumi, 2/10 részben tanítóképzés tanulóknak. Előnyben részesítendőek lelkészek, tanárok, tanítók fiai, árvái, továbbá hajdúszoboszlói szepesszombati születésűek. Az alapítvány kiosztási ideje az iskolai év vége.

Az alap vagyona most is a Vár u. 12. sz.ház, de már pénzvagyona is van 9004.41 P.

Szerencsére a terjedelmes és bonyolult kezelést enyhíti a Pótvégrendelet 2. e. pontja, amely szerint az egyházkerületi közgyűlés bölcs belátására bízta az alapítvány időről időre való kezelési és gyarapítási módját. Ezért módunkban van az alapítólevelet szabadabban értelmezni. Ezek után a következő javaslatot terjesztem elő.

Az intéző tanács a Thót Ferenc alap ezidőszerint együtt kezelt alapjából, annak 9004.41 P tőkevagyonából kiszakítja a végrendeletben elrendelt Thót Emil és Gyula rokonai alapra 4000 P-t és a Thót Emil és Gyula nem rokonai alapra 3000 P-t. Ezeket az alapítványokat az alapítólevél rendelkezéseinek megfelelően még a 1936-37. évben életbelépteti. Eszerint 160 illetve 120 P ösztöndíjat az iskolai év második felében a közös tanári testület kioszthat.

A Vár u. 12. sz. ház jövedelme ezután csak a Thót Ferenc és Pollagh Lujza tanszéki alap növelésére szolgáljon mindaddig, míg a ház és a tőke évi rendes jövedelme kb. 1000 P-t eléri s ekkor a tanárképzőben egyik tanárnak a fizetésére szolgáljon.

A sírgondozási alapot másodszer már nem lépteti életbe, hanem a főalap kötelessége lesz a sírt gondozni, mint eddig is történt.

Debrecen, 1937. január 13.

Kiváló tisztelettel:
Jakucs István
c. kollégiumi igazgató

TtREL II.22.c.1.133.

158.

Debrecen, 1911, 1912.

Thót Emil és Gyula rokon- és nem rokonai alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

THÓT FERENCZ debreceni lakos, ref. főiskolai tanár Debrecenben 1909 évi március hó 4-dik napján végrendelet hátrahagyásával elhalt. Végrendeletében általános örököséül a debreceni ref. kollégiumot nevezte meg. A hagyaték átadása ennek alapján a debreceni kir. Járásbíróság 1909 Ö. 129/4 sz. végzése szerint megtörtént.

A ref. kollégium a debreceni 603 sz. telekjegyzőkönyvben 623 és 5702 hrszám alatti házastelket és földjét kapta. Ezen ingatlanok alapítványi célokra fordítandók és pedig a következő módon:

Az 1892-ben június 19-én kelt végrendelet 15-dik pontja egy THÓT EMIL és GYULA néven nevezendő 4000.- koronás rokonai ösztöndíjalap létesítését rendeli és egyúttal meghatározza az alap kezelésének és gyarapításának módját. Az idevonatkozó rendelkezést azonban az 1898 évi június hó 12-én kelt pótvégrendelet 2-dik pontja megváltoztatja ilyen módon:

„fővégrendeletünk 15./pontjára vonatkozólag ösztöndíj alapítványunk ott hosszadalmas tárgyalat, komplikált kezelés és szaporítás módja helyett egyszerűen a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés bölcs belátására bízuk ezen alapítványnak időről-időre lehető kezelési és gyarapítási gondját.

Ennélfogva az egyh. ker. közgyűlés az alapítvány kezelésére és gyarapítására nézve az eredeti végrendeletben megjelölt mód helyett a következő eljárást állapítja meg:

Az alapítvány külön fog kezelteni és pedig THÓT EMIL és GYULA rokonai ösztöndíj alapítvány néven.

Az alapítványi tőkének tiszta jövedelméből 10 % minden évben a tőkéhez csatolandó, 90 % pedig ösztöndíj kiadandó. Az évi tiszta jövedelem 10 %-át addig kell tőkésíteni, míg az alaptőke meg nem kétszereződik, vagyis míg az ösztöndíjalap 8000.- koronára meg nem nő. Ha ez bekövetkezik, akkor az alaptőke évi tiszta jövedelmét egészen ösztöndíjakra kell fordítani.

Az ösztöndíj az 1911/12 év második felében lép életbe és a reá való felvételt a tanári karok közös gyűlése gyakorolja. A felvettek neveit az egyh. kerületi közgyűlésnek be kell jelenteni. Egyéb iránt a végrendelet ezen ösztöndíjra való felvétel feltételeit következőleg szabja meg:

A rokonai ösztöndíjak élvezésére jogosítva vannak az egyik alapító POLLAGH LUJZA nőtestvéreinek Alvinának /:SOPHIE házassága gyermektelen férjzett Werner Lajosnének leszármazói, kik Debrecen valamelyik tanintézetében tanulnak, mint szintén a másik alapító THÓT FERENCZ nőtestvéreinek u.m. Nagy Pálné Thót Teréznek és H. Fekete Mihályné Thót Juliánnának leszármazói, ezenkívül nagyatyjától Thót Istvántól és ennek fítestvérétől Sámuelről, különösen Thót néven leszármazó rokonok. A rokonok, bárhányan vannak is és bármelyik helybeli tanintézetben tanulnak is, egyenlő jogúaknak tekintendők és ha az illető tanintézet igazgatósága ajánlja, felveendők az alapítványra mindaddig, míg Debrecenben tanulnak.

Ha illetékes rokontanuló nincs, akkor a rokonai ösztöndíjalap kiadható jövedelme egy vagy legföllebb két nem rokon bölcsészethallgatónak is kiadható. De ugyanaz a tanuló, ha nem rokon, legföllebb csak két évig élvezheti az ösztöndíjat.

A végrendelet ezen intézkedései szerint a debreceni ref. kollégium gazdasági Tanácsa és annak felügyeleti hatósága, a tiszántúli ref. egyházkerület, az örökséget az alapítvány céljaira hálás köszönettel elfogadja.

Az ezen alapítványt és jövedelmét a debreceni ref. kollégium pénztára gyümölcsözőleg kezeli és érette összes vagyonával felelősséget vállal. A Főfelügyeleti jogot a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése gyakorolja. Az alapítványt peres és perenkívüli ügyeiben a debreceni ref. kollégium gazdasági Tanácsának elnöke képviseli.

Az alapítólevél három egyenlő példányban állíttatott ki. Kelt Debrecenben a ref. kollégium Tanácsának 1911 évi április hó 19 napján tartott üléséből. Kovács József s.k. helyi gondnok tanácselnök dr. Gulyás István tanácsjegyző P.H. Jóváhagyatott a tiszántúli ref. egyházkerület 1911 május hó 16-án tartott gyűlése 90 sz. határozatával. Debrecenben 1911 május 17-én. dr. Kun Béla egyh. ker. világi aljegyző P.H. A magyar kir. vallás és közoktatásügyi minister Úrnak a magyarországi reform.egyház konventjéhez 1185o5/1911. sz. a. leküldött intézvénye folytán a debreceni ref. kollégium részéről a kollégium gazdasági tanácsa kijelenti hogy jelen alapítólevélben foglalt 4000 kor. rokonai ösztöndíj alapot az örökös még nem szakította ki, az alapítványok részére és rendelkezésére a hagyatéki ingatlanok értékesítése után fogja bocsátani.

Másolat a Thót ferencz és neje Pollagh Lujza debreceni volt lakosoknak 1892 évi június hó 19-én kelt végrendeletéből.

15. a. pont.

3500 azaz háromezeröttszáz o. é. frt. fordíttassék ösztöndíjakra, főleg a debreceni főiskolában tanuló ifjak, első sorban rokonaik másodsorban idegenek segélyezésére. A rokonok javára tett ösztöndíjak élvezésére jogosítva vannak nőm Pollagh Lujza nővérének, Alvinának /Sophie házassága gyermektelen/ férjzett Werner Lajosnénak leszármazói, ezenkívül néh. nagyatyámtól Thót Istvántól és ennek fivérétől Sámuel-től különösen Thót néven levő leszármazó rokonok. Azonban idegeneket sem akarunk kizárni alapítványunk jótéteményéből. Annálfogva ilyenformán gondoljuk az egyes ösztöndíjakat megállapítani. Egyelőre a 3500 frt.-ból 2000 azaz kétezer ft. mint tisztán rokonok részére tett alapítvány tekintessék, és kezeltesék oly módon, hogy évi jövedelméből ennek hatodrésze kezelési költségül levonatván öt hatodrésze tisztán csak rokonok ösztöndíjazására fordíttassák, még pedig ha egy igazolt rokon jelentkezik, az az évi jövedelem kiosztható részéből kapjon 60 %-ot, ha két vagy több rokon jelentkezik, azok között egyenlően osztassák meg. Az idegenek részére külön kezelt 1500 azaz egyezeröttszáz frt. évi jövedelmének öthatodrészből 20 % tétessék félre egy külön alap képzése végett, 80 % pedig 10 egyenlő részre osztatván, abból három részt egy a debreceni ref. kollégiumban tanuló hittanhallgató, három részt ugyanott tanuló joghallgató, két részt egy gymnásiumi, két részt pedig egy képezdei növendék kapjon, erkölcsi jóviseletre és tanulásbeli szorgalomra lévén a tanárkarok figyelemmel. És mivel lehetnek esetek, hogy bizonyos években a rokonok javára tett alapítványunk évi jövedelmére egy rokon sem jelentkezik, vagy nem annyian, hogy az egész jövedelmet igénybe vehetnék, ilyenkor az egész valamint a mindenkor fennmaradt részjövedelem, a fentebb az idegenek javára tett alapítvány évi jövedelméből félre tett 20 %-al együtt külön tőkésítessék mindaddig, míg az egész tőkésített összeg 1500 azaz egyezeröttszáz o. é. frt. -ra kinövi magát. Ez megtörténvén ezen 1500 frt.-ból 1000 azaz egyezer ft. a rokonok részére tett alapítványunkhoz csatoltassék, 500 azaz ötszáz frt. pedig a nem rokonok részére tett alapítványunkhoz adatván, amannak tőkéje 3000 azaz háromezer, emezé pedig 2000 azaz kétezer frt. -ra egészítessék ki. Ekkor is a rokonok javára tett alapítvány évi jövedelme hasonlólag a fent jelölt módon és arányban osztassék ki a rokonok között, mint szintén az idegenek részére tett alapítványunk 2000 frt. -ra ki lévén egészítve, ennek évi jövedelme is hasonló módon és arányban, mint fentebb az idegenek alapítványánál mondatott fordíttassék ezek ösztöndíjazására. A rokonok részére tett alapítványunkból nem, vagy nem kellő számban jelentkezés esetén esetleg évenként fennmaradó összeg az idegenek alapítványa évenkénti jövedelméből visszatartott 20 %-al együtt hasonlóan tovább tőkésítendő, míg az összeg 2000 azaz kétezer o. é. frt. -ra emelkedik, amikor is egyezer frt. a rokonok alapítványához, a másik egyezer frt. az idegenek alapítványához csatoltatván, amaz 4000 azaz négyezer emez pedig 3000 azaz háromezer o. é. ft. leend, melyek közül az idegenek részére tett, most már 3000 frt. Alapítvány egész évi jövedelme, amennyiben a két rendbeli alapítvány fentebbi módon való tovább növelése a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés jóváhagyásától tétetik függővé - a fentebb megállapított módon és arányban osztassék meg négy a debreceni ref. kollégiumban tanuló növendék között. A rokonok részére tett most már 4000 azaz négyezer o. é. frt. alapítványunk évi jövedelmére nézve pedig, - ha a további tőkésítést a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés beszüntetni jónak látja, - akként intézkedünk, - hogy ha egy rokon jelentkezik, annak az évi jövedelem 80 %-a adandó, 20 % pedig félre tétessék. Ha többen vannak jelentkező

rokonok, akkor az évi jövedelem egyenlően osztassék meg azok között. Ha egy rokon sem jelentkezik, akkor az évi jövedelem három negyed része idegenek ösztöndíjazására fordíttassék, ugyanannyi tanuló közt ugyanolyan arányban megosztva, mint fentebb a nem rokonok alapítványánál kontempláltuk, vagy pedig ha a debreceni ref. kollégiumban bölcsészeti fakultás vagy tanárképző intézet jönne létre, - mire égetőbb szükség van mint sokan gondolják, azon esetben ennek növendékei díjazására fordíttassék egy negyedrészt pedig a fentemlített 20 %-al együtt félre téve, azokból egy kis tartalék alap háromtól négyszáz frt.-ig képeztessék olyan esetekre, mikor rokonok kettőnél nagyobb számban jelentkező felvételre, ezen tartalékalapból való pótszegélyezés nélkül a sokfelé osztás következtében nagyon csekély osztalék jut ha egy rokon istápolására. Ha a tartalék alap 400 frt.-ra felgyűlt és esetleg jelentkező rokon nincs, akkor az esetleg egy rokon jelentkezése esetén félre tétetni szokott 20 %, sőt - feltéve hogy a netalán szükség esetén megghiányosított tartalékalap is kiegészítve van; a rokonok alapítványának egész évi jövedelme kiosztathatik nem rokonok közt, különös tekintettel lévén a bölcsészeti fakultás vagy tanárképző intézet növendékeire, ha ugyan ily intézetünk valaha létesül, mi legfőbb óhaját képezi minden igaz protestáns embernek. Idegenek felvétele a rokonok alapítványára természetesen csak egy évre történhetik, s csak az esetben, ha a következő évben nem volnának rokonok, hagyhatnak meg második évre is az ösztöndíj élvezetében, föltéve, - hogy ami önként értetik - arra erkölcsileg és szorgalom tekintetében érdemeseknek találtnak. Két évnél tovább a rokonok alapítványán ugyanazon idegenek ne legyenek. Ellenben rokonok azonkívül, hogy mindnyájan egyenjogúaknak tekintetnek, akármelyik helybeli intézetben tanulnak, egész itt tanulóságuk ideje alatt élvezik azt.

Azon rokonnak is tehát, ki a helybeli gazdasági tanintézetben, vagy földműves iskolában, kereskedelmi iskolában vagy reál iskolában tanul, az illető igazgatóság ajánlata a megfelelő rész kiadandó. Az idegenek alapítványára felvettek, ha folyvást érdemeseknek találtnak, három évig meghagyhatók azon. Rokonok részére, ha a körülmények engedik, iskolai év elején vagy elején és közepén kiadható, nem rokonok részére végén adandó ki az ösztöndíj. Felvétel joga az egyes megfelelő tanárkarokat illeti, a főfelügyeletre pedig a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést kérjük fel, ahová az időnként felvettek névsora felterjesztendő. Nem rokonok felvételénél lelkeszek, tanárok, tanítók fiaira, különösen árváira, ha egyéb kellékekkel bírnak, mint szintén a h. szoboszlói és szepesszombati születésre figyelmet kérünk fordítani. ezen alapítványunk felejtethetlen. jó fiunk emlékére „THÓT EMIL ÉS THÓT GYULA” alapítvány nevet viseljen mindenha és halálunk után egy vagy legfellebb két évvel életbe léptessék.

Másolat a Thót Ferencz és neje debreceni volt lakosok 1898 évi június hó 12-én kelt pótvégrendeletéből.

2. e. pont.

Fővégrendeletünk 15. a. pontjára vonatkozólag: ösztöndíj alapítványunknak ott hosszadalmasan tárgyalt, komplikált kezelési és szaporítási módja helyett egyszerűen a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés bölcs belátására bizzuk ezen alapítványnak adóról időre lehető kezelési és gyarapítási gondját, nem lévén idegenek attól sem, hogy egyideig, nevezetesen 10-15 évig esetleg csak rokonaink részesüljenek segélyben, a főt. egyházkerületi közgyűlés által meghatározott időtől kezdve, aztán a

megnövekedett tőke után nagyobbacska ösztöndíjban nemcsak rokonok, hanem idegenek is, - mindég azon arányban mind azt fővégrendeletünkben hittanhallgató, joghallgató, tanítóképezdész és gimnásiumi növendékre nézve megállapítottuk, - részesüljenek.

Hogy ezen másolatok az idézett végrendelet illetve pótvégrendelet vonatkozó pontjaival szóról szóra megegyezik, igazolom

Kelt Debrecenben 1912 évi augusztus hó 23-án.

dr. Gulyás István s.k.
tanácsjegyző

159.

Debrecen, Geszt 1921

Tisza István emlékalapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

özv. Gróf Tisza Istvánné Tisza Ilona úrnő, megboldogult férjének Magyarország volt miniszterelnökének, a magyar református egyház sok éven át volt vezér-fiának, a debreceni református kollégium egykori nagyemlékű növendékének emlékére a debreceni református kollégium, illetve ennek főgimnásiumában alapítványt szándékozván létesíteni, erre vonatkozó 1920. május hóban kelt felajánló levelét ugyanezen évi június havának 8. napján 100.000 azaz Egyszázezer korona készpénzzel együtt Karay Sándor főgymnásiumi igazgatóhoz megküldötte, mely összeg a kollégium pénztárába nevezett igazgató útján 1920 június hó 9-én készpénzben befizettetett s kamatozás céljából az Alföldi Takarékpénztár betétkönyvén helyeztetett el. A tiszántúli református egyházkerület, mint a kollégium főfelügyeleti hatósága már nyilatkozott is aziránt, hogy a hazánk és egyházunk felejthetetlen emlékü nagy fiának emlékére tett kegyes alapítványt hálás köszönettel elfogadja s ezt követőleg az alapítólevél a kegyes-alapítványt tevővel létrejött megállapodások alapján következőleg állapított meg:

Az alapítvány címe: „Gróf Tisza István emlék-alapítvány.” Az alapítvány célja: néh. gróf Tisza István áldott emlékének a kollégiumi alapítványok közt való megörökítésén kívül az, hogy annak kamatjövedelmeiből a debreceni református kollégium főgymnásiumában egy, esetleg több tanuló internatusi és konviktusi jótéteményben, tandíjelengedésben és tankönyvsegélyben részesüljön az alábbi módozatok szerint: Az alapítványi 100.000 korona a kollégium pénztára által kezeltetik a Kollégium mindenkori pénzkezelési szabályai szerint a tőkének csorbíthatatlan fenttartásával. s csak elsőrendű teljes biztosítékot nyújtó debreceni pénzintézetben helyezhető el kamatozó betétként, vagy pedig a tőke vagyon földbirtokba is fektethető, mely esetben az illető földbirtok kizárólagos tulajdonjoga telekkönyvileg a „Tisza István emlékalapítvány” javára kebelezendő be.

Az alapítványi tőke mindenkori tisztajövedelmét a debreceni református kollégium főgymnásiumában egy geszti vagy mezőgyáni községbeli és ezen községek egyikében illetékességgel bíró, ha pedig e környékből érdemes ifjú nem jelentkeznek, más

közszégbeli, de mindenkor s minden esetben csakis magyar születésű és anyanyelvű, református vallású, az elemi iskolát kitűnően végzett ifjú egész középiskolai kitanítatására tartozik fordítani olyan módon, hogy az egész tisztajövedelem az illető ifjú internátusi, konviktusi, tandíj és tankönyv szükségletére fordítandó. Ha a tisztajövedelemből az említett szükségletek fedezése után felesleg maradna, az tőkésítendő mindaddig míg az így tőkésített összegek tisztajövedelme másik /:egy vagy több:/ ugyanily kellékekkel rendelkező ifjú ugyanily iskolai szükségleteire elégséges lesz. Az alapítvány élvezetét az arra felvett ifjú főgymnásiumi tanulmányainak befejezése előtt csak akkor vesztheti el, ha ara elégtelen tanulmányi előmenetele vagy rossz erkölcsi magaviselete által érdemtelenné válik.

Az alapítványra való felvétel és érdemtelenség esetén a jótétemény elvonásának jogát az iskolai szervezeti szabályok szerint az egyházi főhatóság felügyeleti és ellenőrzési jogának épségben tartásával a debreceni református főgymnásium tanárkara gyakorolja, azonban e jogot, míg a kegyes alapítványt tevő özvegy gróf Tisza Istvánné, született Tisza Ilona úrnő él, addig minden esetben csak is az ő ajánlatának, - az alapítványt tevő elhalálozása után a geszti Tisza család fejének, illetve a geszten lakó család legidősebb férfitagjának, a Geszten lakó Tisza család kihalása esetén a bárhol lakó s ezen családból egyenesen leszármazó Tiszacsalád fejének, vagyis a legidősebb férfitagjának előzetes meghallgatása, javaslatának kikérése után gyakorolhatja. A felvétel a jelentkező ifjak írásbeli kérvénye alapján, pályázat hirdetése nélkül az iskolai év megkezdését legalább két héttel megelőzően eszközöltetik a tanárkar által.

A debreceni református kollégium gazdasági tanácsa a magyar nemzet és a magyar református egyház pótolhatatlan nagy fiának, néhai Gróf Tisza István emlékének, valamint a kollégium és a nagyérdemű Tisza család közötti szoros erkölcsi köteleknek fenntartására szánt e nemes alapítvány kezelését készséggel elvállalja, kötelezi magát a kollégium összes vagyonával való felelősség mellett, hogy a kezelést ezen alapítólevél kikötéseinek szoros megtartásával, a jó gazda gondosságával, a tőkének csonkíthatatlan fenttartásával, a tisztajövedelemnek alapítólevél szerinti felhasználásával gyakorolja.

Az alapítvány feletti felügyeleti jog a kollégium felettes hatóságát illeti meg, hova az alapítvány számadás minden évben felterjesztetik.

Az alapítványt per és perenkívüli ügyekben a debreceni református kollégium gazdasági tanácsának elnöke képviseli...

... Kelt Debrecenben, a debreceni református kollégium gazdasági tanácsának 1921. február hó 4-én tartott gyűléséből.

Kelt: Geszt 1921. évi április hó 10-én.
gróf Tisza Istvánné, Tisza Ilona

TtREL II.22.c.1.135.

Megerősítette a ref. kollégium gazdasági tanácsa 1921. február 4-én és a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése május 6-án.

A Tiszántúli Református Egyházkerület hozzájárulása a hittudományi tanszék felállításához.

ALAPÍTÓLEVÉL

A tiszántúli református egyházkerület tudtára adja mindenkinek akiket illet, hogy miután az 1921. XXXVI.t.c. Debrecen. városában m. kir. tudományegyetem felállítását határozta el, ennek az egyetemnek a létesítése és illetőleg fokozatosan leendő megnyitása tárgyában egyrészt a m. kir. vallás és közoktatásügyi minisztérium, másrészt a tiszántúli református egyházkerület között tárgyalások indultak meg. E tárgyalások folyamán a tiszántúli református egyházkerület egyebek között kötelezőleg megajánlotta, hogy a debreceni m. kir. tudományegyetemen fölállítandó református hittudományi kar tanárainak a fizetéséhez az egyházkerület évenként 70000 koronával járul hozzá, és ezt az összeget a nevezett hittudományi kar megnyitásának időpontjától kezdve, a m. kir. államkincstár részére, a m. kr. központi állampénztárba évről-évre hiánytalanul befizeti az alatt a föltétel alatt, hogy az államkincstár a református hittudományi kar tanárainak illetményeire szükséges, a 70000 koronát, illetőleg a 3-ik pontban idézett 6 alpont értelmében a létesítendő új tanszékekre felajánlott összeget esetleg meghaladó többletet a sajátjából fedezze.

Minthogy pedig a vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztérium a tiszántúli református egyházkerületnek ezt az ajánlatát elfogadta és az egyházkerület püspökéhez intézett 1913 május 21-iki keletű 12765 számú átiratában erre a megajánlott évi 70000 koronás hozzájárulásra vonatkozólag önálló alapítólevél készítését és bemutatását kívánta, ennél fogva a tiszántúli református egyházkerület az 1913 május 28-30-án Debrecenben tartott közgyűlésén 134 szám alatt hozott határozatában 9 pont alatt foglalt kijelentései nyomán a következő alapítólevelet állítja ki.

1./

A tiszántúli református egyházkerület, a debreceni m. kir. tudományegyetemen szervezendő református hittudományi kar tanárainak, a magyar államkincstár által viselendő fizetéséhez, a kar megnyitásának az időpontjától kezdődőleg, évenként HET-
VENEZER /70000/ koronával járul hozzá.

2./

A tiszántúli református egyházkerület kötelezőleg kijelenti, hogy ezt az évenkénti 70000 korona hozzájárulási összeget, amennyiben a református hittudományi kar már az 1914-15tanévvel tényleg megnyillik, 1914 szeptember 1-ével kezdődő s azontúl is mindenkor a hittudományi kar állandó működésének föltétele mellett, minden évben szeptember 1-én kezdődő negyedéves előzetes részletekben vagy a m. kir. központi állampénztárba, vagy pedig a m. kir. vallás és közoktatásügyi minisztérium kijelölése szerinti más állampénztárba hiánytalanul befizeti.

3./

Kijelenti azonban a tiszántúli református egyházkerület, hogy az előző pontokban tárgyalt 70000 koronás évi állandó hozzájárulás beszolgáltatásának a feltételül, a jelen alapítólevél 2 pontjában megjelölt kikötésen felül mindazoknak a megállapodásoknak teljesítéséhez és állandóan megtartásához is ragaszkodik, amelyek a vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztériumtól 1913 május 21-én 12765 szám alatt a tiszántúli református egyházkerület püspökéhez a debreceni m. kir. tudományegyetem hittudományi karának szervezetére vonatkozólag intézett átiratához A./ jel alatt csatolt mellékletben 1-8 pontok alatt felsorolva vannak. Ez az A./ jelű melléklet így szól:

A./ A debreceni tudományegyetem hittudományi kara.

1./ A debreceni m. kir. tudományegyetemen egy, mégpedig református hittudományi kar tartatik fenn, mely az 1914-15 tanév kezdetével megnyílik.

2./ A református hittudományi karon tanároknak akár meghívás, akár szabályszerű jelölés alapján csak református vallású és lelkészi minősítésű egyének alkalmazhatók. A meghívandók a meghívást elfogadó nyilatkozatukhoz, a pályázók pedig pályázati kérvényükhöz a tiszántúli református egyházkerület és a debreceni egyház részéről alakított bizottság olyan nyilatkozatát kötelesek mellékelni, melynek értelmében egyházi szempontból hittudományi tanszék betöltésére alkalmasak és méltók. Ugyanily módon történik a református hittudományi karon az esetleg szervezendő egyházjogi, vagy bölcsészeti tanszék betöltése; e tanároktól azonban nem kívántatik meg feltétlenül a lelkészi minősítés, hanem a megfelelő jogi és államtudományi, illetve bölcsészeti végzettség. Az e pontban érintett bizottság tagjai: az egyházkerület főgondnoka, a püspök és a debreceni református egyházköztség hivatalban idősebb /lelkészi vagy világi/ elnöke. E bizottság elnöke az egyházkerület elnökségének hivatalra nézve idősebb tagja.

3./ A református hittudományi kar tanárait az 1912.XXXVI. t.c.6.§-ának 1. és 2. bekezdése értelmében, a vallás és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Ő Felsőge a király nevezi ki. A vallás és közoktatásügyi miniszter ezen legfelsőbb helyen való előterjesztéseit a 2. pontban érintett bizottság meghallgatásával teszi meg és legalázatosabb előterjesztéséhez a bizottság véleményes jelentését mellékeli.

4./ A hittudományi karon egyelőre hét tanszék szerveztetik. Ezek volnának: a./ újszövetségi írásmagyarázat és újszövetségi teológia; b./ ószövetségi írásmagyarázat és ószövetségi teológia; c./ egyháztörténelem, d./ dogmatika; e./ vallásbölcsészet és vallástörténet; f./ szónoklat és liturgia; g./ lelképásztorkodástan és az egyház beléletének ismertetése.

5./ A hittudományi kar tanárainak fizetéséhez a tiszántúli református egyházkerület, mint a debreceni református főiskola főhatósága, évi 70.000 korona általános összeggel hozzájárul, aminek fejében a hittudományi kar tanárainak az összes javadalmazása az államkincstárt fogja terhelni. A tiszántúli református egyházkerület ezen hozzájárulásról külön alapítványi levelet terjeszt fel.

6./ Amennyiben a tiszántúli református egyházkerület a hittudományi karon további tanszékek szervezését kívánja, feltéve, hogy e tanszékek javadalmazásához a megfelelő összeget /az egyetemi tanári illetménynek a létesítés idejében legalacsonyabb és legmagasabb foka közti évi átlagot /alapítvány gyanánt felajánlja, a vallás és közoktatásügyi minisztériumnak a teológiai tanszékek szaporítása ellen nem lesz észrevé-

tele. Az egyházkerület ez esetben is csak az alapítványi összeg, illetve az ennek megfelelő évi átalány szolgáltatására lesz kötelezve, a tanárok javadalmazását pedig az államkincstár viseli.

7./ A debreceni református egyházközség által felajánlott alapítvány a hittudományi karon szervezendő sémi philológiai bölcsészeti, vagy protestáns egyházjogi tanszék felállítására lesz fordítandó. A debreceni református egyházközség ezen alapítványáról külön alapítványi levelet terjeszt fel.

8./ A tiszántúli református egyházkerület a lelkészi minősítést, lelkésszé képezést teljesen önmagának tartja fenn.

4.

A tiszántúli református egyházkerület részéről az évi 70.000 koronás hozzájárulás befizetésének a kötelezettsége megszűnik, mihelyt a jelen alapítólevél 2. és 3. pontjaiban elősorolt feltételek bármelyikét is a m. kir. államkincstár, azaz vallás és közoktatásügyi miniszter nem teljesíti. De viszont a tiszántúli református egyházkerület is mindazoknak a kötelezettségnek pontos teljesítését magára vállalja, amelyek az előbb idézet A./ jelű szabályozási tervezetben foglaltaknak.

5.

A jelen alapítólevél öt eredeti egyenlő példányban állítatott ki, amelyek közül egy a vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztériumnál, a másik a tiszántúli református egyházkerület, a harmadik a debreceni református kollégium, a negyedik a magyarországi református egyház egyetemes konventje levéltárában, az ötödik pedig a közalapítványi kir. ügyigazgatóságnál őriztetik.

A tiszántúli református egyházkerület 1913. november hó 19. és következő napjain tartott közgyűlésének 631. számú határozata alapján.

Debrecen, 1914. február hó 14.-én.

Jóváhagyom azzal, hogy az alapítólevél 3. cikkének 4. pontjában felsorolt tanszékek elnevezése - a tiszántúli ref. egyházkerület püspökének az alapítólevél 3. cikk 2. pontja szerint alkotott bizottság nevében is 1997/1914 szám alatt előterjesztett kérelmére - következőképpen állapítatik meg: a./ újszövetségi írásmagyarázat és segéd tudományai; b./ ószövetségi írásmagyarázat és segéd tudományai; c./ egyház-történelem; d./ rendszeres hittan és segéd tudományai; e./ vallástörténet és rokontudományai; f./ egyházi szónoklattan és egyházszertartástan; g./ lelkipásztorkodástan és az egyházi élet ismertetése.

Budapest, 1914. évi április hó 30.

TtREL II.22.c.1.136.

Jóváhagyta a Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium.

1914. április 30-án.

Debrecen, 1940.

Tóth István ny. árvaszéki elnök cserkész alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Tóth István nyug. árvaszéki elnök /Berettyóújfalu/ Konya Sándor ref. gimnáziumi tanárhoz 1940. január 28-án a következő levelet intézte:

„F. hó elején küldtem a Kollégium csekkszámájára újból 200 P-t és ezzel összesen már Ezer pengőt fizettem be. Nagy lelki megnyugvásomra szolgál, hogy el tudtam idáig jutni, s a Kollégium iránti hálámat így némiképpen leróhatni. Az összeg rendeltetése felől úgy szeretnék intézkedni, a hogyan annak idején Te is javasoltad, magam is úgy vagyok meggyőződve, hogy a világotlítás, az ennek során gyűjtött tapasztalatok, a növekedő látókör majdnem felér az iskola padjain szerzett elméleti ismeretekkel, vagy legalább is szerencsésen egészítik ki az iskolai tanulmányokat. Én annak idején a nagyszalontai „Arany” alapítvány és a nagy szalontai egyházmegye alapirányának a kamatait /50-50 Kor./ élveztem a Kollégium egyéb jótéteményei mellett /Bentlakás, tápintézet/.

Az ezekre való hálás megemlékezés indított az alapítvány létesítésére, amelynek célja felől - megemlékezvén kedves rokonom: néhai Debreceni Ferenc tanárról is/ édesanyja Tóth Julianna volt/ - a következőképp rendelkezem:

„Az alapítvány kamataiból az iskolai év végén a cserkésziparancsnok javaslatára olyan ref. vallású, jó előmenetelű, szegény, cserkész gimnáziumi tanulót segélyezzenek, aki nyári táborba vagy másféle cserkész tanulmányútra megy... előnyben részesítendő nagyszalontai, vagy a nagyszalontai egyházmegyéből való tanuló, de csak egyenlő feltételek fennforgása esetén...”

A nemeslelkű alapítványt a Ref. kollégium intézőtanácsa hálásan elfogadja s a közölt levél szellemében a következőket határozza:

- 1./ Az alapítvány címe: „Tóth István nyug. árvaszéki elnök cserkész alapítványa.”
- 2./ Az alapítvány rendeltetése: az alapítvány kamataiból az iskolai év végén a cserkésziparancsnok javaslatára, olyan református vallású, jó előmenetelű, szegény, cserkész, gimnáziumi tanuló segélyeztessék, aki nyári táborba vagy másféle cserkész tanulmányútra megy.
- 3./ Előnyben részesítendő nagyszalontai vagy a nagyszalontai ref. egyházmegyéből való tanuló, de csak egyenlő feltételek fennforgása esetén.
- 4./ Az alapítvány vagyonaért és rendeltetésszerű kezeléséért a ref. Kollégium egész vagyonával felelős.
- 5./ Az alapítványt minden vonatkozásban a debreceni ref. Kollégium intézőtanácsa képviseli...

TtREL.II.22.c.I.

Megerősítette a ref. kollégium intézőtanácsa 1940. július 3-án, illetve a tiszántúli. ref. egyházkerület közgyűlése november 27-én.

Debrecen, 1936.

Tóth Lajos és neje alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

I. Tóth Lajos nyugalmazott tiszadobi ref. lelkipásztor és neje Kovács Vilma dr. Balta-
tázár Dezső tiszántúli ref. egyházkerületi püspökhöz intézett és 692/1930. szám alatt
iktatott levelükkel 300 P.-t küldöttek meg a Kollégium részére azzal a rendeltetéssel,
hogy ebből az összegből 200 pengő 1 tiszadobi vagy büdszentmihályi születési
szegénysorsú és jótanuló gimnáziumi ref. növendék ösztönalapjára, 100 pengő pedig
az 1980. év óta fennálló főiskolai énekkar szegénysorsú tagjainak segélyalapja javá-
ra fordíttassék.

II. A debrecen Ref. kollégium Intéző Tanácsa 1930. évi április hó 1.-én tartott ülésé-
ben hozott 88. számú végzésével az alapítványt elfogadta és az alapító levelet a
következőkben állapította meg:

1./ Az alapítvány címe: „Tóth Lajos és neje alapítvány”.

2./ Az alapítvány célja: az alapítvány 200 pengő összegének évi kamatja minden
iskolai év végén egy szegénysorsú, jó előmenetelű és magaviseletű, tiszadobi vagy
büdszentkirályi születési református gimnáziumi növendéknek adandó ki, míg a 100
pengő évi kamatja a Kollégiumi Kántus egyik szegénysorsú tagja javára adandó ki
minden évben a március hó napban szokásos ünnepélyek alkalmával.

3./Az alapítványi vagyon mennyisége ezidőszerint 300 P. azaz háromszáz pengő
készpénz.

4./Az alapítvány évi hozadékának felosztása végett a Ref. Főgimnáziumban az ösz-
töndíj a szokásos módon meghirdettetik, és a beérkezett kérvények a pályázók elő-
menetele, szegénységi állapota szerint a Ref. Főgimnázium tanári testülete által
bíráltatnak el, mit az énekkar érdemes tagjának az évi kamat a szokásos márciusi
ünnepségen adatik ki.

5./ A debreceni Ref. kollégium a fenti alapítványra nézve vagyona megóvásáért és
megfelelő gyümölcsöztetéséért anyagi felelősséggel tartozik.

6./ Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a Kollégium Intéző Tanácsa
képviseli...

Kelt Debrecen, 1936.évi április hó 20.

TtREL II.22.c.1.138.

Megerősítette a kollégium gazdasági tanácsa 1936. április 29- én, illetve a tiszántúli
ref. egyházkerület közgyűlése június 3-án.

Debrecen, 1941.

Dr. Trockányi Béla. ny. kollégiumi orvos és egészségtan tanár és neje emlékal-
pítványa.

ALAPÍTÓLEVÉL

Dr. Trockányi Béla ny. kollégiumi orvos 1941. január-27-én a Kollégium helyettes igazgatójához a következő tartalmú levelet intézte: „A Kollégium iránti szeretetem és ragaszkodásom kifejezésül, kedves diák koromnak, később pedig harmincnégy évi szolgálatom emlékére, indítatva érzem magam arra, hogy tisztelettel felajánlok 500 P.t, azaz Ötszáz pengőt alapítványul, amely a Dr. Trockányi Béla volt kollégiumi orvos és egészségtanár és neje címet viselje. - Ez összegnek évi kamatai adassanak szegény tanulók szükségleteire: felváltva gimnáziumi és tanító-képezdei tanulóknak. - Egyúttal a kollégiumi kórház könyvszekrényében elhelyezett könyveimet és folyóiratokat a kórháznak juttatom. Orvosi gyakorlatom megszüntetése, illetve halálom után pedig orvosi rendelőmben lévő orvosi bútoraimat /vizsgáló asztal, kezelő-kötöző asztalka, állványos öblítő tartályos kezelő üveglapos asztalka, kötszer műszer szekrény, fali polcos állvány, gyógyszerek és reagensek részére, fali tartály öblítő üvegekkel/ továbbá műszereimet, eszközeimet a kollégiumi kórháznak adományozom. Orvosi könyveimet, főleg a Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat nagy értékű kiadványait, összesen kb. 120 kötetet a kollégiumi Nagykönyvtárnak hagyományozom, azzal a kéréssel, hogy ezek a könyvek egy csoportban, nevemet feltüntetendő címkével legyenek ellátva.”

1. Az alapítvány címe: Dr. Trockányi Béla ny. kollégiumi orvos és egészségtanár és neje emlék alapítvány.
2. Az alapítvány célja: az alapítvány évi kamatjövédelme a debreceni református gimnáziumba és tanítóképző intézetbe járó szegény tanulóknak felváltva adandó. A döntés az illető intézet tanári karát illeti.
3. Az alapítvány tőke összege 500 P., azaz Ötszáz pengő, amely be lett fizetve és amelyet a debreceni református Kollégium gazdasági hivatala külön alapítványként kezel.
4. Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a Debreceni református Kollégium intézőtanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.1.139.

Jóváhagyta és megerősítette a ref. kollégium intézőtanácsa 1941. április 2-án.

164.

Nyírmihálydi, 1923.

Ujfalusi Ujfalussy Béla emlékalapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírottak Dr. Ujlfassy Dezső nyírmihálydi birtokos és neje Domahidy Alexandrine korán elhunyt egyetlen fiunk emlékére néhai Ujfalusi Ujfalussy Béla emlékezetére ezennel ezennel 300-300.- azaz háromszázezer koronás alapítványt teszünk a következő feltételekkel:

- 1./ Az alapítvány címe: „Ujfalusi Ujfalussy Béla emlékalapítványa”

2./ Az alapítvány évi összes kamatai az Ujfalusi Ujfalassy családból származó - a debreceni ref. főgimnázium I-VIII. osztályú tanulójának adhatók ki, ha pedig az Ujfalussy családból ilyen nem volna, másodsorban a domahiday Domahidy család leszármazói jöhetnek számításba.

3./ Amelyik jogosult családtag az alapítvány élvezetébe lépett, azt nemcsak a gimnáziumi, hanem az egyetemi pályáján is mindvégig élvezheti, tehát attól tanulói pályájának befejeztéig, - hacsak megfelelő előmenetelt tanúsít, meg nem fosztható.

4./ Amely évben az alapítványra jogosult családtag nem jelentkezik, az az évi kamat a tőkéhez csatolandó.

5./ Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa teljes vagyoni felelősség mellett a ref. kollégium pénztárában kezelteti, s köteles az alapítvány tiszta jövedelmét tevő évi kamatokat a jogosult családtagnak két félévi részletben kifizetni.

6./ Amennyiben egy évben több jogosult családtag jelentkeznék az alapítvány élvezetére, s azt alapítvány élvezetére juttatandó évi jövedelemből az esetleges megosztás által egy jogosultra az értékviszonyoknak meg nem felelő összeg jutna, úgy a jövedelem csak egy - a legjobb előmenetelt tanúsító - jogosult tanulónak adandó ki. Kelt Nyírmihálydiban, 1923. aug. 1-én.

TtREL II.22.c.1.140.

Jóváhagyta a ref. kollégium gazdasági tanácsa 1923. szept. 21-én, a tiszántúli ref. egyházker. közgyűlése pedig meg erősítette 1923. nov.27-én.

165.

Debrecen, 1922.

Uszó István és neje Kecskés Juliánna alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Néhai Uszó István volt debreceni lakos 1912, évi augusztus hó 4-én meghalt. Nejével Kecskés Juliánnával közösen tett, s 1909 évi november hó 27-én kelt végrendeletük 4. pontjában a következőleg intézkedtek:

„A pusztaköszültségi tanyabirtoknak az országúttól délre eső, tanyaépületes részét örököljék felerészben a debreceni ref. ispotályi szegényház, és másik fele részben a debreceni egyetem alapja, még pedig olyképen, hogy a tanyabirtok jelzett fele része eladassék, és a vételár s jelzett két intézmény között egyenlően megosztassák.”

A végrendelet eme rendelkezésének megfelelőleg a debreceni kir. járásbíróság és kir. ítélőtábla 1912 Ó 363/19 sz. és illetve 4069/914 P. sz. végzése alapján a hagyományozott s jelenleg a debreceni 1286 sz. betétben foglalt ingatlanokra a tulajdonjog a debreceni ref főiskola egyetemi alapja javára az életben maradt házastárs Kecskés Juliánna haszonélvezeti jogával terheltlen bekebelezetett.

Néh. özv. Uszó Istvánné halálával a hagyomány a haszonélvezet alul felszabadulván, a végrendeletben foglalt meghagyáshoz képest az 1921 évi augusztus hó 28-án kelt, a debreceni ref. Kollégium gazdasági tanácsa, a debreceni ref. egyház

presbiteriuma és a Tiszántúli ref. Egyházkerület rendkívüli intéző bizottsága által 454/1921 sz. a. jóváhagyott adásvételi szerződéssel Kegyes János és neje debreceni lakosoknak 640000 korona vétetárért eladatott, s ez összegnek fele részben a debreceni ref. kollégium pénztárába befizettetett. Az alapítványt tevő házastársak egyike, néh. özv. Uszó Istvánné 1918 évi november 6-án kiállított, az 1919/113 gt. végzéssel a debreceni ref. kollégium levéltárában elhelyezett „Nyilatkozat”-ban a végrendelet vonatkozó részének magyarázatául kijelenti, hogy végrendeletük tételkor azt gondolták, hogy Debrecenben ref. egyetem fog létesülni, s így végakarati szándékuk az volt, hogy e hagyomány a felállítandó debreceni református egyházunk kezelése és rendelkezése alá kerüljön és református egyházi célokat szolgáljon. Mivel pedig Debrecenben tényleg állami egyetem létesült, és mert nem akarja azt, hogy végrendeletük különféle értelmezések és ebből folyó esetleges viták tárgya lehessen, kijelenti, hogy végakarati rendelkezésüknek az felel meg, hogy a községi ingatlan fele részére vonatkozó hagyomány a debreceni állami egyetemen kapcsolatos református tanárképző intézetet és internátust illesse, annyival inkább, mivel a végrendeletben említett egyetemi alap a debreceni ref. kollégium pénztárában ez idő szerint is létezik. A debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa a kollégium pénztárába befizetett 320000 azaz háromszázhuszezer korona hagyományi tőkét alapítvánnyul elfogadja, annak csorbítatlan megőrzéséért teljes vagyonával felelősséget vállal...

Az alapítvány címe „Uszó István és neje Kecskés Juliánna” alapítványa leendő. Az alapítványi tőkét a debreceni ref. kollégium pénztára kezeli, annak évenkénti jövedelme a kezelési költségek levonása után a debreceni állami egyetemen kapcsolatos református tanárképző intézet és internátus céljaira fog fordíttatni. A jövedelemnek mikénti elosztása tekintetében végérvényesen a tiszántúli ref. egyházkerület határoz.

Az alapítványt minden vonatkozásában a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa fogja képviselni...

Kelt Debrecenben, 1922 évi április hó 3-án.

TrREL II. 22. c. 1. 141.

Megerősítette a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa 1922 május 27-én, illetve a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése június 27-én.

166.

Debrecen, 1933

Vadon Sándor ösztöndíj alapja

ALAPÍTÓLEVÉL

1. Vadon Sándor debreceni lakos gyakorló ügyvéd 1885. évi december hó 28-án az alanti, általa saját kezűleg írott Alapítványi oklevelet terjesztette be a ref. Kollégium Gazdasági Tanácsához, amely 1885. december 30-án tartott ülésén 462. sz. a. hozott határozatával azt elfogadta. Az alapítványi oklevél szövege a következő:

„Ügyvédi pályám jubileuma alkalmával hálás kegyelettel emlékeztén vissza arra, hogy a debreceni ref. Főiskola kebelében egykor én is mint szegénysorsú tanuló nem kis jótéteményben részesültem, annak némi meghálálása és viszonzása fejében, áthatva a kegyeletes érzülettől, ezennel a jelzett Főiskola szegény sorsú tanulók pénztáralapja javára 100 azaz Egyszáz c. é. alapítványt teszek olyformán, hogy annak évi kamatja minden iskolai félév végén február hóban, valamely jó igyekezetű szegénysorsú tanuló részére kiadandó, előnyben fogván részesíttetni, aki hozzám való rokoni viszonyát kimutatni képes.

És miután most a tőke összeget be nem fizethetem, annak egy évi 6-os kamatját ezennel leteszem, köteleztén magamat esetleg jogutódaimat, hogy a tőke befizetéséig évenként a kamatot január hó 1-én a főiskolai pénztárba befizetendem.”

A kegyes alapító 1932. évi március 21. napján végrendelet hátrahagyása mellett elhalván, örökösait kötelezte, hogy örökrészük arányában a debreceni ref. Főiskolának (Kollégiumnak) már ott levő alapítványa kiegészítéséül 10.000 azaz Tízezer Pengőt fizessenek ki. A debreceni kir. Járásbíróság Fk.I.34709/1932 sz. hagyatékátadó végzése alapján végrendeleti végrehajtó a Kollégium ügyésze útján 1932. évi október 26-án a 10.000 Pengőt a Kollégium pénztárába befizette.

Az egyházkerületi Közgyűlés 1932. évi december 15-én 346. sz. a. hozott határozatával az alapítványt elfogadván az alapító levelet a következőkben állapítja meg:

2. Az alapítvány címe „Vadon Sándor ösztöndíj alapja.”

3. Az alapítvány célja: Az alapítvány évi kamatja minden iskolai félév végén február havában középiskolai, vagy a kollégium kötelékében álló egyetemi szegénysorsú, jóigyekezetű tanulóknak adandó ki. Az alapítvány tevő rokonai mindenkor elsőbbségben részesítendő.

4. Az alapítványi vagyon mennyisége 10.000 azaz tízezer Pengő, ezidőszerint készpénzben, amely azonban a lehetőséghez képest ingatlanba lesz fektetendő.

5. Az alapítvány évi hozadékának felosztása végett a Kollégium középiskoláiban az ösztöndíj szokott módon meghirdetetik és a beérkezett kérvények a pályázók előmenetele, szegénységi állapota szerint az illetékes tantestület által bíraltatnak el. Lehetőleg két-három tanuló között osztassék fel az évi hozadék, ha azonban az alapító rokonai pályáznak, úgy ezek másokkal szemben minden feltétel nélkül előnyben részesülnek.

6. A debreceni ref. Kollégium a fenti alapítványra nézve vagyona megóvásáért és megfelelő gyümölcsöztetéséért anyagi felelősséggel tartozik.

7. Az alapítványt peres és perenkívüli jogügyekben a Kollégium Gazdasági Tanácsa képviseli...

TrREL II.22. c.1.142.

A ref. koll. gazd-i tanácsa 1933. május 4-én hagyta jóvá és erősítette meg.

ALAPÍTÓLEVÉL

1. Alólírottak a debreczeni református kollégium internátusa javára, Sándor fiokkal szemben gyakorolt jótékonyság, igen szerény bár, de hálás viszonzásul, Vas Mihály és Gráf Zsuzsanna nevelési alap címen, alapot létesítenek.

2. Alapítóknak, ezen alap létesítésével azaz Óhajtásuk, hogy az általuk elvetett szerény mustármagból olyan tőke fejlődjék, amelynek kamataiból, a debreczeni református kollégium internátusában, elsősorban egy, - vagy a messze időben több; velük vérrokonságban álló református vallású ifjú, - ha ilyen igénylő nem jelentkeznek: első helyen Gégényből, második helyen Tiszabercelről, harmadik helyen bármely szabolics vármegyei községből származó református vallású ifjú internátusi költségei fedeztessenek, részben, vagy egészben.

3. Alapítók, ezen alap létesítésére 5 darab 500 kor. azaz Ötszáz korona névértékű 6%(hat)-al kamatozó, 1916 május 1-i kibocsátású államadóssági kötvényt adnak át, 1917 május 1-től esedékes kamatszelvényekkel együtt a kollégium pénztárának, megőrzés és kezelés végett. Ezen kívül Vas Mihály míg életét s munkabírását az Isten megőrzi, 1918 január 1-től kezdődőleg minden év január havában 25 (Huszonöt) koronát fizet a kollégium pénztárába, ezen alap gyarapítására.

4. Az alapítvány jövedelme mindaddig teljesen tőkésítendő, míg a tőke 4000 (Négyezer) koronára nem emelkedik. Ezen időtől a kamatjövedelem 80 (Nyolcvan) százaléka már segélyezésre fordítható. A kamat 20%-a pedig ezen időn túl is a tőkéhez csatolandó, míg a tőke 10000 (Tízezer) koronára nem emelkedik. 10-20000 koronáig terjedő tőke jövedelmének 90 (Kilencven) százaléka, 20000 kor. (Húszezer) felüli tőke 95 (Kilencvenöt) százaléka fordítható segélyezésre. A kamatjövedelem ezen felüli, vagy el nem használt része mindenkor a tőke növelésére fordítandó. Ha a segélyezett erkölcsi megrovás alá esik, vagy osztályisméltásra utasíttatik a segély tőle megvonható. Ellenkező esetben mindaddig részesítendő abban, míg ezen internátus kebelében marad. A segély az internátusi díjakat meg nem haladhatja. A segélyezés joga az egyházkerület mindenkor püspöké, ki arról az egyházkerületi közgyűlésnek jelentést tesz, miről a felsőszabolcsi egyházmegye is értesítendő.

5. Ezen alap az egyházkerületi közgyűlés felelőssége mellett a debreczeni kollégium pénztárában kezeltetik. A tőkésítendő kamat, mihelyt lehető, magyar államadóssági papírokba fektetendő.

6. A tiszántúli református egyházkerület ezen alapnak, ezen alapítólevél értelmében leendő gyümölcsötzetést s felhasználását felelősség terhe mellett magára vállalja.

7. Ezen alapot peres és peren kívüli jogügyekben a református kollégium mindenkori gazdasági tanácselnöke képviseli.

Jelen alapítólevél 2 egyező példányban állíttatott ki, amelyből egyik, az elfogadási záradék rávezetése után a tiszántúli református egyházkerület levéltárában, a másik pedig a felsőszabolcsi egyházmegye levéltárában helyeztetik el.

Kelt Gégényben, 1917 február 16-án, csaknem egy év óta Galiciában az orosz harc-
térén szenvedő Sándor fiunk 20-ik születése napján.

Jóváhagyta és megerősítette a debreczeni református kollégium gazdasági tanácsa 1917 év december hó 4-én tartott gyűlésének 1169 sz. határozatával és a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése 1918. június 5-én. A VKM helyesbítette jóváhagyásában alapítványra az alap nevét 1922. aug. 19-én.

168.

Debrecen, 1936 és 1943

Tordai Vasady Lajos alapítványa a Kántusnak

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott ny. Kir. tanfelügyelő, mint aki a debreceni református főiskolai Kántusnak az 1890- 1894 években, tehát négy tanéven által a Basso I.-ban rendes, szorgalmas tagja, s az utolsó tanévben jegyzője voltam, az összhangzatos éneklést nagyon szerettem és szeretem, s a Kántus múltjához, hagyományaihoz mindig szívósan ragaszkodtam és ragaszkodom, régi óhajomhoz és tervbevett szándékomhoz képest a református kollégiumi Kántus részére egy 200 P., azaz Kettőszáz arany pengős alapítványt teszek az alább következő feltételek mellett: 1. Az alapítvány címe: „Tordai Vasady Lajos Alapítványa”

2. Az alapítvány tőkéjét képezi az a 200.- azaz Kettőszáz Pengő (:arany:) összeg, melyet a folyó 1936 év március 1-én készpénzben és egy összegben a református kollégium pénztárába pontosan befizetek, vagy pedig egy megfelelő összegű betétkönyvet szolgáltatók kezébe. 3. Az alapítványt a református kollégium curatóriumának a kezelése és ellenőrzése alá helyezem azon kérelemmel, hogy az, minden időkből a jelen alapítólevélben felsorolt feltételek pontos betartásával kezeltessek és kamatai is a kikötésekben kifejezésre juttatott módon használtassanak fel.

4. Az alapítvány kamata évről-évre felhasználható oly módon, hogy az évi kamatösszeg egyik fele a Kántus jegyzőjét, a másik fele pedig a Basso I. fákhoz tartozik, akkor rajta kívül egy másik tag is részesüljön jutalomban, azonban míg az egyik jutalom a jegyzőt minden évben megilleti, a Basso I. fak egyes tagjai csak egyszer részesülhetnek jutalomban.

5. A jutalmat minden évben a mártius havában tartatni szokott Kántus ünnepélyen osztatnak ki.

6. A jutalmazások megállapítását az arra illetékes választmány eszközli. Miután az alapítvány még hasznót nem mutathat fel, de az óhajom az volna, hogy a jutalmazás már a f. 1936 év mártius havában is megtörténjék, a f. évi jutalmakra ez alkalommal, illetékes helyre még külön 10 arany pengőt befizetek.

7. Ha az évenkénti jutalmazás bármely oknál fogva nem történhetik meg és a jutalom nem adatik ki, a kamatjövedelem a tőkéhez lesz csatolandó.

8. Kérem, hogy a nevemet viselő fenti alapítvány, más alapítványtól elkülönítve önálló célvagyónként kezeltessek, annál is inkább, mert ha a Mindenható életemnek kedvezend, azt még növelni nekem is szándékomban van, de növelhetik azt egyenes leszármazottaim, de bárki is, azonban minden esetben az alapítólevélben kifejezésre juttatott rendeltetési célok érintése nélkül.

9. Az alapítványt peres és peren kívüli ügyeiben a kollégium ügyésze képviseli...

ALAPÍTÓLEVÉL

Alulírott ny. kir. tanfelügyelő, aki Ákoson (Szilágy m.) az 1871. évi szept. 2-án születtem és aki a debreceni ref. Főiskolában az 1890-1898-ig terjedő időben három diplomát szereztem (:tanítói, lelkészi és jogi:) és tanulmányaim folytatása rendjén és idején a Kollégium vezetősége részéről sok jótéteményben részesültem, visszaemlékezve a velem szemben tanúsított nemes eljárásra, a Kollégium anyagi erejének a növelését tartva szem előtt, a mai napon, tehetségemhez képest egy 1.000.- azaz Egyezer Pengős alapítványt teszek az alább következő feltételek mellett:

1. Az alapítvány címe: „Tordai Vasady Lajos alapítvány.”
2. Az alapítvány tőkét képezi egyelőre 1.000.- azaz Egyezer Pengő készpénz, mely összeget ezen alapítólevelem aláírásával egyidejűleg a Kollégium pénztárába pontosan befizetek.
3. Az alapítványt a ref. Kollégium Intéző Tanácsának kezelése és ellenőrzése alá helyezem azon kérelemmel, hogy az minden időkből a jelen alapítólevélben felsorolt feltételek pontos betartásával kezeltesék és kamatai a kikötésekben kifejezésre juttatott módon használtassak fel.
4. Az alapítvány jövedelme évről-évre felhasználható oly módon, hogy az évi közelítési díjába tudassék be, aki Szilágy vármegyei származású, s ha ilyenek többen volnának az Ákos községből származó előnyben részesítendő. Ha hittanhallgató nem jelentkezne, másodsorban a ref. vallású tanítóképzős növendékek tarthatnak rá számot a fent leírt helyi származás igazolásával. Ha pályázó a tanítóképzősök közül sem jelentkezne, az esetben az évi kamat tőkésítendő mind addig, míg megfelelő jelentkező nem akad.
Hangsúlyozni kívánom, hogy a jutalmazásra csak olyan tanulók tarthatnak számot, kiknek a szülei szabad kereseti pályán éltek s a gyermekek nagy család, árvaságra jutás vagy a gazdasági viszonyok kedvezőtlen volta következtében tanulmányaik folytatásában támogatásra szorultak.
5. Kérem, hogy a nevemet viselő fenti alapítvány más alapítványtól elkülönítve önálló célvagyonként kezeltesék annál is inkább, mert a Mindenható életemnek kedvezend, azt még növelni nekem is szándékomban van, de növelhetik azt egyenes leszármazottaim, de bárki is, azonban minden esetben az alapítólevélben kifejezésre juttatott rendeltetési célok érintése nélkül.
6. Az alapítványt a debreceni ref. Kollégium arra illetékes hatósága takarékbetétként, vagy az általa meghatározandó más módon gyümölcsözteti, érette a Kollégium vagyoni felelősséggel tartozik, s azt jogügyekben a kollégiumi ügyész képviseli.
7. Megemlíteni kívánom, hogy az alapítványi segély kiosztásánál a szilágyszolnoki ref. egyházmegye idevonatkozó javaslata a debreceni Kollégium illetékes intéző hatósága által lehetőleg figyelembe veendő miért is az alapítólevél egy példánya a szilágyszolnoki ref. egyházmegye levéltárának is kiadandó.
8. Ezen alapítólevélbe foglaltak hatálya csak akkor állhat be, ha ezen alapítólevelet a tiszántúli ref. Egyházkerület jóváhagyólag tudomásul vette azt megerősítette...

169.

Debrecen, 1916

Vecsey József emlékalap

ALAPÍTÓLEVÉL

Vecsey Viktor debreceni (Batthyány u. 7. sz. a.) volt lakos földbirtokos a Debrecenben 1910 évi november hó 10-én kelt végrendeletének 1. pontjában a következőleg rendelkezett.

„A debreceni ref. főiskolának a „Vecsey József emlékalap” címen hagyok 2000 koronát oly feltétellel, hogy az összeg évi kamata egy ösztöndíjat alkosson, melyet elsősorban testvéreinek a debreceni ref. főgimnáziumban tanuló egyenes leszármazói, míg a gimnáziumban tanulnak, folyton élvezhessenek, amennyiben ilyen egyenes leszármazóik a főgimnázium tanulói között többen lennének, közülök az illető tanári kar ítélete alapján a legjobban tanuló nyerje, azon években pedig, melyekben egy ily rokon tanuló sem lesz, az ösztöndíjat elhalt ref lelkészek és tanárok jól tanuló árváinak ugyancsak a nevezett főgimnázium tanári kara ítéli oda. A végrendelet ezen intézkedése folytán a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa és annak felügyelet hatósága a tiszántúli ref egyházkerület a 2000 koronát ösztöndíj alapítványul elfogadja s már most kijelenti, hogy az alapítványi tőke évenkénti jövedelmét a végrendelet idézett pontjában tüzetesen meghatározott célra fogja fordítani.

Az alapítvány címe „Vecsey József emlékalap” leend.

Az alapítványi tőke ez idő szerint bírói letétben van. Annak felvétele után azt a debreceni ref. kollégium pénztára fogja kezelni, az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért tartozó teljes vagyoni felelősséggel. A vagyoni felelősséget a pénztár képviselőjében a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa ezennel kifejezetten is elvállalja.

Az alapítványi tőke jövedelmének mikénti felhasználására vonatkozó számadás évenként az illetékes felettes hatósághoz fet fog terjesztetni.

Az alapítványt minden peren kívüli és netaláni peres ügyekben a debreceni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviseli.

Az alapítvány odaítélése tárgyában mindenkor a főgimnáziumi tanárkar határoz s aki egyszer az alapítványra felvételt, az azt mindaddig élvezheti, amíg a debreceni ref főgimnáziumba jár és megfelelő osztályzatot nyer.

TrREL II.22.c.1.145.

A ref kollégium gazdasági tanácsa 1922. március 29-én, a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése május 17-én erősítette meg.

170.

Debrecen, 1925.

A vésztői református egyház alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

A vésztői ref. egyház lelkésze 1925. május 18-án kelt s a koll. igazgatóhoz címzett levelében a következőket közli:

„A vésztői református egyház a f. év január havában a karácsonyi legátus útján 900.000 koronát küldött, mint az 1924. évről a kollégium számára megszavazott összeget a kollégiumnak. Kérem ezt a 900.000 K-t mint a vésztői református egyház alapítványát külön kezelésbe venni. A folyó 1925. évre költségvetésünkre 40 arany korona van felvéve, s évenként állandóan szeretném ezt az összeget költségvetésünkbe beállítani. ezeket az összegeket a már beküldött 900.000 koronához óhajtjuk majd csatolni, s ezt a tőkét állandóan növeltetni óhajtánám azzal a céllal, hogy egykor kamatos kamatai s az évi adományokból annyira nőne, hogy egy vésztői, református, jó magaviseletű és jó tanuló szegény földműves fiú taníttatási költsége kamataiból fedezhető lenne.”

A kollégium gazdasági tanácsa 217/1925 sz. határozatával a 900.000 koronát, - mely a seniori elszámolásban mint a főiskola részére adott egyszerű adomány szerepelt külön kezelésbe vétette.

Az így külön vétetett összeget és az esetleg később befizetendő összegeket „Vésztői ref. egyház alapítványa” címen fogja a Kollégium pénztárában kezelteni.

Az alapítvány mindennemű vonatkozásában a kollégium gazdaság tanácsa képviselendi.

Az alapítványi tőke csorbíthatlan megőrzéséért, annak a megszabott rendeltetésnek megfelelő felhasználásáért egész vagyonával felelősséget vállal...

TtREL II.22.c.146.

A református kollégium gazdasági tanácsa 1926. október 24-én, a tiszántúli református egyházkerület közgyűlése 1928. november 18-án erősítette meg.

171.

Debrecen, 1915.

Vincze József földesi tanító alapítványa tanítóképzői növendékeknek

ALAPÍTÓLEVÉL

Kiss Ferenc, a debreczeni m. kir. tudomány egyetem ny. r. tanára és e. i. rectora 1915. évi márczius hó 15-én következő tartalmú beadványt intézte a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsához:

„Néhai Vincze József volt földesi néptanító, majd püspökladányi lakos, a kitűnő pedagógus, tanügyi író és nagy gyermek barát emlékét megörökítendő, halála után egy nevére teendő alapítvány összehozása céljából gyűjtést indítottam, melyet évenként át folytatva, a szaporodó kamatokkal együtt 1000 koronára emeltem.

Ez 1000 /Egyezer/ koronát a debreczeni Kollégium részére ajánlom fel a következő feltételekkel:

- 1./ Az alapítvány címe „Vincze József alapítvány” c.
 - 2./ Az alapítvány csonkíthatatlanul megőrzendő s annak csak kamatai használhatók fel.
 - 3./ Az évi kamatok 1916 évtől kezdve a tanév mások fele elején egy összegben a debreczeni ref. Kollégium tanítóképző egy kifogástalan magaviseletű, legalább jó osztályzatú növendékének adandók ki, és pedig első sorban földesi, másod sorban püspökladányi, harmad sorban alsószabolcs- hajdúvidéki, ilyenek nem létében, tiszántúli ref. tanító tanítóképezdész fiának. Amely évben illetékes folyamodó nem volna, az évi kamat a neveléstan köréből kitűzendő pályadíjra fordítandó.
 - 4./ Az alapítvány kamatait a debreczeni ref. tanítóképző intézet tanári kara adományozza, ugyanez tűzi ki a pályatételeket s bírálja el a beérkezett munkákat.
 - 5./ Ha a tiszántúli ref. egyházkerületnek felekezeti tanítóképző intézete megszűnnék, az alapítvány teljes tulajdonjoggal a tiszántúli ref. egyházkerület birtokába száll, melynek mindenkori püspöke fogja a kamatait a fent megnevezett illetékesség szerint ef. tanítók bárhol tanuló tanítóképezdész fiának adományozni.
- A debreczeni ref. kollégium képviselőjében annak gazdasági tanácsa az alapítványt ösztöndíj alapítványul hálás köszönettel elfogadja s kijelenti, hogy az alapítvány kamataiban a fentiek szerint megjelölt feltételek értelmében és sorrendben egy-egy tanítóképezdész ifjúnak fogja ki adni akként, hogy az ösztöndíjas a kedvezményben újabb adományozás nélkül tanulmányai befejeztéig részesüljön, amennyiben arra előbb érdemtelenné nem válik s tőle az alapítvány élvezete meg nem vonatik.
- Az alapítványt a debreczeni ref. kollégium pénztára kezeli s az alapítvány csorbíthatatlan megőrzéséért a gazdasági tanács kifejezetten is teljes vagyoni felelősséget vállal. A felügyeleti jog gyakorolhatása végett az alapítvány mikénti felhasználására vonatkozó számadás az illetékes felettes hatósághoz fel fog terjesztetni.
- Az alapítványt peres és perenkívüli ügyekben a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsi képviseli...

TtREL II.22.c.1.147.

A ref. kollégium gazdasági tanácsa 1915. június 28-án, a tiszántúli ref. egyházkerület november 24-én erősítette

172.

Debrecen, 1924.

Virág István amerikai református lelkész alapítványa árva tanulók megsegítésére

ALAPÍTÓLEVÉL

Püspök úr 1924 július 12-iki kelettel a következő tartalmú levelet intézte a kollégiumi gazdasági tanácshoz: „Van szerencsém mellékelve küldeni Virág István kalamazói /Amerika/ református lelkész volt kollégiumi senior 25 dolláros adományát 2.238.750 K. összegben, méltóztassék ezt az adományküldő kívánsága szerint

alapítványul kezelni s kamatját évenként „egy fél árva vagy egészen árva jó tanuló ifjú segélyezésére fordítani.”

Gazdasági Tanács a kollégium pénztárába befizetett 2.238.750 koronát alapítványul hálás köszönettel elfogadja az alapítványi tőke csorbítatlan megőrzéséért és rendeltetésszerű felhasználásáért teljes vagyonával felelősséget vállal.

Az alapítvány címe: „Virág István amerikai ref. lelkész alapítványa" leend.

Az alapítványi tőke évenkénti kamatai egy fél árva agy egészen árva jó tanuló főgimnásiumi ifjú segélyezésére fordítandók. Az odaítélés joga a főgimnáziumi tanári kar joga leend.

Az alapítványt minden vonatkozásában a debreczeni ref. kollégium gazdasági tanácsa képviselendi.

Jelen alapítólevél három eredeti példányban állíttatott ki. A felettes hatóság jóváhagyása után egy-egy példány a kollégiumi és egyházkerületi levéltárban helyeztetik el megőrzés végett, a harmad példány kegyes alapítónak kiadatik.

Kelt Debreczenben 1924 július 11-én.

TtREL II.22.c.1.148.

Megerősítette a ref. kollégium gazdasági tanácsa 1924. július 29-én.

173.

Törökszentmiklós, 1938.

Zeke Dániel törökszentmiklói igazgatótanító alapítványa

ALAPÍTÓLEVÉL

Zeke Dániel törökszentmiklói tanító 1938. évi szeptember hó 1-jén a Kollégium tanítóképző intézetének igazgatójához a következő levelet intézte:

„Éppen a mai napon van 45 éve, hogy a tanítóképzőt elvégezve eltávoztam a Kollégiumból. Azóta sokszor felújult emlékemben az a sok jótétemény, melyet a Kollégiumtól kaptam és az a sok pályadíj és ösztöndíj, amelyet diákkoromban élveztem. Ilyen gondolatoktól vezéreltetve a Kollégiumban eltöltött hét évem emlékére a Tanítóképző Intézet részére 700 P-., azaz Hétszáz pengős alapítványt teszek, hogy a kollégium iránt érzett szeretetemet és hálámat némileg kimutassam. Ezen összeget mai napon elküldtem e Debreceni Prot. Lap postai csekklapján.”

A debreceni ref. kollégium intézőtanácsa 1938. évi szeptember 21-én tartott ülésében hozott 242 sz. határozatával a fenti összeget hálás köszönettel elfogadta és az alapítvány kellékeit a következőkben állapította meg:

1. Alapítvány címe: Zeke Dániel törökszentmiklói igazgatótanító alapítványa.
 2. Az alapítvány célja: Az alapítvány kamatát minden évben egy tanító növendék kapja, aki utolsó évfolyamát végzi, jó magaviseletű, szorgalmas és aki az ifjúsági egyesületek valamelyikében tevékeny munkát végez és ott valami tisztséget tölt be. A tanítóképző intézet tanári kara minden év február közepén pályázatot hirdet és a március elején tartandó tanárkari gyűlésen választja ki a legérdemesebbet. A pályázatot első ízben 1940. év februárjában kell meghirdetni. A pályadíjat ünnepélyes
-

keretek közt kell kiadni valamelyik iskolai ünnepélyen, ahol az egész ifjúság jelen van.

3. Az alapítvány tőke összege 700, azaz hétszáz pengő készpénz, amelyet a debreceni ref kollégium pénztára kezel.

4. Az alapítványt peres és peren kívüli ügyekben a debreceni ref. kollégium intézőtanácsa képviseli...

TtREL II.22.c.1.149.

Az intézőtanács 312/1938-as, a tiszántúli református egyházkerületi közgyűlés 45/1939-es és 326/1938-as számmal fogadta el.

174.

Érmihályfalva, 1921

Zih Sándor és neje Farkas Zsuzsánna alapítványa szegény tanulók támogatására

ALAPÍTÓLEVÉL

A debreceni ref. kollégiumnál csak református vallású szegény tanuló ifjak felsegélyezése céljából 2000 kor., azaz Kettőezer korona alapítványt teszek a következő feltételek betartása mellett:

1. A fenti összeg helyeztessék el kamatoztatás végett egy takarékpénztárba ZIH SÁNDOR és neje FARKAS ZSUZSÁNNA-féle alapítvány - címen, mely alapítók nevét viselje.

2. Az alapítvány évi esedékes kamatainak csak a felét lehet kiosztani, míg a másik felét tőkésítés végett, mindig a tőkéhez kell csatolni minden évben.

3. A fenti alapítványból az alant felsorolt rendben a következő ifjak részesülhetnek: 1-ször Zih Sándor és neje Farkas Zsuzsánna egyenes leszármazói és oldalági rokonnak szegény tanuló gyermekei.

2-szor ermihályfalvi illetőséggel bíró szegény szülők tanuló gyermekei. 3-szor debreceni illetőséggel bíró szegény szülők tanuló gyermekei.

4. A harmadik pontban az 1., 2. és 3. sz. alatti alosztályokban felsorolt szülők gyermekei csak abban az esetben részesülhetnek kedvezményben, ha legalább is az iskolai év végén hármás általános osztályzattal bírnak, református vallásúak s a debreceni református kollégium nyilvános tanulói.

5. Az olyan tanuló, aki már egyszer ezen alapítványból kapott, azt feltétlenül továbbra is részesíteni kell mindaddig, míg a negyedik pontban foglalt feltételeknek megfelel és a nyolcadik gimnáziumot el nem végezte. További kedvezményben nem részesülhet senki sem.

6. A kiosztandó segélyek nagyságának megállapítása, a kiosztásnak ideje, továbbá a harmadik pontban foglaltak szem előtt való tartása mellett hogy ezen alapítványból kik részesülhetnek, egyedül a debreceni református kollégium mindenkori tanári kara illetékes elbírálni és megállapítani.

7. Ezen alapítvány más célra sohasem fordítható semmi néven nevezendő okból.

Érmihályfalva, 1921. április 29.

Előttünk:

Balogh Zoltán

Kiss Géza

Özv. Zih Sándorné

Farkas Zsuzsánna

TrREL II.22.c.1.150.

A debreceni református kollégium gazdasági tanácsa 1922. június 21-én, a tiszántúli ref. egyházkerület közgyűlése pedig december 13-14-én erősítette meg. Az alapítványt a gazdasági tanács képviselte.

175.

Dr. Baltazár Dezső amerikai alapítvány

ALAPÍTÓLEVÉL

I. Dr. Baltazár Dezső, a tiszántúli református egyházkerület püspöke, elsősorban az ősi debreceni kollégium súlyos gazdasági helyzetének jobbítása és páratlanul becses nevelő munkájához az anyagi eszközök gyarapítása céljából, de amellet más, magyar nemzeti és református egyházi szempontból szinten nagy fontosságú célok szolgálatára is, elhatározta, hogy Amerikába megy és az Észak-Amerikai Egyesült Államok társadalmát jószívből jövő adományok nyújtására szólítja fel. Ezen elhatározás folytán 1922. május 6-án Istenben vetett reménységgel útra kelvén, az Észak-Amerikai Egyesült Államoknak számos államában minden olyan nevezetesebb várost, amelyben munkájának eredményét várhatta, felkeresett és 42 református egyházban fordulván meg, templomi beszédekkel és egyéb egyházi szolgáltatásokkal, valamint népgyűléseken és nyilvános előadásokon tartott szónoklatokkal hívta fel az amerikai társadalom figyelmét és jóindulatát a magyar nemzetnek a szerencsétlen végül háború után előállt szomorú helyzetére, református egyházunknak és intézményeinek, különösen pedig a debreceni kollégiumnak ebből folyó válságos állapotára. Maga elé tűzött feladatát az Úr segítségével befejezván 1922. szeptember 3-án Debrecenbe szerencsésen hazaérkezett s útjának eredményéről az egyházkerületben adott jelentéssel számolt be. Ebben a jelentésben a többek közt ezeket mondja:

„A debreceni református kollégium sorsa veszedelembé került a példa nélkül álló nehéz anyagi viszonyok miatt. Ezt a kollégiumot pedig nem engedhetjük veszni, amíg csak a tudomány világossága, az evangélium tisztasága, az emberszeretet áldása és a hazaszeretet kötelme becses lesz előttünk... Engem nem hagyott nyugodni sem az a hála, amellyel a szellemi édes anyaként szeretett kollégiumnak, sem az a felelősség, amellyel, mint előljáró, a debreceni kollégium sorsáért a magyar nemzet s az egyetemes kultúra történelmének tartozom. A gondolatok, eszmék, érzelmek, irányok és igazságok új időbeli összezavarodásából fájón keltett megértenem, hogy a kollégium, amely megállott a kipróbált történelmi igazságok mellett s következetesen ellenállott a tetszetős ruhában jövő, de idegen lelket takaró áramlatoknak, nem számíthat ez idő szerint olyan belső segedelemre, amely anyagi vesztétől hamar megmenthetné. Olyan helyet kellett tehát keresnem, ahol a debreceni kollégium által

teljesített történelmi kulturális szolgálat s az általa képviselt világmézet megértésre és rokonlelkekre talál, nemzetre, vallásra és osztályra való határolódás nélkül... Utam céljába a kollégium segítése mellé odavettem olyan célok szolgálatát is, amelyek a kollégium szellemével és irányával kapcsolatosak s amelyek az isteni könyörület, emberi szeretet és világhaladás jegye alatt állván, alkalmasak egy művelt államban a jólelkek áldozatkészségét jócselekedetekre indítani... A segélyakció szervesen fog folyni ez után is tovább, tehát a reménybeliségekkel kell a tényleges eredményt kiegészíteni... A gyűjtés tényleg befolyt anyagi eredménye 20,186.92 dollár. Az útiköltség és az amerikai segítő erők igen mérsékelt kiadása 4186.92 dollárt vett igénybe. Így kulturális és jótékony célra kerek 16,000 dollár jut. Ebből a viteldíjjal együtt 5566.78 dollárt a kollégiumnak, 1000 dollárt az Országos Református Lelkészegegyesületnek még Amerikából július hó folyamán elküldtem. Itthon a Kálvineumnak 1000 dollárt s az itthoni segítő erőknek 170 dollárt átadtam, vagyis 7736.78 dollárt elszámoltam. Rendelkezésre áll a debreceni Alföldi Takarékpénztárnál 8263.22 dollár. Ebből kérek református nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek segítésére egymillió koronát az egyházkerület pénztárába, egymillió koronát pedig a Debreceni Kálvinisták Templomegyesületének pénztárába a Debrecenben létesítendő Kálvin-ház alapjára kifizetni... Ohajtom és kérem, hogy amerikai misszióm eddigi és ez utáni eredménye „Baltazár-Amerikai-alapítvány” néven kezeltessék és hasznosíttassék a tiszántúli református egyházkerület joghatósága s a magyarországi egyetemes konventnek a rendeltetésszerű felhasználását illető ellenőrzése alatt. Ohajtom, hogy minden nagyobb adományösszezből az adományozó nevében külön alapítvány képeztessék s az alapítványok kamataiból a kollégium kötelékébe tartozó szegény, szorgalmas és tehetséges tanulók legyenek segítve valláskülönbség nélkül. Az alapítványok eszmei állaga abban a dollárösszegben jegyzendő fel, amelyben a segély adatott. A tényleges állag akként számítható ki, hogy az amerikai misszió s az adósságok kifizetésére fordított összeg, valamint a kollégium legsajátabb körén kívül eső célokra kifizetett összegek aránylagosan leütendők az egyes alapítványok állagából. A célunk az legyen, hogy a hiányzó összeg mindenik alapítványnál refundáltassék... Az alapítvány kezelését, hasznosítását és rendeltetésszerű felhasználását a tiszántúli református egyházkerület által választandó gondnoksági tanácsra bízom, melynek elnöksége az egyházkerület elnöksége lenne s hivatalból tagjai az Állandó New York-i Baltazár-bizottság elnöke és az ORLE elnöke. A kezelés költségeire az alapítvány jövedelmének bizonyos mérsékelt hányada fordítandó. Az alapítványra felvett tanuló neve a tanuló köszönő levelével együtt az alapítványt tevővel nyomban közlend a szellem-erkölcsi kapcsolat bensőségének ápolása céljából. Ohajtom, hogy a kollégium minden év tavaszán vallásos és nemzeti jellegű amerikai ünnepélyt tartson, amikor is hálás megemlékezés történék az amerikai társadalom segítő jóságáról, továbbá beszámolás az alapítvány állásáról és kezeléséről, végül felújítatnék a debreceni kollégium hasznos és szép hagyományának emléke fogadalom és buzdítás kíséretében. Ugyanekkor mutattatnék be az évi jelentés, melynek egy-egy nyomtatott példánya minden alapítványnak megküldetnék”.

II. A tiszántúli református egyházkerület a dr. Baltazár Dezső püspök amerikai gyűjtéséből befolyt összeget örök alapítvánnyá nyilvánítja s az alapítványi szabályzatot a következőkben állapítja meg:

A) Az alapítvány, melynek címe: dr. Baltazár Dezső-amerikai alapítvány, a következő alapítványi részletekből áll:

1. New York-i 69-ik utcai templomhoz tartozó református egyház alapítványa (eredeti összege 292 dollár 72 cent).
 2. Winter Gyula alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 3. Loew Vilmos alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 4. Keszler Gyula alapítványa (eredeti összege 500 dollár).
 5. Konta Sándor alapítványa (eredeti összege 500 dollár).
 6. Ruttkay Gyula alapítványa (eredeti összege 38 dollár 83 cent).
 7. New York-i 116-ik utcai templomhoz tartozó református egyház alapítványa (eredeti összege 292 dollár 76 cent).
 8. New York-i magyar társaskör alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 9. Friedmann alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 10. Trentoni református egyház alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 11. Trenton: Verhovay-egylet 13. fiók alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 12. Trentani templomegylet alapítványa (eredeti összege 100 dollár). 13. Trentoni magyar egyesület alapítványa (eredeti összege 25 dollár). 14. Trentoni Kossuth-egylet alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 15. Trentoni első magyar gör. kat. Pócsi Szűz Mária-egylet alapítványa (eredeti összege 10 dollár).
 16. Trentoni egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 331 dollár 10 cent).
 17. Roeblingi egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 90 dollár 60 cent).
 18. Passaic-i református egyház alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 19. Passaic-i református nőegylet alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 20. Passaic-i első magyar férfi és nő betegsegélyező-egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 21. Passaic-i adakozók alapítványa (eredeti összege 234 dollár 57 cent).
 22. Horváth József alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 23. Bridgeporti .State-streeti egyház alapítványa (eredeti összege 200 dallár).
 24. Bridgeporti Pine-streeti egyház alapítványa (eredeti összege 202 dollár 50 cent).
 25. Bridgeporti üzletemberek alapítványa (üzletemberek egylete, Brainer Sámuel, Deutsch Edw. 50-50, Fischer Vilmos 25, Landler Brothers befizetve 10, Fleischer Gyula befizetve 10, mások 45 dollár, együtt befizetett eredeti összeg 315 dollár).
 26. Bridgeporti adakozók (Rákóczi Hallban és máshol) alapítványa (eredeti összege 319 dollár 26 cent).
 27. Wallingfordi egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 84 dollár 65 cent).
 28. South Norwalki egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 325 dollár 10 cent).
 29. Perthamboyi református egyház alapítványa (eredeti összege 672 dollár 13 cent).
 30. South Riveri református egyház alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 31. Chrome-Cartereti református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 149 dollár 46 cent).
 32. Chrome-Cartereti zsidó hitközség alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 33. Chrome-Cartereti magyar egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 34. Newarki református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 109 dollár 26 cent).
-

-
-
35. Newark: Germanus és Saxan gyűjtése alapítványa (eredeti összege 118 dollár).
 36. Newark: Muha György alapítványa (eredeti összege 50 doll.)
 37. Newark: Tóth László alapítványa (eredeti összege 40 doll.)
 38. Newark: Kaufmann Antal alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 39. Newark: Zilahy Sándor alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 40. New-Brunswicki első magyar református egyház alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 41. New-Brunswicki társadalom alapítványa (eredeti összege 1000 dollár).
 42. New-Brunswicki evangélikus egyház alapítványa (eredeti összege 19 dollár 28 cent).
 43. Laky Zsigmondné református lelkészné alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 44. Philadelphiai I. magyar református egyház alapítványa (eredeti összege 200 dollár).
 45. Philadelphiai I. magyar ifjúsági kör alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 46. Philadelphiai magyarok alapítványa (eredeti összege 350 dollár 44 cent).
 47. Sauth Bethlehem-i egyház és társadalom adakozói alapítványa (eredeti összege 262 dollár 53 cent).
 48. Phoenixville-i egyház és társadalom adakozói alapítványa (eredeti összege 118 dollár 45 cent).
 49. Cleveland westside-i egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 39 dollár 52 cent).
 50. Cleveland westside-i önképzőkör alapítványa (eredeti összege 152 dollár 20 cent).
 51. Cleveland westside-i férfi és nő betegsegélyző-egylet alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 52. Cleveland westside-i temploms. nőegylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 53. Cleveland westside-i népünnepély gyűjtése alapítványa (eredeti összege 115 dollár 60 cent).
 54. Cleveland westside-i nők alapítványa (eredeti összege 108 dollár 31 cent).
 55. Cleveland: Kundtz Tivadar alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 56. Cleveland: K. Gross alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 57. Cleveland: Dr. Riegelhaugh alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 58. Cleveland: Körmendi Béla alapítványa (eredeti összege 50 dollár}.
 59. Cleveland: Schön Viktor alapítványa (eredeti összege 50 dollár). 60. Cleveland: Friedl Albert alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 61. C.leveland: Pollatsek H. gyűjtése alapítványa (eredeti összege 235 dollár).
 62. Clevelandi presbiterianus magyar templom adakozói alapítványa (eredeti összege 322 dollár 89 cent).
 63. Cleveland Eastside-i református egyház alapítványa (eredeti összege 310 dollár).
 64. Cleveland Eastside-i református nőegylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 65. Cleveland Eastside-i ifj. egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár}.
 66. Cleveland Eastside-i egyházi bazár adakozói alapítványa (eredeti összege 140 dollár).
 67. Clevelandi Testvériség nőegylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 68. Clevelandi Testvériség férfi egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
-
-

-
-
69. Clevelandi Testvériség egyesület ünnepélyek adakozói alapítványa (eredeti összege 286 dollár 25 cent).
 70. Cleveland: Ullmann alapítványa (eredeti összege 25 doll.).
 71. Akroni református egyház és magyarság adakozói alapítványa (eredeti összege 182 dollár 37 cent).
 72. Fairporti református egyház és magyarság adakozói (Karsai István gyűjtése) alapítványa (eredeti összege 26 dollár).
 73. Németh János alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 74. Toledói református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 256 dollár 50 cent).
 75. Toledó: Gyurkóné gyűjtése és sorsolása (eredeti összege 45 dollár).
 76. Toledó: Sion leányai alapítványa (eredeti összege 25 doll.).
 77. Toledói Lorántffy Zsuzsanna nőegyesület alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 78. Toledói Református nőegyesület alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 79. Toledói Ker. ifjak társasága alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 80. Toledói Ifjúsági egyesület alapítványa (eredeti összeg 25 dollár).
 81. South-Bend: református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 163 dollár 65 cent).
 82. South-Bend: Studebaker Co. alapítványa (eredeti összege 500 dollár).
 83. South-Bend: Ker. társaskör alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 84. South-Bend: Liszt Ferenc kultúregyesület alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 85. South-Bend: Dr. Lippincott C. A. alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 86. South-Bend: Hamborszky Aladár gyűjtési alapítványa (eredeti összege 268 dollár)
 87. South-Bend: Sütő János alapítványa (eredeti összege 25 dollár)
 88. Gary-i református egyház alapítványa (eredeti összege 43 dollár 38 cent).
 89. Gary-i református nőegyesület alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 90. Chicago: East-chicagói református egyház alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 91. Chicago: East-chicagói református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 154 dollár 10 cent).
 92. Chicago: Woodmann of the Worlth Rákóczi comp. alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 93. Chicago: Burnside-i református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 202 dollár 46 cent).
 94. Chicago: Burnside-i Verhovay-egyesület alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 95. Chicago: Burnside-i Férfi egyesület alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 96. Chicago: Burnside-i egyesületek alapítványa (eredeti összege 46 dollár).
 97. Chicaho: Westside-i református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 88 dollár 50 cent).
 98. Chicago: Westside-i református nőegyesület alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 99. Chicago: Benkő Ferenc alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 100. Chicago: Benkő Ambrus alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 101. Chicago: Joseph Byfield alapítványa (eredeti összege 200 dollár).
 102. Chicagói Egyetemi kör alapítványa (eredeti összege 592 dollár).
-
-

-
-
103. Chicago: Westside-i Turner Hall adakozói alapítványa (eredeti összege 612 dollár 60 cent).
 104. Chicago: Szappanos Lajos alapítványa (eredeti összege 25 dollár)
 105. Chicago: Szabó Károly alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 106. Kalamazoo-i református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 72 dollár).
 107. Youngstowni református egyház alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 108. Youngstowni református egylet alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 109. Youngstowni Presbyterian church alapítványa (eredeti összege 35 dollár).
 110. Youngstowni zsidó hitközség alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
 111. Youngstowni református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 254 dollár 27 cent).
 112. Youngstown: Crow Jenő alapítványa (eredeti összege 26 dollár)
 113. Youngstown: Varga János alapítványa (eredeti összege 20 dollár).
 114. Buffalói niagara picnic alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 115. Buffalói izr. ifj. kör alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 116. Buffalói magyar zsidóegylet alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
 117. Buffalói református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 174 dollár).
 118. Buffalói református egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 119. Lackawanna református egyház alapítványa (eredeti összege 50 dollár)
 120. Lackawanna egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 85 dollár)
 121. Lackawanna: Lorántffy Zsuzsánna-egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár)
 122. Pittsburgh-i református egyház és egyletek alapítványa (eredeti összege 201 dollár).
 123. Pittsburgh-i magyar kör alapítványa (eredeti összege 500 dollár).
 124. Pittsburgh-i egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 102 dollár 16 cent).
 125. McKesport: református betegsegélyező-egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 126. McKesport: Verhovay-egylet, 26. sz. fiók alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 127. McKesport: református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 48 dollár 53 cent).
 128. McKesport: zsidó társadalom alapítványa (eredeti összege 587 dollár 45 cent).
 129. Windber: református egyház adakozói (eredeti összege 23 dollár).
 130. Johnstowni református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 94 dollár).
 131. Johnstown: Max Schwarz alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 132. Ligonieri református árvaház Lengyel János alapítványa (eredeti összege 10 dollár).
 133. Duquesne: református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 235 dollár 95 cent).
 134. Duquesne: református egylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
 135. Duquesnei : izr. hitközség alapítványa (eredeti összege 200 dollár).
 136. Homesteadi református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 175 dollár).
-
-

-
-
137. Homesteadi református betegsegélyző-egylet alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
138. Homesteadi magyar önképzőkör alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
139. Detroiti református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 420 dollár 37 cent).
140. Detroiti Kálvin János betegsegélyző-egylet alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
141. Detroiti református énekkar alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
142. Detroit: Nagy Lajos és neje Csontos Róza alapítványa (eredeti összege 20 dollár).
143. Detroiti Református nőegylet alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
144. Detroit: Siegel Márton alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
145. Detroit: Dusinszky Jenő alapítványa (eredeti összege 25 dollár).
146. Detroiti Szent János görög kat. egylet alapítványa (eredeti összege 10 dollár).
147. Detroiti Luth. betegsegélyző-egylet alapítványa (eredeti összege 10 dollár).
148. Detroiti zsidó hitközség alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
149. Scrantoni református egyház adakozói alapítványa (eredeti összege 60 dollár).
150. Scranton: Hamborszky család alapítványa (eredeti összege 50 dollár).
151. Scranton: I. M. H. alapítványa (eredeti összege 130 dollár 73 cent).
152. Jewis Comitée alapítványa (eredeti összege 1106 dollár 36 cent).
153. Baltazár-bizottság alapítványa (eredeti összege 46 dollár 50 cent).
154. Friedmann Leó alapítványa (eredeti összege 100 dollár).
155. Különböző adakozók alapítványa (Landler Broshers újabb adománya 10 dollár és mások, együtt, eredeti összege 175 dollár 60 cent).
- Amennyiben - ami alaposan remélhető - a dr. Baltazár Dezső munkájának eredményeképpen még további adományok érkeznek, ezeket is és pedig a legalább 25 dollár értéket kitevőket az adományozó nevéen, külön alapítványrészletekként kell nyilvántartani és továbbvezetni.
- A). A dr. Baltazár Dezső gyűjtésének összes eredményéből, mely a fentiek szerint 20,186 dollár 92 centet tett ki, 4186 dollár 92 cent az útiköltségekre, 170 dollár egyéb költségekre elszámoltatván, 5566 dollár 78 cent a kollégium pénztárába fizetett azzal a rendeltetéssel, hogy ebből az összegből a kollégium legterhebb adósságai kifizethetők legyenek: nevezetesen kifizethetnek ebből az összegből a kollégium és az egyházkerület nevéen jegyzett hadikölcsönkötvényeket terhelő lombardkölcsönök, aminek folytán e hadikölcsönkötvények és pedig az egyházkerület nevéen jegyzettek is, a kollégium tehermentes tulajdonává válnak, a fennmaradó összeg pedig a kollégium egyetemi internátusának építéséből, illetőleg kijavításából származó adósság törlesztésére fordítatik. Ezenfelül kiadatott a Magyar református lelkészek egyesületének 1000 dollár és a Kálvineum javára 1000 dollár. A megmaradt 8263 dollár 22 cent magyar pénzre átváltván, az így nyert összegből 1.000,000 korona a tiszántúli egyházkerületben illetékes nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek segítésére az egyházkerületi pénztárba adatott, 1.000,000 korona pedig a Debreceni Kálvinisták Templomegyesületének a debreceni Kálvin-ház céljaira. Az ezen felüli összeget gyümölcsözőleg kell elhelyezni és évi kamatait legfeljebb 3/4 részben a debreceni kollégium tanulóinak segítésére kell fordítani, míg a jövedelem többi részét a kezelési költség levonása után mindaddig tőkésíteni kell, míg az egész ala-
-
-

pítványi vagyon a gyűjtés eredeti összegét, illetőleg - miután a kezelés megkönnyítése végett is minden egyes alapítványrészletnek egy dollárnál kisebb hányada egész dollárig kiegészítendő lesz - 20,186 dollár 92 cent helyett 20,206 dollár értéket el nem éri. Amikor az alapítványi vagyon ezt az összeget, illetőleg ennek magyar pénzben kifejezett értékét teljesen eléri, attól kezdve az egész jövedelem, a kezelési költségek levonása után a kollégiumi tanulók segítésére lesz fordítandó.

Amennyiben a Baltazár-amerikai alapítvány céljaira további adományok érkeznek, a tőkésítés csak akkor lesz befejezhető, amikor az ezen összegeknek is hozzáadásával kiszámított tőkeérték elérték, akkor is, ha ezen újabb adományok egészben vagy részben más elodázhatatlan egyházi célok kielégítésére fordíthatnának.

C) Az alapítványi vagyon ez idő szerint az előbbi pontban tett kiadások után mint az eredeti összegre ismét kinövelendő tőke, ez idő szerint 7413 dollár, azaz tizennyolcmillió-kettőszázkilencvenháromezer korona. Az alapítványi vagyont a gondnokság kezeli, melynek elnöksége a tiszántúli református egyházkerület püspöke és főgondnoka, tagjai pedig hivatalból a Magyar református lelkészegyesület elnöke, a New York-i állandó Baltazár-bizottság elnöke, továbbá öt, a tiszántúli református egyházkerület közgyűlése által választott férfiú. A gondnokság maga kebeléből választja jegyzőjét. A gondnokság elnöksége és tagjai díjazásban nem részesülnek. A jegyző azonban ezen munkájáért tiszteletdíjban részesíthető. A gondnokság minden negyedévben, de az elnökség rendelkezése szerint esetleg gyakrabban is, ülést tart, melynek székhelye rendszerint Debrecen. A határozatképességhez az elnökség legalább egyik tagjának és legalább három tagnak jelenléte szükséges. Ha a választott tagok valamelyike az év folyamán két ülésről kellő igazolás nélkül elmarad, helyét megüresedettnek kell tekinteni s betöltése végett az egyházkerület legközelebbi közgyűlése elé jelentést tenni. A gondnokság állapítja meg - a kollégiumi pénzkezelésre nézve meghatározott számadási év rendje szerint - az alapítvány költségvetését, melyben különösen pontosan meghatározandó, hogy milyen összeg fordítható segélyezésre és mennyit kell tőkésíteni. Ugyancsak a gondnokság állapítja meg az alapítvány évi számadását, amelyhez mindenkor vagyonkimutatást is csatolni kell. Mind a költségvetést, mind a számadást az egyházkerületnek azon közgyűlése elé kell terjeszteni, mely a fennálló szabályok szerint a kollégiumi költségvetés, illetőleg számadás tárgyalására van hivatva. Kiadásokat az alapítványból csak az egyházkerület által jóvá hagyott költségvetés alapján szabad teljesíteni, esetleges póthitel is mindig az egyházkerületi közgyűléstől előzetesen kell kérni. Az egyházkerület által jóvá hagyott számadást minden évben be kell mutatni a - rendeltetészerű felhasználás ellenőrizhetése céljából - az egyetemes konvent elé.

Az alapítványi vagyont ingatlanban, megfelelő alaptőkével bíró pénzintézetben betétként, vagy kellő kamat és megfelelő biztosíték mellett egyházaknál vagy egyházi intézményeknél, esetleg az egyház felügyelete alatt álló s egyházi célokat is szolgáló vállalatnál lehet elhelyezni. A vagyon miként elhelyezése és gyümölcsöztetése felett a gondnokság határoz, melynek minden tagja kívánhatja, hogy az e tárgyban hozott határozatnál az egyes tagok miként szavazása jegyzőkönyvbe foglalásuk. A hozott határozatot jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűlés elé kell terjeszteni s ingatlan vételére vagy eladására vonatkozó határozatot csak egyházkerületi jóváhagyás után szabad végrehajtani.

D) Az alapítvány tényleges vagyonának jövedelméből a segélyezésre fordítható összeg az egyes alapítványi részletek eszmei tőkéje arányában felosztatván, a Winter Gyula 100 dolláros alapítványára eső rész a debreceni kollégiumi kántust illeti, mely azt minden évben a március hónapban tartani szokott ünnepélye alkalmával az alapszabályaiban megírt módon osztja szét érdemes tagjai között; a többi alapítványrészletekre eső részeket pedig a kollégiumi konviktusi bizottság ítéli oda minden év január és augusztus havában féléves részletekben a kollégium kötelékébe tartozó egyetemi, főgimnáziumi és tanítóképző intézeti tanulóknak, elsősorban a kollégiumi internátus és konviktus kebelében élőknek. Az erre vonatkozó kántus választmánya, illetőleg konviktusi bizottsági határozatot azonban megerősítés végett a gondnokság elé kell terjeszteni. A felosztási tervet a gondnokság nevében a gondnokságtól választott alapítványi felügyelő vizsgálja felül, aki, ha észrevételt nem tesz, a megerősítést az elnökségnek javasolja, ha pedig észrevételre lát okot, az elnökségtől a gondnokság összehívását kéri s ez esetben a megerősítést a gondnokság adja vagy tagadja meg. Ugyancsak az alapítványi felügyelő kötelessége gondoskodni arról, hogy a segélyezettek - köztük a kántus együttesen - a nyert segélyről köszönő levelet adjanak, melyet az alapítók részére a lakásuk, illetőleg székhelyük szerint illetékes református lelkészi hivatal útján el kell küldeni.

Az egyes alapítványrészletek címén adott segélyek összegét úgy kell meghatározni, hogy a 20,206 dollárban számítandó eredeti alapítványi összeg minden 100 dollárja után az alapítvány tényleges jövedelmének három ezreléke adandó, mindaddig, míg a refundálás teljesen meg nem történik. Abban az esetben, ha az alapítvány vagyona újabb adományokkal növekszik, ezt a felosztási kulcsot úgy kell megváltoztatni, hogy a kiadott segély az egész alapítványi jövedelemnek kétharmadát meg ne haladja. A felosztási kulcsot csakis ebből az okból és csak az évi költségvetés megállapításával kapcsolatban a gondnokság változtathatja meg s az új alapítványokból segély mindig csak a beérkezést követő költségvetési évben adható. A refundálás befejezésével a kezelési költségek levonása után fennmaradó jövedelem az alapítványrészletek közt az eredeti tőke aránya szerint lesz megosztandó.

E) Az alapítványból segélyt nyerhetnek az előbbi pontban megszabott módozatok szerint a kollégium kebelébe tartozó tanulók vallásfelekezetre és anyanyelvre való tekintet nélkül. Szükséges azonban, hogy szegény sorsúak, jó igyekezetűek, tisztas magaviseletűek és a debreceni református kollégium hagyományos szellemének megfelelőek, azaz hazafiság, istenfélelem, emberszeretet és becsületesség tekintetében kifogás nélküliek legyenek.

E tekintetben róluk bizonyosságot szakjuk szerint az egyetemi internátus, illetőleg a főgimnázium és a tanítóképző intézet igazgatója adjon. A segélyért való kérelmet az illetékes igazgató útján kell beadni, de a konviktusi bizottság különös méltánylást érdemlő esetekben vehet olyan arra méltó tanulókat is, akik valamely komoly okból kérvényt nem adtak be. A kérvények beadásának határidejét a konviktusi bizottság elnöke az érdekelt igazgatókkal egyetértésben állapítja meg. Igen szegény sorsú és különösen méltó ifjak ellátási költségeik egész összege erejéig egynél több alapítványi részlet segélyében is részesíthetők. Az internátusban és konviktusban élő tanulók csak elsőbbséggel bírnak, de nem zárják ki más módon elhelyezett méltó társaikat. Azt az ifjút, aki a segélyezésre már egyszer felvétetett, ha csak körülményei lényeg-

gesen nem változnak, a segélyben egész tanulói pályája alatt lehetőleg részesíteni kell, de a segély mindig csak egy félévre adatik.

F) A gondnokság tagjai az alapítvány kezelése körül teljesítendő feladataik tekintetében az egyházi törvények rendelkezései szerint felelősök. Viszont a tiszántúli egyházkerület, mint az alapítvány felett közvetlen felügyeletet gyakorló hatóság, az alapítvány épségben tartásáért és rendeltetésszerű felhasználásáért a felelősséget vállalja.

G) Az alapítványt mindenki irányában a tiszántúli református egyházkerület püspöke és főgondnoka, mint a gondnokság elnökei, képviselik.

H) A debreceni református kollégium nevében a tiszántúli református egyházkerület közgyűlése kijelenti azt is, hogy a kollégium minden év tavaszán - lehetőleg május 22-én, mint dr. Baltazár Dezső Amerikába érkezésének évfordulati napján - vallásos és nemzeti jellegű amerikai ünnepélyt fog tartani, amelyen meg fognak emlékezni az amerikai társadalom segítő jóságáról, továbbá beszámolnak az alapítvány állásáról és kezeléséről, felújítják a kollégium nemes hagyományait buzdítás és fogadalom kíséretében, és bemutatják az alapítványról szóló évi jelentést, melynek egy példányát az alapítókkal való közlés végett az amerikai Baltazár-bizottság elnökének, vagy ha ez a bizottság megszűnnék, a New York-i, clevelandi és chicagói magyar református lelkesi hivataloknak is megküldik.

I) Ez az alapítványi szabályzat hat eredeti példányban állítatván ki, egy a tiszántúli református egyházkerület, egy a debreceni kollégium levéltárában, egy az egyetemes konventnél, egy a tiszántúli református püspöknél, mint a gondnokság egyik elnökénél, egy a debreceni református kollégiumi igazgató hivatalában helyeztetik el, egy pedig megküldetik az amerikai állandó Baltazár-bizottság elnökének.

Megállapította a tiszántúli református egyházkerület 1922. december 13. s következő napjain tartott közgyűlése 398. számú határozatával.

Egyedül Istené a dicsőség.
